Leto LXIV | Poštnina plačana v gotovini | V Ljubljani, v nedeljo 14. junija 1936. | Štev. 134 | Cena 2 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Reksizem

Na politični pozornici Belgije se je pojavilo novo politično gibanje, ki je prekucnilo tradicionelni okvir njenega dosedanjega političnega izživljanja. Na čelu novega pokreta stoji še čisto mlad mož, star komaj 30 let, Leon Degrelle, o katerem se danes z zanimanjem sprašuje ne le Belgija, ampak tudi Evropa: ali je morda v resnici luč nove zvezde ali pa samo umetni ogenj kakšne navadne rakete. Najprej je treba priznati, da je Degrelle že dosedaj pokazal mnogo drzne vneme in politične okretnosti. Bilo je pred šestimi leti, ko se je prvič imenovalo njegovo ime v javnosti. Takrat je bilo preganjanje mehiških katoličanov v dobi Plutarha Callesa na svojem neronskem višku. Leon Degrelle je hotel imeti jasnost in medtem, ko se je bil lajični tisk Evrope zagovoril, da bo o preganjanju katoličanov v novem svetu molčal, se je nekega dne vkrcal v Mehiko, zapuščajoč lovansko univerzo, na kateri se je učil, da se sam prepriča o tem, kaj se dejansko godi v Mehiki. Če danes zopet preberemo rezultate njegove preiskave, moramo priznati, da je ta mladi fant pokazal, da ima toliko ostroumnost izsledovalca, neverjeten pogum in krepak žurnalistični jezik, kakor malokdo. Štiriindvajsetletni mladenič, ki je obesil na klin svoje študije ter se podal v neznano deželo, v kateri je bilo zločin verovati v Boga in ljubiti Cerkev ter papeža, je s tem podal avtentičen dokaz vere, ki jo je doživljal z vsem pogumom.

Razumljivo je torej, da je reksizem, s katerim se je predstavil svetu novi belgijski politični pokret, z upravičenjem ta svoj naziv izvajal iz gesla Christus-Rex (Kralj). Degrelle, ki je bil med najvidnejšimi borci Katoliške mladinske zveze (Association Catholique de la Jeunesse Belge), se je najprej lotil organiziranja tiska tega društva. Svojo nalogo je izpolnil z izrednim uspehom. Pričel je izdajati tednik »Rex«, ki izhaja v 150.000 izvodih, danes pa je gibanje lastnik tudi več dnevnikov, revij in knjižnih založb. Degrelle se je lotil tudi katoliškega belgijskega radija ter obrnil nase pozornost s shodi, na katerih je pobijal protiversko propagando nekega odpadlega duhovnika, ki se je bil lotil delavskih slojev.

Iz verskega in literarnega območja je Rex kmalu prišel na socialno in politično. Pri tem je Degrelle spremenil tudi svoje metode. Vrgel se je v najbojevitejšo politiko in potegnil za seboj živahne voditelje belgijske katoliške mladine. Nasprotniki mu oponašajo, da je fašist, kar pa Degrelle in njegovi odločno odklanjajo. Res je, da izdaja skrajno radikalna gesla za ozdravljenje javnega življenja, ki se je zamočvirjalo v od časa premaganih oblikah preteklosti. Predmet posebno neizprosnih napadov so tisti, ki so politiko in denarne kupčije spravili v vse preveč tesno medsebojno odvisnost. Pri tem se tudi ni ustavil pred možmi iz katoliškega tabora. Skozi več kot leto dni so se ponavljali napadi na katoliške poslance in senatorje radi njihovega paktiranja s socialisti in pasivnega zadržanja ob nerednostih, ki so se pokazale v poslovanju Boerenbond banke in posebej še pri socialistični Delavski banki. Starim strankam je prav tako očital nedelavnost v parlamentu in zavlačevanje z brezplodnimi debatami nujnih socialnih zakonov. Zato se reksisti obračajo tudi proti sedanjemu načinu parlamentarnega ustroja in dela.

Kaj je njihov pozitivni program? Politično gibanje reksistov je staro komaj dobro leto in se zato more le reči, da kake trdno izdelane politične ideologije še niti nimajo. Odločno odklanjajo trditev, da hočejo posnemati Hitlerja in Mussolinija, da bi torej bili fašisti. Njihov pokret v resnici ne pomenja odmika od demokracije, pač pa od političnega liberalizma. Fašistično državno obliko odklanjajo, kakor tudi diktaturo ene osebe ali stranke. Tudi ni mogoče reči, da so sovražniki sedanjega gospodarskega reda, odločno pa se borè proti izrastkom liberalnokapitalističnega sistema. Kratko povzeto, je njihovo politično geslo sledeče: Močno avtoritarno vodstvo države v rokah oseb, ki se morejo izkazati s svobodnim zaupanjem ljudstva (podobno, kot predsednik Združenih držav); brezobzirna zakonodaja proti korupciji v javni upravi; narodni sporazum med Valonci in Flamci na podlagi popolne enakopravnosti; jezikovni mir; verski mir; francoska in flamska kultura naj se svobodno razvijata v svobodni in ponosni Belgiji; kulturno in gospodarsko varstvo družine; zmanjšanje števila poslancev; uvedba gospodar. korporacij.

Kako zelo je reksizem vžgal med ljudskimi množicami, so pokazale volitve v državni zbor in v pokrajinske svete. Pri volitvah v državni zbor 24. maja so si ob svojem prvem nastopu osvojili reksisti 21 poslancev, v pokrajinske svete 7. junija pa so dobili 78 odbornikov. Toda moč mladega gibanja je mnogo bolj razvidna iz števila glasov, ki so jih zbrali na svoji listi. Dobili so nad 280.000 glasov, po nekaterih volilnih okrajih nad štirideset odstotkov vseh oddanih glasov. In to v prvem naskoku! Res je, da so največ volilcev odzveli stari katoliški stranki, zdi se pa, da so zelo učinkovito zavrli tudi komunistično gibanje, ki se je ob volitvah v Belgiji pripravljalo z enakimi upi na zmago, kakor v sosednji Franciji. Nekaj malega so komunisti že narasli, toda glavni dedič starih strank ni kominterna, ampak reksizem.

Od cerkvene strani je reksizem bil dosedaj odklonjen, češ, da njegov nastop in način propagande proti stari katoliški stranki zanaša zmedo v vrste katoličanov in razvnema bratovski boj v katoliškem taboru. Res je, da mora stranka, ki se ponaša s svojim katoliškim imenom in ki se bori za katoliške ideale, nastopati tudi s krščanskimi metodami. Degrelle se je namreč proti nekaterim vodjem katoliške stranke pognal z veliko silo in jih dolžil, da so strankino stvar združili s svojimi finančnimi interesi. Vrgel jim je v obraz korupcijo, besedo, ki je na pravem mestu, ako je namreč res tako, kakor trdi Degrelle. Za nekatere teh oseb očitki Degrellea veljajo brez dvoma, toda vse trditve o teh stvareh niso brez vsake sence. Način polemike Leona Degrellea je krivdo tega ali onega politika vladajoče katoliške stranke tako napihnil, da je vrgla senco nezaupanja in celo infamije na celo množico najpoštenejših mož in nesebičnih služabnikov javnega blagra. Take metode seveda niso mogle najti splošnega odobravanja. Cerkvene oblasti politični reksizem odklanjajo tudi radi njegovega ne povsem jasnega stališča glede razmerja med vero in politiko. Degrelle označuje sebe kot vodjo pokreta, ki hoče ločiti med zgolj versko in zgolj politično delavnostjo. Prav! Tudi katoliška akcija to hoče. Toda — da navajamo drug zgled — tudi Hitler pravi isto. Znano pa je, da se rezultati ene in iste formule med seboj razlikujejo do skrajnosti, ker je pač treba geslo, da se mora vera ločiti od politike, razumeti pravilno. Kakor je sila važno, da se vera odtegne čisto strankinim poslom, tako je za vso politiko treba priznati važnost in nenadomestljivost verskih nravstvenih načel.

Kljub temu pa je izreden uspeh reksistov za stare katoliške stranke glasen opomin, da je absolutna čistost vodilnih oseb in brezkompromisna zvestoba do načel njihova edina moč in opravičilo politične eksistence, kakor tudi edino poroštvo za vedno presnavljajoč dotok idealne in dela željne mladine. Marsikako napako, ki se očita reksistom, je pripisati njihovi mladostni neizkušenosti. Toda mladost je tudi njihova moč in sposobnost, da storjene napake popravijo. Zaenkrat je Leon Degrelle zbral okoli sebe zelo močne mlade sile, ki opravičujejo k nadam na še sijajnejši dvig v bodočnosti. drin.

Pred lakomnimi očmi Japonske

Državljanska vojna v Kitaju

Kanton napadel Čangkajšeka, ker ni napovedal vojne Japoncem

Kitaj se zopet nahaja sredi najhujših homatij, ki pomenijo začetek prave državljanske vojne. Pobudo za to je dala južnokitajska vlada v Kantonu, ki se čuti tudi že neposredno ogroženo od japonske ekspanzije.

Japonska je namreč na otoku Formozi, ki je njena last, **ustanovila močno propagandno centralo, ki je navezala stike z južnokitajsko provinco Fukijen, ki se nahaja ravno nasproti Formozi. Provinca Fukijen je proglasila popolno avtonomijo, oziroma se je s tem ločila od kantonske vlade, ki iz neznanih razlogov ni mogla nastopiti proti temu dejstvu.** Pač pa sta južnokitajski provinci **Kvantung**, v kateri leži **Kanton** (in južno od njega angleška kolonija Hongkong), in **Kvansi** zapadno od nje začeli akcijo, katere cilj je združitev vsega Kitaja v vojski zoper japonsko ofenzivo na kitajski celini. Kantonska vlada hoče prisiliti šefa centralne kitajske vlade v Nankingu Čankajšeka, da bi nastopil proti Japonski, ki ima faktično zasedenih vseh pet severnokitajskkih provinc s Pekingom vred in **ki je nedavno zrevolucionirala tudi južno od Pekinga ležečo veliko provinco Šansi**, da je proglasila tudi ona avtonomijo z vlado, v kateri sedijo japonski upravni uradniki in vojaški svetovalci. Čankajšek pa, ki ve, da Kitaj še ni pripravljen za učinkovit odpor proti Japonski, se tega brani, ampak skuša nadaljevati svoje velikopotezno zamišljene finančne, upravne in prometne reforme kakor tudi izgraditev moderne armade, s katero bi se lahko ob pravem času postavil v bran japonski invaziji, ki jo že zdaj otežuje mogočni kitajski nacionalizem v severnih provincah, ki zadržuje popolno japonsko okupacijo. Čankajšek se tudi ne more vezati s sovjetsko Rusijo, ki mu pomoč proti Japonski ponuja, obenem pa rovari v centralnih kitajskih provincah, da bi spravila na noge kitajsko sovjetsko republiko.

Čankajšek je zato na poziv kantonske vlade, **naj bi se Japonski napovedala vojna, odgovoril s tem, da je kot predsednik centralnega izvršilnega odbora kitajske nacionalne stranke (Kuomintang) sklical skupščino stranke na dan 10. julija. Kantonci pa nočejo počakati in so poslali generala Čenčičanga z južnokitajsko armado 40.000 mož proti severu, da skozi provinco Honan, ki leži nekako v sredini med Kantonom in Pekingom, odkoraka v Šansi, kjer bi stopila nasproti japonski armadi v severnem Kitaju. Armada generala Čenčičanga koraka proti Hengčovu, zaradi česar je bil Čankajšek prisiljen, da pošlje Kantoncem nasproti močno armado, ki je prišla do mesta Čangša.** Ako bi prišlo do bitke in bi zmagale južnokitajske sile, bi lete imele odprto pot v Šanghaj na ustju Jangcekjanga in v Nanking sam. Je pa zelo dvomljivo, če bodo mogli Kantonci odoleti Čankajšekovim četam, ki so izvrstno oborožene, ako seveda ne bodo prestopile h Kantoncem, kojih geslo skupnega odpora proti Japoncem ima veliko privlačno moč na ves Kitaj.

Japonska se seveda zaenkrat drži rezervirano, ker bi seveda državljanska vojska med Nankingom in jugom zelo pomagala njihovemu načrtu, **da spravijo vseh pet severnokitajskih provinc popolnoma v svojo oblast.** Ugotovljeno je, da Japonska pošilja v provinco Šansi ogromno vojaškega materijala in **da je kitajska avtonomistična vlada v Šansiju postala voljno orodje v rokah japonske vlade, oziroma njene armade v severnem Kitaju. Položaj je tembolj zapleten, ker tudi med Kantonci ne vlada popolna edinost in se močna struja Kantoncev zavzema za to, da bi prišlo med kantonsko in nankinško vlado do sporazuma.** Tudi Čankajšek upa še vedno na sporazum, ker je finančni položaj Kantona skrajno kritičen.

Dobro poučeni krogi so prepričani, da so te homatije delo japonske diplomacije, ki smatra sedanji trenutek kot posebno ugoden za popolno podjarmljenje, oziroma ločitev severnega Kitaja od kitajskega državnega kolosa. Anglija ima še vedno opraviti v Sredozemskem morju, v severni Ameriki pa se je začela volivna borba, **zaradi česar bi bil predsedniku Rooseveltu zunanjepolitični konflikt z Japonsko zelo neljub, ko mora vse svoje sile napeti, da brani svoj »novi gospodarski načrt«, ki ga njegovi nasprotni vprav sedaj ljuto napadajo.** Nadaljnji razvoj dogodkov seveda evropska diplomacija spremlja z največjo napetostjo. Včeraj sta dobili italijanski topniški ladji »Cicala« in »Tarantola« povelje, da se podasta v Kanton, da branita v dogovoru z Anglijo tamošnje britske podanike, ker so angleške ladje iz Honkonga odplule v Šanghaj, ki je od državljanske vojne najbolj ogrožen, z njim vred pa predvsem angleški trgovski interesi.

Tesno vprašanje v Franciji

Kdo bo plačal

Blumove reforme

Pariz, 13. junija, TG. Podjetništvo v Franciji je zelo zaskrbljeno. Blumova vlada je dala izglasovati nove zakone, na podlagi katerih so bili delovni dnevi skraišani, plače pa postopno dvignjene, tako da znaša zvišanje pridelovalnih stroškov v železni industriji na primer od 10 do 20 odstotkov. Zastopnik velekapitalističnega jeklenega trusta se je o tem razgovarjal s predstavniki tiska ter jim povedal, da si podjetništvo ne dela nikakih iluzij o Blumovih reformah. Odkod naj podjetniki vzamejo odvišni denar? Prevaliti bodo morali nove narasle stroške seveda na kupca. To se pravi, da bo odslej francosko industrijsko blago narastlo v cenah za celih 20 odstotkov. To pa se pravi nadalje, da bo francosko blago, ki je dosedaj veljalo za ceneno, na domačem in na tujem trgu, postalo drago, dražje celo od inozemskega in da bo francoska industrija izgubila vsako možnost, da z inozemskimi industrijami konkurira. Iz tega pa sledi, da bo morala francoska vlada, če bo hotela preprečiti propast bitnih industrij, izvoz njihovih izdelkov v inozemstvo denarno podpirati. Nadalje bo nujna posledica podražitve industrijskih izdelkov tudi podražitev živežnih pridelkov, kar bo nujno zahtevalo tudi zvišanje uradniških plač in tako dalje. Vprašamo sedaj novo vlado, je zaključil ta industrijalec, naj nam pove, kje misli vzeti denar za vse te nove izdatke, ki so iz socialnega stališča hvalevredni, a ki jih bo treba v prid socialne skupnosti plačati s trdim denarjem. Če se vladi ne posreči, da z obširno vsedržavno akcijo ne dvigne nakupovalne moči širokih plasti naroda, potem ni nobenega dvoma, da bodo njeni eksperimenti dovedli do katastrofe, kakor povsod, kjer so umetno hoteli narodu pomagati s tem, da so mu iz enega žepa vzeli, kar so mu v maniši vsoti v drugi žep stlačili v obliki darila.

Pariz, 13. junija. b. Ponoči je bil dosežen že sporazum med kovinsko industrijo in delavci so pričeli zapuščati ponoči tovarne, ki so jih zasedli. Davi so se nekateri že vrnili na delo, večina ostalih delavcev pa bo pričela z delom v ponedeljek. Tudi v industriji papirja in v tiskarski industriji je prišlo do sporazuma, nespremenjen pa je položaj v velikih trgovskih hišah in pa v zavarovalnih družbah, kjer nameščenci še stavkajo. Danes so pričeli stavkati še delavci v industriji parfuma, ki hočejo zboljšati svoje delovne pogoje. Promet v Parizu je normalen in bo življenje v najkrajšem času pričelo teči staro pot.

Pariz, 13. jun. c. V ponedeljek se vrnejo na delo kovinski, mesarski in stavbinski delavci. — Stavka je tudi popolnoma ponehala v hotelski industriji. — Danes so v Parizu pričeli stavkati brivski nastavljenci. Toda stavka je bila v nekaj urah končana.

(Slika predstavlja komunističnega poslanca **Prachaya**, enega glavnih vodij Blumove ljudske fronte.)

Za Davisov pokal

Jugoslavija : Avstrija 2 : 0

Dunaj, 13. jun. b. Danes ob 3 popoldne se je pričelo na igrišču Park-kluba ob rekordnem številu gledalcev tekmovanje za Davisov pokal med Avstrijo in Jugoslavijo. Prva tekma se je pričela točno ob 3 popoldne in je trajala vsega eno uro in osem minut. Punčec je sigurno in v krasni igri v treh setih premagal svojega nasprotnika Metaxa z rezultatom 6 : 4, 6 : 3 in 6 : 1.

Palada in Bavarovski sta odigrala 5 setov, v katerih pa je Bavarovski podlegel. Rezultati so: 3 : 6, 6 : 4, 6 : 3, 3 : 6, 7 : 5.

Jugoslavija : Češkoslovaška

Praga, 13. junija.

Danes ob 16. 30 je bil lahkoatletski dvomatch med Jugoslavijo in Češkoslovaško. Jugoslovanski atleti, ki so odpotovali v četrtek v Prago, so odšli močno okrnjeni. V Prago niso mogli iti Bakov, Goršek in Ivanković in je bila naša reprezentanca zaradi odsotnosti teh treh odličnih lahkoatletov močno oslabljena To se je pokazalo tudi v rezultatih, ki so naslednji:

Tek z zaprekami na 110 m: Jaromil 16.1 sek., Hanžekovič mu je sledil v razdalji ene roke.

Tek na 100 m: Bauer 11.2 sek., Henkel 11.3.

Met krogle: Douda 15.49, Kovačević 15 **(nov jugoslovanski rekord).**

Tek na 400 m: Knenicki 49.8, Lorenc 51.4, Gaberšek 51.5.

Tek na 1500 m: Hošek 4.06.5, Krevs 4.07.9 **(nov jugoslovanski rekord).**

Skok v daljavo: Hofman 7.26, Vosolsobe 7.24 (nova češkoslovaška rekorda), Buratović 6.72.

Met kopja: Klein 62.22, Markušič 57.73, Miloš 54.38.

Štafeta 4×100 m: 1. Češkoslovaška 42.9, 2. Jugoslavija 8 metrov zadaj.

Katoliški telovadci na Dunaju

Dunaj, 13. jun. c. Danes in jutri se vrši na Dunaju mednarodna telovadna prireditev katoliških telovadcev. Prišle so delegacije telovadcev iz Francije, Švice, Nizozemske, iz Češkoslovaške pa je prišla močna skupina telovadcev Orlov.

Pri današnjem tekmovanju so bili doseženi naslednji izidi:

Skoki: 1. Buron (Francija) 6.68, 2. in 3. sta bila Švicarja.

400 m tek: 1. Meyer (Švica) 52.9.

400 m zapreke: 1. Član Orla (ČSR) 61.5.

Troskok: 1. Član Orla (ČSR) 12.64 m.

Tek 800 m: 1. Francija 1:57.5, 2. Nizozemska, 3. ČSR.

Deveteroboj: 1. Francija 1190, 5 točk, 2. Švica, 3. Avstrija, 4. ČSR.

Orodna telovadba: 1. Francija 113, 2. Švica 102, 3. Avstrija.

Tek 200 m: 1. Francija 23.5.

Kopje: 1. Avstrija 62.82 m.

Najboljši telovadec je povsem sodeč Francoz Buron.

Polovična voznina za banovinske uradnike

Beograd, 13. junija. AA. Z odlokom prometnega ministra je dovoljen 50 odst. popust na železnicah in parnikih v državni eksploataciji vsem banovinskim uradnikom v neomejenem številu potovanj, upokojenim banovinskim uradnikom in članom rodbin aktivnih in upokojenih banovinskih uradnikov pa trikrat letno.

Dunajska vremenska napoved: Sončno in toplo vreme, ponekod krajevne nevihte.

Dr. Schacht:

„Občudujem vaš napredek“

Belgrad, 13. jun. m. Na čast guvernerju nemške Reichsbanke dr. Schachtu je guverner naše Narodne banke Radosavljević priredil snoči banket v prostorih hotela «Srpski kralj». Na banketu je Radosavljević izrekel prisrčno zdravico ter je med drugim dejal: Zaradi dejstva, da nemško gospodarstvo ni samo sposobno, marveč tudi pripravljeno, da znatne previške naših agrarnih pridelkov prevzame in da nemško-jugoslovanski trgovinski sporazum gre za tem, da rentabilnost proizvodnje v naši državi poveča tudi kupno moč države v interesu inozemstva, polagam največjo važnost na razvoj obojestranskih trgovinskih zvez in želim, da izmenjava blaga zavzame po možnosti čim večji obseg. Narodna banka kraljevine Jugoslavije je bila v prejšnjem času prisiljena, da v sistemu jugoslovansko-nemškega plačilnega prometa podvzame gotove spremembe, ki so, kakor smo mogli ugotoviti, pri nas naletele na najboljše razumevanje. Zahvaliti se moramo tem spremembam, ker je z njimi omogočena ne samo naša trgovinska izmenjava dobrin, temveč tudi znatno povečanje naše zunanje trgovine z Nemčijo. Naše narodno gospodarstvo, ki ima precej agrarno obeležje ter nemško narodno gospodarstvo, ki ima industrijski značaj, se med seboj spopolnjujeta ter sta navezana drug na drugega. Ta gospodarska povezanost je obstojala že v prejšnjih časih ter se razvija v obojestransko zadovoljstvo v vse večji meri. Nazadnje je Radosavljević tudi izjavil, da je srečen, da je v dr. Schachtu lahko pozdravil velikega gospodarskega mojstra nemške države in vrhovnega voditelja nemškega narodnega gospodarstva, ki je sedaj z našim tako tesno povezano. Radosavljević je naposled napil voditelju nemškega naroda Adolfu Hitlerju.

Za pozdrav se je takoj zahvalil dr. Schacht z daljšim govorom, v katerem je med drugim dejal, da se mora promet denerja in kapitala ravnati po potrebah narodnega gospodarstva in ne narobe. To je čisto nova gospodarska politika, ki jo v Nemčiji nazivajo narodno-socialistično gospodarsko poiltiko, politiko, ki izhaja iz tega, da morajo dajati smer te politike želje in potrebe naroda na gospodarskem področju. To spoznanje ne samo da priznava lastne, marveč spoštuje tudi življenjske potrebe drugih narodov ter se na podlagi tega gradi nova gospodarska in finančna politika. Mednarodni kapitalizem starega stila je končan. Mladostna razpoloženja naroda se zaradi tega z vso silo bore za nove oblike tudi na polju gospodarskega življenja. Dr. Schacht je izrazil tudi svoje veselje nad tem, da je obiskal prestolno mesto tako močno napredujoče države, kakor je naša. »Kdor kakor jaz« — tako je nadaljeval dr. Schacht — »ni bil v Belgradu že dvajset let, mora biti iskreno presenečen, ko vidi velike spremembe v sami prestolnici, pa tudi spremembe vsepovsod v državi«. V tej državi živi pošten in marljiv narod s svojim delom. Ne samo politične naloge, ki jih je Jugoslavija jasno opredelila, ne bodo dopustile, da bi se delale napake, da bi se bodočnost države gradila na monokulturi. Naposled je dr. Schacht napil Nj. Vel. kralju Petru II., knezu namestniku Pavlu, ostalima dvema namestnikoma in na zdravje jugoslovanskega naroda.

Dr. Schacht je davi s svojim letalom odpotoval z zemunskega letališča v Atene. Na letališču mu je bilo prirejeno prisrčno slovo.

Če visoki gospodje tihotapijo . . .

Poslanik Bodi — največji tihotapec s preprogami na Balkanu

Belgrad, 13. junija. Današnji «Politika» in «Vreme» sta čez celi dve strani objavili podrobno poročilo o tihotapskem škandalu, ki ga je policija razgalila in ki je zahteval že dvoje «žrtev» v najvišjih belgrajskih krogih, namreč opolnomočenega ministra dr. Aleksandra Bodija in šefa protokola zunanjega ministrstva Ilijo Novakoviča. V škandal pa je vpletenih baje še mnogo drugih osebnosti, ki jih bo policija v pravem času predala javnosti. Zaenkrat sta imenovana dva gospoda upokojena, dr. Aleksander Bodi je celo že pobegnil v inozemstvo, od koder pošilja grozilna pisma v Belgrad, nadalje je policija aretirala Bodijevo soprogo Lidijo, rojeno Homotin, rusko emigrantinjo, njenega «brata» ruskega emigranta Nečajeva, ki je znan kot trgovec s perzijskimi preprogami (in je do lanskega leta razstavljal tudi v Ljubljani na velesejmu — op. uredn.), nadalje Pajo Glücka, trgovca s starinami v Belgradu, Sigmunda Steinerja in Schweinhalsa, ki sta prokurista pri prevozniškem podjetju «Interkontinental» v Belgradu.

Po najnovejših izsledkih belgrajske policije izgleda stvar na kratko takole: Poslanik minister Bodi je svoj visoki položaj v zunanjem ministrstvu v zvezi s šefom protokola istega ministrstva Ilije Novakoviča izkoriščal v ta namen, da je dobavljal iz inozemstva, največ z Dunaja, cele tovore dragocenega starinskega pohištva, starinske srebrnine in perzijske preproge, ki jih je potem s pomočjo Nečajeva, ki se je imenoval «brat» njegove ruske žene Lidije, razpečaval po Belgradu z velikanskimi dobički.

Posluževal se je pri tem dveh načinov. V vladi Bogoljuba Jevtiča je tekel za Bodija med. Postal je v zunanjem ministrstvu vsemogočen in se je vse trudilo, da bi si pridobili njegovo nagnjenje. Kot šef personalnega oddelka je imel on nalogo, da je premeščeval uradnike ministrstva na razne diplomatične položaje v inozemstvu ali jih vračal nazaj v domovino. V tej funkciji mu je pripadala tudi naloga, da je prosil za izdanje dovoljenja, da se sme blago premeščenih gospodov brez carine uvažati ali izvažati — kot je za diplomatsko osebje normalno — in to proti potrdilu šefa protokola. Tako so se premestitve vrstile, vagoni so prihajali in odhajali, dovažali in izvažali. Ugotovilo se je, da so bile premestitve le na papirju, torej izmišljene, in da je bila za Bodija glavna stvar, da je dobil brezcarinski vagon, ki ga je natovoril z raznimi dragocenostmi na Dunaju ter prepeljal v Belgrad, kjer ga je raztovoril in uvožene stvari razprodal. Drugo blago je na isti način izvažal zopet iz Jugoslavije v tujino, kamor so se glasile njegove «premestitve». Včasih je potoval še sam na «študijsko potovanje» v inozemstvo, si vračunal visoke dnevnice ter vedno pripeljal s seboj vagon kakšnega nezacarinjenega blaga, v prvi vrsti starine in perzijske preproge.

Ko je Jevtič utonil v svoji nezmožnosti, je izgubil tla pod seboj tudi poslanik Bodi. Zapodili so ga v neko sobo v podstrešju ministrstva. Nehal je biti šef personalnega odseka. A iznašel je nov način tihotapljenja, ki se je istotako sijajno obnesel. Posrečilo se mu je dobiti za prijatelja odličnega predstavnika Španije, španskega poslanika grofa de Torribosa, ki je Bodijevi ženi na ljubo pristal, da je on na svoje ime dobavljal vagone «pohištva» iz inozemstva in seveda izhajal brez carinskih dajatev. Kadarkoli je imel poslanik Bodi na Dunaju ali kjerkoli kakšen nov tovor starin ali preprog in je želel pripeljati jih v Jugoslavijo brez carine, se je vedno po svoji ženi obrnil na postrežljivega španskega poslanika, ki je zaprosil za brezcarinsko dovoljenje in ga je zaradi uslužnosti šefa protokola Ilije Novakoviča tudi redno dobil. Tovor so pripeljali v Belgrad, ga raztovorili pri Bodijevih in ga potem oddali raznim trgovinam v razprodajo ali raznim zasebnim «naročnikom» iz najvišjih krogov.

Policija je temu tihotapljenju prišla na sled pri zadnji «pošiljatvi pohištva» na naslov španskega aristokratičnega poslanika Torrihosa. Na Savi je ležal tovor. Čakali so več dni, a nikogar ni bilo ponj. Nesreča je namreč hotela, da španskega poslanika ni bilo v Belgradu, da bi bil tovorni list podpisal, kakor to zahtevajo predpisi za uvoz diplomatične prtljage. Iskali so ga po vseh vojvodinskih mestih, po Sremu gor do Zagreba in ga slednjič odkrili v nekem lokalu v Budimpešti. Prišel je takoj v Belgrad, podpisal tovorni list, šef protokola je potrdil, da je res vse v redu in tovor so začeli razkladati. Toda policija je nekaj zavohala in je tovor zasledovala ter na nemalo začudenje ugotovila, da ni šel v hišo španskega poslanika, marveč v veliko Bodijevo palačo v Pečaričevi ulici. Domneva je bila resnična. Policija je udrla v Bodijevo palačo, odgnala Bodija v policijske zapore, zabeležila vse zaklade, ki so se v razkošnem Bodijevem stanovanju nahajali in jih zapečatila. Bodi je na policiji priznal, izdal takoj vse svoje sotrudnike, a je bil spuščen na svobodo, ki jo je takoj izkoristil, da se je še isti večer odpeljal na Sušak, od koder je šel čez mejo v Reko. Iz Reke je drugi dan že telefoniral v Belgrad svoji ženi in poslal grozilno pismo, da bo «pomočil» še druge visoke osebnosti, ako ga ne puste na miru.

Medtem je policija napravila natančno preiskavo in začela aretacije. Ugotovila je, da je Bodi ne samo tihotapil, marveč je ponarejal tudi uradne listine, ko je na carinskem dovoljenju številko 900 kg spremenil v 6900 kg, da je na ta način spravil brez carine v državo zadnji usodni pošiljki 54 perzijskih preprog (carina je 2000 Din na vsak kg), nadalje tri starinske salonske garniture, srebrni pribor za 24 oseb, namenjen za bivšega našega diplomata in sedanjena narodnega poslanca Miloša Rašoviča ter še nekaj starinskih dragocenosti. Ugotovila je, da je na prejšnjih tihotapskih pohodih Bodi s svojimi pomočniki uspel prenesti v Jugoslavijo še nadaljnjih 7000 kg perzijskih preprog, potem še enkrat po 2000 kg istih preprog in še tretjič po 3000 kg. Uvozil je perzijskih preprog brez carine več, kot jih potrebuje ves Balkan. V njegovem stanovanju so našli še cele kupe srebrnine, stare dragocene lestence itd. Koliko pa policija ni mogla več dognati, ni znano. Preiskave pri starinarju Glücku bodo dognale, če je Glück sploh kaj drugega prodajal, kot robo, ki jo je utihotapil poslanik Bodi.

Bodi ima, kot rečeno, v Belgradu velikansko petnadstropno palačo, ki ima fronto na dve ulici, šef protokola Ilija Novakovič ima najbolj razkošno vilo v japonskem štilu na Topčiderskem brdu, «brat» Bodijeve žene pa v Osijeku veliko palačo, medtem ko ima Bodijeva žena eno najbolj razkošnih stanovanj v Belgradu in je bila znana po svojih obilnih darovih ljudem, ki so se ji «omilili«.

Tihotapski škandal, ki ga hočejo oblasti brez usmiljenja razgaliti, čedalje bolj razburja vso belgrajsko javnost in vpije po sankcijah. Škode ima država okrog 7 milijonov dinarjev.

Nova spomlad — nova obleka!

Gotovo najlepše vzorce blaga za obleke in plašče za gospode, a tudi po najnižjih cenah je dobiti pri

DRAGO-SCHWAB

Ljubljana, Aleksandrova c.

Za stalnost sodnikov

Belgrad, 13. junija. m. Včeraj, 12. junija, so predstavniki Združenja sodnikov, na čelu s predsednikom tega Združenja Rusomirjem Jankovičem, obiskali zastopnika zravosodnega ministra Dragišo Cvetkoviča v njegovem kabinetu. Ob tej priliki so predstavniki Združenja sodnikov sporočili ministru Cvetkoviču želje svojih članov v zvezi z donošenjem zakona o sodnikih in ustavno odredbo od 3. septembra lanskega leta, ki predvideva stalnost sodnikov. Dragiša Cvetkovič je v daljšem razgovoru z njimi med drugim izjavil, da se v pravosodnem ministrstvu že intenzivno dela na končni redakciji osnutka zakona o sodnikih, v katerem bodo obsežena in rešena tudi vsa vprašanja, ki zadevajo sodniški stan. S tem zakonskim osnutkom se bo izboljšala in zadovoljila materialna stran sodnikov tako, da bo tedaj, ko bo nastopila stalnost, sodniški stan v materialnem oziru zavarovan pred vsemi težkočami in skrbmi v vsakdanji borbi za ohranitev eksistence. Na ta način se bodo odstranile tudi vse škodljive posledice, ki bi kvarno vplivale na pravilno in pravično funkcioniranje tega tako delikatnega poklica. Kar se tiče premestitev, ki so neizbežne pred stopanjem v veljavo ustavne odredbe o stalnosti, je minister Cvetkovič izjavil, da ga bodo pri teh premestitvah vodili samo nagibi dobrega pravosodja, in da se bo do skrajnosti zavzel za to, da se vsi osebni momeniti pri tem odstranijo. Radi tega tudi ni upravičena bojazen, ki se glede tega vprašanja od gotovih strani pojavlja in ki seje samo nemir v sodniške vrste.

Minister Cvetkovič je nadalje izjavil: Vsakdo od poklicanih bo lahko svobodno sodeloval pri tem poslu, katerega namen in cilj je dviganje sodniškega stanu in pravosodja na čim zavidnejšo višino. Radi tega bom zelo rad sprejel sodelovanje predstavnikov Združenja sodnikov, samo, da bi se to delikatno in tako važno delo končalo v splošni interes našega pravosodja, ki bo z uvedbo ustavne odredbe o stalnosti sodnikov dobilo svoj poln pomen in bo šele tedaj odgovarjalo svoji važni nalogi in preko tega tudi interesom države in naroda.

Predstavniki Združenja sodnikov so se zahvalili ministru Cvetkoviču, ki je pokazal popolno razumevanje tega, tako važnega vprašanja.

*

Belgrad, 13. junija, m. Predsednik vlade dr. Milan Stojadinović je dopoldne sprejel grškega poslanika na našem dvoru g. Sakelaropulosa.

Domači odmevi

Prisrčno godovanje nadškofa dr. Jegliča

V tihem zatišju 800-letne Stične, sredi gostoljubnih belih menihov preživlja večer svojega bogatega in zaslužnega življenja sivolasi vladika in voditelj slovenskega naroda prevzv. g. nadškof dr. Anton Bonaventura Jeglič. Umaknil se je vrvenju sveta ter posvetil svojo dušo molitvi in žrtvi za svoj ljubljeni narod in škofijo. Le redko in samo za hip se prikaže v javnosti, še redkeje pride kaka vest v javnost iz njegovega bivališča, skritega v sredini valovite Dolenjske.

Taka prilika se je nudila včeraj, ko je prevzv. vladika v prisrčni domačnosti obhajal svoj 86. godovni dan. — Prijetno ga je iznenadil v petek popoldne nenavaden obisk: v dolgih belih haljah so vstopili stiški očetje korporativno z mil. g. opatom na čelu in mu izjavili vdanostne čestitke k prvemu njegovemu prazniku v njihovi sredini. V srečo si štejejo, da imajo pod svojo streho tako častitljivega gosta in moža močne vere in molitve.

Drugo presenečenje pa so prevzvišenemu godovnjaku napravili oni, ki jih je g. nadškof vedno z največjo ljubeznijo objemal: fantje. Napravili so visokemu gostu lepo podoknico. Kljub poskušanemu deževanju so zakurili velik kres, pokali z možnarji in celo poskušali priredit razsvetljavo. Godba fantovskega odseka, ki se je pod vodstvom mladega organista Franja Ovca začela zlasti letos zelo lepo razvijati in udejstvovati in je vzbujala pri zadnjih gasilskih slovesnostih mnogo priznanja, je tudi pri tej podoknici močno povzdignila slovesnost. Tudi številni pevski moški zbor je zapel slavljencu troje ubranih pesmi. Nad vse vesel je bil prevzvišeni včeraj zjutraj, ko je opravil slovesno sv. mašo v cerkvi in je iz njegovih rok prejela sv. obhajilo zanj vsa samostanska bratovska družina pa tudi izredno mnogo faranov, zlasti otrok.

Posebej so mu prišli voščit otroci z šol. upraviteljem Lazarjem in dr. učitelji na čelu.

Popoldne je prevzvišeni doživel novo iznenadenje, samostan pa lep obisk; prišli so se visokemu godovnjaku poklonit zastopniki društva »Jeglič«, organizacije bivših gojencev zavoda sv. Stanislava. Nad 20 letnikov je bilo zastopanih, med njimi tudi profesorji in prefekti na veliki nadškofovi ustanovi. Njihov predsednik g. J. Langus, je s čestitkami izročil prevzvišenemu pravila nove podporne zadruge »Jeglič«, ki bo pomagala bivšim zavodskim dijakom dovršiti akademske študije. Očividno globoko ganjen je sprejel prevzvišeni »svoje fante«, ki je nanje po pravici ponosen, potem pa ostal par ur z njim v domačem razgovoru. Jegličevc' so se večkrat oglasili pod vodstvom g. Puša z mladostno pesmijo, med govori in pozdravi je prehitro zatonil ta lepi dan, ki je znova izpričal, kako je prevzvišeni osvojil slovenska srca.

Bratovske skladnice

Belgrad, 13. junija. m. Kakor je »Slovenec« že poročal, je na snočnji seji ministrski svet sprejel uredbo o spremembi obstoječe uredbe o ustanovitvi centralnega fonda za sanacijo glavnih bratovskih skladnic za zavarovanje delavcev in nameščencev pri podjetjih, ki spadajo pod rudarski zakon v kraljevini Jugoslaviji. Omenjeno uredbo sta predložila ministrskemu svetu v odobritev minister za gozdove in rudnike ter minister za socialno politiko in narodno zdravje in zastopnik pravosodnega ministra na temelju § 63 finančnega zakona za l. 1934-35 in § 7 fin. zakona za proračunske dvanajstine avgust-september 1935 in januar-marc 1936. Čl. 1. te uredbe določa: čl. 4. uredbe o ustanovitvi centralnega fonda za sanacijo glavnih bratovskih skladnic z dne 7. maja 1935 se menja in glasi: Sredstva fonda obstojajo iz: 1. prispevkov, ki jih bo plačevala vsaka bratovska skladnica v višini 10% skupnih vplačil članov in podjetij (v pokojninski sklad); 2. od rudarskih socialnih prispevkov, ki se bodo plačevala pri prometu antracita, kamenega premoga, koksa, in sicer za premog in antracit: pri velikosti zrna od 10—30 mm 2 Din za tono, pri velikosti zrna nad 30 mm 25 Din za tono; za koks za industrijske in metalurgične namene 2 Din za tono, za koks za ostale namene 40 Din za tono. Prispevke za fond za uvoženi antracit, premog in koks bodo pobirale carinarnice ob priliki carinjenja, doma pa bodo pobirale te prispevke bratovske skladnice od samih producentov. Plačevanja prispevkov po točki 2 tega člena so oproščena naročila antracita, premoga in koksa za potrebe plinarn in drugih ustanov. V dvomljivih primerih glede vrste premoga bo razsodil minister za gozdove in rudnike.

Čl. 2. te uredbe pa predvideva: čl. 5. omenjene uredbe se menja in se glasi: glavne bratovske skladnice bodo nakazovale na njih odpadajoče zneske upravi fonda ob koncu vsakega meseca. Pri vplačanih vlogah v določenem roku bodo glavne bratovske skladnice vplačevale v centralni fond odpadajoči odstotek izterjanih obresti.

Čl. 9. te uredbe pa določa, da postane le ta veljavna z dnem objave v Službenih novinah.

Poštarjem bo ugodeno

Belgrad, 13. jun. m. Širši odbor Združenja PTT zvaničnikov in služiteljev je imel tu svojo sejo dne 11., 12. in 13. t. m. Odbor je včeraj zaprosil za sprejem tudi pri poštnem ministru dr. Kaludžerčiču, ki je delegacijo tega združenja tudi sprejel. Poštnemu ministru sta predstavnika dravske in savske sekcije in to predsednik dravske sekcije Penko in savske Graber, naglašala, da je na teh poštnih ravnateljstvih jako malo zvaničnikov in služiteljev ter da sedanje poštno nižje osebje, ki ga je tudi premalo, opravlja svoj posel zelo težko. Zaradi tega je deputacija poštnih zvaničnikov in služiteljev prosila resornega ministra, da bi se število nižjega poštnega osebja povečalo. Poštni minister je želje in prošnje te deputacije vzel na znanje ter dejal, da bo poklonil temu vprašanju svojo polno pozornost ter da se bo v najkrajšem času spopolnilo osebje v dravski, savski in primorski banovini na vseh onih mestih, kjer je uslužbenstva premalo. Kar se tiče napredovanja, je poštni minister izjavil, da je to vprašanje že rešeno ter da je podpisal napredovanje nekaj 100 uslužbencev. Pri napredovanju so imeli prednost oni, ki so bili v zadnjih letih zelo dobro ocenjeni. Poštni minister je deputaciji tudi izjavil, da je rešil tudi vprašanje službene obleke in da bo vse uslužbenstvo za to leto dobilo obleko pravočasno. Za prihodnje leto se bo postopalo v smislu predložene resolucije, ki je bila sprejeta na četrtem kongresu nižjih poštnih uslužbencev v Splitu. To vprašanje se bo v celoti rešilo, samo če bodo za to na razpolago dovoljni krediti.

✚

Bog je poklical k sebi gospodično

TONI ŠABEDER

ki nam je služila skoraj 50 let najzvestejše in najpožrtvovalnejše.

Dobro pripravljena se je preselila iz tega življenja, ki ga je poklonila le Bogu in delu. — Položili bomo blagopokojno k večnemu počitku v ponedeljek, dne 15. junija popoldne na frančiškanskem pokopališču.

Maribor, dne 14. junija 1936.

Rodbine: DR. SCHNEIDER, JORDAN, SERAJNIK.

Patrijarh Varnava o pravoslavju in politiki

Te dni zaseda v Sremskih Karlovcih srbsko-pravoslavni arhijerejski svet. Zasedanje je pričel patrijarh Varnava, ki je v uvodnem govoru takole utemeljeval važnost in naloge srbske pravoslavne cerkve: »Srbsko-pravoslavna cerkev v Srbiji, Črni gori, Vojvodini, Bosni in Hercegovini, Južni Srbiji in Hrvatski pred vojno ni posvečala tolike pozornosti financijelni strani, kolikor verski, moralni in nacijonalni strani našega naroda. Ko so drugi intenzivno delali v finančnem oziru, smo mi vso svojo moč osredotočili na osvobojenje in zedinjenje ne samo srbsko-pravoslavnega naroda, ampak tudi ostalih naših bratov po krvi in jeziku. Naša cerkev z zasužnjenim narodom je bila tista, na katero so se naši poedini činitelji v Srbiji in Črni gori obračali, preko naše srbsko-pravoslavne cerkve so kanalizirali smer svoje propagande. Danes neki državniki, kakor tudi na žalost naša javnost, posabljajo, da je naša srbsko-pravoslavna cerkev duša našega naroda, da je to narodna cerkev, da je to svetosavska cerkev in da je ona igrala tudi politično vlogo. Ako bi ne bilo naše srbsko-pravoslavne cerkve, je vprašanje, ali bi naša država bila tako osvobojena in zedinjena. Če pa je temu tako, ali smemo potem slišati z nekih strani, da naša srbsko-pravoslavna cerkev ni imela politične vloge pri ustanavljanju naše države in da je tudi danes ne sme imeti. To mišljenje je zmotno. Treba je misliti bolj modro in bolj globoko, kaj bo čez 200 let, ker države so minljive, ni pa minljiv narod, njegova vera, njegova cerkev. To je največji kapital, katerega moramo varovati. Ako pogledamo po svetu, bomo videli, da se Nemci ozirajo na Hitlerja, drugi narodi na druge itd. Edino srbski narod ni nikdar na tujem iskal opore, razen v Rusiji, toda zaradi stanja, ki danes tam vlada, se tudi na njo ne opira več. Srbski narod se opira na svoje verne sinove, ki so na vplivnih mestih. Ali pa naši verni sinovi vedno pojmujejo svojo odgovornost pred Bogom in pred ljudmi za to, kar delajo z našo srbsko-pravoslavno cerkvijo. V teh 18 letih smo bili žal v takem položaju, da zahtevamo to, kar je naš narod že zaslužil, namreč pridobljene pravice. Mi večkrat izostanemo, ako je vprašanje o državnem interesu, ako se rešuje vprašanje državotvornosti, ker pravimo: Saj smo mi itak naši. Tisti, ki pravijo, da so, pa niso naši, pa gredo med našim takim obnašanjem naprej. Tu so vsi, Hrvatje, Slovenci, Mohamedanci, koga vse ni! Videti je, da samo Srbov ni. Srčika te države in njena hrbtenica je srbsko-pravoslavni narod. Ta pa najde svoje varstvo v srbsko-pravoslavni cerkvi. Srbski patrijarhi niso nikdar čepeli za zapečkom, oni so se vedno pečali s politiko, ki se je tikala srbskega naroda.«

Plače pravoslavne duhovščine

Sremski Karlovci, 13. junija. AA. Na dnevnem redu današnje seje patrijarhijskega sveta, ki se je začela že ob osmih in ki ji predseduje Nj. sv. patrijarh Varnava, je bilo sprejetje uredbe o parohijski duhovščini srbske pravoslavne cerkve in njenih prejemkih, kar je bilo treba urediti še v podrobnostih. V teku včerajšnjega dne in na današnji seji so sprejeli z majhnimi izpremembami posamezne odstavke te uredbe, ki govore o splošnih določbah, o pravicah in dolžnostih in o kaznih parohijske duhovščine in o prejemkih.

Po tej uredbi bi morala duhovščina srbske pravoslavne cerkve imeti te-le plače: duhovniški pripravniki z absolvirano srednjo šolo in bogoslovjem v prvem draginjskem razredu 1175 Din, v drugem razredu 930 Din, v tretjem 835 Din. Duhovniški pripravniki, ki so absolvirali bogoslovno fakulteto, v prvem draginjskem razredu 1375 Din, v drugem 1125 in v tretjem 1025 Din. K plači gre še draginjska doklada. Po treh letih pripravniške duhovniške službe in po skušnji se duhovniki razvrste. Razvrstitev se začne od 9. skupine 3. stopnje.

Parohijski duhovnik napreduje avtomatsko glede prejemkov po posebni tabeli od stopnje do stopnje, od skupine do skupine, pri čemer ostane v vsaki stopnji tri leta in v vsaki skupini 6 let — izvzemši sedmo skupino, kjer ostane 9 let, dokler ne pride po 33 letih službovanja v 5. skupino 1. stopnje.

Če je parohijski duhovnik absolviral vso srednjo šolo z maturo v bogoslovju ali bogoslovno fakulteto, dobi ob sicer enakih pogojih prejemke osme skupine 10. stopnje in napreduje na isti način, dokler ne pride po 33 letih službovanja v 4. skupino 1. stopnje.

Glede stanarine so zaradi nasprotujočih si stališč odkazali to vprašanje ponovno v proučevanje. V proučevanju se nahaja tudi vprašanje pokojnin. Debata o njih še traja.

Spremembe občin

Belgrad, 13. junija. m. V današnjih Službenih novinah so objavljene sledeče uredbe: ustanovitvi občine Skale, občine Št. Janž na Vinski gori, o razdružitvi občine Ložnica pri Velenju, o razdružitvi občine Slovenja vas, o ustanovitvi občine Jarenina, o spremembi imena občine Markovci v občino Sv. Marko nižje Ptuja, o spremembi imena občine Ivankovci v Svetinje, o pregrupaciji občine Kovačice in Velike Nedelje, o pregrupaciji občine Gornji Logatec, Dolnji Logatec in Planine v logaškem okraju in o združitvi občine Gornja Radgona in Gornja Radgona-okolica. Z današnjim dnem so vse te uredbe dobile obvezno moč.

Uredba o tehniki

Belgrad, 13. junija. m. Prosvetni minister je na temelju § 41 zakona o vseučiliščih predpisal spremembe uredbe tehničnih fakultet zagrebške, belgrajske in ljubljanske univerze. Te spremembe določajo, da se v prvem odstavku čl. 79 »v šolskem letu 1935-36 spremeni in glasi: v šolskem letu 1936-37«. Ta sprememba v uredbi tehničnih fakultet zagrebške, belgrajske in ljubljanske univerze je objavljena v današnjih Službenih Novinah.

Belgrad, 13. junija, m. Prestavljena je Leopoldina Kirer, učiteljica v Studencih pri Mariboru v Maribor.

Ob 86 letnici nadškofa dr. Jegliča

Prevzvišeni gospod nadškof dr. Ant. Bon. Jeglič na obisku v Radovljici, dne 8. junija, kjer so ga Radovljičani sprejeli s slovesnim pritrkavanjem zvonov, z po vseh hišah razobešenimi zastavami in zborovim petjem v cerkvi in s tem počastili njegovo 86. godovno leto

Udejstvovanje naših rojakov v političnem življenju Amerike

Da se mnogi naši rojaki v Ameriki zadnja leta energično udejstvujejo na gospodarskem in političnem polju Amerike, je že znano. Zlasti v večjih kompaktnih naselbinah, kjer je večje število slovenskih volivcev, se tako udejstvovanje naših rojakov vedno bolj in bolj opaža.

Obe vodilni stranki, tako republikanska kakor demokratska, se zanimata za naše ljudi in jim dajeta v svojih vrstah tudi prav odlične pozicije. Tako imajo v več naselbinah naši rojaki svoje mestne občinske zastopnike (aldermane), po nekaterih krajih celo svoje župane.

Letos smo opazili, da je demokratska stranka kandidirala v Chicagu, v državi Illinois, za svojega senatorialnega odbornika uglednega našega rojaka, urednika dnevnika »Ameriški Slovenec«, gospoda Ivana Jerača, kateri je bil tudi z visokim številom glasov izvoljen v urad stranke. Senatorialni odborniki zavzemajo važna mesta v stranki, ker pripravljajo resolucije in predloge ter odločujejo pri izbiranju strankinih kandidatov za razne javne urade. Z izvolitvijo gospoda Jerača v tako važen urad je naš živelj v Chicagu pridobil vsekakor lep kos priznanja in demokratska stranka je s tem pokazala, da naše ljudi upošteva, zato jim je tudi dala odlično zastopstvo v svojih vrstah.

Gospod Ivan Jerič je med ameriškimi Slovenci kakor tudi v stari domovini znana osebnost. Je rodom z Dolenjske, iz Regerče vasi pri Novem mestu, odkoder je odšel v Ameriko leta 1911. Med svetovno vojno je služil v ameriški armadi in se je boril na francoski fronti proti Nemcem leta 1918 več mesecev v signalskem koru kot operater brezžičnega brzojava. Kmalu po častnem vojaškem odpustu se je začel udejstvovati na časnikarskem polju in sicer pri bivši »Edinosti« v Chicagu. Leta 1923 je postal glavni urednik lista »Edinost« in leto pozneje lista »Amerikanski Slovenec«, katerega še danes uspešno urejuje. Kot časnikar ima lepe zasluge za zelo uspešen preobrat v prid katoličtva med našimi rojaki v Ameriki. Za idejo katoličtva nastopa neustrašeno in je že marsikatero polemiko uspešno izvojeval s protiverskimi nasprotniki. Dasi je že nad četrtstoletja v tujini, je še vedno vnet rodoljub in zaveden Slovenec in Jugoslovan. Ko so domovini vladali »naši veliki nacionalci« in ko je imel vsak katoliški list pri nas kontumacijski nagobčnik po zaslugi naših liberalnih gospodov, je bil ravno »Ameriški Slovenec«, ki ga vodi in izdaja g. Ivan Jerič, ki je odločno obsojal tisto grdo početje naših liberalnih gospodov proti slovenskemu katoliškemu ljudstvu.

Za zaščito slov. otrok in mater

Ljubljana, 13. junija.

Pravkar je izšla druga številka III. letnika »Kronike slovenskih mest«, to je zadnja številka, ki jo je še uredil pokjni prof. **Jarc.** Poleg bogate vsebine, h kateri se povrnemo še v našem kulturnem obzorniku, opozarjamo zaenkrat samo na važno razpravo, ki jo v »Kroniki« objavlja primarij dr. B. **Dragaš.** To »Kroniko« ilustrirajo zelo posrečene slike in ponazorjene tabele. Iz te obravnave sklepamo, da je umrljivost otrok v naši banovini še vedno velika, prav tako pa tudi imamo Slovenci še mnogo naravnega naraščaja, zakaj odstotek rojstev je še vedno zadovoljiv. Dr. B. Dragaš opozarja v svoji obravnavi, da sta vojna in povojna doba povzročila med mladino obupne razmere. Število sirot in zanemarjenih otrok je v Sloveniji čez noč poskočilo v desettisoče. Prvo inicijativo za rešitev iz tega obupnega stanja je dal podpredsednik prve vlade kraljevine SHS dr Ant. Korošec, ki je že februarja 1919 izdal uredbo o ustanovitvi državnega oddelka za zaščito dece. Določen je bil obsežen socialni program. Odprta je bila posvetovalnica za matere, dojence in malih otrok, ustanovljena je bila otroška poliklinika in odprta zaščita otrok kurativnega značaja. Ustanovljena je bila tudi zaprta zaščita otrok, ki je sedaj Dečji in materinski dom kraljice Marije. Zavod ima sedaj svojo lastno kuhinjo, od l. 1926 pa se je začela skrb za vaške otroške kolonije, zlasti ob počitnicah. Zavod predstavlja tudi pomožno ustanovo OUZD, ker ščiti in sprejema njegove članice z otroki, ali pa samo otroke pod streho svoje zaprte zaščite. Dr. Dragaš se predvsem zavzema za zaprto zaščito otrok, ki ima pred odprto mnogo več prednosti. Povdarja pa, da po splošno veljavnih načelih ni polnovrednega nadomestila za družinsko hišo, za rodbino, če je dobra in skrbna, da vzgoji zdravega in dobrega otroka. Ni pa vsak otrok za zaprto in ne vsak otrok za odprto zaščito.

Pod istim poglavjem poroča drugi avtor s šifro »—nj—« o delu oblasti in banovine za zaščito otrok. Tako ugotavlja, da je proračun izdatkov dravske banovine za letošnje proračunsko leto obsežen v znesku 2,154.000 din brez osebnih izdatkov, dalje poroča o stanju gluhonemnice v Ljubljani, o zavodu za slepo deco v Kočevju, o deškem vzgajališču v Ponovičah, o banovinskem dečjem domu v Ljubljani in o oddajanju otrok v rejo na deželi. Poroča tudi o generalnem varuštvu za otroke, ki ga je vpeljal s tolikšnim uspehom nepozabni Albert Levičnik in ki ga sedaj opravlja nadsvetnik Vidic. Generalni varuh je zastopal lani 393 varuštev s 629 varovanci, v evidenci pa je imel radi alimentov 164 nezakonskih očetov, od katerih je plačevala le polovica redno svoje obveznosti, proti drugim pa je moral varuh vložiti tožbe in uvesti izvršbe. Dalje isti avtor poroča o banovinskem dečjem domu v Mariboru, o pomožnih šolah za zaostale otroke ter o otroški bolnišnici v Ljubljani. Navaja, da je bilo v to bolnišnico sprejetih lani 1620 otrok (801 dečkov in 819 deklic), oskrbnih dni je bilo 24.900. Povprečno je bil vsak bolnik v bolnišnici 15 in pol dneva. Umrljivost je bila minimalna, čeprav je bilo ugotovljenih 148 različnih bolezni. Umrljivost je od l. 1933 padla od 10½% na 4.44%, čeprav je število bolnikov narastlo v istem času od 1278 na 1620. Avtor se zavzema, naj se združijo v enem zavodu vsi otroci, ki bolehajo za katerokoli otroško boleznijo.

Velik vlom v Čakovcu

Čakovec, osrednje mesto Medmurja, ki spada že v savsko banovino, je doživelo v petek senzacionalen vlom. Vlomljeno je bilo namreč v tamkajšnjo podružnico Prve hrvatske štedionice. Vlomilci so imeli dovolj časa, da so mogli nemoteno vlomiti v banko. Zaradi praznika v četrtek banka sploh ni poslovala, tako, da so mogli vlomilci vdreti v poslovne prostore že v sredo ponoči in tudi ako bi delali dve noči in en ves dan, jih pri njihovem zločinskem poslu ni mogel nihče motiti. Vlom so izvršili skrajno oprezno, to je, da so uničili le ključavnice blagajne, tako, da je bil vlom odkrit šele v petek, ob zaključku dnevne blagajne. Blagajnik je ugotovil, da je izginilo iz blagajne 245.000 Din v naši valuti, nekaj pöngov, avstrijskih šilingov in kanadskih ter severnoameriških dolarjev. Skupno so vlomilci odnesli okrog 250.000 Din. Oblasti domnevajo, da je ta vlom napravila neka tolpa, ki se priklati od časa do časa iz inozemstva ter v naši državi vlamlja v blagajne.

Prosvetni tabori

V Šmartnem pri Kranju

Prosvetno društvo v Šmartnem pri Kranju izvrši slovesno blagoslovitev društvenega prapora s celodnevno prireditvijo na dan 21. junija v farni cerkvi in prostorih Šmartinskega doma.

Na predvečer 20 junija ob 9 zvečer bo podoknica kumici gospe Šifrerjevi, na dan 21. junija ob 8 zjutraj pa pred Šmartinskim domom zbirališče gostov, narodnih noš. članov društva in ostalega občinstva. Ob pol 9 odhod izpred Šmartinskega doma v cerkev, nato sv. maša s slavnostnim govorom g. dr. Franca Ks. Lukmana, predsednika Prosvetne zveze. Po sv. maši v cerkvi blagoslovitev in razvitje društvenega prapora. Po blagoslovitvi se razvije sprevod po Stražišču. Po sprevodu na vrtu Šmartinskega doma slavnostni govor g. dr. Albina Šmajda in zabijanje spominskih žebljev.

Popoldan ob 2 popoldanska služba božja v cerkvi. Ob 3 na vrtu Šmartinskega doma prosta zabava in sicer: petje, simbolične vaje, šaljiva pošta itd. Ob 9 v dvorani dramatični prizor, zgodovinska igra v 5 dejanjih »Upor Bohinjcev«.

Vsa sosedna bratska prosvetna društva se vljudno vabijo k sodelovanju pri tej slavnosti s svojimi zastavami in po možnosti v narodnih nošah, da tako dostojno proslavimo to slavnost, ki je prva po na novo oživeli Prosveti.

Slavnost bo ob vsakem vremenu. — odbor.

V Št. Juriju pri Grosupljem

Prvo društvo na Dolenjskem — Št. Jurij pri Grosupljem — si je omislilo zastavo, katero bo na slovesen način blagoslovilo v nedeljo, dne 21. t. m. Vabijo se zlasti društva šmarske dekanije, da pohite ta dan k tej slovesnosti. Tudi zastava Prosvetne zveze bo ta dan navzoča. Ob pol 9. sprejem gostov, ki pridejo z vlakom iz Grosuplja v Št. Jurij. Ob 9. pozdrav gospoda bana dr. Natlačena, ki je bil tako ljubezniv, da je prevzel mesto kuma pri slovesnosti. Ob pol 10. sv. maša z ljudskim petjem, katero daruje pisatelj in župnik Franc Finžgar, nato govor in blagoslovitev zastave. Gospod župnik Finžgar je bil tisti, ki je dal prvi pobudo, da se je Prosvetno društvo ustanovilo. Po cerkvenem opravilu bo prosvetni tabor na prostem, na katerem bo govoril tudi zastopnik Prosvetne zveze. Koncem zborovanja se uredi sprevod z zastavami na čelu. Popoldan ob pol 3 litanije z blagoslovom nato akademija. Oni, kateri še niso obiskali Županove jame na taboru, bodo imeli ta dan priliko, da si ogledajo ta skriti podzemeljski svet in obenem obiskati še ohranjeni turški tabor, ki se dviga poleg jame.

Zanimiva razprava na mariborskem sodišču

600.000 Din za skažen obraz

Dobi le 25.000 Din in še od tega tretjino odvetnik

Maribor, 13. junija.

Pred sodnikom poedincem vss. dr. Tombakom je bila na okrožnem sodišču zanimiva razprava na subsidiarno tožbo, ki jo je vložil odvetnik dr. Karl Kieser kot zastopnik posestnika Simona Vertnika iz Frajštajna pri Sp. Polskavi. Obtožen je bil dr. inž. Emil Bregar iz Maribora, ki je lastnik tvornice apreture in barvarne v Zbelovem pri Poljčanah. S to razpravo se je zaključil dolgotrajen proces, ki je imel svoj začetek v tragični nesreči dne 3. avgusta l. 1934 na državni cesti med Hočami in Slivnico. Omenjenega dne je zavozil obtoženi dr. Bregar s svojim osebnim avtomobilom v Simona Vertnika, ki se je v isti smeri peljal s kolesom. Avto je podrl kolesarja na tla, ga vlekel s kolesom vred nekaj časa po cesti ter mu zadal smrtnonevarne poškodbe. Vertniku so sicer v bolnišnici rešili življenje, ima pa za trajno skažen obraz ter je ostal pohabljen. Desni uhelj mu je popolnoma odtrgalo, zdrobljeno ima desno ličnico, naknadno so mu pa v bolnišnici še amputirali levo nogo. Državno pravdništvo je svoječasno postopanje proti dr. Bregarju ustavilo, nakar je vložil zastopnik poškodovanega Vertnika subsidiarno tožbo. Vertnik je zahteval za poškodbe 600.000 Din odškodnine. Pri razpravi pa je prišlo do poravnave. Dr. Bregar mu izplača namesto zahtevanih 600.000 Din le 25.000. Iz tega zneska pa mora tožitelj še kriti odvetniške stroške. Svojemu zastopniku bo moral plačati 7000 Din. Poravnava je bila zelo razburljiva, ker se je Vertnik žalosten pritoževal, da ne bo za svoje izgubljeno uho, odrezano nogo ter za prestane hude bolečine dobil skoraj ničesar.

Tudi tu pomaga Sargov KALODONT!

V vmesnih prostorih in skritih kotičkih Vaših zob, ravno tam preti nevarnost. Tam se zbirajo ostanki jedil, iz katerih se tvorijo povzročitelji tolikih zobnih bolečin.

Vzemite Sargov Kalodont! Čistite svoje zobe z zobno ščetko od zgoraj navzdol in sicer ne samo na zunanji, temveč tudi na notranji strani zob. Ne pozabite očistiti vmesnih prostorov! Sargov Kalodont je edina zobna krema v naši državi, katera vsebuje že neštetokrat preizkušeni sulforicinoleat, odpravi zobni kamen in prepreči njegovo ponovno tvoritev.

★ Pozor! Poskusite enkrat novo ustno vodo Kalodont. Koncentrirana sestavina, zelo ekonomična v uporabi, razkužuje in ugodno osvežuje.

SARGOV KALODONT PROTI ZOBNEMU KAMNU

DOMAČI IZDELEK

Z veličastnega tabora v Mengšu

Dekleta v narodnih nošah pozdravljajo ministra dr. Kožula in dr. Kreka ter jima izročo lepe šopke nageljnov in rožmarina.

Prva in glavna bodi teorema: vzemi vedno izvrstni film MIMOSA-EXTREMA

Zastopnik delavstva pozdravlja ministra dr. Kreka in dr. Kožula.

Drobne novice

Koledar

Nedelja, 14. junija: (2. pobinkoštna nedelja). Bazilij, cerkveni učenik; Elizej, prerok.

Ponedeljek, 15. junija: Vid in tovariši, mučenci; Germana, devica.

Novi grobovi

† V Rajhenburgu je v soboto, dne 13. junija v 90 letu starosti umrla v župnišču ga. Frančiška Tratnik, mati konz. svetnika in župnika Jožefa, akademskega slikarja Franca Tratnika in še petih sinov in hčera. Zemeljske ostanke blage pokojnice prepeljejo v ponedeljek, 15. t. m. na Rečico v Gornji Savinjski dolini, kjer bo ob 10 sv. maša in pogreb. Naj dobri Bog dušo nad vse plemenite slovenske žene sprejme v naročje svoje milosti! Žalujočim naše iskreno sožalje!

† V Kranju je smrt iztrgala ugledni Savnikovi rodbini hčerko Vido, ki se že veseli med angeli pri Bogu. Zemske ostanke bodo pokopali v ponedeljek, 15. junija, ob 5 popoldne. Žalujoči materi, bratcu in ostalim sorodnikom naše iskreno sožalje!

† V Ljubljani je včeraj v 83. letu starosti zatisnil svoje oči g. Ivan Weber, finančni nadpreglednik v pokoju. Pogreb bo v ponedeljek ob 3 popoldne. Naj v miru počiva! Žalujočim naše iskreno sožalje!

Osebne vesti

= **Napredoval je dr. Drnovšek Janko**, šef oddelka banovinske bolnišnice v Mariboru iz IV. položajne skupine II. stopnje v IV. polož. skupino I. stopnje. — Za uradnico X. položajne skupine pri higijenskem zavodu v Ljubljani je postavljena **Lavrič Marija**, doslej uradniška pripravnica istotam.

— **Praznik sv. Ahacija in izlet na Turjak.** G. Anton Pritekelj, ki leto za letom vodi ljubljanske izletnike k Sv. Ahaciju nad Turjakom, nam je poslal dopis, iz katerega posnemamo naslednje zanimivosti: V nedeljo, dne 28. junija se zbero izletniki pri Sv. Ahaciju, da tam proslave cerkveno žegnanje in obenem spomin na slavno bitko, ki so jo slovenski fantje in možje pod vodstvom Andreja Turjaškega izbojevali l. 1593. nad Turki pri Sisku ter s tem preprečili, da bi Kranjska, oziroma vse slovenske dežele postale »turška drajna«, kakor poje to narodna pesem. V spomin na to slavno zmago, ki je bila izvojevana dne 22. junija, na god sv. Ahacija, so Turjačani zgradili na gori nad Turjakom cerkvico, posvečeno sv. Ahaciju, kamor od tedaj dalje romajo na vsako žegnanjsko nedeljo številni romarji. Stari ljudje so pravili, da so se ljudje ob vsakem poznejšem turškem napadu umaknili k tej cerkvici, kjer jih Turki niso mogli najti. Nekoč pa jih je izsledil turški konjenik, katerega konju pa se je na cerkvenem pragu vdrlo kopito v kamen. Še danes kažejo sled konjskega kopita. Cerkvica ima razne zanimivosti, tako turški grb, plošče z latinskimi napisi, ki jih je prevedel pesnik Anton Medved, ki je župnikoval v teh krajih. Pri Sv. Ahaciju sta pokopana tudi dva turjaška viteza, ki sta umrla l. 1608 na Turjaku. Zgodovinsko slavno bandero nam kaže sliko boja in zmage nad Turki pri Sisku l. 1593. Pri Sv. Ahaciju ima vsaka votlina, vsak kamen svojo zgodovino. Na žegnanjsko nedeljo je redno bral mašnik sv. mašo v krasnem plašču, narejenem iz pestrega plašča, ki ga je nosil poveljnik turških čet pri Sisku Hasan-paša. Še pred leti je pomenjalo žegnanje pri Sv. Ahaciju pravo ljudsko slavje s streljanjem iz možnarjev, godci so godli, ljudstvo pa se je radostilo. Tega sedaj ni več. Sedaj nudi Sv. Ahacij le prijetno izletno točko s krasnim razgledom in spomine na slavno zgodovino naših prednikov. Ko si izletniki ogledajo Sv. Ahacij, se bodo mogli na Turjaku odpočiti, obenem pa si bodo mogli ogledati grad, na katerem so se rodili slavni kranjski plemiči Turjačani.

Pri ljudeh višje starosti, ki trpe na nerednem čiščenju, nudi pogosto naravna

Franz-Josefova

grenka voda, zaužita skozi osem dni dnevno po 3—4 kozarce, zaželjeno odprtje in s tem trajno polajšanje. Zahtevajte povsod Franz-Josef-ovo vodo.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

— **Zibika — birmanje.** Radi Slomškovih svečanosti v Mariboru bo sv. birma v Zibiki že v petek, dne 19. t. m.

— **Knjiga o II. evh. kongresu za Jugoslavijo 1935** se bo subskribentom pričela razpošiljati, kakor hitro bo dodelana v knjigoveznici. Na številna vprašanja sporočamo, da bo knjiga vezana le v enem delu, ker bi se sicer zaradi dvojne vezave cena znatno povišala. — Misijonska tiskarna.

— **Drugi izkaz o darovih za Marijino kapelo v Planici.** Uprava dravske banovine 2500 din; g. vladni svetnik dr. Peter Vavpotič v Mariboru 50 din; g. kanonik Alojzij Stroj 100 din; g. kanonik Jožef Volc 100 din; ga. Frančiška Kavalar v Ratečah 100 din; g. duh. svetnik Fr. Pečarič na Dovjem 100 din; g. župnik Fr. Krašna pri Sv. Križu nad Jesenicami 100 din; g. župnik Fr. Govekar na Homcu 50 din; g. Jože in Nežika Dolinar v Ratečah 200 din; g. Stanko Jeglič v Ljubljani 30 din; g. načelnik žel. postaje v Ratečah Jožef Oman 50 din; Hranilnica dravske banovine v Ljubljani 500 din; skupaj 3880 din. Ako prištejemo vsoto prvega izkaza v znesku 2543 din, smo dobili do zdaj 6423 din podpore. Vsem plemenitim dobrotnikom povrni Bog s časnimi in večnimi darovi! Nikar ne pozabite novega Marijinega svetišča ob izviru Save v Planici. Blagoslovljeni vsi, ki bodo v ta namen kaj podarili! Župni urad Rateče-Planica, 12. junija 1936.

— **V Služb. listu** kr. banske uprave dravske banovine od 13. t. m. je objavljena »Uredba o ustanovitvi občin Ajdovec, Orehovica, Primskovo, Razbor in Stari trg«, dalje »Uredba o pregrupaciji občin Juršinci, Dornava, Osluševci in Markovci, o ustanovitvi nove občine Polenšak in o spremembi imena občine Juršinci«, »Uredba o spremembi področja občin Markovci in Križevci«, »Uredba o razdružitvi občine Šmarjeta-Bela Cerkev«, »Uredba o spremembi področja občine Trbovlje in občine Hrastnik-Dol«, »Ratifikacija mednarodne konvencije o pobijanju ponarejenega denarja s protokolom po kraljevini Italiji«, »Ratifikacija konvencije o postopanju z vojnimi ujetniki, s prilogo h konvenciji po Avstriji«, »Ratifikacija konvencije, s katero se določa najmanjša starost za pripustitev otrok za industrijska dela, po Avstriji« in »Ratifikacija mednarodne konvencije o telekomunikacijah po kraljevini Albaniji«.

„THONET-MUNDUS"

Jugoslov. tvornica pohištva in upognjenega lesa d. d.

VARAŽDIN

Nudi za predstoječo poletno sezono

VRTNE STOLE

zelo trpežne konštrukcije in zmernih cen.

Model je zakonito zaščiten.

Zahtevajte ponudbe!

— **Polovična vožnja:** Zveza za tujski promet v Sloveniji nam sporoča, da je prometno ministrstvo dovolilo 50% popust na železnicah udeležencem otvoritve »Stadiona viteškega kralja Aleksandra I Zedinitelja« v Murski Soboti, ki bo 28. junija. Ugodnost velja od 24. junija do 3. julija. — Tudi udeležencem evharističnega kongresa v Doboju (21. junija) je dovoljena polovična vožnja po naših železnicah od 17. do 25. junija 1936.

— **Nesreča otroka.** V petek je neznan kolesar povozil v Kočevju 9-letno cestarjevo hčer Emo Jakličevo iz Cvižlarjev pri Kočevju. Deklica je dobila poškodbe po vsem telesu ter je morala v ljubljansko bolnišnico.

— **Mladi harmonikarji iz Ljubljane** priredijo v nedeljo, dne 14. junija kot zaključek turneje po slovenski zemlji koncert narodnih in umetnih pesmi. Prvi koncert bo v Kamniku ob pol 16 popoldne, drugi pa v Mengšu istega dne ob pol 18 zvečer.

— **Na drž. realni gimnaziji v Kočevju** bodo sprejemni izpiti za I. razred dne 26. in 27. t. m., obakrat ob 9 dopoldne. Prošnje, kolekovane z Din 5 s priloženim rojstnim listom in šolskim izkazom o dovršenem 4. razredu osnovne šole, naj se vložé do 25. t. m. pri ravnateljstvu. Sprejemne izpite morejo polagati učenci(nke), rojeni v letih 1923, 1924, 1925, 1926. — Ravnateljstvo.

— **Elektroinstalacija, koc. električno podjetje v Mariboru, Vetrinjska 22, telef. 27-14, na dvorišču,** izvršuje instalacije, popravila. Prodaja elektromateriala, žarnic, motorjev itd. Po brezkonkurenčnih cenah.

— **Vkuhavanje (konserviranje)** sadja in zelenjave za zimske mesece je sedaj najvažnejše opravilo naših gospodinj. Nov pomnožen in izpopolnjen natis knjižice »Sadje v gospodinjstvu«, ki ga je priredil M. Humek, daje vsaki gospodinji in kuharici obilo važnih nasvetov in navodil, kako ji je ravnati s sadjem in zelenjavo pred vkuhavanjem, kako pripravi sadje in zelenjavo za konserviranje, kako ji je ravnati s posodo za vkuhavanje, s steklenicami itd. V knjigi dobi navodila, kako pridelujemo razne sadne mezge, marmelade, sadni sir, sadne sokove, brezalkoholne pijače. Drugi del govori o konserviranju zelenjave v kisu ali slanici, o konserviranju s sterilizacijo in neprodušnim zapiranjem v steklenicah ter sušenjem zelenjadi in sadja. Knjiga obsega 100 strani besedila ima nad 90 slik in več barvastih prilog ter stane nevezana din 24, vezana din 32. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Knjigo toplo priporočamo vsem gospodinjam, gdč. pomočnicam in kuharicam.

Kurja očesa, trdo kožo in zarasle nohte Vam brez bolečin odstranimo ter noge strokovnjaško zmasiramo v naši pedikuri. Obiščite nas, prepričajte se! Nega nog 10 Din! Ljubljana, Šelenburgova 7.

Slavia

— **Bivšim šmihelskim učenkam in gojenkam!** Za »Dom kraljice Marije« so v zadnjih dneh darovali: Tvrdka J. C. Mayer, Ljubljana 200 din, gg. Fani in Pepi Lobe, Ljubljana 100 din, občina Metlika 100 din, Helena Trdan, Cetinje 100 din, Fina Romih, Novo mesto 50 din, neimenovan, Ljubljana 10 din. Iskrena hvala! Včeraj nas je presenetila šmihelska samostanska šola z razstavo ročnih del narodne, meščanske in gospodinjske šole. Včeraj so ves dan romale velike množice ljudstva iz Novega mesta in okolice v Šmihel, da si ogledajo zares krasne izdelke pridnih zavodovih gojenk in učenk. Menda v pričakovanju visokega obiska, ki je najavljen Šmihelu, so pridne gojenke in učenke tekmovale vse leto, da bodo imele čim več in čim lepše izdelke. Ogledate si razstavi lahko še v nedeljo, 14. t. m. Priglašajte se že sedaj za duhovne vaje, ki bodo v zavodu de Notre Dame v Šmihelu v drugi polovici meseca julija, za vse bivše šmihelske gojenke in učenke, pa tudi za ostale gospodične. Z duhovno obnovo pojdimo naproti lepim jubilejnim dnem naših učiteljic. - Udružene šmihelske učenke za zgradbo sirotišnice.

— **F. S. Finžgarjevi zbrani spisi** (8 zvezkov) z odličnimi romani in povestmi kakor »Pod svobodnim soncem«, »Dekla Ančka«, »Sama«, »Boji«, »Strici«, in mnogimi krajšimi spisi, spadajo med najboljše, kar ima naše slovstvo. Finžgarjeva misel je zdrava, njegov jezik živ in krepak, da ga nima nobeden naših pripovednikov. — F. S. Finžgarjeve spise izdaja »Nova založba« v Ljubljani.

— **Absolventi državne dvorazredne trgovske šole v Ljubljani iz leta 1926,** naj javijo svoje naslove Stepišniku, Mestna hranilnica, Ljubljana — do 20. junija.

— **Konvikt Notre Dame** sprejema v oskrbo dijakinje, ki obiskujejo ljubljanske šole. Pojasnila daje: Konvikt Notre Dame, Ljubljana, Marmontova ulica 24. Tramvajska proga proti Viču, Langusova ulica.

— **27. do 29. junija avtoizlet Plitvice—Senj—Crikvenica.** - Informacije izletna pisarna Okorn, hotel Slon, Ljubljana.

— **Pod Gorjance z avtom 21. junija za 95 din.** Spotoma ogled samostana v Stični, v Novem mestu bolnišnice usmiljenih bratov, kmetijske šole itd., v Pleterjah pri Št. Jerneju kartuzije in v Kostanjevici gradu »Klošter«. Podrobna pojasnila daje pisarna »Po božjem svetu«, Ljubljana, Šentpetrska vojašnica.

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz Josef grenčice«.

— **Romanje na Sveto goro pri Gorici** bo letos samo enkrat, in sicer 4 tedne potem, ko bomo imeli zaključen romarski spisek. Kdor se zanima za to lepo romanje, dobi brezplačna pojasnila, če se javi najpozneje do 1. julija po dopisnici na naslov: »Po božjem svetu«. Ljubljana, Šentpetrska vojašnica.

— **Izlet v Postojnsko jamo z avtom** v nedeljo, 21. junija. Prijave sprejemamo do 15. junija, pojasnila pošljemo zastonj. Pisarna »Po božjem svetu«, Ljubljana, Šentpetrska vojašnica.

— **Dobava mednarodnih prometnih in tranzitnih značk.** — Interesenti se opozarjajo na razpis mestnega poglavarstva v Ljubljani v »Službenem listu« dravske banovine z dne 10. junija t. l., tičoč se dobave mednarodnih prometnih in tranzitnih značk iz jeklene emajlirane pločevine.

— **Najcenejši nakup** manufakturnega blaga Jos. Petkošig — Ljubljana, Stari trg 4

— **Interesantno potovanje v Južno Srbijo** z avtom od 6. do 18. julija: čez Dolenjsko do Karlovca in na Plitvice, čez Bosno in Hercegovino v Dubrovnik; s parnikom v Kotor; kdo bi ne videl rad čudovite Boke?; čez ponosni Lovčen v Cetinje; po Črni gori v Prizren in Peč; Macedonija: Skoplje, Ohrid, Bitolj; ogled vseh znamenitih krajev. Podrobni spored pošlje zastonj pisarna »Po božjem svetu«, Ljubljana, Šentpeterska vojašnica.

— **Kam pa letos na počitnice?** V Gorenjo vas nad Škofjo Loko, kjer so lepi izprehodi, izleti, topla Sora, snažne sobe in nizke cene. Vsa pojasnila daje brezplčano Tujsko-prometno društvo v Gorenji vasi.

— **Da boste stalno zdravi,** je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, sklerozi, sečni kislini in sl. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

Ljubljana

⊙ **Procesija z Najsvetejšim na Kodeljevem** bo danes ob 6 zvečer. Ob 6 bo na stadionu Salezijanskega mladinskega doma pridiga, ki jo bo imel g. Štefan Temlin, nato procesija, ki pojde po sledečih ulicah: Ob Ljubljanici, Zadružni, Povšetovi in Klunovi nazaj na stadion Mladinskega doma. Tam bodo pete litanije in blagoslov z Najsvetejšim.

⊙ **K Slomškovi proslavi v Mariboru** se bo peljala ljubljanska obrtna mladina, pomočniki in vajenci, z avtom, ki bo šel iz Ljubljane v nedeljo 28. junija ob 11 dopoldne in se vrnil v ponedeljek ob 9 zvečer. Cena za osebo bo 22 Din. Prijave udeležencev se sprejemajo v Rokodelskem domu jutri, v torek in v sredo, vsakikrat ob 8 zvečer.

⊙ **Možje in fantje v Mariboru!** Pri vseh verskih in drugih manifestacijah je številna udeležba mož in fantov tisto, kar da prireditvi veljavo in pomen. Čez 14 dni bodo v Mariboru veliki Slomškovi prazniki, ki niso pomembni samo za lavantinsko škofijo, marveč za vso Slovenijo. Saj je Slomšek last vsega slovenskega naroda in njegova beatifikacija zadeva vseh Slovencev. Pri teh slavnostih se moramo zlasti možje in fantje pokazati! Tudi slovenska prestolnica mora poslati v obmejni Maribor častno število mož in fantov. Hitite s prijavami, da vemo poskrbeti hrano in prenočišča! Priglasitve sprejema Prosvetna zveza in oba salezijanska zavoda.

KINO SLOGA TELEFON 27-30

Premiera! Ob 15., 17., 19. in 21. uri

ZLOMLJENA SRCA

Veliki filadelfijski simfonični orkester izvaja skladbe Čajkovskega in Bacha!

MATINEJA ob 10·30 dopoldne po Din 4·50

Muzikalična mladina

⊙ **Akademski baletni zbor iz Sofije v Ljubljani.** V Ljubljano je prispela skupina bolgarskih akademikov in akademičark, ki tvorijo »Bolgarski akademski balet«. Bolgarski akademiki so doslej že nastopili v Belgradu, Novem Sadu in pred par dnevi v Zagrebu, kjer so povsod dosegli naravnost sijajen uspeh. Skupina šteje dvajset članov, ki ji je namen popularizirati bolgarski narodni ples, zato je gledati nanjo s plemenitejših vidikov. Nedeljski večer bo pričaral na oder naše opere nadih bolgarske vasi, take, kakršna je v veselju in žalosti, ki bo tu izražana v plesnem ritmu. Bolgarski plesi vsebujejo veliko kompliciranega in razgibanega ritma in so zato nad vse zanimivi in tudi vedno estetski. Prireditev v Ljubljani bo pod pokroviteljstvom Jugoslovansko-bolgarske lige. Zbor nastopi v narodnih nošah in ob spremljevanju opernega orkestra.

Dr. Ivan Pintar

specijalist za ženske bolezni in porodništvo

ne ordinira od 14. junija do 11. julija.

⊙ **Umetnostna razstava slikarjev bratov Vidmarjev v Jakopičevem paviljonu** je odprta samo še 14. in 15. t. m. Ljubitelji umetnosti naj si ogledajo to lepo razstavo, ki nam nazorno kaže stremljenje mladih umetnikov, kako slikarsko upodobiti življenje našega človeka in naše zemlje.

⊙ **Članom Šentpetrske prosvete!** V Šentpetrskem prosvetnem društvu priredi fantovski odsek v ponedeljek ob 8 zvečer za vse člane in članice prosvete predavanje pod okriljem mednarodne katoliške propagande »Regnum Christi«. Na programu so trije referati o socialnem vprašanju in o nalogah katoliške prosvete pri reševanju tega problema. —

⊙ **Promenadni koncert.** Tujsko-prometni svet za Ljubljano priredi v nedeljo, dne 14. t. m., ob ugodnem vremenu promenadni koncert pred Tivolskim gradom. Godba Nar. žel. glasb. društva »Sloge« bo pod vodstvom g. kapelnika Heriberta Svetla od 11.15 do 13 ure izvajala slovansko operno glasbo.

⊙ **Šolska poliklinika v Ljubljani.** Že nekaj let se vleče v Ljubljani vprašanje šolske poliklinike, katera je glede na naše razmere že nujno potrebna. Končno je storjen prvi korak naprej; odobren je namreč razpis licitacije za zidarska, tesarska, kleparska in krovska dela za novo in nadvse sodobno urejeno šolsko polikliniko. Banska uprava se je odločila, da bo vsa dela pospešila, tako da bo poslopje še letos pod streho in da bo v surovem stanju dobro prezimilo. Dograjena in opremljena pa bo poliklinika, ter seveda tudi izročena svojemu namenu prihodnje leto. Načrti za šolsko polikliniko so bili že zdavnaj izdelani, vendar bi najbrž še nekaj časa čakali na njih odobritev, če se ne bi zavzel zato g. **minister dr. Miha Krek** in izposloval na pristojnih mestih v Belgradu potrebnih odobritev. Nova šolska poliklinika bo stala nasproti Tehnični srednji šoli, katere okolica bo v zvezi s to graditvijo še primerno regulirana.

SANATORIUM - EMONA

Ljubljana Komenskega ul. 4 Telefon št. 3623

Dr. Frane Dergane inf.-primarij kirurg. odd. v p.

Ordinira: 11.—1.

⊙ **Združenje trgovcev v Ljubljani** je darovalo mesto venca blagopokojnemu veletržcu in bivšemu predsedniku Združenja g. A. Lillegu, 1000 Din v socialni sklad za brezposelne trgovce.

⊙ **Sestanek Ženskega odseka SKA starešinstva** bo izjemoma v ponedeljekk, 15. junija, ob 8 zvečer v Akademskem domu.

⊙ **Rihard Tauber poje danes** ob 3 in pol 9 in jutri ob pol 9 v kinu Kodeljevo v filmu »Ti si moje sonce«. Ob 3 cene znižane.

Danes smeh in zabava! Ob 15., 17., 19. in 21. uri

Veliko čiščenje Burka z ANY ONDRO in WOLF ALBACH RETTY-jem

2 uri gromovitega smeha!

MATINEJA: najlepši živalski film vseh časov

Ob 10·30 dop. po enotni ceni Din 4·50 **SEQUOIA**

KINO UNION Tel. 22-21

⊙ **Najnovejši svetovni modni časopisi** so na ogled v Radion posvetovalnici, Mestni trg 23. — Tam se tudi dnevno vrše poskusna pranja prinešenih oblek iz najbolj občutljivih tkanin ob prisotnosti gospodinj. — Vsak dan ob 16 je predavanje o pravilnem ravnanju s perilom, sušenju in likanju. Lahka glasba in dva filma skrbita za razvedrilo. — Vse brezplačno. — Obiščite nas čimpreje.

⊙ **Novoustanovljeno društvo »Sedejeva družina« v Ljubljani** je dobilo svoje pisarniške prostore v Zrinjskega ulici št. 8 (pritličje), nasproti jezuitskemu kolegiju, kamor naj se stranke obračajo. V teh dneh bomo razposlali članom društvena pravila s priloženo položnico, da plačajo članarino. — Odbor.

⊙ **Danes je žegnanje na Viču.** Dobrodošli na bob v gostilni Kramar na Glincah, Tržaška cesta.

⊙ **Na sledu večji tatvini.** Policija je te dni aretirala znanega tata Ivana B., pri katerem je našla lepo vojaško kukalo, ki je še prav dobro ohranjeno, skoraj nov žepni nožek, opremljen z raznimi rezili ter nekaj drugih predmetov, za katere pa aretirani Ivan nikakor noče povedati, kje jih je dobil. Policija domneva, da izvirajo ti predmeti iz kakšnega vloma v zasebno stanovanje in zato vabi pravega lastnika, naj si zaplenjene predmete ogleda na kriminalnem uradu.

Smrtna nesreča

Ubit na poti k svoji bolni ženi

Ljubljana, 13. junija.

Nocoj ob 9 se je pripetila na cesti Logatec—Ljubljana huda prometna nesreča, ki je zahtevala človeško žrtev. V tem času se je vozil na svojem motornem kolesu proti Ljubljani Albert Rus, posestnikov sin in mesar, poleg njega pa je sedel na motorju neki Kmetič, lesni manipulant iz Hotederšice, da bi obiskal svojo ženo v sanatoriju »Šlajmerjev dom«. Na svojem potu je Rus opazil, da vozi pred njim po cesti velik avtobus in sicer ne s prav posebno brzino. Zato ga je hotel prehiteti. Večkrat je poskušal, da bi ga pustil zadaj, vendar se mu to sprva ni hotelo posrečiti. Na ovinkih je ponovno poskušal, da bi ga prehitel. Šele pri petem ali šestem ovinku se mu je vendar posrečilo, da je privozil tik do avtobusa. V istem trenutku pa je tudi avtobus hotel presekati ovinek ter je krenil preveč na levo stran. V tem se je Rus že zaletel s svojim motornim kolesom vanj, zaradi česar mu je na kolesu spodrsnilo. Rus sam je dobil samo dve poškodbi na desni nogi, veliki za kako otroško dlan. Kmetič pa je obležal na mestu mrtev. Verjetno je, da je udaril z glavo v avtobus. Šofer avtobusa nesreče niti ni opazil in je vozil še kakšnih 200 metrov naprej. Šele potniki so ga opozorili, da je ustavil, nakar so potniki s šoferjem izstopili iz avtobusa ter hiteli k ponesrečencema. Medtem je že privozil poštni avtomobil iz Logatca, ki je vzel ranjenega Rusa s seboj v Ljubljano in ga pripeljal v splošno bolnišnico, kjer sta mu sekundarna zdravnika dr. Hafner in dr. Kajzelj nudila prvo pomoč. Rusove poškodbe niso nevarne. — Nesreča se je pripetila v bližini Polja.

Rajhenburg - Senovo

Kandidatne liste JRZ za občinske volitve v Rajhenburgu in na Senovem so od sodišča že potrjene. S tem so glavne priprave za volitve končane. Na teh listah kandidirajo možje, ki jim ljudstvo zaupa, ki jih pozna kot odločne in značajne, kateri niso klonili v najtemnejših časih žalostne preteklosti, možje, ki so trdno verovali v zmago pravice in svobode. Poskusi nasprotnikov, da bi sestavili listo, so ostali dosedaj brezuspešni, čeprav napenjajo vse svoje moči v ta namen. Iz tega se vidi, kako na trhlih stebrih je bila zgrajena stavba JNS, ki se je ob prvi rahli sapici svobode zrušila. Je pa to za voditelje JNS zelo poučno, da vidijo, koliko ljudi je za nje, kadar se ljudje opredelijo svobodno, po lastnem prepričanju. Zato bodo te volitve manifestacija moči in sloge tukajšnjega prebivalstva ter slovesen pokop JNS. Za predsednika volilne komisije sta imenovana: za Rajhenburg g. dr. Rok Jesenko, odvetnik Sevnica, za Senovo pa dr. Dobrošek predstojnik okr. sodišča v Sevnici. Imenovanje takih oseb za predsednika volivnih komisij nam daje dovolj jamstva, da se bodo volitve vršile strogo po zakonu in ne tako, kakor je bilo leta 1933.

Pridobivajte novih naročnikov!

Divjanje strele

Na Veternici pri Veliki planini strela ubila očeta šestčlanske družine. — Strela udarila v cerkev, ki je zgorela

Kamnik, 13. junija.

Že iz Kamnika se je opazilo, da se v planinah zbirajo težki oblaki, ki bodo v gorah povzročili hudo nevihto. Bliskovito se je danes popoldne v Kamniku raznesla vest, da je včeraj popoldne okoli 17 strela ubila Janeza Romšaka iz Studencev, očeta 6 članske rodbine. S svojim 12 letnim sinom se je podal nabirat planinski mah in druga zelišča. Nenadoma se je močno stemnilo, vlila se je ploha in začelo je treskati. Hoteč se umakniti najhujšemu, je rekel oče sinu, naj mu pomaga zadeti koš na ramena, kar je sin tudi storil. Ko pa je dvignil koš, se je nenadoma močno zabliskalo in strela je na mestu ubila očeta, dočim je sina vrglo nekaj metrov v stran, kjer je nezavesten obležal. Zaradi hude plohe in viharja se je sin kmalu zavedel in ves omamljen in preplašen iskal svojega očeta, katerega je našel štiri korake od sebe, seveda vsega ožganega, ležečega na trebuhu in mrtvega. Le nogavice so še ostale cele. Zgorel je tudi koš, ki je ležal poleg njega. Sin, misleč kreniti proti domu, da obvesti svoje domače o nesreči, je v zmedenosti krenil po napačni poti in prišel na Dol, kjer je po naključju prišel skupaj z nekim turistom, kateremu je ves preplašen pripovedoval o nesreči. S turistom sta skupaj krenila nazaj na planino, kjer sta našla žrtev strele in odredila vse potrebno, da spravijo očeta domov.

Ob zaključku poročila smo bili tudi obveščeni, da je istega popoldneva **strela zažgala cerkev Stangrob, ki je gornjegrajska podružnica. Ta cerkev je bila zanimiva in bogata po svoji starinski notranjosti. V velijem oltarju je stal sv. Peter, v enem od stranskih oltarjev Marija Snežnica, v drugem pa sv. Martin. Cerkev je z vsemi zgodovinskimi dragocenostmi zgorela do tal.**

Dobili smo tudi poročilo, da je na Gozdu pri Kamniku ubila strela posestniku Lovrencu Sušniku eno najlepših krav na njegovem pašniku.

Strela udarila v zvonik

Horjul, 12. junija.

Vroče sonce je pripekalo na vernike, ko se je včeraj na praznik sv. Reš. Telesa, dopoldne okrog 10 razvila dolga procesija od župne cerkve po poti proti sosednji vasi Ljubgojni. Preden pa se je procesija po drugi strani vrnila nazaj do kapelice, kjer je bil zadnji evangelij, je bilo nebo že prepreženo s težkimi oblaki in debele, redke kaplje so porosile vernike, ki so se po končani procesiji zopet zbirali v cerkvi.

Popoldne okrog 2 pa je nebo še bolj potemnelo in v daljavi se je slišal zamolkel grom. Naenkrat udari strela, tako močno, da je streslo vso okolico, in nato se vlije huda ploha. Na hribu Samotorici, kake tri četrt ure oddaljenem od Horjula, se je pričel valiti proti nebu gost dim in se je pomešal med oblake.

»Na Samotorici gori! Treščilo je!« se je čulo okrog.

In kmalu pride vest, da je treščilo v zvonik sv. Mihaela — to je podružnica horjulske župnije na Samotorici — in da je strela istočasno užgala tudi bližnji kozolec posestnika Pavla Bradeško, Samotorica, št. 11, ki je pogorel do tal. Na zvoniku je strela udarila v strelovod, a je pri tem upalila nekaj starih deščic na strehi prav na vrhu zvonika. Gašenje ni bilo mogoče, ker brizgalne ni bilo pri rokah. Hitro pa je bila poslana pošta horjulskim gasilcem, ki so bili takoj na nogah — in so z vso naglico upregli konje v manjšo staro brizgalno in pognali po cesti na hrib. In ker se na zvoniku ogenj ni hitro širil, so še prišli pravočasno, da so ogenj pogasili v sredini zvonika.

Strela zažgala gospodarsko poslopje

Dne 12. t. m. je ob 3 popoldne udarila strela v gospodarsko poslopje Jožefa Šetinca, Bukošek 37, občina Zakot, okraj Brežice, ter mu uničila 22 m dolgo gospodarsko poslopje z vsem gospodarskim orodjem. Živino in prašiče so rešili. Zavarovan je samo za mali znesek pri »Sava« društvu. — Sreča v nesreči je bila, da so, beže pred bližajočo se nevihto proti domu, dospeli prekasno, ker bi bili drugače žrtev strele, katera je samo gospodinjo za nekaj trenotkov omamila, ker je bila prva prišla v bližino zgradbe.

Pri zaprtju, motnjah v prebavi

vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec

naravne **FRANZ JOSEF** grenčice.

Registrirano od Min. soc. pol. in nar. zdr. S. br. 15.485 od 25. V. 1935.

Na Velehrad!

Ker nismo hoteli motiti letošnje glavne narodne proslave — proslave našega velikega Slomška — nismo priredili nobene večje proslave jubileja smrti sv. Metoda. Vendar ta jubilej ne sme miniti vsaj brez neke proslave, in ta je — božja pot na Velehrad na grob sv. Metoda.

Češki škofje so izdali lansko jesen skupno vabilo na vse slovanske narode, v katerem jih vabijo, da pridejo letos na Velehrad proslavit Metodov jubilej.

Že od februarja letos prihajajo skoro tedensko ogromne množice Čehov in Slovakov iz države in tujine na Velehrad. Cel narod se zbira na grobu duhovnega očeta Slovanov, svetega Metoda, da se obnovi v novem navdušenju za velike ideale, katere sta prinesla Slovanom sv. Ciril in Metod.

Tudi mi Slovenci potrebujemo novega ognja, pa tudi novih moči za nove boje, kateri nas čakajo, da bo tudi med nami Ciril-Metodijska misel zmagala. Zato, Slovenci, pojdimo letos v Velehrad! Dvignimo se, kdor le more! Žrtvujmo in pohitimo na grob svojega očeta tudi mi!

V nedeljo, dne 19. julija, bo na Velehradu slovesen zaključek velikega mednarodnega kongresa Apostolstva sv. Cirila in Metoda. Zbrani bodo odlični možje in mnogi škofje raznih narodov. Slovesnega zaključka kongresa se bodo udeležile množice moravskega ljudstva iz Velehradske okolice v pestrih narodnih nošah, da povzdignejo sijaj zaključnih slovesnosti.

Teh slavnosti se hočemo udeležiti tudi mi Slovenci in tako sodelovati pri vzvišenem poslanstvu slovanskih narodov.

Potni stroški ne bodo preveliki. Ako se nas zbere vsaj 100, bodo znatno znižane cene. Niti 1000 dinarjev ne bo za vso pot. Natančne cene bomo objavili, kakor hitro bomo videli, na kakšno udeležbo moremo računati.

Obiskali bomo tudi Prago in morda Bratislavo. Vsi, ki se udeleže tega romanja, naj se priglasijo do 1. julija na naslov Župni urad sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Slovenci! Sv. Ciril in Metod nas kličeta k sebi! Dvignimo se in žrtvujmo in pojdimo počastit grob prvega slovenskega nadškofa svetega Metoda in spomin sv. Cirila.

Apostolstvo sv. Cirila in Metoda in župni urad sv. Cirila in Metoda.

Bohinjski drobiž

Prebivalci vasi ob Bohinjskem jezeru, razcepljeni na 2 občini, že dolgo čutijo potrebo po občinski samostojnosti. In res je ta misel zdrava in za tujski promet velike važnosti. Zakaj doslej sta obe občini le pobirali od tujcev, daali pa le malo oziroma ničesar. Samostojna občina bi se pa z vso vnemo zavzela za turizem, ker bi bil za njo življenjskega pomena.

Avto cesta na Uskovnico! Komu, ki pozna to zaželjeno podtriglavsko planino, ne zaigra srce, ko čuje o tem! Prihodnji torek bo komisijski ogled, na kar se bo, kakor zatrjujejo, takoj pričelo graditi. Za letos je v načrtu prvi odsek do »Kresa« nad cerkvijo v dolžini 1800 m.

Markež Franc, Porabnikarjev iz Srednje vasi, je šel 2. junija sekat palice, pa se je preveč sklonil na rob prepada, pod katerim drvi hudournik Ribnica. Spodrsnilo mu je in odletel je v globino 100 metrov. Škoda je mladega fanta, bil je tih, delaven, poleg tega še edini sin.

V nedeljo so imeli fantje prosvetnega društva »Savica« v občinskem domu sestanek, katerega so se udeležili tudi 3 odposlanci z Jesenic. Gre za ustanovitev fantovskega odseka.

Istočasno je zborovalo Kmetijsko društvo v Srednji vasi v zadrugi. Za letošnji občni zbor je vladalo veliko zanimanje Od vseh strani so prihajali člani, med njim taki, ki se doslej za občni zbor niso nikdar brigali. Pomenljivo so si pomižkovali. Celo par ur odaljene Goriuše so bile častno zastopane. Tudi nečlani so silili v dvorano. Moralo je iti za važno stvar. In res so krožile grožnje, kako bodo vsi frčali iz zadruge! Toda naš načelnik se jih ni ustrašil. Okoli njega so bili zvesti zadrugarji, ki se redno udeležujeo občnih zborov in ki vedo, kakšnega pomena je za zadrugo dobro vodstvo. Vse je pazljivo poslušalo govornika, ki je celo uro pojasnjeval delovanje zadruge. Kakor bomba je učinkovalo na nasprotnike, ko je omenil, da je zadruga v letu 1935 vrnila 37.500 din izposojil, kar je bilo mogoče le vsled vsestranskega varčevanja in vsled skromnih režijskih stroškov. In zgodilo se je: tisti, ki so prišli preklinjat, so končno molče blagoslavljali in vsemu pritrdili. In zgodilo se je še nekaj: stari odbor je bil v znak priznanja za dobro gospodarstvo soglasno, torej tudi z glasovi nasprotnikov na novo izvoljen za dobo 3 let.

Pa recite, da ni v Bohinju fletno!

Plaz povzroča povodeni

Nepričakovano se je v nedeljo, 24. maja udrl v gozdovih Rudnika in železarne nad Štorami hrib, ki je odnesel s seboj tudi debela drevesa. Masa zemlje, pomešana z vodo, se je zlila po jarku v dolino pod cesto v jarek, ki se odteka v Voglajno in ga zadelala. Nihče takrat še ni slutil, da bodo nastale zaradi tega plazovja posledice v taki meri, kakor so sedaj vidne. Ker skoro vsak dan dežuje, se trgajo tudi vsak dan nove plasti zemlje, ki jih voda odnaša v spodnji jarek, s tem pa onemogoča odtok vode s Soškega posestva. Žalosten je pogled na njive in travnike, ki so z vsemi letošnjimi nasadi pod vodo in izgleda vse kot samo jezero. Voda na polju pa z vsakim dnem narašča. V nevarnosti je tudi gospodarsko poslopje gostilničarja Koželja, kateremu je že s hriba se valeča masa tekla pred hlevom in mimo gostilne na cesto. — Ogrožen pa je tudi cestni promet, ker je neizogibno, da bo ob prvem večjem nalivu plaz zasipal cesto. Pred dnevi si je plazovje ogledal tudi okr. načelnik g. dr. Zobec, ki je obljubil pomoč.

Kamnik

Prvo slovensko pevsko društvo Lira v Kamniku priredi v frančiškanski cerkvi v soboto, dne 20. junija t. l., ob 8 zvečer cerkveni koncert. Dobiček je namenjen za poslikanje samostanske cerkve.

Rajhenburg

Kakor vsako leto, tako se bo tudi letos pri nas slovesno obhajala obletnica posvetitve naše bazilike Lurške Marije v dneh od 30. junija do 2. julija. Spored pobožnosti je sledeči:

30. junija zjutraj ob 6 peta sveta maša in pridiga, ob 10 zopet peta sv. maša in pridiga, zvečer rožni venec.

1. julija dopoldne kakor 30. junija zvečer pridiga in pete litanije M. B., ob lepem vremenu, potem rimska procesija z lučkami okoli bazilike.

2. julija ob 6 peta sv. maša in pridiga, ob pol 10 pa procesija z Najsvetejšim okoli bazilike, pridiga in slovesna sv. maša, nato zahvalna pesem kot zaključek pobožnosti.

Kakor vsa ta leta, bodo tudi letos v teh dneh poromale v Slovenski Lurd množice Marijinih častilcev, da se priporoče Njej, ki je »pomoč kristjanov« in »pribežališče grešnikov«. Poromajte k Njej ki je »Zdravje bolnikov« tudi vi, mnogi na duši in telesu bolni, da si izrosite od Nje zdravja in potrebnih milosti. Pridite k Njej vi vsi, ki ste obteženi s križi zemskega življenja in zaupajte se Mariji. Pohitite v Slovenski Lurd, vi očetje in matere, pridite vi častitljivi starčki in v goreči molitvi razkrijte Lurški Devici vse svoje trpljenje, skrbi in žalosti. Posebno pa si vabljena ta dan k Brezmadežni ti mladina, saj je pod Njenim varstvom bo mirno ti plaval čolnič življenja po razburkanem morju današnjih dni. Pridite vsi, da bomo vroče prosili Lurško Marijo pomoči v vseh težavah, trpljenju in bedi sedanjega časa!

Gledališče in koncerti

Reprodukcija gojencev Glasbene matice v Celju

V sredo 10. junija je bila z nastopom gojencev srednje in višje stopnje zaključena vrsta letošnjih koncertnih reprodukcij matične glasbene šole. Nastopi so bili prikladno razdeljeni na štiri večere in so znova dokazali, da odgovarja muzikalno pedagoško delovanje matičnega zavoda in njegovega vodstva docela našim potrebam in da je slednje delavni roki ravnatelja K. Sucina pravilno umelo pritegniti in vzgojiti muzikalni naraščaj našega ljudstva. Kljub številnim neprilikam ni pri nas zanimanje za muzikalno naobrazbo v ničemur popustilo in le tako je lahko vodstvo poverjeno mu nalogo in zaupanje z najboljšimi uspehi vršilo in vsestransko bogato poplačalo. Le enkrat na leto imamo priliko, da čujemo preizkušnje tihega, na zunaj neopaznega, a vendarle neprekinjeno stremečega napora; in ta edini in dolgo pričakovani nastop pomeni dogodek, ki ga vsikdar beležimo zavodu v čast, staršem v veselje in mladim umetnikom v ponos in slavje.

S pravim zadoščenjem pa pozdravljamo in sprejmemo to, kar preko običajne recenzentske benevolence ali naklonjenosti dosega superlativno priznanje in kar v resnici presega poprečnost šolskega okvirja. V tem pogledu je gojenčeva stopnja in razred relativnega pomena, saj gre v tem primeru za očividen talent na poti razvoja. Šele na najvišji stopnji pritegne kriterij naše presoje dvoje poslednjih in za estotsko oceno merodajnih zrelišč: to sta razvita individualnost, ki se izraža v umetniškem podajanju, in tehnična dovršenost v formalnem oblikovanju. Kakorkoli gre tudi tu za šolski nastop, vendar se v primerih naših najodličnejših solistov zadnjega večera že javlja življenjska polnost in umetniška neposrednost v taki meri, da smo doživeli koncertne užitke v pravem pomenu besede. Vsikdar bo celjska publika želela, da jih čim bolj pogosto čujemo na naših koncertnih prireditvah, in je tej želji takrat dala tudi navdušenega priznanja.

Mladinski orkester, ki je otvoril večer in dal Čajkovskega in Mozarta, se pod vodstvom ravnatelja K. Sancina vidno krepi. Prve težave so premagane in je čutiti, da je osnova trdno pripravljena. Disciplina in ubranost sta njegovi najboljši odliki. Oba komada sta popolnoma ustrezala zaradi otipljive melodike in jasne ritmike: to je na tem mestu važno in pedagoško preračunano. Slede solistične točke. Odlična pianistka iz šole ge. Mirce Sancinove je **Ferjančičeva,** muzikalna, polna razmaha. Škrjanček Balakireva in še bolj Dvořakov Bakanal sta to znova potrdila. To je bilo res dobro. Vijolinist **Žumer** je ob spremljavi njegove sestre Ade Žumerjeve vestno naštudiral Gounodovo fantazijo »Faust«. Stvar je bila v celoti napeta in nista nikjer popustila. Iz šole ge. Ljudmile — Božičeve—Novakove je nastopila s tipičnim Debussyjem ga **Watzke. Docela** v skladu z impresijonističnim stilom je podčrtovala barvitost, kolorit kompozicij in je tako izredno harmonično učinkovala. Prijetno nas je presenetil vijolinist **Zalokar,** poln finega občutja in vživetja, pa naj je bil otožni in subtilni Čajkovski ali pa temperamentni Španec Sarasate. Obakrat je Zalokar izvrstno zadel v živo, saj očividno polaga že danes vso pažnjo na poglobljeno in duhovno izrazito igro. Tako bomo dobili iz šole K. Sancina znamenitega umetnika. **Ada Žumerova** je pokazala v etudi Szimanovskega izredno interpretacijsko moč, njena dinamika je smotrno porazdeljena, smiselno povezana v kompozično enoto. Njen Liszt (»Tarantella«) je tehnično zares briljiral. Ga. **Požarjeva** je bila s stilom Liszta in Chopina toliko navzkriž, da jima je vdahnila Griegove konture, igrala pa je s pravo vervo.

Višek večera je bil nastop godalnega kvarteta (Zalokar - I., Žumer - II. gosli, K. Sancin - vijola, Ferlič - čelo), ki je tokrat po prvem uspelem koncertu (7. V.) nastopil drugič v Celju v koncertni priredbi. Ponovil je Borodinov Notturno in Dvořakov Lento iz F-dura op. 96. Tako Barodin kakor Dvořak sta bila odlično naštudirana, zlasti Lento, ki je že prvič najbolje ugajal, je pokazal, kako močno skupno igro je kvartet dosegel. Kako je prevzemal drug za drugim melodijo in jo dal spet dalje! Toni se zlivajo, melodije se prepletajo, vse v celoti pa poje in prepeva v najširji svobodi: to so Dvořakove melodične prorobke o najlepšem, kar še pride, polne pričakovanja novih dni. — Glasbena Matica je zaključila z najboljšimi uspehi preteklo leto in gledamo upravičeno v nova pričakovanja, veseli nad doseženim, z novo voljo pa v naslednjo leto.

F. Š.

Zelena zvezda stopa v življenje

Kongres esperantistov Jugoslavije, veličastna manifestacija borcev miru, je za nami. — Vtisi, katere so binkoštni gostje Ljubljane odnesli s seboj, tako v inozemstvo kakor v razne pokrajine države, bodo ostali nepozabni njim, prav tako bodo ostali nepozabni nam, ljubljanskim esperantistom svečani trenutki pri raznih točkah kongresnega programa, katerega so prireditelji vestno naštudirali in sijajno izvedli.

Tik pred kongresom samim je v Ljubljani stopilo v javno življenje Esperantsko društvo »Zelena zvezda«. — Neljube okoliščine, v katerih je društvo pred meseci zaživelo svoje notranje življenje, so bile krive, da društvo ni moglo priti na pomoč prirediteljem kongresa, pri njihovem ogromnih žrtev zahtevajočemu delu. — Brez dvoma bi bil »Klub esperantistov« precej razbremenjen, da se je to zgodilo. Zato pa gre prav njemu v tem pogledu vse priznanje.

Kongres esperantistov Jugoslavije je sam dovolj jasno pokazal razmah esperantske ideje v naši državi. Pokazal je, da Jugoslavija ni na zadnjem mestu v tem pogledu in da je število borcev za mednarodni jezik v naši državi dovolj visoko in da leto za letom raste.

Mar to dejstvo ne opravičuje ustanovitve nevtralnega esperantskega društva, katerega delokrog je v dravski banovini neomejen?

Tako se je uresničila v januarju tekočela leta sprožena misel o preimenovanju »Delavskega esperantskega društva« v nevtralno društvo, brez drugih pridevkov. — Ta misel je bila nujna posledica razmer, katere so nastale v bivšem Delavskem esperantskem društvu in katere so grozile spraviti društvo na nivo, na kakršnem društvu z idejami in cilji, kot so esperantski, ni obstoja.

Danes društvo »Zelena zvezda« živi. Z navdušenjem se bo spominjalo letošnjih praznikov esperanta, trenutno obžalujoč samo dejstvo, da ni moglo sodelovati pri pripravah za kongres, zato pa se bo z vsem elanom vrglo na delo za razširjenje esperantske ideje v dravski banovini. Podpiralo bo vsak pokret v tej smeri, pomagalo bo po možnosti osnovanju tečajev esperantskega jezika v svojem širšem delokrogu, skrbelo za tečaje v svojem ožjem delokrogu ter izobraževalo in ipopolnjevalo v esperantu absolvente začetniških tečajev.

Do bo uspeh vidnejši in večji, je potrebno, da se posamezne grupe v posameznih krajih priglase k društvu. Posamezniki pa naj se za osnovanje tečajev v svojem kraju prav tako obrnejo na društveno vodstvo, katero bo skušalo z nasveti, oziroma navodili po možnosti tudi materijelno podpirati njihova stremljenja.

Prihodnji esperantski kongres bo leta 1937 v Zagrebu. Tam se Slovenci ne bomo pokazali v majhnem številu. Imamo vse predpogoje in od nas je odvisno, če naj število naših zastopnikov nadkrili ono iz drugih banovin. Pokazali bomo, da imamo prav Slovenci dovolj razumevanja za mednarodno gibanje miru in sporazuma.

Društveno vodstvo daje radevolje pismena pojasnila in nasvete vsakomur, ki se obrne pismeno na društvo. Ustmena navodila in pojasnila se pa dobe vsak petek zvečer od 8 naprej v društvenem lokalu hotel »Metropol« v Ljubljani.

Ljubljansko gledališče

DRAMA: Začetek ob 20.

Nedelja, 14. junija: *Direktor Čampa.* Izven. Cene od 20 Din navzdol.

Ponedeljek, 15. junija: *Tiran.* Red A.

OPERA: Začetek ob 20.

Nedelja, 14. junija: *Večer bolgarskih plesov in pesmi.* Izvajajo akademiki iz Sofije. Izven. Cene od 20 Din navzdol.

Ponedeljek, 15. junija: *II. produkcija operne šole Drž. konservatorija.* Cene od 15 Din navzdol.

Torek, 16. junija: *Kavalir z rožo.* Red C.

Radi preureditve trgovine od I. VI. do 1. VII. 1936 10 — 15% popusta Klavir salon M. Bäuerle, Maribor, Gosposka ul. 56/I.

Mariborske vesti

☐ **Cerkvene in prosvetne organizacije** frančiškanske župnije priredijo 4. in 5. julija romanje k Mariji Pomagaj na Brezje. Zaradi pregleda udeležencev naj se vsak javi pri frančiškanskem vratarju. Vožnja je polovična in se lahko romanja udeleži vsakdo.

☐ **Obletnice maturantov.** Maturanti klasične gimnazije iz leta 1921 proslavijo 15 letnico mature v nedeljo 21. t. m. v restavraciji Mariborski dvor. Sestanek ob 20. Udeleženci naj sporočijo udeležbo do 18. t. m. na naslov F Avsenak, Maribor, Strossmajerjeva 28. — Maturanti klas. gimnazije iz leta 1926 se sestanejo k proslavi 10 letnice mature 27. junija. Dopise na prof. F. Degen, Maribor, Drž. trg. akademija.

☐ **Internat na dekliškem zavodu »Vesna« v Mariboru** nudi učenkam srednjih in meščanskih šol udoben dom, skrbno nadzorstvo in vestno pomoč pri učenju. Cena zmerna. Pojasnila daje vodstvo zavoda. Istotam se dobijo tudi prospekti za sprejem v gospodinjsko in žensko obrtno šolo zavoda.

☐ **Danes Maribor : Ljubljana.** Prvič se danes srečajo najboljši šahisti Maribora in Ljubljane v medsebojni borbi. Državni klubski prvak Šahovski klub Ljubljana pride v Maribor v svoji najmočnejši postavi ter bodo med drugimi igrali Milan in Ciril Vidmar, Furlani in Preinfalk. Mariborski šahovski klub jim postavi v svojem moštvu najboljše: prof. Stupana, dr. Lipaja, Koniča, Lešnika, Ostanka in Kukovca. Borba se vrši na 10 deskah v kavarni Grajskega kina ter se prične ob 13. — Zaključek bo predvidoma ob 19.

☐ **Igralci Slomškove družine** imajo vajo za igro »Naša apostola« danes ob pol 8 popoldne na igrišču, če bo lepo. V primeru dežja v dvorani. Udeležba mora biti popolna: solisti, zbori, konjeniki, godba in fanfare. Vaje čez teden bodo: v ponedeljek ob 20 zbori in solisti; v torek ob 20 zbori, solisti, godba, konjeniki; v četrtek ob 20 zbori, solisti, godba, fanfare, konjeniki; v petek ob 20 solisti; v soboto ob 20 vsi solisti, zbori, konjeniki in godba za generalno vajo. V primeru slabega vremena so vaje ob isti uri brez konjenikov v dvorani.

☐ **Krožek mariborskega upokojenega učiteljstva** ima junijski sestanek 18. t. m. v Rušah. Odhod iz Maribora z vlakom ob pol 3.

☐ **Mariborski teden** je dobil novo telefonsko številko, in sicer št. 21-29.

☐ **Društvo za rejo malih živali priredi** danes v posebni sobi gostilne Ljutomer razstavo volne in volnenih izdelkov angorskih kuncev ter razstavo kanarčkov.

☐ **Gradbene takse se bodo plačale takoj.** Gradbene takse, ki se morajo plačati pri novih zgradbah, je dosedaj določal gradbeni odbor, izterjavala pa davkarija. Po novi uredbi, ki je bila te dni objavljena v »Službenih novinah«, pa bo te takse določila gradbena komisija pri lokalnem ogledu ter se bodo morale tudi takoj na licu mesta plačati.

☐ **Seja SSK Maratona** bo v ponedeljek zvečer ob 20 v prostorih na Aleksandrovi cesti 6.

☐ **Izredni občni zbor Tujskoprometne zveze** v Mariboru se bo vršil v sredo, 24. junija, ob 16 v lovski sobi Orla.

☐ **Danes vojni razpored.** Na tezenskem vojaškem vežbališču bo danes ob vsakem vremenu razglasitev vojnega razporeda za vse vojaške obvezance od letnika 1886 (ne kot prvotno javljeno 1880) naprej. Z Glavnega trga vozijo na Tezno avtobusi.

☐ **Mezdno gibanje stavbincev.** Jutri ob 10 se začnejo v Delavski zbornici pogajanja med predstavniki gradbenih podjetnikov in zaupniki stavbinskega delavstva. Pogajanja bo vodil inspektor dela pri banski upravi inž. Baraga. Ker obstoja na obeh straneh volja za sporazum, je upati, da se bo spor mirno izgladil.

☐ **Okraden državni prvak.** Ko je v petek znani naš strelski prvak prof. Pero Čestnik treniral na vojaškem strelišču za olimpijado, katere se bo udeležil v državni reprezentanci, mu je neznan tat izmaknil drag, 2000 Din vreden daljnogled.

☐ **Vlom, kakor v Zadružno gosp. banko.** Včerajšnji hrvatski listi poročajo o drznem vlomu v podružnico I. hrvat. štedionice v Čakovcu, kjer je bilo iz tresora odnešenih 250.000 Din. Zelo je zanimivo, da je bil vlom v Čakovcu izvršen popolnoma na isti način, kakor v Mariboru v podružnico Zadružne gosp. banke, ki še do danes ni pojasnjen. Kakor v Mariboru, tako je tudi v Čakovcu vlomilec odprl najmodernejši tresor ter ga po izvršeni tatvini zopet zaklenil. Mariborska policija je mnenja, da so oba vloma izvršili eni in isti vlomilci, ki pa morajo biti prav mednarodnega formata in izvrstni specijalisti za odpiranje blagajn.

☐ **Zaradi revmatizma skočil v Muro.** 59 letnega pismonošo Jakoba Omana pri Mariji Snežni je že več let mučil neznosen revmatizem, ki ga je sedaj pognal v žalostno smrt. Na cmurškem mostu je dejal orožniku, da gre v Avstrijo na vlak, s katerim se bo peljal čez Špilje v Maribor. Ko je prišel na avstrijsko stran mosta, je slekel suknjič ter splezal čez ograjo. Dimnikarski mojster Holzer iz Murecka ga je zgrabil za roko, Oman pa se mu je izvil z besedami »pusti me, saj ni mrzlo« ter skočil v globino. Mura ga dosedaj še ni naplavila.

HUBERTUS-milo

res domače, slovensko milo!

Celje

Uredite razmere v gasilnem društvu na Babnem. Pred časom smo že apelirali na politično oblast in na nadrejeno gasilsko organizacijo, naj se že končno vendar urede razmere v prostovoljni gasilski četi na Babnem pri Celju. Kakor bo znano pristojni politični oblasti in nadrejeni gasilski organizaciji, je bil pod prejšnjim režimom v začetku leta 1934 brez vsakega pravega vzroka postavljen gaski četi na Babnem komisar, to pa zaradi tega, ker večina članstva ni pihala tako, kakor so zahtevali takratni politični mogotci. Od takrat so se razmere bistveno izpremenile, le v gasilnem društvu na Babnem vlada še vedno nevzdržno stanje. Bivši člani prostovoljnega gasilnega društva na Babnem pri Celju, ki so bili zaradi takratnih političnih razmer prisiljeni zapustiti gasilsko organizacijo, ponovno apelirajo na pristojno politično oblast in nadrejeno gasilsko organizacijo, da se jim končno popravi krivica in spravi prostovoljna gasilska četa zopet v stanje pred komisarijatom v letu 1934.

Katoliško prosvetno društvo v Prekorju pri Celju bo imelo danes ob 4 popoldne v sušilnici g. Okorna v Šmarjeti svojo prvo javno prireditev. Člani bodo vprizorili Detelovo trodejanko »Begunka«.

Vsi rekruti-dijaki, pristojni v Celje, ki žele nastopiti vojaško službo v letu 1936 in so dovršili vsaj popolno srednjo šolo, naj vložijo zadevne prošnje najkasneje do 18. junija t. l. pri mestnem poglavarstvu, ker sicer ne bi mogli biti pozvani letos v kader.

Brez športnega programa. Danes je vendar enkrat nedelja, ko ni na programu nobene športne prireditve.

Mestno poglavarstvo vabi hišne posestnike, da danes ob priliki župnega izleta celjske sokolske župe izobesijo na svojih hišah zastave.

Litija

Gasilska četa v Hotiču pri Litiji priredi v nedeljo, 21. junija popoldne slavnost blagoslovitve novega gasilnega doma pod pokroviteljstvom gospoda bana dr. Marko Natlačena, ki se slovesnosti osebno udeleži. Po popoldanskem krščan. nauku se formira izpred hotiške cerkve sprevod, ki gre nasproti g. banu, ki se pripelje ob 2 popoldne v Hotič. Marljiva gasilska četa v Hotiču, ki je iz lastnih sredstev postavila ličen dom, gotovo zasluži, da se okoličani v obilnem številu udeleže njih slavja. Zato dobrodošli Litijani, Vačani, Kresničani in drugi.

Tržič

Dopisnik z dne 10. jun. v »Slovencu«, št. 131. omenja, da pričakujejo v javnosti in zlasti v Tržiču »kakšnih merodajnih sodb kritikov« o Kraglovi knjigi »Zgodovinski drobci župnije Tržič«. Vsem zainteresiranim sporočamo: »Slovenec« z dne 30. maja 1936, št. 123, je v poglavju »Kulturni obzornik« priobčil zelo točno kritiko o Kraglovi knjigi izpod peresa strokovnjaka, profesorja zgodovine, g. Maksimilijana Miklavčiča.

Kočevje

Samomorilna manija je postala pri nas obžalovanja vredna moda. Od jeseni do danes štejemo že pet takih slučajev. Preteklo nedeljo so našli kočevski lovci v gozdu nad Stalcerji, visoko na smreki viseče, skoro že razpadlo truplo mladega Karla Čoka, uradnika v tekstilani Triglav, ki je izginil že pred šestimi tedni. Kmalu zatem, v petek 12. junija, pa se je obesil komaj 16-letni Franc Schescharek v Dolgi vasi; našli so ga domači obešenega na podpornik, ki drži streho skednja. Žalostni časi!

Našim rudajem je naklonila vlada po posredovanju slovenskih ministrov dva vagona koruze, ki so jo odslužili z delom, tako, da je dobil vsakdo 30 kg za en delovni šiht.

Sport

Otvoritvena plavalna tekma

Danes ob 10 dopoldne na kopališču SK Ilirije.

V okviru olimpijskih prireditev ljubljanskih športnikov bodo tudi plavači SK Ilirije storili svojo častno nalogo in doprinesli svoj obolus za olimpijski fond. Prva letošnja tekma obeta biti zelo zanimiva, saj so se Ilirijani dobro pripravili, kot kažejo rekordni rezultati iz zimskega kopališča.

Spored tekme obsega: 50 m prosto, 100 m prosto, 100 m prsno, 50 m prosto dame, skoki, waterpolo.

Tekma bo za oko lepa in bo nudila publiki najlepši športni užitek. Zlasti waterpolo bo gotovo vse zadovoljil, nastopita namreč dve najmočnejši moštvi SK Ilirije.

SK Ljubljana : SK Železničar

Z ozirom na to, ker se je Concordia odpovedala sodelovanju v državnem prvenstvu, je naš prvak ,da izrabi prost termin in da predstavi novodošlemu trenerju g. Obitzu iz Budimpešte svoje moštvo v dobri tekmi, povabil v goste izborno enajstorico mariborskega Železničarja. O Mariborčanih vemo prav vsi, da predstavljajo elitno enajstorico našega nogometa in da bodo svoj sloves čisto gotovo tudi danes potrdili.

Tekma se prične danes ob 16.15 na igrišču na Tyrševi cesti z zanimivo predtekmo, kjer nastopi B moštvo Ljubljane proti prvemu moštvu SK Slovana ob 14.30.

Olimpijski dan v Mariboru

Maribor, 11. junija.

Tudi letos je tukajšnji krajevni olimpijski odbor priredil olimpijski dan, čigar čisti dobiček je namenjen olimpijskemu fondu za udeležbo Jugoslavije na olimpijadi v Berlinu. Nastopili so nogometaši, lahkoatleti v propagandnih točkah, telovadci Sokola na bradlji in teniški igralci vseh mariborskih klubov. Uspehi so bili sledeči:

Zmagovalec nogometnega turnirja je SK Železničar, ki je premagal SK Rapid z 2:0 in ISSK Maribor z 1:0. Drugi je ISSK Maribor, ki je zmagal nad Slavijo, Pobrežje, s 3:1. Tretji je Rapid, ki je tudi premagal Slavijo, Pobrežje, s 4:2. Tekme so bile zelo napete in deloma tudi precej razburljive.

Lahkoatleti so nastopili v teku 110 m preko zaprek. Pri juniorjih je zmagal Lipovšek (Maraton) v času 18.6, 2. Radoslavski (Železničar) 18.18. Prvi senior je bil Monderer (Rapid) 19.1, drugi pa Fika (Maraton) 19.3.

Na 1500 m je zmagal Štefančič (Maraton) s časom 4.31, 2. Podpečan (Žel:) 4.34.1, 3. Kangler (Žel.) 4.35.

Najzanimivejša je bila štafeta 4×200 m. Zmagalo je moštvo Železničarja v silno napeti borbi z Rapidom v času 1.41, 2. 1.41.7, 3. so bili tekači Maratona.

V metu kopja so se plasirali: 1. Lončarič (Maraton), 2. Gutovnik (Žel.), 3. Lipovšek (Maraton), 4. Fika (Maraton).

Teniški igralci so odigrali brzoturnir na 1 set. Zmagal je Bergant (ISSK Maribor), 2. Schmiederer (Rapid), 3. Korenčan (M), 4. Albaneže (M), 5. Tončič (M), 6. Masi (Žel.).

•

Turistično športni odbor. (Službene objave). Po povratku lahko atletskega športnega učitelja za dravsko banovino, g. Kleina, se redni treningi do novega razporeda vršijo na igrišču ASK Primorje, Tyrševa c., dnevno: predpoldne od 9. do 11. ure in popoldne od 16.30 naprej. V nedeljah in praznikih se vrši trening samo dopoldne od 9 naprej.

SK Ljubljana. Ravnateljstvo in blagajniška služba na igrišču prične ob 14.15. Istočasno mora biti na igrišču moštvo, ki je določeno za predtekmo. Prva garnitura mora biti v garderobi 15.30. Postave na oknu tajništva.

SK Jadran. V smislu § 23. toč. d. k. p. se sklicuje na dan 26. t. m. ob 8 zvečer v salonu restavracije »Mrak«, Rimska cesta, klubov izredni občni zbor.

Občni zbor je sklepčen, če je prisotnih vsaj tretjina do glasovanja upravičenih članov — na kar se opozarja posebno aktivno in redno članstvo. V slučaju nesklepčnosti se vrši pol ure poznaje drugi občni zbor, z istim dnevnim redom, ki je pravomočen, ne glede na število do glasovanja upravičenih članov (§ 20. k. p.)

Naznanila

Ljubljana

1 *Nočno službo imajo lekarne:* danes: mr. Bakarčič, Sv Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20 in mr. Gartus, Moste; jutri: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska c. 10 in mr. Bohinec ded., Rimska c. 3.

1 *Spored produkcije operne šole,* ki bo jutri v ponedeljek, dne 15. t. m. ob 20 v operi je naslednji: Najprvo zapleše zbor gojenk: Zelenik, Hrašovec, Mlejnik, Baukart in Ročnik Borodinove Polovske plese, nato se izvaja scena iz Mozartove opere Figarova svatba. Nastopijo: Dolenčeva, Igličeva, Pavlovičeva, Žagar in Polak. Na vrsto pride Gregorčev Slovenski ples, ki ga izvajajo: Baukart, Mlejnik in Šimenc. Konservatoristka Fratnikova in Hvastija izvajata odlomek iz Verdijeve Traviate Španski ples od Bizeta plešejo Baukart, Avguštin, Korunovič, Mälič, Mlejnik, Šimenc, Ročnik, Polajnar, Hrašovec, Jug, Pavlovič in Zelenik. Sledi scena iz opere Manon, ki jo izvajajo: Igličeva in Polajnerjeva ter Žagar, Brišnik, Lupša in Hvastija. Sodeluje tudi mešani zbor konservatoristov. K sklepu se ponovijo Schubertovi plesi s spremljevanjem komornega zbora. Glasbeno vodstvo ima dr. Švara, režijo režiser Debevec, plese je naštudiral ing. Golovin, spremlja jih na klavirju Kumar Vladimir. Komorni zbor je vadil ravnatelj Betetto. Posamezni sedeži se dobe od 15 Din navzdol v predprodaji pri dnevni blagajni v operi.

1 *»Ljubljana«.* V ponedeljek ob 8 zvečer nastop v radio-študiju.

1 *Kino Kodeljevo* igra danes ob 3. in pol 9. in jutri ob pol 9. »Ti si moje sonce« z Rihardom Tauberjem. Ob 3. cene znižane.

1 *Fantovski krožek na Kodeljevem* bo imel jutri ob pol 9. v Salezijanskem mladinskem domu redni sestanek, na katerem bo predaval g. Stefan Temlin.

Cerkveni vestnik

Kongregacija za gdč. učiteljice in za gospodične pri sv. Jožefu v Ljubljani. V tem šolskem letu je: v ponedeljek 15. t. m. zadnji slovesen shod, v nedeljo 21. t. m., na praznik sv. Alojzija, zadnja sv. maša s skupnim sv. obhajilom. Obakrat darovanje v kongregacijske namene.

Poizvedovanja

Najdena je bila žepna ura. Dobi se: A. Perkaus, Tržaška c. 9.

Zvezek »Biologija«, z imenom Slokan Herman, se je našel v soboto 13. t. m. na Gradu. Dobi se v upravi »Slovenca«.

Lipovo cvetje, suhe gobe

kupuje tvrdka

ANTON MERHAR, Ljubljana, Sv. Petra cesta 22.

Tu pomaga TRILYSIN!

Lase reši prhljaja, prepreči izpadanje las ter sploh

ugodno upliva na rast las.

Ptuj

Smrtna nesreča na Dravi. Smrtno se je ponesrečil 60 letni občinski delavec Andrej Sinček. V pozni noči je hodil v mestnem parku ob levem bregu Drave in se mu je najbrž spodrsnilo, da je padel v deročo reko. Ljudje, ki so slučajno videli ta prizor, so nemudoma poklicali v bližini se nahajajoče policijske stražnike, ki so se podali na kraj nesreče. Bilo pa je prepozno, ker so mogočni valovi visoko narasle reke truplo odnesli s seboj. Vse iskanje je bilo brezplodno in trupla še niso našli. Pokojnik je bil nad 30 let občinski delavec, rodom pa je bil iz Vinice na Hrvatskem. Zapušča ženo in enega otroka.

Pšenica zori

Rasti oj rasti nam zlata pšenica,
boža naj solnce te, umiva rosica,
da boš šla v klasje, nam zrnje rodila,
z njim nas ob vsaki potrebi redila.

Moko, ki zmeli jo bodo na mline,
bomo predelali v sladke „Jajnine“
Kdor ne pozna še izbornih „Jajnin“,
ta še ne ve, kaj je višek dobrin.

Vsa družina se vedno veseli marmelade iz jagod. Toda gospodinja ima s pripravljanjem te marmelade velike skrbi. Ne samo, da je priprava mučna in zahteva mnogokrat več ur kuhanja, le od sreče je odvisno, če bo postala marmelada sploh trda in bo pravilno želirala. Kajti ravno jagode se težko želirajo ter se zgostijo šele po dolgem kuhanju, zaradi česar izgine lepa barva in dober aroma, najvažnejše redilne snovi pa izhlapijo. Vse to se da premagati s sredstvom »Opekta«. Z »Opekta« je gospodinjam na razpolago plod dolgoletnih znanstvenih raziskovanj na najrazličnejših vrstah sadja. »Opekta« je naravno sredstvo za želiranje, pridobljeno iz zlatorumenih jabolk, s katerim jagode in razumljivo tudi vse druge vrste sadja brez nadaljnje pomoči brezhibno želirajo že v 10 minutah. Nič se ne more ponesrečiti! Iz iste množine sadja dobimo stvarno večjo množino marmelade kakor doslej, sveža in naravna barva sadja, blag aroma in najvažnejše redilne snovi ostanejo docela ohranjene. Z »Opekta« je prava zabava kuhati marmelado iz jagod. Narava pomaga sedaj zopet naravi.

v 10 MINUTAH

OPEKTA

»OPEKTA« z navodilom za uporabo za 4 Din pri Vašem trgovcu.

Pojasnila daje tvrdka DR. A. OETKER, Maribor

Slovenski javnosti!

Znana je revščina slovenskega študenta. Prejšnje generacije slovenskih študentov so stradale po tujih univerzah. Sedaj imamo v svoji državi svojo univerzo, vendar so se gmotne razmere tako poslabšale, da velika večina naših najboljših kmečkih študentov, ki so najrevnejši, prezeba vso zimo v nezakurjenih podstrešnih mansardah, ali pa v vlažnih kletnih prostorih, kjer telesno z dneva v dan hira, izgublja veselje za delo in življenje ter z grenkim nezaupanjem gleda na vso družbo, ki ji ne nudi možnosti dostojnega življenja.

Slovenski študentje ne morejo več trpeti in gledati te bede, ki ne upropašča samo nas, ampak ogroža s svojimi posledicami ves slovenski narod, zato smo začeli akcijo za postavitev novega, velikega akademskega doma, v katerem bi dobilo zatočišče 150—300 študentov. Stal bi v neposredni bližini univerze in bodoče univerzitetne knjižnice.

Dom bo nosil ime velikega Slovenca, nadškofa dr. A. B. Jegliča, ki je vse svoje življenje posvetil delu za svoj narod, kateremu je sezidal tudi prvo slovensko gimnazijo. Prevzvišeni gospod nadškof je blagovolil sprejeti pokroviteljstvo nad akcijo za postavitev novega akademskega doma.

Dom bo nudil študentom cenena, preprosta in zdrava stanovanja in jim bo tako v veliki meri ublažil socialno bedo. Neprecenljivo vrednost bo dom imel tudi v verskem in vzgojnem oziru.

Dobro se zavedamo, kako težko je danes dobiti sredstev za tako veliko delo, vendar pa bomo vztrajali, ker nam daje poguma zavest, da je slovensko ljudstvo vedno imelo razumevanje za potrebe svojega študenta.

Obračamo se zato na vse Slovence, da nas moralno in materialno podpro. Apeliramo na javno oblast, da nam pomaga. Obračamo se predvsem na tiste, ki so imoviti in na tiste, ki jih je današnja socialna stiska v manjši meri prizadela. Vedite, da ima lastnina socalne dolžnosti. Obračamo se pa tudi na ona blaga slovenska srca, ki so pripravljena pritrgati si nekaj od svojih potreb in nam nakloniti skromno darilce. Z veliko hvaležnostjo jih bomo sprejeli.

Zavedajmo se, da smo že dovolj mladih študentov prekmalu pokopali, ker niso imeli v svojih najtežjih dneh možnosti za eksistenco. Mnogo naših tovarišev še danes hira, ker so si v mrzlih in vlažnih stanovanjih nakopali kal bolezni.

Zadnji čas je, da damo svoji visokošolski mladini, v katere rokah je naša narodna bodočnost, možnosti življenja v razmerah, iz katerih bo zrasla v zdrave delavne slovenske ljudi, ki bodo seme in moč našega naroda.

Akademski zvezi

Povedali ste mi, da nameravate sezidati nov, precej obsežen akademski dom. To je prav in namen mora vsakdo ne le odobravati, ampak naravnost občudovati Vaš pogum in Vašo skrb za akademike, posebno za mlajše, da bi se v akademskem domu obvarovali raznih groznih nevarnosti, ki jim od vseh strani prete. Kolika korist za ves narod, ako mladi izobraženci ostanejo zvesti svojemu katoliškemu prepričanju in svojemu čednostnemu življenju! In kolika bridkost za ves narod, ako bi se ti mladeniči izgubili.

Zato Vaš preimenitni namen pozdravljam, popolnoma odobravam želeč blagoslova iz neba za srečno njegovo izpolnitev. **Nadškof Jeglič.**

Za „Akademski dom"

Da je za naše akademike, ki po veliki večini ne razpolagajo s potrebnimi sredstvi za študij, nujno potreben Dom, v katerem bi ne imeli samo kotička za postelj, ampak možnost za harmonično rast in razvoj zdravega telesa in vseh duševnih sil v zvezi z zdravim našim narodom, o tem ne more dvomiti nihče, ki pozna razmere, v katerih živi naša akdemska mladina. Dom sv. Cirila v Streliški ulici ne zadostuje, ker ima le omejene prostore. Radi tega pozdravljam inicijativnost katoliških akademikov, ki začenjajo akcijo za postavitev Doma akademikov in želim, da bi njihova akcija povsod zadela na umevanje in vsestransko podporo.

Gregorij Rožman, škof.

„Jegličev dom" za akademike

Akcija za novi akademski dom, ki bo nosil ime »Jegličev« in ki so jo započeli katoliški akademiki na ljubljanski univerzi, se toplo priporoča vsej slovenski javnosti, zlasti pa vsem župnijskim odsekom Katoliške akcije v moralno, posebej še v gmotno podporo.

Z zgradbo novega doma bo rešen eden izmed glavnih socialnih problemov sodobnega slovenskega študenta, ki ga tlačijo težke skrbi za gmotni obstanek, da se bo tako lažje posvetil temeljitemu strokovnemu študiju, poleg tega bo pa tudi obvarovan marsikatere nevarnosti moralnega propadanja.

Potrebna nam je zdrava katoliška inteligenca.

Šolski odbor lavantinske Katoliške akcije.

Priporočilu se pridružujem.

† Ivan Jožef, l. r.

Škof in apostolski administrator.

Kako pogosto počiva „njegov" pogled na Vas!

Ali je Vaša polt tako lepa kakor si jo želite? Čista, enakomerno medla in brez poškodb . . .

Uporabljajte za nego Vaše polti Elida kremo IDEAL, suho dnevno kremo, tedaj ste lahko vedno brez skrbi. Ker vsebuje hamamelis, odpravi majhne poškodbe na polti in nečistoto. Ako redno uporabljate to kremo, Vas bo „on" vedno občudoval.

ELIDA KREMA IDEAL

Župnik Anton Mrkun 60 letnik

Dobrepolje, na sv. Antona dan 1936.

Dobrepoljski župnik Anton Mrkun, je 4. junija 1936 prestopil prag 60 letne starosti, danes pa praznuje svoj 60. godovni dan. Snoči mu je priredila obširna dobrepoljska fara prisrčno domačo podoknico z enodušnim voščilom v srcu: Naj bi odličnemu dušnemu pastirju, propagatorju, pisatelju, organizatorju, prosvetnemu, treznostnemu, zadružnemu, socijalnemu in karitativnemu delavcu usodil še mnogo vrsto let vse v višjo čast božjo ter bližnjemu v korist. Preobširni bi bili, ako bi hoteli našteti tudi samo v obrisih vse, kar je jubilar do danes koristnega storil za bližnjega. Vsaj na kratko pa bomo poizkusili orisati potek njegovega življenja.

Anton Mrkun se je rodil dne 4. junija 1876. na Igu-Studencu pri Ljubljani. Ljudsko šolo je začel na Igu, a končal v Ljubljani. V letih 1889 do 1897 je dovršil gimnazijske študije v Ljubljani, od 1897 do 1901 pa ljubljansko semenišče. Po svoji novi maši 1900 je bil eno leto kaplan na Koprivniku, tri leta kaplan v Velikih Laščah, 1905-6 ekspozit na Razdrtem, nato tri leta kaplan v Mengšu, od 1909 pa do 1929, torej 20 let župnik na Homcu, od tedaj naprej pa župnikuje veliki in kritični dobrepoljski fari. Kamor je prišel, je zaoral globoko: ustanovil prosvetno društvo, zadrugo za zadrugo, gradil domove, prenavljal cerkve, poglobil dušno-pastirsko službo in se vsega dal za splošnost. Kdo bi naštel vse, kar je spisal in napisal? Naj govore le nekatera dejstva:

Pisal je v Zgodnjo Danico, Glasnik najsvetejših src, Ss. Eucharistia, Svečeničko zajednico, Jadran, Hrvatsko stražo, Katolički list, Vzajemnost, Novi izseljenik, Zlato dobo, Slovenec, Domoljub itd., itd. Med spisi so najbolj znani: Voditelj v srečno večnost, Slovanski svetniki, Odgovori in ugovori proti sv. veri (iz francoščine), Mali protialkoholni katekizem, Alkoholno vprašanje, Zgodovina protialkoholnega vprašanja po vsem svetu, zlasti v Sloveniji, Dinamit in antidinamit, Poganski misijon, Ob enajsti uri (brošura, ki jo je avstrijska oblast zaplenila) itd.

Anton Mrkun je ustanovitelj vsepolno občekoristnih ustanov: Le glejmo samo površno, kaj vse je že ustanovil: 1916 v Ljubljani društvo »Dobrodelnost«, 1932 društvo za pohabljeno mladino in dobrodelno društvo »Varstvo«; leta 1932. je obnovil za izseljence »Rafaelovo družbo«; ko je takoj nato odšel na zdravljenje v Argentino, je tam ustanovil za Slovence list »Izseljenec« (El emigrante), za Hrvate pa »Glas izseljenika« (La voz de el emigrante), 1916 je ustanovil Misijonsko mašno družbo, je soustanovitelj Misijonske zveze, kupil Groblje pri Domžalah in jih prepustil lazaristom. Njegovo delo so dalje: Prosvetno društvo v Velikih Laščah, prosvetno društvo na Homcu in prenovljeno prosvetno društvo v Mengšu, list in društvo »Vzajemnost«, Hranilnica in posojilnica v Velikih Laščah in na Homcu, Živinorejska zadruga za kamniški politični okraj, Strojna zadruga v Mengšu, Električno-strojna zadruga v Šmarci, Slamnikarska zadruga v Mengšu, Sadjarsko društvo za kamniški okraj, podružnica sadjarskega in vrtnarskega društva v Dobrepoljah, krasni društveni dom na Homcu itd., itd.

Pri nas, kjer pastiruje šele 7. leto, si je postavil vekovit spomenik s stavbo doma sv. Terezike v Ponikvah in z »Zdravstvenim domom« istotam. Ta slednji je ljudstvu že danes v veliko korist, in ni slučaj, da ga je g. dr. Anton Brecelj tako pohvalno omenil na letošnjem zasedanju banovinskega sveta, ko je podajal ekspoze o stanju slovenskih bolnišnic, določen v to po g. banu dr. Natlačenu.

Kdor misli, da je jubilar na koncu svojih načrtov, se moti. V Zg. Šiški pri Ljubljani ima dom, namenjen alkoholikom, ki pa bo v kratkem izročen še drugim višjim ciljem. Tudi v Dobrepoljah misli še na marsikaj. Tu je prenovil farno cerkev, božjepotno podružnico sv. Antona, sedaj pa namerava zgraditi v Ponikvah novo podružno cerkev.

Čudovito je to, da ga vsa ta občekoristna delavnost prav nič ne ovira v dušnem pastirstvu: Je sijajen vodja Marijinih družb. Dobrepoljska kongregacija za ženske, ki jo je on poklical v življenje, šteje nad 400 članic in je največja v škofiji. Dekliško Marijino družbo vodi vzorno. Apostolstvo mož in fantov je vzgledno in je človeku kar toplo pri srcu, ko vidi, kako pristopajo prve nedelje k mizi Gospodovi.

Naš župnik Anton Mrkun je priden kot čebelica, neumoren in nesebičen. Je dober gospodar in zna pridobiti, a nima ničesar, ker vse razda v dobre in občekoristne namene. Toda kaj, najimenitnejše je še to, da on pri vsem tem nima nobene odlike, nobenega naslova, ker ne dela za čast, ampak samo za Boga in bližnjega. Naj se mu zgodi, kot je pisano v knjigi večne postave: Bog sam bo njegovo obilno plačilo.

Krasen razvoj hrvatskega dobrodelnega društva

»Napredak« je danes najbolj znano in najuglednejše hrvatsko narodno-kulturno društvo. Za hrvatsko javnost kakor tudi za večji del naše starejše generacije bi bilo odveč obširneje pisati o tem društvu, tembolj, ker so prej ko slej številni naši rojaki sodelovali v tej organizaciji in sodelujejo še danes.

Toda novi, mlajši generaciji se nam zdi potrebno pokazati to društvo kot vzor požrtvovalnosti in nesebičnosti, katero je z neobičajnim zanosom za kulturo in napredek svojega naroda zgradilo temelje, brez katerih bi bilo delo novih generacij na tem polju skoroda nemogoče. Težko bi našli človeka, ki bi znal dostojno popisati, ne toliko materialnih, danes vidnih in otipljivih del, ampak ravno tisti duh dela, nesebičnosti in idealizma, ki je mogel v 30 letih storiti iz »Napredka« to, kar je danes. »Napredak« spada brez dvoma med ona društva, ki so z zlatimi črkami napisali celo stran v zgodovini kulturnega in narodnega preporoda.

»Napredkova palača« (Zakladni dom) v Sarajevu

Današnje hrvatsko narodno-kulturno društvo »Napredak« je nastalo iz dveh društev. L. 1902. je bilo ustanovljeno v Mostarju »Hrvatsko podporno društvo za potrebne dijake srednjih in višjih šol iz Bosne in Hercegovine« s prvim predsednikom Fra R. Glavašem in istočasno »Hrvatsko društvo za nameščanje naraščaja v obrt in trgovino« v Sarajevu, s prvim predsednikom dr. T. Alaupovićem, poznejšim ministrom in predsednikom državnega sveta. Obe društvi sta imeli namen, da bi po razrvanih okupacijskih razmerah v Bosni in Hercegovini skrbeli za vzgojo mladine v šolah, obrtih in trgovinah v katoliškem in narodnem duhu. Ker sta imeli obe društvi iste cilje, se samo po sebi razume, da sta se že pet let po ustanovitvi združili v eno organizacijo in danes lahko rečemo, da je to že splošna naša narodna ustanova.

Prva dobrotnika tega društva sta postala nadškof Stadler in kanonik Hadrović. Od tistih dob kaže statistika tega društva neprestano do danes izredno živahno napredovanje, izvzemši zadnjih dveh vojnih let, ko je bil celo njegov obstoj ogrožen. Kako visoko so cenili to društvo tudi drugi, je razvidno iz tega, da so si ga postavili za vzor nesebičnega in požrtvovalnega dela celo drugosomišljeniki in tako je nastala po tem vzoru podobna organizacija pri Srbih »Prosveta« in pri Muslimanih »Gajret«. Da so znali tudi najodličnejši krogi ceniti to društvo, pa dokazuje dejstvo, da imamo v njegovih vrstah aktivno sodelujoče odlične hrvatske rodoljube, od katerih velikega števila naštejemo samo nekatere: Nadškof Bauer, nadškof dr. Šarić, škof Garić, škof Mišić, prof. Vučak, dr. Čabrajić, Fehim Spaho, brata predsednik državnega sveta Tugomir in kanonik Ante Alaupović, od Slovencev msgr. Cankar, g. Krejči itd.

»Napredak« je vedno stal izven političnih interesov in gibanj in dela brez razlike za ene kot za druge, zaradi česar ga tudi vsi enako cislajo in leži prav za prav ravno v tem njegova veličina, velika ljubezen naroda do njega in neomajno zaupanje. —

Da vsaj nekoliko prikažemo kulturno in socialno delo »Napredka«, navajamo samo nekatere statistične podatke.

»Napredak« je do danes pomagal okrog 8000 srednje- in visokošolcem, okrog 2500 vajencem, od tega celo nekaterim, ki so odšli v nadaljno izobrazbo na Dunaj, v Monakovo in Draždane. Ker je delo preobilno, so v zadnjih letih prepustili vajence »Rašidi«, razven tistih, ki jih pošilja v tujino na dalnjo izobrazbo. Zaradi dopolnila navajamo iz »Napredkove« skupščine v Zagrebu poročilo od 9. t. m., ki pravi, da je letos dobila centrala v Sarajevu nič manj kot 600 prošenj za štipendije, od katerih jih je več kakor polovico ugodno rešila in to 63 visokošolskih, 100 srednješolskih, 138 mest pa je podelila v konviktu »Kralj Tomislav«, 24 v konviktu »Petar Svačić«, 20 v konviktu v Banjaluki, po 17 v konviktih za ženske »Katarina Zrinjska« in »Zora Zrinjska«. Tukaj pa še niso vštete vse podpore, katere je porazdelilo med dijaštvo 247 podružnic, ki obstojajo po vsej državi. Pripominjamo, da je samo zagrebška podružnica »Napredka« podelila letos gori nevštetih 7 štipendij za visokošolce, 5 pa za srednješolce. Izven tega pa še slučajnostnih podpor v znesku Din 38.250.—.

Hrvatsko kulturno društvo »Napredak« pa vzdržuje povrh še 7 konviktov, kjer so večinoma brezplačno nastanjeni siromašni dijaki pod strogim nadzorstvom učiteljev in katehetov. Največji konvikt je brez dvoma »Kralj Tomislav« v Sarajevu. »Napredak« je žrtvoval do danes v svoje plemenite namene že nad 15 milijonov dinarjev!

Poleg teh številnih štipendij, vzdrževanje dijakov v konviktih itd., ima »Napredak« lepo število pevskih zborov in godb ter je do leta 1927, ko je bila 25 letnica obstoja, izdalo razna zgodovinska dela in knjige v 58 tisoč izvodih, od katerih je nad polovico bilo razdeljenih brezplačno med narod. »Napredak« ima svoj posebni list, ki ga mesečno v desettisočih izvodov pošilja svojim članom brezplačno. V svojem kulturnem programu je organiziralo društvo številne analfabetske tečaje, gospodinjske šole, periodična popularna predavanja, ustanovilo centralno knjižnico v Sarajevu s posebnimi 26 potovalnimi knjižnicami. Društvo ima svojo zgodovinsko-kulturno zbirko. -

Čeprav so vse funkcije v tem idealnem društvu samo častna mesta brez honorarja in vodijo oba ženska konvikta redovnice, je bil »Napredak« seveda prisiljen iskati izven članarine še druge vire dohodkov. To so uredili v obliki raznih zabav, koledarja itd. ter v obliki najemnin v lastnih zgradbah, v lastnem kinu, restavraciji, kavarni itd. Ker je kulturno društvo »Napredak« ideološko

»Napredkov« konvikt »Kralj Petar Svačić« v Mostarju

nam Slovencem tako blizu, se je tudi Slovenski klub v Sarajevu nastanil ravno v palači »Napredka«, kjer pod istim krovom zaledujejo sorodne cilje. —

Da si popolnoma zagotovi svoje dohodke, ki jih porabi v kulturnem delu, in stremeč tudi v drugih panogah pomagati svojemu narodu, je hrvatsko kulturno društvo »Napredak« ustanovilo »Napredkovo zadrugo«, katera se mora po obstoječih trgovskih zakonih ločiti od kulturnega društva. Pred 12 leti se je ustanovila »Napredkova zadruga«, pri kateri so tudi vse funkcije častno (razen stalnega uradništva) in kjer se ne izplačujejo nikake dividende in tantijeme, z borimi 26,100 Din kapitala. — Kako ogromno zaupanje uživa to nesebično in požrtvovalno delo zadruge, ketere pretežni dobiček gre v korist kulturnega društva »Napredak«, kažejo kratki podatki iz letne bilance 1935 leta (v dinarjih):

Zadružni deleži	26.100.—	1,597.860.—
Rezervni zaklad	37.748.25	8,052.808.82
Vloge	1.681.21	14,126.400.31
Premije	55.910.80	4,132.213.35
Izplačane škode	—.—	1,230.136.53
Poslovni prihranki	2.542.70	183.502.35
Jamčevine	89.948.25	11,291.840.82
Zavarovana glavnica	1,586.900.—	445,084.275.85

»Napredkova zadruga« ima poleg svojega namena, da podpira kulturno društvo »Napredak«, tudi namen pospeševati zadružništvo v splošnem in združiti v solidnem podjetju ves narodni kapital. Zato se ukvarja z vsemi vrstami zavarovanja in ostalimi bančnimi posli.

Gornje številke in dejstvo, da ima »Napredkova zadruga« že v vseh večjih mestih svoja poverjeništva ali podružnice, dokazujejo, kako visoko stoji v vsakem pogledu in s kašnim zaupanjem gleda ves narod v kulturno društvo »Napredak« in »Napredkovo zadrugo«.

Prav sedaj, ko se je vršila letna skupščina te odlične ustanove in vseh njenih organizacij, ko so polni zlasti hrvatski časopisi poročil o delu in uspehu »Napredka«, smo v kratkih potezah poučili naše čitatelje o tej posnemanja vredni organizaciji, ki jasno kaže, koliko se da doseči iz zelo skromnega začetka z nesebičnim in požrtvovalnim sodelovanjem!

ZA NEGO UST IN ZOB uporabljajte „SISTOM“ PASTO IN VODO,
ker s tem boste varovali in ohranili svoje zobe. To pasto in vodo priporočajo kot najboljše sredstvo sedanjosti - zdravniki specijalisti za bolezni ust in zob.
UPORABLJAJTE: Odrasli: Antiseptično SISTOM pasto. — — — Otroci: Baby SISTOM pasto.

Slomškovi prazniki v Mariboru

Podrobni spored za 21. junija

Zbirališča.

1. Mariborski šolarji in dijaki se zberejo do 8.30 v svojih šolah in odidejo na Glavni trg čez Slomškov trg in Stolno ulico, oni z desnega brega Drave pa po južni strani Glavnega trga ter se oboji postavijo na severnem delu Glavnega trga na prostoru med vhodom na rotovž in Lekarniško ulico.

2. Šolarji, ki pridejo peš z levega brega Drave se zberejo do 8.30 v Razlagovi ulici, odidejo po Krekovi in Gosposki na Glavni trg, kjer zavzamejo prostore na Glavnem trgu med magistratom in Gosposko ulico.

3. Šolarji, ki pridejo peš z desnega brega Drave se zberejo ob 8.30 v ulici Ob železnici, odidejo po Frankopanovi čez most na Glavni trg ter zavzamejo prostor na južnem delu Glavnega trga.

4. Šolarje, ki se pripeljejo z vlaki, bodo na postaji pričakali reditelji, ter jih peljali na določena zbirališča. Ta zbirališča so določena za razne smeri, iz katerih prihajajo vlaki in prosimo, da se tega vsi držijo.

5. Skupine v krojih, narodnih nošah se zberejo do 9 na Slomškovem trgu pri parku. Na Glavni trg odidejo po navodilih rediteljev. Na zbirališčih bodo voditelji mladine dobili vsa potrebna navodila, nakaznice za kosilo, vstopnice za igro itd. —

6. Pohod na Glavni trg je veselega značaja in mladina lahko brez skrbi prepeva.

Na Glavnem trgu.

1. Glavni trg je ta dan v celoti okrašen. Ves prostor se ob 8 zapre za ostalo publiko. Mariborsko občinstvo sme zasesti samo skrajne robove novega Glavnega trga, drug prostor je rezerviran za mladino.

2. Prihod vladike prevzv. škofa g. dr. Ivana Tomažiča: Ko je mladina na Glavnem trgu zbrana, prihaja sprevod narodnih noš in ostalih skupin s Slomškovega trga preko Gosposke ulice na Glavni trg. Zastopniki oblasti in šol so zbrani že pri oltarju — prihod z Rotovškega trga. Ko pride vladika na Glavni trg, ga mladina pozdravlja z mahanjem z belimi robčki.

3. Po nagovoru prevzvišenega je sv. maša, pri kateri naj vsa mladina poje. Po končani sv. maši je skupna glasna molitev za beatifikacijo Slomška.

4. Sprevod mladine gre z Glavnega trga po Koroški cesti, Strossmajerjevi ulici mimo groba v Krekovo ulico in po Trubarjevi na Slomškov trg. Pri grobu se vsak udeleženec prekriža in pokloni. Na pokopališču se naj moli za beatifikacijo, sicer pa je sprevod svobodnega značaja. V sprevodu je le mladina. Občinstvo naj tvori le špalir. Po Trubarjevi ulici špalirja ne sme biti, ker ga bo tu tvorila mladina sama. Sprevod je organiziran na tak način, da gre najprej šolska mladina, nato pa škof in duhovščina, nato skupine. Ko je mimohod pri grobu končan, se mladina razvrsti v špalir, da gre mimo vse mladine vladika in skupine v krojih.

5. Na Slomškovem trgu so takoj tihe litanije in blagoslov. Nato pa izroči zastopnik mladine zbrane podpise vladiki. Po škofovem odgovoru zapoje vsa mladina pesem »Preljubo veselje«. Pri odhodu mladina zopet pozdravlja vladiko z mahanjem belih robčkov.

6. Razhod k kosilu. Takoj na Slomškovem trgu se pridružijo skupinam reditelji, ki odpeljejo skupine v določene lokale na kosilo.

Popoldne.

7. Popoldne do dveh se mladina v Ljudskem vrtu, kjer prisostvuje igri »Naša apostola«.

8. Razhod na vlake in domov: Razhod se bo vršil zopet v skupinah in sicer za iste vlake, kakor so se zjutraj pripeljali.

Posebni vlaki.

Na posameznih progah imamo toliko prijav, da bodo vozili posebni vlaki: Ljutomer-Ptuj, Ptuj-Pragersko, Ljubljana-Celje, Celje-Maribor, Prevalje-Maribor. Za Št. Ilj bo možno urediti zvečer dopolnilni vlak, enako za Žreče-Poljčane posebni vlak. Ker prijave še vedno prihajajo, smo mogli danes napovedati le proge. Natančen vozni red bomo objavili v četrtek v »Slovencu« in prosimo že danes, da si tedaj ta vozni red zapomnite. Tudi prosimo, da v četrtek vsaka skupina prijavi odhodni postaji končno število udeležencev. Naše prijave za dne 21. junija danes zaključimo, glede vlakov se naj na novo prijavlja sedaj le v četrtek na postajah.

Vožnja nazaj domov se bo vršila z istimi vlaki, kakor prihod. Kjer ne bo dopolnilnih vlakov, tam bodo redni vlaki tako ojačeni, kakor bodo to prijave zahtevale. Vsi vlaki bodo odhajali zvečer od pol 6 do pol 7. Tudi ta vozni red bo točno objavljen.

Samaritanska služba.

1. Stalni ambulanci: na kolodvoru in na Rotovškem trgu, to je pri magistratu.

2. Pomožni ambulanci: Glavni trg in Ljudski vrt.

3. Samaritanska služba: službo vrši 6 zdravnikov s potrebnim osobjem.

4. Voda: Na Glavnem trgu in v Ljudskem vrtu bodo posebni iztoki iz vodovoda. Na zbirališčih bo povsod voda.

5. Navodila: Voditelji skupin dobijo na zbirališčih še ostala navodila, ki bodo potrebna.

Za dne 28. in 29. junija.

1. Naročajte pravočasno izkaznice! Nekateri odlašajo naročilo izkaznic na zadnje dneve. Naročite jih že sedaj, lahko nekaj več, da jih imate na razpolago. Brez izkaznic ne bo polovične voznine!

2. Nedeljska polovična karta ne velja dalje kot do ponedeljka opoldne. Kdor ne bo imel rumene železniške legitimacije za 2 din, bo moral voznino za nazaj doplačati!

3. Prijavljajte udeležbo! Vedno znova prosimo, da prijavljajte udeležbo, ker moremo le na ta način pripraviti zadostno število vagonov.

4. Čitajte »Slovenca« vsak dan, je vedno kaj novega za te praznike.

Prijave za kolesarsko potovanje.

Dosedaj še nimamo vseh prijav za kolesarsko potovanje. Prosimo vse one župnije, ki prijav še niso poslale, da to nemudoma store. Do 21. junija moramo imeti vse prijave, da moremo vse potrebno v redu pripraviti. Kolesarje opozarjamo, da morajo tudi oni imeti izkaznico in znak. Oboje dobijo pri domačem župnijskem uradu.

*

Prosvetna zveza v Ljubljani vljudno naproša vse one, ki pohite v Maribor v narodnih nošah, da se javijo in si priskrbe izkaznice v Prosvetni zvezi, Miklošičeva cesta 7, I. nadstr. Narodne noše bodo tvorile posebno skupino in korakale za zastavo Prosvetne zveze. Na čelu bo šla fanfara v narodnih nošah, nato zastave, za zastavami bo šla skupina mož in žena, nato gre standarta Zveze fantovskih odsekov z vodstvom na čelu, nato sledi 500 fantov kolesarjev, ki bodo s kolesi pohiteli v Maribor. Za tem sledi standarta Zveze dekliških krožkov s svojim vodstvom, nato bo večja skupina slovenskih mladenk v pestrih narodnih nošah. Sprevod zaključijo gorenjski fanti. Skupen odhod narodnih noš iz Ljubljane bo 28. junija s posebnim vlakom popoldne ob pol 4. Prihod v Maribor ob pol 8 zvečer. Vožnja polovična. V Mariboru bo preskrbljeno za prenočišče. Narodne noše vseh vrst one z avbami, ovijačkami in s petelinčki vljudno vabljeni.

Cerklje so dobile novega župnika

Po smrti pobožnega in veljavnega župnika in dekana g. Franceta Dolinarja so bile Cerklje skoraj 4 mesece brez župnika. Ne sicer brez duhovnega skrbstva, pa vendar pravega vrha fara ni imela. Župnik že tako spada k fari kakor oče k družini, še bolj kakor župan k občini. Župnik veže vse svoje župljane v eno duhovno družino in spremlja njihovo zemeljsko življenje od krstnega kamna skozi vesele in žalostne dni do jame, ko se umaknejo iz območja človeške skrbi in jih župnik v imenu Cerkve izroča v božje usmiljenje. Župnik je vez rodov, varuh vere in oskrbnik njenih zakladov za vse, ki še žive ali pa so se že s tega sveta ločili.

Ko so Cerkljani, raztreseni po številnih vaseh velike župnije, izvedeli, da dobe novega župnika, so se takoj začeli pripravljati, da ga sprejmó, kakor ne sprejemajo nikogar drugega. Dekleta so po vaseh pletle vence, fantje so stopili za smrekami, da bodo za mlaje, ki so jih potem ob mesečini postavljali po pravilih, ki jih skušnja uči, otroci so skušali biti veliki tu in tam in so pomagali, kolikor njihove roke premorejo, starejši pa so obnavljali spomine na vse župnike, ki jih pomnijo v Cerkljah. Vsa fara je oživela v pripravah za sprejem, ker župnik ne pride kakor svetni veljaki, ki malo pogledajo in pohvalijo to in ono in gredo. Župnik pride in ostane. S prvim dnem prevzame nase skrb in delo, čast in odgovornost pred Bogom in pred ljudmi za vse tisoče, katerih neiztrohljive duše so mu zaupane v varstvo. Zato mu je vsaj ob prihodu treba pokazati dobro voljo in pripravljenost, tekom let je itak še preveč prilik in časa, da pridejo na dan človeške slabosti, ki grenijo duhovno pastirovanje. Župnik tudi ni navaden gospodar, ki skrbi za žito in lelino, ki je včasih dobra, včasih pa tudi ne, tudi ne skrbi za živino, katere cena raste in pada, njemu so izročene v skrb duše, ki niso ocenljive v svetni veljavi, on je oskrbnik zakladov vere in zaupnik Boga, neodstavljivega Gospodarja. Med težavami vsakdanjih dni se to visoko pojmovanje duhovnika nekako porazgubi, da ni tako očitno, ob takih prilikah, zlasti ob zadnjem slovesu od duhovnika in ob sprejemu pa se pokaže v vsej svoji globokosti. In kakor so se Cerkljani ob grobu lepo poslovili od rajnkega župnika, tako so v nedeljo popoldne z vsemi slovesnostmi lepo sprejeli svojega novega župnika g. Janeza Črnilca.

Fantje so očedili in okrasili kolesa in se odpeljali novemu župniku nasproti do Most v komenski fari, kjer je 8 let kaplanoval, konjeniki pa so ga pozdravili v Lahovčah. Na Sp. Brniku ga je v lepih besedah pozdravil g. kanonik Grašič, nato pa je dolgi sprevod, 56 kolesarjev, 46 konjenikov, narodne noše, rojaki novega g. župnika iz Naklega, cerkvena ključarja, med pritrkovanjem zvonov, pod visokimi slavoloki, med veliko množico ljudi, ki so stali ob cesti in po vrtovih in pozdravljali novega pastirja, krenil proti Cerkljam, kjer je sprevod sprejela cerkljanska godba in ga med zvokom slavnostne pesmi peljala skozi vas. Pred cerkvijo so g. župnika v lepih govorih pozdravili g. župni upravitelj Vilko Pipp, zastopniki fantov in mož, šolska mladina, dekleta in žene, predstavniki oblasti in občine. G. župnik Janez Črnilec, ki je v 23. letu svojega duhovništva prevzel cerkljansko faro, se je vsem lepo zahvalil za njihove pozdrave, nakar je vsa množica odšla v cerkev, po kateri so že odmevali glasovi orgel in slovesna pesem cerkvenega pevskega zbora. Cerkev je bila silno praznično okrašena. Tenki venci v dolgih pramenih visijo z visokih obokov, oltarji vsi v rožah in cvetju, gorjanci so prinesli cele šope prvega rododendrona, ki je zrastel bogve kje gori pod zvonom sv. Štefana, vse pa je razdeljeno in razpostavljeno s tolikim lepotnim čutom, da je bila mogočna cerkev, skupni dom vse fare, vsa praznična in — naša.

Cerkveni govor je imel domačin g. kanonik Kimovec, ki je v lepih besedah razložil nabito polni cerkvi pomen katoliškega župnika za župnijo, težave in odgovornost njegove službe in dolžnosti vernikov do njega. Pri petih litanijah, ki so nato sledile, se je zopet ljudsko petje pokazalo v vsej svoji privlačnosti. G. organist Košnik France se je veliko trudil, da je naravno pevsko nadarjenost ljudstva razširil s kora po vsej cerkvi in danes imamo ljudsko petje, kakor morebiti še ne vsaka fara, pevski zbor pa, da nastopi ob slovesnejših prilikah in uvaja nove pesmi.

Zvečer je vsa fara pred župniščem priredila podoknico, h kateri se je zbralo silno veliko ljudi iz vse okolice in pri kateri je nastopil pevski zbor in godba. G. župnik se je ob tej priliki še enkrat zahvalil svojim župljanom za tako lep sprejem.

Pri pripravah in pri sprejemu je sodelovala prav vsa fara, od otrok do starih mož, ki so nekateri učakali že četrtega župnika, od zadnjih vasi po polju do samotnih hišic, ki so razpostavljene visoko gori pod Krvavcem. Samo v cerkvi je bilo do 700 metrov vencev, po vaseh in ob cestah jih pa nihče meril ni. Fantje so proslavili nad 50 mlajev in v vsaki vasi nekaj slavolokov. Kaj takega pripravljajo Cerkljani in najbrž vsi Slovenci samo za duhovnika.

Novemu g. župniku, ki je že v dosedanjem službovanju pokazal, da mu je dana ljubezen do ljudstva in pastirska modrost, želimo, da bi njegovo župnikovanje spremljal blagoslov božji, da bi njega in vso veliko faro družila vzajemna molitev in Marija Vnebovzeta, kakor ob sprejemu tako vse dni! Cerkljanom pa, da bi ob novem vodstvu, ki je samo v čas izmerjeno večno vodstvo katoliške Cerkve, pognali globoke korenine v božjih razorih in rastli v duhovno moč!

Cerkljanski farani sprejemajo novega župnika

Izredna cerkvena slovesnost v Ajdovcu pri Žužemberku

7. junija 1936. smo imeli v svoji sredi prevzv. gospoda škofa. Posvetil nam je župnijsko cerkev in novo oltarno ploščo s stopnicami. Oboje je iz domačega ajdovškega kamna lepo izvršil kamnosek Josip Zagorc iz Bršljina pri Novem mestu.

Prevzvišeni se je ob osmih zjutraj pripeljal v spremstvu g. profesorja dr. Grivca z avtom iz Ljubljane. Fantje so mu šli na kolesih in na konjih naproti in ga spremili do cerkve, kjer so škofa pozdravile ljubko in prisrčno belooblečene deklice, fantje Mar. kongregacije, možje in v narodni noši s svetinjo na prsih dekle iz Mar. družbe.

Ajdovec še ni videl toliko ljudi kakor ta dan, ko so od vseh strani prišli k posvetitvi cerkve.

Ob pol devetih je prevzvišeni začel izvrševati obrede posvečevanja. Z zanimanjem in občudovanjem smo spremljali sv. obrede, polne lepote. Ko se je pred cerkvenimi vrati ustavila procesija duhovnikov, pri kateri je g. Karel Gnidovec, dekan iz Žužemberka, nesel svetinje sv. mučencev, ki jih je potem škof vzidal v oltar, je množica umolknila. Prevzvišeni je s čudovito lepo in priprosto besedo množici razložil pomen obredov posvečevanja cerkve in oltarja in kratko opisal življenje sv. Kancija, Kancijana in Kancijanile, mučencev, katerih svetinje bodo počivale v oltarju. Duhovniki s škofom so vstopili v cerkev, za njimi pa ljudje. Cerkev ni mogla dati prostora vsem, ki so želeli videti škofa, ki je posvečeval oltar. Po končanih obredih, ki so trajali do opoldne, je bilo darovanje, nato pa je imel prevzvišeni sv. mašo.

Popoldne ob štirih je gospod škof sprejel dvajset naših fantov v Marijino kongregacijo s prelepim nagovorom, v katerem je priporočal, naj bodo vsi kongreganisti vitezi Marijini, ki naj se odlikujejo v zvestobi, čistosti in ljubezni!

Slovesnost so povzdgovali mlaji, venci in streli varnostnih topičev. V vseh srcih je ta praznik zapustil neizbrisljiv vtis.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Nedelja, 14. junija: 8 Jeločnikov šramel kvartet. 8.45 Napoved časa, poročila, objava sporeda. 9 Verski govor (g. ravnatelj Jože Jagodic). 9.15 Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. 10 Tijardović: Mala Fioramye (opereta na ploščah). 11.15 Prenos promenadnega koncerta godbe »Sloga«. Dirigent: g. Heribert Svetel. 12 Napoved časa, objava sporeda, obvestila. 12.15 Prenos promenadnega koncerta godbe »Sloga«. 13 Kar želite, to dobite (plošče po željah). — (Oddaja je prekinjena od 14. do 17. ure.) 17 O poljedelstvu (g. ing. Rado Lah.) 17.20 Vesel spored (Radijski orkester). 18.20 Otroška ura: Mikica in Mikec. 19 Napoved časa, poročila, objava sporeda, obvestila. 19.30 Nac. ura: Pesnik Vladimir Nazor — ob priliki 60-letnice (Milan Marjanović iz Belgrada). 20 Pilih Rudolf igra harmoniko. 20.45 Operni spevi in fantazije. Poje gdč. Štefanija Fratnikova s spremljevanjem Radijskega orkestra. 22 Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda. 22.15 Radijski jazz.

Drugi programi:

Nedelja, 14. junija: Belgrad I.: 20 Oskar Straussova opereta »Terezina«. 22.45 Tamburice. — *Belgrad II.:* 14 Savkovičevo predavanje o Vranju. — *Zagreb:* 20 Violina. 20.30 Črnogorski humor. 20.45 Moški kvartet. 21.15 Tamburice. 22.15 Lahka glasba. — *Dunaj:* 20 Ljudska igra 23.05 Plesna glasba. — *Budimpešta:* 19.30 Igra. 21.30 Budimpeštanski koncertni orkester. 22.30 Jazz. 23.30 Ciganska glasba. — *Trst-Milan:* 20.35 Komorni koncert. 21.35 Igra. 22.20 Pihala. 23.15 Plesna glasba. — *Rim-Bari:* 17 Pestra glasba. 20.35 Donizettijev koncert. — *Praga:* 17.40 Straussova opereta »Kraljično ogledalo«. 20.05 Smetanova kantata »Češka pesem«. 21 Koncert češke filharmonije. 22.35 Orkestralni koncert. — *Varšava:* 18.30 Künneckejeva opereta »Sorodnik iz Honolulula«. 19.55 Zbor in orkester. 21 Veseli prenos iz Lwowa. 21.30 Klavir. 22.20 Lahka in plesna glasba. — *Königsberg:* 20 Veliki radijski orkester. — *Hamburg:* 20 Holandski večer. — *Vratislava:* 20 Vojaška godba in zbor. — *Lipsko, Stuttgart:* 20.10 Narodna glasba. — *Frankfurt-Monakovo:* 20 Plesna glasba. — *Beromünster:* 20.35 Verdijeva opera »Trubadur«.

Dr. M. Slavič.

Ime Prekmurje

V »Slovencu« z dne 15. maja t. l. sem napisal članek, ki govori tudi o imenu »Prekmurje«. Za ta izvajanja, v katerih sem razpravljal o zgodovinski opravičenosti in praktičnosti tega imena, sem dobil od uglednih strani priznalna pisma. Dopis z dne 21. maja pravi: »Čestitam Vam h korajžni besedi, katero ste ... izpregovorili o problemu Slovenska krajina — Prekmurje.« Drugi z dne 25. maja: »Članek v »Slovencu« pred 10 dnevi me je silno razveselil. Zakaj to lepo ime »Prekmurje« vreči v »staro železo«? Za to ime je šlo toliko naših najboljših ljudi v borbo, to ime pozna cela država in vsa ministrstva, a »Slovenska krajina« je samo vnajožjem krogu znana. Hvala Vam iskrena, da se je to enkrat pošteno povedalo«. Tretji z dne 27. maja me opozarja v potrdilo mojega dokazovanja, da se Bizeljsko imenuje »Sv. Lovrenc v Krajini« pri Kovačiču, A. M. Slomšek I, 48. in Zgod. lav. škofije 89.

V »Slov. Gosp.« z dne 3. jun. t. l. pa je prekmurski dopisnik zoper ime Prekmurje iz čudnega vzroka, češ: »Ime Prekmurje je bilo vedno kot nekak izraz, izgovorjen in mišljen podcenjevalno, vedno kot izgnanska pokrajina za uradništvo in ljudje v njej kot nekak nekulturni element.« Če se res to misli ali govori, je to prostaštvo, ki je seve obsojanja vredno, ali pa zabavljanje, kakor se dražijo otroci sosednjih vasi. Če pa je kaj jedra v tem, bo pač tole. Kak Gorenjec ne gre rad s svojih krasnih planin kot uradnik ali učitelj v prekmursko ravnino; tudi kak Ljubljančan s svojimi gledališči, knjižnicami, koncerti, predavanji, kavarnami itd. ne zamenja rad tega s kakim samotnim naseljem ob tromeji med Jugoslavijo, Avstrijo in Ogrsko.

Če imenujete Prekmurje Sovensko krajino, se s tem Gorenjcu in Ljubljančanu nič ne prikupite; pa tudi ne, če jo še imenujete Zlato krajino; zanj bo to vedno krajina ob skrajni meji Slovenije, ki je drugačna kakor njegova domačija. Pa to je tudi drugje tako. V Medmurje tudi ne grejo radi Zagrebčani, in ne bodo rajši šli, če bi Medmurci tudi spremenili Medmurje v, recimo, Kajkavsko krajino. K večjemu bi se lahko Drava pritožila, da je ne priteguje v ime. Saj so Medmurci med Muro in Dravo, pa ima le Mura to čast, da jim služi za ime! Če bi se dalo s spremembo imena kaj doseči, bi brihtni prebivalci »Suhe Krajine« že davno spremenili svojo brezvodno domovino v »Mokro Krajino«, da bi imeli več vode!

Prekmurski dopisnik pa misli opustiti ime Prekmurje in privzeti Slovensko krajino, »da pretrga niti z nelepo preteklostjo in ustvari enakovredne ljudi ljudem v ostali Sloveniji«! Kulturni delavci, nič se ne brigajte za kulturo kakega kraja, spremenite ime, pa je vse doseženo! — Ker misli dopisnik šele »ustvariti enakovredne ljudi«, se s tem sam »podcenjevalno« izraža o svojih rojakih, kar ni lepo slišati. In ker se tako boji imena Prekmurje, da ne bi z vsakemu šolarju znano Muro izdal, da je doma na levem bregu Mure, se zdi, da ni dovolj ponosem na svojo ožjo domovino, kar tudi ni lepo videti.

Dopisnik dalje pravi, da ni mogoče zamenjati prekmurske Slovenske krajiine s kranjsko Slovensko Krajino. Če kdo pozna samo eno krajino ali pa se iz zveze pozna, katera krajina je mišljena, res ne more zamenjati raznih krajin. Če pa ni tako, pa se mora pridajati kak prilastek, da se ve, katera Krajina se misli. Tako bi morali pisati »kranjska Slovenska krajina«, »štajerska krajina«, »prekmurska Slovenska krajina« ali podobno, kakor je dopisnik sam storil, ko piše »sedanja Slovenska krajina« in »stara Slovenska krajina na bivšem Kranjskem«. Tako pisanje je okorno.

Končno pravi prekmurski dopisnik: »Naši dedeki niso nikakor rekli drugače kot Slovenci, oziroma Slovenokrajinci«. Sloveni ali Slovenci so že pravili, »Sovenokrajinci« pa ne. To sem zdaj prvič čital, slišal pa še sploh ne. Menda je ta dopisnik prvi »Slovenokrajinec«. Ne, ne, naš dedek viceöšpöröš Miklož Küzmič so pravili in pisali »Slovenska okroglina«. In njihovi vnuki še danes včasi govore o »Slovenski okroglini«, vendar je ne rabijo za izpeljanke. Kdo bo pa rekel, da na levem bregu Mure stanujejo »Slovenski okroglinarji«, ki govorijo »slovenski okroglinski« ali, kakor ima dopisnik rajši, »slovenookroglinski« jezik?

Zato so pravilni in praktični izrazi Prekmurje, Prekmurci, prekmurski, prekmurščina, ki so zgodovinsko utemeljeni in se nahajo v slovenski literaturi pred prevratom in po njem.

Lepote naše zemlje

Od Rimskih toplic do Zidanega mosta

Termalno kopališče v Rimskih toplicah na prostem, edino v Jugoslaviji. Zadaj most čez Savinjo

Vedno živahna in glasna je bistra Savinja v onem delu svoje dolge poti, ki jo mora med Rimskimi toplicami in Zidanim mostom še preteči, da se izgubi in izlije v mehko naročje svoje starejše sestre, gorenjske Save. Daleč naokoli vidna cerkev sv. Miklavža ne stoji zaman ali slučajno na visokem svetlem brdu nad strmim Plaronjem, ki jo kakor skalnat nasip spremlja tod na njenem levem bregu. Splavarji, doma tam gori nekje ob gorenjem njenem toku od Brežic do Ljubnega ali iz Zadrečke doline, se na svoji dolgi vožnji, ki jih pelje

po Savci, po beli Donavi

baš pri Rimskih toplicah poslavljajo od svojega zaščitnika, od onega dobrotnega oskrbnika, ki jim rad pomaga do zaslužka. Še enkrat jih na vožnji do Zidanega mosta čaka nevarno mesto, ki ga bo treba prevoziti. »Zibilna« mu pravijo, pa to ni mehka zibelka iz Logarske doline. V »Zibilni« dere in se podi Savinja v ovinku okoli peševitega brega s tako silo, da se je tu boje celo pogumni savinjski »mornarji«. Ko se končno Savinja mimo skalnate stene »Ick«, ob kateri njuni, splavarski in »vekovnikovi« udarci odmevajo štirikrat, pod Zidanim mostom združi z zelenimi valovi Save, izročajoč njej splave in splavarje, poklekne pobožni splavar na desni rob svojega splava, pomoči prst v vodo ter se lepo pokriža, proseč Boga za srečno rajžo.

Hočete dober, naraven malinovec?
Potem ga naročite pri tvrdki: »Vitamin«, d. z o. z., Ljubljana, Masarykova cesta 46

Dve vrsti hvaležnih spominov

onih, ki so se v njihovih toplicah kdaj zdravili in pozdravili, hranijo še danes Rimske toplice. V rotundi kopališča vidiš vzidane štiri, več ko 1600 let stare zaobljubljene kamne, na katerih se v latinskem jeziku zahvaljujejo štirje gostje za tu zadobljeno zdravje. Od tistih rimskih časov pa do naših so bile Rimske toplice včasih mimogrede tudi pozabljene, razdejane ali zasute; ali vedno so zopet začele vreti kakor vrelec, ki mora na dan iz sive, razklane peči, da pomaga bolnim in betežnim. Ob rabljene bergle in berglice, na katerih so hromi prišli se semkaj zdravit, a so potem zdravi brez njih veseli odšli domov, visijo na belih stenah domače kapelice sv. Antona Padovanskega. In tudi ta kapelica, skrita pod košatim orehom med kopališčem, Hrvatskim stanom in bleščečim Zofijinim dvorom, je živ izraz hvaležnosti na ljubo zdravje, ki so ga Rimske toplice povrnile že tolikim. Tudi krški knezoškof in kardinal Salm je samo hvaležnega Bogu se hotel izkazati, ko je leta 1817. v ono kapelico dal postaviti mojstrsko delo »Zveličarja v naročju Matere«.

Savinja, bela cesta in temnorjava železniška proga se vijejo kakor tri dolge kače skozi jarke in jaruge, tesni in prepade. To ni nobena dolina, tudi ozka ali tesna dolina ne; to so

tesna in skalnata vrata

ki jih je narava med visokimi, skalnatimi gorami med Velikim Kozjem in med Turjem odprla Savinji, da je mogla v ostrih ovinkih in vijugah skozi splavarski »graben« od Celja, od široke ravne kotline, do Save in njenih globokih tesni. Ni treba, da bi z splavom prevozil ali po avtocesti prehodil razdaljo med Rimskimi toplicami in Zidanim mostom, da vidiš, kako se Savinja, cesta in železnica istosmerno, sedaj druga tik druge, potem zopet ena oddaljujoč se od druge, cesta v podsekani skali, železnica po mostu čez Gračnico, vijejo prav, kakor tri dolge kače, Savi nasproti. Skozi kotanjo

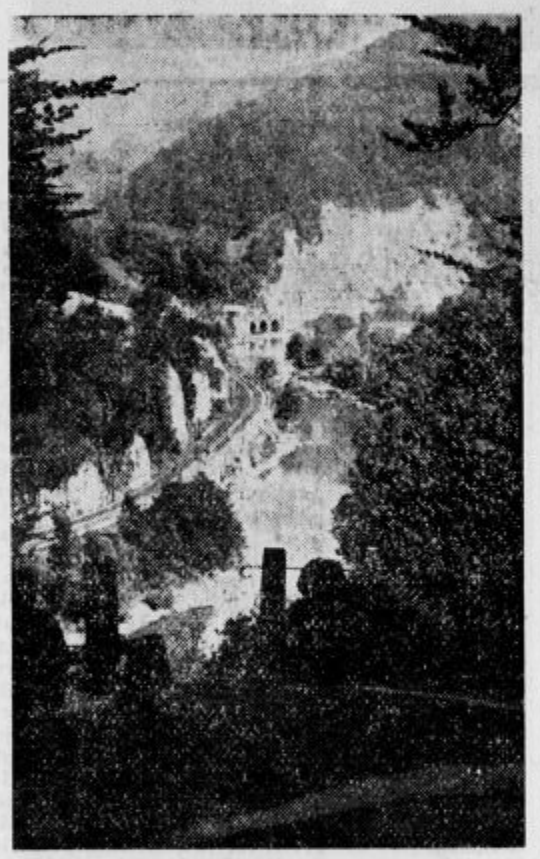

Pogled s konca »Rimske poti« na Savinjo, njeno »Lavo«, na železnico in izliv Gračnice v Savinjo.

pelje v senci bujnih dreves iz tujih dežel in ob dehtečih travnikih tako zvana

Rimska pot

med vojno napravljena od ruskih ujetnikov, ki se nad Savinjo konča z umetno nasutim razgledališčem in počivališčem. Pod seboj imaš šumno, tod kmalu v »Lavah« počivajočo Savinjo s plavi; na njenem desnem bregu cesto, na levem pa železniško progo; nad izlivom Gračnice v Savinjo pa se v ozadju dviga Veliko Kozje in Plazovje s cerkvicama sv. Miklavža in sv. Kolomana.

Ni lepše poti od Rimskih toplic do Zidanega mosta,

nego je majnika meseca ali o binkoštih pot, ki pelje iz kopališča tjakaj visoko nad Savinjo, cesto in železnico preko pobočja Stražnika, Kopitnika in Turskega pogorja. Nad pasom zelenega bukovja in smrekovja, ki v krogu obdaja kopališče in zdravilišče, se v terasah, ki nudijo vedno daljše in širše razglede, dvigajo krasni travniki s čednimi kmetijami v senci sadnega drevja. To so Senožeti, selišče, ki ima po njem gora Stražnik tudi ime Senožet.

Vonj pomladanskega cvetja

in ubrana pesem črnoglavke z refrenom »diga, diga, diga«, bodo še dvigali užitek krasnega razgleda. Stražnikov greben ima tri vrhe. Preden dospeš na nje, hodiš mimo treh, iz drevja in travnikov štrlečih, pokončnih skalnatih stebrov, ki nosijo na svojem temenu čudno izoblikovane skale; tu vidiš žabo, ki se pripravlja na skok v globel; potem glavo merjasca, ki se oprezno ozira v strme skale. Ko si obšel majhno pristno kraško »dolino« z njivami, si že na grebenu in po vrsti na treh vrheh Stražnika. Tretji vrh je sestavljen iz golih nakopičenih skal. Sedeč na njih tik nad zelenim grmičevjem ,imaš resnično očarljiv pogled na ves gorati svet ob Spodnji Savinji pa do ravne črte, ki jo na severu tvori mogočno Pohorje, na jugu pa Gorjanci.

Tik pod seboj imaš Rimske toplice

in Šmarjeto, Savinjo, cesto in železnico. Veliko Kozje, Lisca, Bohor, pred njim razklana skalnata gora z Jurkloštrom v skriti globeli, Sv. Trojica, Sv. Miklavž, Sv. Koloman, Laški Hum, Boč, Sveti Krištof in Sv. Mihael pri Laškem, Sv. Katarino, Šmohor na Javorniku, Gozdnik, Govce, Mrzlica, Turje, Kopitnik, Kum in Gorjanci se vrstijo v velikanskem krogu. Svet ob tej poti iz Rimskih toplic v Zidani most nič ne zaostaja za svetom, za visokimi gorami, v kojih sredini ima Savinja svojo zibelko.

Stražnik s Kopitnikom vred, varuh Rimskih toplic, ima svoje ime po naslednjem selišču, skozi katero nas vodi pot na Zidani most, po Stražah. Selišča Doline, Brezno in Veliko Širje se vrstijo ob naši poti, ki nam odpira vedno nove slike v bližnjem gorskem svetu in v megleni daljavi. Končno smo dospeli tik nad Zidanim mostom do skromnih razvalin na edinstvenem mestu nad izlivom Savinje v Savo .Tu je stal nekdaj Klamenstein

stolp Celjanov

ki je zapiral in obdajal te grandiozne tesni, skozi katere prihajata in skupno odhajata Savinja in Sava. Nekoč je tu vodil most čez Savo. Sedaj vodijo trije mostovi čez Savinjo. Tam pa, kjer je nekoč stala cerkvica sv. Ila, ropoče železnica. Pesem savinjskih splavarjev pa še doni po Savinji tudi od Rimskih toplic do Zidanega mosta prav, kakor nekoč.

(Dr. M.)

CRIKVENICA

Vodilno kopališče v Hrvatskem Primorju. Največja peščena plaža. 30 hotelov in pensionov. Popolni pensijon vključno s taksami od Din 55·— do Din 120·—. Zahtevajte prospekte od uprave kopališča, Crikvenica.

Hotel Rest. MIRAMARE — Hotel Rest. THERAPIA
DOM Dr. SEIDL — Hotel Rest. ESPLANADE
Hotel Rest. SLAVIA — Hotel Rest. EDEN
Hotel Rest. CRNKOVIĆ — Pension Villa RUŽICA
Hotel Rest. Villa DANICA — Hotel Rest. WIEN
Hotel Rest. CRIKVENICA — Hotel Rest. LIBURNIA
Hotel Rest. IVANČIĆ — Hotel Rest. JULIJANA
Pension ADRIA — Rest. Svrat. GJURAŠIN
Rest. Svrat. EUROPA - BELLE-VUE - VINODOL
Gostilne ZELENGAJ - TRILGAV - MORAVA - HRVAT - ILIRIJA - SOKOL - SLOVENAC - DALMATINSKI PODRUM - KAVARNA CORSO

Mnogo lepo opremljenih sob v privatnih stanovanjih.

Spomladi:
HOTEL THERAPIA
HOTEL MIRAMARE

Kraljevsko mesto Jajce

Nikoli ne bom pozabil dneva, ko sem prvič zagledal Jajce. Ko je avto po vožnji skozi globoke grape krenil skozi stara mestna vrata, sem zagledal pokrajino, ki je pač tako čudovita, da prevzame vsakega človeka: proti jugu pokrajina, ki je ni moči ne opisati ne naslikati, tako je lepa; proti severu kraljevski grad, ki štrli v nebo ,in ki mu je pobočje posuto z bosanskimi hišicami in vitkimi minareti; pod teboj pa nekakšen vrt, ki z njega pada Pliva ko nihajoče bobnenje iz onega sveta nizdol po skali v globočino 30 metrov.

Kraljevski grad

Strma je pot, ki skoraj plezaš po njej proti zgodovinski trdnjavi. Skozi visoka vrata stopiš v neenakomerni četverokotnik, ki je v notranjosti zapuščen in obrasel s travo in grmičevjem. Vsi zgodovinsko in umetniško pomembni deli te trdnjave so zdaj v muzeju v Sarajevu. Le velikansko obzidje štrli nate kot poslednji ostanek nekdanje mogočnosti.

Z grozo se spominjaš usode nesrečnih bosanskih kraljev; najnesrečnejši je bil pač Štefan Tomaševič. Tu je živel ta nesrečnik, ki ga je bil kronal sam papež Pij II. A že čez nekaj let zatem je prihrumel v deželo sultan Mohamed II. in je oblegal Jajce — ključ Bosne. Kralj je zbežal v trdnjavo Ključ, kjer so ga premagali Turki, da se je vdal, a so ga nato blizu Jajca Turki umorili in je ondi tudi pokopan. Še zdaj kažejo »Kraljev grob«, a ostanki počivajo v frančiškanskem samostanu v Jajcu. Tej nesreči, ki je pretresla vso Evropo, pa so sledila zavojevanja Jajca, ki jih je vodil Matija Korvin. Na te zmagoslavne pohode spominjajo še zdaj imena Krsta Frankopanskega, Petra Kružiča in Kegleviča. Šele v začetku 16. stoletja se je Turkom posrečilo, da so si pridobili Jajce, ki je ostalo do okupacije (1878) v njih oblasti.

Katakombe

Znamenit je bil frančiškanski samostan v Jajcu. Gvardijan ti rad pokaže svojo zbirko (lapidarij) davnih narodnih spomenikov in te odvede v »katakombe«, ki so glede na zgodovino in stavbarstvo najimenitnejši del Jajca. Katakombe so pod vznožjem strmega grajskega pobočja. Najprej dospeš v ozko vežo in preden stopiš v poglavitni del katakomb, začuden obstaneš pred vrati, kjer vidiš dvoje, čezmerno velikih, vklesanih postav. To sta vitez in neka ženska. Vitez ima sulico in meč, ženska pa venec. Obe postavi sta v zvezi z zgodbo bosanskega vojvode Hrvoja. Ta relijef je podoben enakim relijefom na skalah v Bolgariji, Perziji in Vzhodni Aziji. Nato stopiš v veliko sobano, ki je dolga 14 m in široka 8 m. Na koncu je vdolbina za oltar. Pod to sobano je manjši prostor, tako zvana kripta, ki ima tudi oltar. V sredi je pokončna kamnata plošča s križem v sredini in s soncem in mesecem ob straneh. Brez dvoma je bilo tu svetišče, morda že v davni ,rimski dobi in mogoče že prej in je bilo za razne verske potrebe večkrat spremenjeno. Dognano pa je, da v teh katakombah ni bil noben član bosanske vladarske rodbine pokopan.

Lukeževa cerkev

Ko stopiš spet iz katakomb, zagledaš drugo stavbarsko umetnost, ki je prav blizu. To so ostanki cerkve, ki ji ljudstvo opravi Lukeževa cerkev. Le zvonik je še ohranjen, a zidovje cerkve s streho je popolnoma razrušeno. Zvonik je po obliki podoben kraškim in dalmatinskim zvonikom, je torej romanskega izvora. To je dokaz, da je bila ta cerkev, ki je najstarejša v Jajcu, sezidana še pred

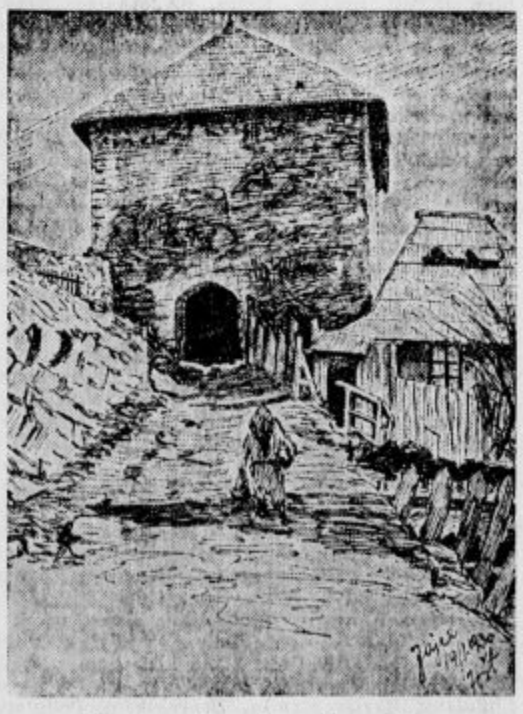

Vhod v trdnjavski stolp v Jajcu.

vpadom Turkov v deželo. Kakor pove zgodba, so bili ostanki sv. Lukeža dodani bali hčerke vladarja Lazarja, ko se je omožila s tedanjim bosanskim prestolonaslednikom Štefanom Tomaševičem, kasnejšim nesrečnim kraljem Bosne. Tako so ostanki trupla sv. Lukeža dospeli v Jajce, kjer so jih dali v Lukeževo cerkev (ali v cerkev sv. Katarine, ki je stala na tistem mestu, kjer je zdaj mestna mošeja). Ko so pa prišli Turki, so zbežali frančiškani iz mesta in vzeli s seboj svete ostanke in po dolgih zveriženih potih so prišli ostanki v Benetke, kjer počivajo v cerkvi San Giobbe.

»Esme džamija«

Pod turško vlado se je tudi Lukeževa cerkev spremenila v mošejo in je dobila ime »Sultan Sulejmanova džamija«. Ko je bil pa nekoč upor v mestu, so jo zažgali in nič več popravili. Največja in najlepša mošeja je še danes »Esme sultan džamija«. Kakor pove pripovedka, jo je dala sezidati Esme ,hči sultana Sulejmana II., ki se je bila poročila s sinom bosanskega vezirja Adulah pašo. Kakor vse bosanske džamije, je tudi ta na zunaj kockasta stavba, a v notranjosti je umetniško okrašena s slikovitimi ornamenti, ki so vžgani v les. Mošeja stoji sredi krasnega vrta, ki se razteza visoko po pobočju hriba. Pestro, dehteče cvetje obdaja bele spomenike grobov po vrtu. Pristna podoba turške pokrajine! Nobena mošeja, dasi jih je v Jajcu in po Bosni sploh veliko število, ni tako izrazito lepa glede na okolico in stavbarstvo, ko prav ta mošeja.

Slap Plive pri Jajcu.

Priroda in človek

Prekrasen je pogled z vrta džamije na mesto in po okolici. Nad seboj imaš blesteče se pečine trdnjave in njeno visoko obzidje, krog in krog čepijo slikovite bosanske hišice, vmes kipijo v nebo tenki minareti. Podoba kake pokrajine je povsod tudi podoba dotičnih ljudi; tako tudi v Jajcu. Drzno in kljubovalno štrlijo skale in obzidje v nebo: prav tako drzno in junaško so se upirali prebivalci divjim napadom Turkov. V gosposkosti se vijejo vitki minareti iznad hiš: prav tako se je dvigala duša junaških vojščakov v zaupanju k Bogu. — A mirno in brez bojev se je razvijala in se razvija priroda teh krajev v izredni lepoti. Šumljaje se pretakajo vode čistega, zelenega Vrbasa in živahne Plive. Večno se obnavljajo njuni tokovi in mirno zro potek zgodovine in dogajanja strahot. Nad vsem se razteza nebo ko tenčica pokoja, ki po njem hrepeni vse človeštvo in ki se mu nihče tako trdovratno ne upira ko vprav človeštvo, ki ga izzivalno tepta pod seboj.

Rimske-Toplice
(Slovenija)
Jugoslovanski Gastein. — Sezona od 1. maja do 15. okt. Pavšalne kure: v pred- in posezoni za 10 dni Din 600·—. V glavni sezoni Din 800·—. Natančne prospekte dobite pri potniških pisarnah ali kopališki upravi Rimske toplice.

Krapinske Toplice
Izredni uspehi pri zdravljenju reume, protina, išiasa, ženskih bolezni i. t. d. Radioaktivne terme in blato 43° C. Sezona od sredine aprila do sredine oktobra. Nizke cene, znatni popusti za časa pred- in posezone. Pavšalne kure. Železniška postaja Zabok-Krapinske Toplice, odtod zveza z autobusom, brezplačen železniški povratek itd. Zahtevajte prospekte!

Hotel „VILA LUCIJA“
ALEKSANDROVO (OTOK KRK)
Last slovenske družbe
Udobne parketirane sobe, električna razsvetljava in signali, restavracijska terasa nad morjem. Prvovrstna hrana in pijača. Stanovanje in hrana vključno zdravilišče takse od Din 50·- do Din 59·-. Prospekti pri Putniku. Informacije daje brezplačno direkcija hotela.
DIREKTOR JAN FIALA

Hotel „Madeira“
Vrboska (na otoku Hvaru) Dalmacija. Daleč na okrog je znan ta kraj ne samo radi krasnih plaž, velikih borovih gozdov in modernega hotela, temveč radi svoje pozicije, kjer absolutno ni komarjev tako, da lahko gostje nemoteno uživajo večerni mir zabave.
Pension Din 50·— do Din 60·— dnevno.

Poravnajte naročnino!

MLADI SLOVENEC

Sedem spačev

(Legenda)

Bilo je v prvih letih krščanstva. Na rimskem prestolu je sedel cesar Decij. Bil je krut vladar in je pomoril veliko kristjanov. Po vsem rimskem cesarstvu je tekla krščanska kri. Tudi po cestah mesta Efeza je tekla v potokih.

V tem mestu je v teh hudih časih živelo sedem krščanskih mož, Malhus, Maksimilijan, Serpijon, Marimon, Konstantin, Dionizij in Janez po imenu. Pred divjo krvoločnostjo poganskih vojakov so zbežali v bližnje gorovje, kjer so se skrili v kameniti votlini.

Vsak dan je moral eden izmed njih v mesto, da naskrivaj nakupi živeža. Tako so bogaboječe prebili v pobožni molitvi dolge mesece.

Nekega dne je šel v mesto po živež Serpijon. Bil je nepreviden in ni čakal mraku, da bi se vrnil v votlino. Kar sredi belega dne jo je mahnil v gorovje. Kajpak so ga zasledili poganski vojaki in mu sledili do votline.

Stotnik je videl čepeti sedem mož, kakor miši stisnjenih, v svoji luknji. V svoji zlobi se je škodoželjno zakrohotal in zaukazal vojakom, naj vseh sedem zazidajo v votlino.

Bog pa je pravičen in ni zapustil svojih zvestih. Poslal je svojim izvoljencem blagodejen spanec tako, da niso videli zlobne nakane svojih sovražnikov.

Kosti krutega cesarja Decija so že dolgo trohnele v materi zemlji in krščanstvo je zavladalo vsemu tedanjemu svetu. Rimski prestol je zasedel cesar Teodozij, ki je bil dober kristjan.

Tedaj je neki bogati mož iz Efeza, čigar last je bila votlina, najel zidarje, da bi mu podrli zid, ki je zapiral vhod v votlino. Hotel si je tam zgraditi lično hišico za poletni oddih.

Ropot zidarjev je zbudil sedem spačev. Pošteno so si drgnili od dolgega spanja pijane oči. Začutili so hudo lakoto in so poslali Konstantina v mesto po živež.

Konstantin je v jutranjem mraku previdno stopal nizdol in srečno prišel v mesto, ne da bi ga kdo videl. Kako pa se je začudil, ko je videl, da se je mesto medtem povsem spremenilo. Niti pekarne ni bilo tam, kjer je stala še včeraj. Njegovo začudenje pa se je kljub veselju skoraj spremenilo v grozo, ko je izvedel, da je Efez čez noč postal popolnoma krščanski.

Stopil je v neko trgovino, da bi kupil kruh. Položil je denar na mizo. Trgovec ga je debelo pogledal in nič kaj prijazno zarohnel, če se mar misli norčevati iz njega. Ta denar je danes vendar ob vso veljavo! Saj vendar vidi, da je na njem vpodobljena glava cesarja Decija, ki je že skoro tristo let mrtev. Če je še tako zabit, bi vsekakor moral vedeti, da sedaj vlada cesar Teodozij. Če hoče kruh, naj plača z denarjem, ki nosi glavo cesarja Teodozija.

Konstantin je poslušal in poslušal s široko odprtimi ustmi in razkrečenimi očmi, nazadnje pa napravil znamenje svetega križa in padel v nezavest.

Ko se je na mestni stražnici, kamor so ga prenesli, prebudil, je spregovoril z močnim glasom:

»Bratje! Hitite z menoj na goro k mojim tovarišem in videli boste čudež: kako nas je sedmero bratov ljubi Bog rešil pred krvoločnostjo paganov in nas pustil spati dvesto dva in sedemdeset let, dokler ni Efez postal krščanski!«

In šli so za njim in so videli in hvalili Boga.

Jaz sem kmet

Ko se zjutraj prebudim,
brž na delo pohitim,
svoj pogled v nebo uprem,
po vremenu se ozrem.

Sonce vroče je zares.
Jaz za kruh potim se ves:
znoj raz čela mi kaplja,
plug mi zemljico rahlja.

Ko na zemljo pade mrak,
truden revež sem zemljak!
Na dišečem senu spim,
da telo si okrepim.

Kadar pome pride smrt,
božji raj mi bo odprt.
Rekel Bog bo: »Dobri kmet,
kar sejal si — pridi žet!«

Lonec z maslom

(Hindustanska pripovedka.)

Lal je bil reven dečko. Ko se je nekega dne lačen potepal po mestnih ulicah, ga je nekdo potreplja po rami. Lal se je obrnil in zagledal pred seboj vojaka, ki je nosil vzrhan lonec masla.

»Hej, dečko,« ga je nagovoril vojak, »nesi mi tale lonec, pa boš zaslužil tri novce!«

Lal se je razveselil in si brez obotavljanja oprtal lonec na glavo. Vojak ga je vodil skozi mestne ulice nekam v predmestje. Lal mu je gibkih korakov sledil in je bil ves srečen ob misli, da bo nekaj zaslužil. Na tihem je že začel kovati načrte, kaj si bo s prileuženimi novci kupil.

»Sreča mi je naklonjena,« je zadovoljno premišljeval. »Kupil si bom kokoš, jo odnesel domov in jo skrbno pital. Kokoš mi znese jajca, iz jajc pa se se izleže vse polno piškov.

Piške ponesem na trg, za denar, ki ga bom dobil zanje, pa si kupim ovco. Tudi ovco bom dobro hranil. Dobila bo vse polno mladih jagnjet.

Jagnjeta prodam na trgu in dobim zanje toliko denarja, da si kupim kravo. Ali bo mati strmela, ko ji privedem domov kravo!

Krava bo vsak dan dala mleko. Nekaj mleka bo mama pridržala zase, drugega bo prodala. Ko dobi krava telička, odvedem njo in telička na trg ter ju prodam. Denarja bo ko toče!

Za izkupiček od krave in telička si kupim konja, lepega belca. Odjahal bom z njim proti domu. Ali se bo mati veselila!

Ko bom na belcu jahal skozi vas, se bodo deklice od vseh strani ozirale za menoj in me občudovale: »Glejte, glejte, kako lepega konja jaha Lal!« Najlepšo in najbogatejšo deklico si izberem za nevesto in se z njo poročim. K hiši mi prinese veliko mošnjo denarja. In potem bom imel mnogo srčkanih otrok, tri, štiri, pet!«

Lal se je tako zaveroval v prelepe sanje, da je čisto pozabil na lonec, ki ga je nosil na glavi. Razprostrl je roke, kakor da hoče pobožati enega izmed svojih zlatih otročičkov, tedaj pa je lonec z maslom padel na zemljo in se razbil v tisoč koščkov, maslo, ki se je od vročine raztopilo, pa se je razlilo po tleh.

Vojak je iztegnil roko — pa ne zato, da bi Lala pobožal, ampak zato, da bi mu prisolil krepko zaušnico. In mu jo je tudi prisolil. Cof! je reklo — in Lal je videl milijon zvezd pri belem dnevu. Vzel je podlate pod pazduho in jo ubral čez dra in strn. — Vse njegovo bogastvo se je razblinilo v nič.

Prigode palčka Poskakalčka

1. Iz luknjice prilezel
je palček Poskakalček,
veselo sredi gozda
zaplesal z muho valček.

Potem je stisnil v roko
popotno palico,
kos kruha v žep potlačil:
»To bo za malico!«

»A zdajle — hajd! po svetu,«
je moško sebi rekel
in hrabro ven iz gozda
na plan zeleno stekel.

2. In romal je in romal
in zvonko pel predse
in radostno mu v prsih
je rajalo srce.

Nenadoma nasproti
prečuden velikan
prišel mu je — to bil je
popotnik mrk, grozan.

In manjkalo je komaj
za las, za droben las,
da ni z ogromnim čevljem
pohodil ga sred jas.

3. Zobje junaku palčku
so — drrr! zašklepetali
in hlače so se strese,
lasje pa zavihrali.

Podplate vzel je v roko
in spustil — hop! se v dir
nazaj v goščavo; tamkaj
kraljuje blažen mir...

Od groze pa sirotek
zbolel je na vso moč:
k zdravniku se zatekel
je bridko plakajoč.

Zdravnik je polno žlico
zdravil mu grenkih dal
in zraven modro rekel:
»Pa bi doma ostal!«

Kdo najde pravo pot?

Ko je Kotičkov striček prejšnjo nedeljo objavil sliko, ki predstavlja indijsko mošejo, do katere vodi pot skozi nešteto vrat, si je mislil: »Počakajte, tokrat vam jo bom pa zagodel!« Pot do svetišča namreč ni tako lahko najti, kakor je videti na prvi pogled. A kaj se je zgodilo? Namesto da bi jo on »zagodel« mladim ugankarjem, so jo le-ti »zagodli« njemu. Zvrhano torbo rešitev je prejel in prav malo je med njimi takšnih, ki niso pravilne. Tako so mladi ugankarji znova dokazali, da nimajo v glavi — slame, nego imajo pameti na pretek. In ker so se tako postavili, se pač spodobi, da njihova imena za vse večne čase ovekovečimo na papirju.

Iskalnico so pravilno rešili

Tinček Marovt, uč. VI. r. v Braslovčah; **Eka Lauter**, uč. IV. r. pri uršulinkah v Ljubljani; **Darinka Udir**, uč. VI. r. v Preddvoru; **Ljubica Golmajer**, uč. II. r. pri šolskih sestrah v Mariboru; **Marija Drešar**, uč. ? r. v Medvodah; **Kazimir Murnik**, dij. I. r. gimn. v Ljubljani; **Vasko Berden**, dijak v Novem mestu; **Jožef Ahačič** in **Ludvik Prešern**, Tržič; **Marjan Rejic**, dij., Vrh pri Sv. Treh Kraljih; **Anton Dimnik**, uč. II. r. v Domžalah; **Tone Žlender**, uč. IV. r. na Vrtači, Ljubljana; **Marjan Seničar**, uč. III. r. v Dravogradu; **Karl Skudnik**, uč. I. r. v Rušah; **Kristina Jerala**, Hraše, p. Smlednik; **Anton Bečaj**, uč. II. r. v Št. Vidu nad Cerknico; **Joško Wagner**, uč. v Ljubljani; **Sonja Krajnc**, dijakinja, Šmartno ob Paki; **Sava Kosteve**, uč. II. r. v Ormožu; **Ljubo Furlan**, Maribor; **Katarina Zemljič**, uč. V. r. v Mariboru; **Bogomil Novak**, dij. II. r. gimn. v Ljubljani; **Tone Štumpfl**, dij. pri Sv. Križu, p. Jesenice; **Franjo Povšnik**, dij. I. r. gimn., Duga Resa pri Karlovcu; **Marjan Pelicon**, uč. II. r. v Križah na Gorenjskem; **Jožek Hubad**, uč. II. r. v Ljubljani; **Vanjo Žigon**, uč. I. r. na Vrtači v Ljubljani; **Albert Žerak**, uč. v Sp. Bregu pri Ptuju; **Rudolf Godec**, dij. VI. r. v Mariboru; **Zvonimir Trček**, uč. II. r. na Grabnu v Ljubljani; **Milko Trstenjak**, dij. I. r. gimn. v Mariboru; **Miro Vakselj**, uč. IV. r. vadnice v Ljubljani; **Slavko Rojšek**, Vevče pri Ljubljani; **Nada Gregorc**, uč. r. m. š. v Lichtenthurnovem zavodu v Ljubljani; **Bogomir Bernot**, dij. I. r. gimn. v Zagorici pri Stahovici; **Bruno Kosmač**, uč. II. r. m. š. v Ljubljani; **Vojko Erjavec**, uč. V. r. na Glincah pri Ljubljani; **Anica Loboda**, dij. I. r. m. š. v Šutni pri Kamniku; **Silva Ivnik**, uč. III. razr. v Begunjah pri Lescah na Gorenjskem; **Joško Debelak**, uč. III. r. v Lescah; **Jurij Pavlovčič**, uč. V. r. na Grabnu v Ljubljani; **Milena Wesiak**, uč. II. r. m. š. v Mariboru; **Stefan Sluga**, Pobrežje pri Mariboru; **Slavica Langerhole**, uč. IV. r. v Stranjah pri Kamniku; **Andrej Habjan**, dij. I. r. gimn. v Mostah pri Ljubljani; **Lidija Podbregar**, dij. III. razr. gimn. v Belgradu; **Slavko Božičko**, Ptujska gora; **Angela Goričan**, uč. v Cirkovcah pri Pragerskem; **Ivan Brinček**, uč. III. r. v Donjem Kraljevcu, Medjimurje; **Janezek Drole**, uč. v Zagorju ob Savi; **Konrad Lešnik** v Gradcu pri Litiji; **Cvetka Rizman**, uč. v Svetinjah; **Matic Majce**, uč. I. r. m. š. v Ljubljani; **Janez Dolenc**, dij. II. r. gimn. v Ljubljani; **Marija Dolenc**, dij. I. r. gimn. v Ljubljani; **Cvetko Kogovšek**, uč. IV. r. na Viču pri Ljubljani; **Marija Strniša**, Drevenik p. Podplatu; **Marica Krevl**, uč. I. r. m. š. v Trbovljah; **Ana Dolinar**, Log pri Mokronogu; **Anton Slivnik**, Severin pri Bjelovaru; **Nevenka Gliha**, uč. IV. r. v Sp. Šiški pri Ljubljani; **Ivan Mazek**, Litija; **Verica Petrovčič**, uč. III. r. v Hotedršiči pri Logatcu; Slov. Konjice; **Alojzija Bele**, dij. II. r. m. š. v Pragerskem pri Mariboru; **Franc Zagoršek**, Dornova, p. Moškanjci; **Anton Stare**, uč. IV. r. v Boh. Češnjici; **Janez Stare**, uč. V. r. v Boh. Češnjici; **Miran Drofenik**, uč. IV. r., Bizeljsko; **Jožica Ranzinger**, Zagorje ob Savi; **Franci Dovjak**, uč. IV. r. na Prulah v Ljubljani; **Franc Zupančič**, uč. IV. r. na Barju v Ljubljani; **Iva Nabernik**, Ljubljana; **Janez Dimic**, uč. III. r. na Barju v Ljubljani; **Cvetka Ciber**, uč. II. r. v Ljubljani; **Bogomil Jelovšek**, dij. II. r. gimn. v Celju; **Ati Soss**, Ljubljana; **Marija Mechora**, dij. II. r. gimn. v Ljubljani; **Franc Černe**, dij. III. razr. gimn. v Ljubljani; **Vladimir Volčini**, Jesenice; **Rozi Markizeti**, dij. III. r. m. š. na Jesenicah; **Feliks Balantič**, dijak, Retnje pri Križah; **Nada Dolenc**, uč. IV. r. pri uršulinkah v Ljubljani; **Jože Marinček**, uč. VI. razr. v Naklem; **Ignac Japelj**, Vnanja Gorica pri Ljubljani; **K. Klofutar**, Tržič; **Frančiška Krefelj**, uč. II. r. Nazarje pri Mozirju; **Janez Omeje**, Šmartno pri Ljubljani; **A. Magister**, uč. IV. r. v Št. Vidu nad Ljubljano; **Ivana Hvalica**, Gorenja vas nad Škofjo Loko; **Anton Arnež**, uč. II. r. na Jesenicah; **Anica Drobeš**, Trbovlje; **Zinka Vehovar**, uč. I. r. m. š., Koprivnica pri Rajhemburgu; **Franc Lešnik**, dijak, Orehova vas pri Mariboru; **Zdenka Pisansky**, uč. III. r. v Kostanjevici; **Cilka Legat**, uč. IV. r. m. š. v Tržiču; **Nada Sedlar**, Ljubljana; **Lidija Zima**, uč. II. r. gimn. pri uršulinkah v Ljubljani; **Jože Štuher**, uč. V. r. v Mariboru; **Jelena Mancini**, uč. III. r. m. š. na Viču; **Zvonko Krump**, dij. II. r. gimn. v Leskovcu; **Franc Borc**, Ponikve; **Stanko Kožuh**, Škofja vas pri Celju; **Vinko Jan**, uč. III. r. v Gorjah pri Bledu; **Magda Šober**, uč. III. r. v Pristavi na Gorenjskem; **Aleksander Pevec**, dij. II. r. m. š. v Ormožu; **Oton Abramič**, uč. IV. r. v Šutni pri Kamniku; **Metka Palhartinger**, uč. IV. r. na Bledu; **Alojzij Karlin**, dij. III. r., Suha pri Škofji Loki; **Ivica Vidic**, uč. III. r. na Jesenicah; **Stanka Šilar**, uč. V. r. v Šmartnem pri Kranju; **Silva Petrač**, uč. III. r. v ?; **Minka Jemec**, uč. VI. r. v Kropi; **Ivan Možina**, Ljubljana; **Ljubica Kratnar**, uč. II. r. m. š. v Mekinjah pri Kamniku; **Stana Potočnik**, uč. III. r. v Kropi; **Štefka Cvilak**, Maribor; **Franc Novak**, Ivanka Kolar, Loke pri Trbovljah; **Iva Zupanc**, dij. II. r. gimn. v Celju; **Lizika Suhič**, uč. II. r., Sv. Lenart v Slov. goricah; **Peter Drnovšek**, uč. IV. r. v Zagorju ob Savi; **Janez Simon**, uč. III. r. v Krtini pri Domžalah; **Jožef Križnik**, uč. I. r. v Žireh; **Janko Brišček**, Celje; **Micka Flis**, Celje; **Mirko Seničar**, Celje; **Slavka Bučar**, uč. II. r. v Lavrici; **Marica Sušteršič**, uč. v Licht. zavodu v Ljubljani; **Franc Praprotnik**, uč. III. r. v Žirovnici na Gorenjskem; **Angelca Hlebce**, dij. II. r. gimn. v Kranju; **Janez Juretič**, uč. III. r. na Bledu; **Slavko Grat**, uč. II. r. m. š. Škofljici; **Pavel Jeločnik**, uč. IV. r. v Št. Vidu nad Ljubljano; **Elza Zalar**, uč. I. r. m. š. v Ljubljani; **Vinko Berčič**, Stražišče pri Kranju; **Jelena Jane**, uč. I. r. v Radovljici; **Antonija Verk**, Kamnje na Dolenjskem; **Marko Kostelc**, dij. II. r. gimn., Št. Rupert na Dolenjskem; **Terezija Glaser**, uč. III. r. v Rušah; **Jože Satler**, Št. Vid pri Ptuju; **Sergej Dostal**, uč. IV. r. v Mariboru; **Ljudmila Planinšek**, uč. IV. r. v Zagrebu; **Silva Gregorčič**, uč. II. r. m. š. v Zagrebu; **Štefan Harvat**, uč. I. r. m. š. v Dolnji Lendavi; **Ljudmila Korošec**, uč. V. r. v Boh. Bistrici; **Milica Vauda**, Vojnik pri Celju; **Edvard Božeglav**, dij. II. r. gimn. v Slavonskem Brodu; **Oton Kregelj**, uč. I. r. na Rakeku; **Nada Čadež**, dij. v Ljubljani; **Edvard Primožič**, uč. I. r. na Vrtači; **Štefi Sirks**, Ljubljana; **Tit Vidmar**, uč. I. razr. na Vrtači v Ljubljani; **Albin Anžič**, uč. IV. razreda v Hrušici; **Josip Ahačič**, Tržič; **Marjan Omeje**, uč. II. r. v Št. Vidu nad Ljubljano; **Rožica Božič**, Maribor; **Milan Tome**, Retje pri Trbovljah; **Drago Marin**, Mirna; **Joško Uršič**, uč. III. r. v Zg. Šiški; **Milena Skuhala**, dij. I. r. gimn. v Ljubljani; **Albin Južina**, uč. m. š. v Ljubljani; **Valerija Strnad**, dij. II. r. gimn. v Ljubljani; **Štefan Ravnik**, Sava-Fužine; **Oleg Vrtačnik**, uč. IV. r. na Vrtači v Ljubljani; **Erna Thoman**, dij. I. r. gimn. pri uršulinkah v Ljubljani; **Franci Trinkaus**, uč. II. r. v Marijanišču v Ljubljani; **Marijan Trontelj**, uč. III. r. v Šiški; **Drago Cizel**, Ljubljana; **Mimi Rudolf**, Vel. Bloke pri Rakeku; **Fani Podobnik**, Vevče pri Ljubljani; **Franja Gomzi**, dij. v Ljubljani; **Ludvik Boštjančič**, uč. III. r. v Št. Vidu nad Ljubljano; **Anton Smole**, Št. Vid nad Ljubljano; **Marjan Cirman**, uč. III. r. v Št. Vidu nad Ljubljano; **Janez Koritnik**, uč. v Cerkljah pri Kranju; **Ivanica Bratina**, dij. III. r. gimn. v Belgradu; **Jože Rosulnik**, Selo pri Vodicah; **Ivanka Bah**, uč. III. razr. v Pilštajnu; **Drago Marinčič**, Št. Vid pri Stični; **Sonja Kos**, dij. II. razr. gimn. v Mariboru; **Bruno Kocbek**, uč. II. r. v Košakih pri Mariboru; **Božidar Kandus**, uč. IV. r. v Mariboru; **Stanko Pesjak**, uč. IV. r. v Ljubljani; **Majda Peterlin**, uč. V. r. v Št. Rupertu na Dolenjskem; **Mitja Mejak**, uč. IV. r. v Ljubljani; **Zvonimir Trček**, uč. II. r. na Grabnu v Ljubljani; **Pavel Ostere**, uč. III. r. na Ledini v Ljubljani; **Marija Straj**, uč. IV. r. v Ljubljani.

Rešitve v verzih

Magda Simončič, uč. V. razr. v Škofji Loki:

No, Kotičkov striček je uganko nam poslal
in je mislil, da nihče uganiti je ne bo znal.
Pa se motil je naš striček. —
Brž pero in risbo v roko!
Pot narisali široko
smo skoz vrata do mošeje,
da prišli bi tja hitreje.

Zdenka Jaklič, učenka IV. razr. pri uršulinkah v Ljubljani:

Tudi jaz sem se zelo trudila,
da uganko tvojo sem rešila.
Če pa moja risba
romala bo v koš,
vsakemu bom rekla:
»Striček je brezsrčen mož!«

Vladimir Volčini, dijak na Jesenicah:

Priromal od nekod je tat
do teh velikih starih vrat.
Pred vrati pa nekdo stoji,
ki vstopiti mu brž veli.
Po hodnikih sta šla neštetih,
ko bila ura je že pol devetih.
Ko do mošeje sta prišla,
tedaj ga pa takoj spozna
izkušeni opat
in reče: »Proč od naših vrat!«

Upoštevali smo samo rešitve, ki smo jih prejeli do četrtka, 11. t. m.

Za nagrado so bili izžrebani:

Magda Simončič, učenka V. razr. v Škofji Loki.

Anica Drobeš, Trbovlje.

Stana Potočnik, učenka III. r. v Kropi na Gorenjskem.

Mimica Stanovnik, učenka II. r. urš. šole v Ljubljani.

STRIČKOV KOTIČEK

765.

Dragi Kotičkov striček! Dovoli mi, di tudi jaz stopim v krog Tvojih zvestih sotrudnikov. Danes Ti bom opisala prijateljstvo med našimi mački in kužki.

Slovenski predovor pravi, če se kje dva prepirata, se sovražita kakor pes in mačka. Pa to ni res. Pri nas imamo dva mucka in dva kužka. Vsak ima svoje ime. Eden je Grom, drugi Nace. Naša mačka naravnost materinsko skrbi za kužka. Če kakšen tuj pes zalaja nad njima, skoči ona k ograji in ga s tačko udari, da kar zacvili. Potem se pa s kužkoma od veselja objema. Rekel boš: »Le kako se moreta objeti pes in mačka?« Prav lahko! Mačka se postavi na zadnje noge in objame kužka s prednjimi tacami.

Če ima mačka mlade, jih kmalu ne bi smela sama pogledati, ker je takoj pes zraven in začne godrnjati. Kadar je mačka na lovu, prevzame varuštvo nad mucki Grom. Znosi jih na svojo postelijo in jih skrbno varuje. Še pestunja ne pazi tako skrbno na otroka, kakor on na mucke! Ko so mucki že mesec dni stari, se kužki veselo igrajo z njimi na vrtu. Vsak, kdor gre mimo, obstane in občuduje prijateljstvo naših kužkov in muckov. Tudi Tebe bo to gotovo zanimalo. Pridi ob priliki na sprehod v Rožno dolino in stopi mimogrede k nam! Malo izprehoda Tvojim starim kostem gotovo ne bo škodovalo.

Prav lepo Te pozdravlja

Ivanka Benčan, učenka v Ljubljani.

Draga Ivanka! — Prijateljstvo vaših kužkov in muckov je res zavidanja vredno in poučno, poučno! Če bi se ljudje tako razumeli med seboj, bi bilo vse drugače na svetu. Seveda pa ne velja to za vse kužke in mucke. Drugod so si zastopniki pasjega plemena še vedno hudo v laseh in prav malo je verjetno, da bi se kdaj sprijaznili med seboj. Poznam n. pr. psa, ki tako sovraži mačka, da že besno zalaja, če mu samo zakličeš: »Muc!« Poznam pa tudi mačka, ki nasrši dlako in divje pogleda, če mu pokažeš samo — naslikanega psa. Če pa vidi živega, grozeče dvigne rep in začne tako grozno pihati, kakor da ima skledo vroče kaše pred seboj.

Vidiš, takšni so mački in psi drugod! Vaši mački in psi so potemtakem pravo čudo stvarstva in bi jih jaz na Tvojem mestu vodil iz kraja v kraj in jih razkazoval veselju sveta. Na kletko bi obesil velik lepak z napisom:

LJUDJE BOŽJI, LJUBITE SE MED SEBOJ, KAKOR SE LJUBIJO NAŠI MAČKI IN PSI!

Če bi pa to kaj zaleglo, je seveda drugo vprašanje...

Na vsak način jo bom v kratkem primahal v Rožno dolino. Upam, da se bodo do tistega dne vaši vrli mucki in kužki še vedno tako prisrčno ljubili kakor se zdaj — vsa čast in slava njim. Tebi pa prijazen pozdrav! Kotičkov striček.

Mlada njiva

Na bojnem polju

Tam na bojnem polju
mlad junak umira,
z žalostnim pogledom
se v nebo ozira.
»Mamici povejte,
da sem strašno ranjen,
mamici nesite
moj pozdrav prisrčni!
Mamici recite:
zadnjič jo pozdravljam
in da težko, težko
se od nje poslavljam.
Mamici recite:
strastno sem jo ljubil;
s krvavečim srcem
zdaj jo bom izgubil.
In še to povejte:
težko sem umiral,
ker bom v tuji zemlji
zapuščen počival.
Ko bo vse dognala
strašno bo jokala...«

Bodomil Pirnat, učenec III. razr.,
Podgorje pri Kamniku.

DRUŽINA

Velikani človeškega rodu: potomci družin z več otroki

Skoraj vsi veliki zgodovinski ljudje izhajajo iz družin z več otroki in niso prvorojenci, marveč so skoraj zmeraj zadnji ali predzadnji v vrsti svojih bratov in sester. Resnično, kam bi bila prišla zgodovina, če bi se bili tudi naši predniki ogrevali le za družino dveh otrok! Pomislimo le, da bi se tedaj ne bili rodili vsi ti veliki politiki, vojskovodje, učenjaki in umetniki. In ali mislimo, da bomo za svojo bodočnost imeli kaj — ali zadosti — takih velikih mož, če malikujemo družino z dvema otrokoma?

Brez dvoma je mnogo ljudi teh misli, da bomo imeli še več velikih ljudi na ta način, saj se ti ljudje motijo z mnenjem »prosvitljencev«, češ, da zmožnost za življenje črpamo iz svoje okolice in da nam ni prisojena. Mnogi so še zdaj trdno prepričani, da je moči »edinega otroka« ali tako zvani »parček otrok« bolje vzgojiti, bolje prehraniti in bolje šolati. Toda to mnenje je napačno, zakaj, če nam zgodovina pove, da so velikani duha izšli iz družin z več otroki, bo tudi v bodoče tako in bomo morali velikane tudi za prihodnji čas iskati le v takih družinah.

A tu imamo šolske statistike, ki s številkami drugače povedo. V teh n a p a č n i h statistikah sta namreč dve različni vrsti družin z več otroki združeni v eno samo kategorijo: zdrave in bolne, dedno obremenjene in protisocialne družine (ali družine alkoholikov). Ker otroke vseh teh družin statistika kar pomeša in pove golo številko, da je na primer v šolah za manjnadarjene največ otrok iz družin z več otroki, ne pove pa, da so te družine obenem dedno obremenjene, so podatki netočni glede na več otrok v eni družini. V višjih šolah, pravi statistika, je prav malo otrok iz družin z več otroki. Vzrok za to je seveda koj pri roki: družine z več otroki nimajo vedno toliko denarja, da bi mogle šolati otroke, čeprav so otroci še tako daroviti, medtem ko je družini z enim otrokom, čeprav ni darovit, laže dati tega edinega otroka v višje šole.

Iz takih netočnih podakov sklepajo nasprotniki družin z več otroki, da so otroci teh družin manj daroviti. Potrebno bi bilo, da bi take zmotne podatke popravili in pobili predsodke, ki nasprotujejo družinam z več otroki!

Zgodovina nam določno pove, da je čezmerno darovitost češče najti pri otrocih, ki so z a d n j i v š t e v i l u o t r o k k a k e d r u ž i n e. Vsakdanja izkušnja pa nam kaže, da je najnaravnejša vzgoja — vzgoja otrok samih, to se pravi, vpliv bratov in sester na brate in sestre. Taka vzgoja je najbolj socialna, je vzgoja za skupnost, zakaj iz nje izhajajo odkriti, skromni in značajni ljudje.

Rožasti vzorci za dneve rož

Na sliki vidiš troje takih oblek, ki so narejene iz rožnatih blagov. Št. 1 je obleka iz temne svile z belimi cvetičnimi vzorci. Rokavi so zvončasti. Kupiš 4 m svile, ki je široka 90 cm. — Št. 2 ti pokaže

obleko, ki je lahko brez rokavov, zato ima pa pelerinico, ki pada čez ramena. Obleka je iz pralne svile, ki jo kupiš 350 cm, če je široka 80 cm. — Obleka št. 3 je prav preprosto prikrojena iz rožaste svile. Ovratnik je iz trdega batista. Kupiš 3 m svile v širini 90 cm.

Vse je v čipkah!

Ljubezen do čipk je v poslednjih letih iznova zaživela. Mogoče smo potrebovali čipke prav radi tega, ker imamo toliko s strojem izdelanih blagov in čipk in okrasnih tkiv, pa v vseh teh predmetih ni seveda ničesar, kar bi vsebovalo človeka. — Letošnja moda upošteva vse, kar je čipkastega. Tako smo dobili najprej o v r a t n i k e iz čipk, ki si jih more vsaka ženska privoščiti, saj si jih za majhen denar lahko nakvačka ali naplete. Priljubljene so spet klekljane čipke za okras oblek in domačega stanovanja, za ovratnike, vložke, zapestnice in za prtičke, prte, pregrinjala, zavese. — Vprav poletne, lahne bluze so potrebne čipk. S čipkami jih okrasimo krog vratu, po prsih, rokavih. Čipke,

IMPRIMÉ-SVILE Soivan MANUFAKTURA

ki si jih ženska sama naredi, so drugačne, ko storjene. Domače čipke vsebujejo zmeraj nekaj tistega, kar vsebuje tudi oseba, ki jih je naredila. — Tudi otroške oblekce so letos okrašene s čipkami najrazličnejših vrst in take oblekce, ki kar dehtijo v svoji čipkasti nežnosti, so ko pravljica za otroško dušo. — V vseh čipkah, bodi na oblekah, bodi na pohištvu, živijo nekdanji vzorci naših babic in prababic. Tako rekoč d o l ž n o s t vsake gospodinje in ženske je, da z lastnimi čipkami oživi duha svojih pradedov, svojega naroda in poudari ljubezen do domačnosti, ki nam je vsem nedostaje.

Kopali se bomo!

Za ženske — žal — ni kopanje na prostem le vprašanje zdravja in svobode, marveč je tudi vprašanje moderne kopalne obleke. Kopalna obleka zavisi od modnih navodil in sleherno leto je malo drugačna. Bolj in bolj je moderno volneno blago (trikо) za kopanje. Imamo enobarvne kopalne trikoje in pa vzorčaste: progaste, mizičaste, pikičaste, križaste. Predvsem se mora kopalna obleka lepo in dobro prilegati. Vitke postave imajo lahko bolj svetle kopalne obleke, močnejše pa temnomodre ali črne. — Vrh kopalne obleke oblečemo kopalni plašč, ki je tudi raznih brav. Pokrijemo se s kopalno, gumijasto avbico (za plavanje), ali s širokim slamnikom. Tudi ruto si damo na glavo in s sončniki se varujemo prehudih sončnih žarkov. — Vsi ti predmeti se več ali manj vsako leto spreminjajo po modi. — Za kopanje pa je še drugo, važnejše vprašanje: da smo dostojno oblečeni, zlasti v skupnih kopališčih in da kopanje ni le razkazovanje golote. — Vprav pri kopanju pokaže ženska, kako rešuje žensko vprašanje: ali ji je res za zdravje in nego telesa — ali pa se le razkazuje in prodaja. Isto velja za moške kopalce. — Po vseh kopališčih so predpisi, ki prepovedujejo hojo po obrežju v kopalni obleki; ki prepovedujejo obisk gostišč ali kavarn v kopalni obleki, ki zahtevajo, da se človek v kopalni obleki ne druži z ljudmi, ki so oblečeni in pridejo le na izlet v kopališče. Vprav kopališča so merilo za žensko, za človeško dostojanstvo in dostojnost!

Pred sto leti — na vrtu.

Drobne

Moderni čevlji segajo zmeraj čez grlo noge. Pete, dasi niso prav nizke, so vendar nižje in »človeške«. Spredaj so čevlji zdaj štirioglati, kar je pač najmodernejše in še ni povsod v navadi.

Kostim v obliki smokinga iz umetne svile nadomešča črni smoking, ki je bil pozimi moderen. Le bluza pod jopico ali životek je še zmeraj temne barve. Novo pa je to, da ima jopica notranji žep po moškem vzorcu, kjer so spravljeni glavnik, škarjice itd.

Gumijasti pasovi vseh barv so moderni. So rdeči, rjavi, modri, beli in črni.

Torbice in rokavice so važnega pomena za modo. Spet in spet iznajdejo nove vzorce, da so bolj nove in vidne. Rokavice so rdeče, rumene, zelene, lilaste in modre.

★

Pomniti je, da so modne drobnarije večjega pomena ko obleka sama. Bodi ženska še tako gosposka in nova, če svojih drobnarij nima izbranih po okusu in modi, vsa dragocena obleka nič ne zaleže. O gosposkosti in okusu odločajo drobnarije, ki so: rokavice, torbica, ovratnik, čevlji in dežnik ali sončnik. In vprav te drobnarije glasno povedo, koliko okusa ima kaka ženska!

Jagode in češnje:

Marmelada iz jagod

Jagode (1.5 kg) opereš, očistiš, odcediš in pretlačiš. Nato skuhaš 1.5 kg sladkorja v pol litra vode in dodaš pretlačene jagode, petkrat prevreš (mešati!) odstaviš, ohladiš, daš v kozarce, drugi dan zavežeš.

Jagodova marmelada (brez kuhe)

Jagode očistiš in jih ne opereš, nato pretlačiš. Na kilogram jagod daš 90 dekagramov sladkorja in mešaš zmeraj v eno stran 2 in pol ure Napolniš kozarce in jih zavežeš.

Jagodov sok

Prav zrele, a cele jagode očistiš in pretlačiš skozi sito. Liter soka prevreš z 1.5 kg sladkorja v medenem kotliču, štiri minute naj vre, nato odstavi in napolni steklenice. Steklenice moraš zamašiti in zapečatiti in jih postaviti na hladen, zračen, temen in suh prostor.

Višnje v sopari

Vzemi 3 kg suhih, trdih, lepih višenj in jih daj s peclji vred na sito in oplakni z vodo in odcedi. Potem potrgaj peclje in položi višnje na svež prtič. Kuhaj 1 kg 10 dkg sladkorja v 1 in pol litra vode. Stresi višnje v vodo, a jih ne kuhaj, da se le vzdignejo! Brž odstavi in postavi v mrzlo vodo, da se vse ohladi. (Pazi, da voda ne pride v posodo!) Ko je dodobra ohlajeno, daj višnje in sok v kozarce, dobro zaveži in jih 12 minut (računano od trenutka, ko zavro!) kuhaj v sopari in jih ondi tudi ohladi. Nato kozarce zunaj dobro obriši in shrani.

Meso iz višenj

Dva kilograma višenj daj na sito, polij z mrzlo vodo, odstrani nato peclje in koščice in jih daj kuhat. Čez 5 minut stresi vanje 1.5 kg sladkorja, mešaj in naj vre 15—20 minut. Še gorke daj v kozarce. Drugi dan pokrij meso s celofanovimi listki in zaveži kozarce.

Mezga iz češenj

Vzemi iz češenj koščice, odstrani peclje in stehtaj, da bo toliko sladkorja, kot je češenj. V kotlič devaj plast češenj in plast sladkorja. Stresaj zmes 10 minut, nato 10 minut kuhaj in spet 10 minut stresaj izven ognja. Daj takoj v kozarec, ohladi in zaveži!

Jagode s smetano

Vzameš 1 kg vrtnih jagod. Dodaš pol l kisle smetane in sladkor in mešaš. Streseš v stekleno skledo in postaviš na hladno.

NAŠ DELAVEC

Krščanska strokovna organizacija in politika

Zanimivo je vedeti, kaj mislijo o tem predmetu inozemske krščanske strokovne organizacije. Iz glasila švicarske organizacije posnemamo te-le misli:

»Potrebno je pravilno pojmovati izraz »politika«. V pravem pomenu besede pomeni izraz praktično in teoretično bavljenje z javnimi zadevami državnega občestva, pomeni umetnost pravilno voditi državno življenje. So pa razne smeri politike: zunanja, notranja, gospodarska, socialna. Ravno poslednji dve sta važni za odreditev stališča strokovne organizacije do politike. Socialna politika pomeni dvig delovnih slojev in skrbstvo za gospodarsko šibke. Ravno tako je važna gospodarska politika: organična zgraditev gospodarskih grup in stanov v državni celoti. **Socialna in gospodarska politika sta naravnost torišče strokovne organizacije in delavskega gibanja sploh.**

S tega stališča je treba gledati na politične stranke, ki so potrebna ustanova demokratičnega življenja. Njihov obstoj je posebno važen tam, kjer obstoje razlike v kulturi, jeziku ter veri.

Iz tega sledi, da more biti strokovno gibanje nevtralno strankarsko, ne pa politično. Ono kot delavska samopomoč stremi po zboljšanju delavskega položaja v duhovnem, socialnem in gospodarskem oziru. Ustroj socialnega in gospodarskega življenja je pa odvisen ravno od politike. Važno je, če so predlagani osnutki zakonov delavstvu naklonjeni ali nenaklonjeni, če gospodarska in socialna politika države delavskim slojem odgovarja ali jim nasprotuje. Strokovna organizacija se mora truditi, da zmaga v zakonodaji načelo socialne pravičnosti. Član strokovne organizacije je obenem tudi državljan. Zavzemati more stališče v političnih vprašanjih in pristopiti k stranki. Prepričan strokovničar pa se ne bo priključil stranki, ki dela proti njegovim koristim ter proti ciljem njegove strokovne organizacije. Če so strokovničarji pripadniki strank, to še ne pomeni, da se bavi tudi organizacija s strankarskimi vprašanji.

Krščanska narodna strokovna organizacija Švice je nevtralna strankarsko, ne pa tudi politično. To pomeni, da brani neodvisnost in samostojnost svoje biti nasproti vsem strankam in da ne more zastopati koristi kake stranke. Seveda se pa ta nevtralnost ne more razširiti tudi na one stranke, ki so gibanju nesprotne. S svetovnonazorno nasprotnimi strankami je gibanje v neprijateljskem razmerju.«

Inozemske krščanske strokovne organizacije se torej strogo držijo svojega delokroga in se ne pečajo s strankarskimi vprašanji. Reševanje takih vprašanj prepuščajo strankam. V tem se bistveno razlikujejo od marksističnih strokovnih organizacij, ki svoje članstvo vzgajajo v tem, da mora biti organizirano v lastni marksistični stranki. S tem vplivajo razkrojevalno na politično življenje, obenem pa postavljajo delavstvo v bojno pozo nasproti ostalim slojem. Tako se nehote predstavlja delavsko oziroma sociano vprašanje kot zadeva marksistov, ki ga pa le-ti ne morejo urediti sami brez sodelovanja ostalih slojev. Če se delavstvo organizira kompaktno v pošteni ljudski stranki, ima brez dvoma na svoji strani močno zaslombo med kmeti in obrtniki.

Dalje je važno, da nevtralnost krščanske strokovne organizacije ne dopušča, da bi bil njen pripadnik v političnem oziru v marksistični stranki. Saj maksizem predstavlja popolnoma samostojen svetoven nazor, s svojo teorijo skuša nadomestiti v duši delavca versko naziranje ter ubiti vero v Boga. Zato je nespravljiv s krščanskim delavskim gibanjem, to pa zavzema do njega enako stališče. Resnica je le ena: Kristus ali Marks! V obeh ni resnice! **Dosleden krščanski strokovničar more biti politično organiziran le v taki skupini, ki ispoveduje v kulturnem oziru ista načela kot strokovna organizacija ali pa jim vsaj ne nasprotuje v svojem programu ter delu.** Vemo, da se to v praksi tudi izvaja in da so ravno krščanski delavci najiskrenejši in najvnetejši pristaši krščanskih ljudskih demokratičnih strank. V tem moramo tudi videti vzrok dejstvu, da krščanske demokratične stranke vztrajno delajo **na izboljšanju položaja delovnih slojev ter za ustvaritev moderne socialne države.** Saj politična organizacija, ki črpa za svoje delo ideje iz krščanstva ter iz potreb kmetov ter delavcev, ne more biti meščanska in ne protiljudska.

Iz dežele rdečega „raja“

Boljševiki in komunisti se neprestano hvalijo, da so osvobodili delavca in kmeta iz rok kapitalističnih tlačiteljev n mu omogočili svobodno življenje. Da je to prazna bajka, nam pričajo vedno pogostejša poročila iz »boljševiškega raja«, kjer so rdeči rablji ponižali delavca in kmeta v golo orodje in proizvajajočo številko. Brezobzirno izrabljajo ljudi. Ko pa delavec omaga, ga vržejo na cesto, da pogine v gladu in pomanjkanju

Kar pa se najmanj sklada z rdečim evangelijem o bratstvu in svobodi, je žalostno pa resnično dejstvo, da se nahaja danes v boljševiški Rusiji na milijone pravih sužnjev. Pred kratkim je izšla v Berlinu majhna knjižica pod naslovom: »Prisilno delo v Sovjetski Rusiji.«

Knjižica nam slika neverjetne strahotne razmere, ki vladajo v Rusiji, kjer 6 milijonov brezpravnih nesrečnikov umira od gladu ob prisilnem delu. O resničnosti navedenih podatkov ni mogoče dvomiti, ker slone na uradnih sovjetskih poročilih, ki so izšla v Moskvi pred dvema letoma pod naslovom: »Stalinov prekop pri Belem morju.«

Delavci, sami jetniki-kaznjenci, ki so morali delati ta prekop, so se nahajali v neznosnem položaju zaradi mraza in podnebja ter izredno težkega dela. Delati so morali najmanj 12 ur dnevno. Eden izmed pobeglih ujetnikov je pripovedoval dr. Greifu, pisatelju gornje knjižice, **da je izmed 3000 v jeseni pripeljanih ujetnikov dočakalo pomlad samo 75 delavcev.**

Težko je podati natančno število na prisilno delo obsojenih. Po raznih poročilih, zlasti pa po statističnem seznamu nekega berlinskega urada za izseljence, znaša število več milijonov. Vprav ta urad je dognal, **da je sedaj v Rusiji pri prisilnih delih vpreženih najmanj 6 milijonov kaznjencev.**

Očividec opisuje tako delo takole: »Vsak izmed nas mora razbiti dva metra kamenitega skalovja in ga izvoziti v samokolnici. Toda pri tolikem mrazu in lakoti niti polovice nisem zmogel. Srce mi je hotelo počiti. Nad mojo glavo pa je padala burja, kletev in vpitje.« Že tako pretirano naloženo delo povečujejo nečloveški pazniki z novimi bremeni. Često je ravnatelj gradnje Stalinovega kanala po ukazu moskovske GPU ukazal izvršiti določeno delo še v krajšem času. Učinek takih naredb je bil navadno smrt par tisočev delavcev, ker se je od njih zahtevala proizvodnja, ki je presegala 150—200 odstotkov običajne mere.

Zemlja je bila zamrzla; ni je bilo mogoče razbiti. Delavci so stali ponekod do pasu v zamrzli vodi in kopali po 18 ur neprestano. Bič je padal po glavah in hrbtih zmučenih, dokler se niso zgrudili v onemoglosti.

Najhujše pa je to, da so med temi obsojenci tudi ženske, ki morajo prav toliko delo izvrševati kot moški.

Gradnjo Stalinovega kanala je vodil odbor 37 čekistov. Med temi je bil tudi znani čekist Berman, ki je zaradi svoje krutosti bil leta 1927 od boljševikov odlikovan s prvim odlikovanjem. Drugi med temi nečloveškimi trinogi je žid Abraham Rottenberg, znan evropski policiji kot nevaren zločinec, obsojen zaradi ropov in umorov. Pod takim vodstvom pač ne morejo biti — delavci varni. **»Deželа rdečega raja« se vedno bolj spreminja v deželo najkrutejšega suženjstva.**

Zahteve Delavskih zbornic

Pretekle dni so imeli v belgrajski Delavski zbornici sejo predstavniki vseh Delavskih zbornic v državi. Glede zakona o minimalnih mezdah so sprejeli stališče marksistične strokovne organizacije, da je treba vprašanje mezd ločiti od vprašanja kolektivnih pogodb. Zbornice podpirajo zahteve poljedelskega delavstva v Vojvodini. Zahtevale bodo višje plače za delavstvo, zaposleno pri javnih delih. Nova uredba o delu v pekarnah naj se čimprej izda, število pekovskih vajencev pa omeji. Zbornice žele delovni red za industrijska podjetja, ki bo določal mezde in delovni čas. To leto se bodo vršile volitve v Delavske zbornice.

Najinteresantnejše je stališče zbornic do osnovanja poljedelskih zbornic. Delavske zbornice so proti fašističnemu ustroju poljedelskih zbornic in zahtevajo, naj bodo te le za kmete, ne pa tudi za delavce. Protivijo se temu, da bi bili kmečki delavci ločeni od Delavskih zbornic. Stališče Delavskih zbornic je razumljivo, ko vemo, da jih vodijo sami sodrugi Marksovega kova. Ti pa sanjajo noč in dan le o razrednem boju ter o socializaciji. Zato jim ne gre v račun sodelovanje delavcev in delodajalcev. Čim bolj so ti razprti, toliko bolje za socialiste vseh vrst! — Tudi trditev o ločitvi poljedelskih delavcev od ostalega delavstva je nekoliko čudna, ko vemo, da poljedelski delavci sploh niso zavarovani in ne člani Delavskih zbornic. Kaj imaje torej od Delavskih zbornic? Če se izvedejo poljedelske zbornice po sedanjem osnutku, bi prišli vsaj v kmetski panogi zaenkrat do nekakšne skupnosti v demokratični državi, kot jih zahtevajo krščanske strokovne organizacije.

Sicer smo pa radovedni, na podlagi česa so določile Delavske zbornice svoje stališče do poljedelskih zbornic. Ali na podlagi mnenj strokovnih organizacij poljskih delavcev? Katere so bile to? Ali samo ortodoxno marksistične? Strokovna zveza poljedelskega delavstva, kot znano, korporacijskega stališča ni zavrgla kot krščanska strokovna organizacija. V »Delavski Pravici« pa nismo čitali, da bi za njo stoječa organizacija sploh sprejela kak sklep v tem oziru. Kakšno je stališče ljubljanskega kršč. socialističnega kluba? Tu je konkretno vprašanje za realizacijo papeške okrožnice, ki ne sme ostati samo na papirju, ampak jo je treba spraviti v življenje!

Sodrugi iz Delavskih zbornic so končno sklenili, da pojdejo zastopat delavstvo tudi na mednarodno konferenco dela. Na teh konferencah so imeli sodrugi čast zastopati jugoslovansko delavstvo že vsa leta sem. S kakšnim pridom, vemo. Vemo tudi, na kak način so prišli do vlade v zbornicah, namreč da so pri volitvah izven Slovenije sami nastopali, krščanskim strokovničarjem pa zapirali vrata. Pri letošnjem mednarodnem zasedanju bi zato lahko odpadel marksistični delegat, pa naj vzamemo zadevo z ene ali druge strani.

Drobtine

V Clevelandu v USA je stalno na razpolago čez 400 prostih mest za služkinje. Povprečna plača služkinj znaša v Clevelandu 5 dolarjev na teden (za novinke) za deloma izučene služkinje znaša plača 7 do 8 dolarjev, za prvovrstne moči pa 10 do 12 dolarjev tedensko ali povprečno 500 dinarjev.

V Jugoslaviji je okrog 2500 industrijskih podjetij. Od teh podjetij jih je bilo ustanovljenih 630 pred letom 1918, 1570 pa šele po svetovni vojni. Delniških družb je v naši državi 650 z 3 in pol milijarde obratnim kapitalom.

Pretekli teden je bil podpisan sporazum med delavstvom in tovarno »Tivar« v Varaždinu. Delavci so dosegli s pomočjo stavke zelo lepe uspehe.

V Franciji, kakor poročajo listi, stavka nad pol milijona delavcev. Delavci zahtevajo boljšo socialno zakonodajo, ki bo urejala plačane dopuste, krajši delovni čas, višje plače itd.

Tudi v naši državi se je začelo širiti stavkovno gibanje, in sicer predvsem v gradbeni stroki. Tako so bile končane te dni ogromne stavke, ko je stavkalo več tisoč gradbenih delavcev v Belgradu, Zagrebu in Ljubljani. Delavstvo si je znatno zboljšalo svoj bedni položaj, posebno še, ko so zastopniki delavstva na anketah statistično dokazali, kako strahovito so izrabljali delodajalci delovno moč. Iz mezdnega gibanja, ki se poraja tudi v naši državi, moremo sklepati, da se je gospodarski položaj vendarle začel nekoliko popravljati.

V Zagrebu je stopilo v stavko 700 soboslikarskih pomočnikov, da si izboljšajo delovne pogoje.

V Bolgariji v Sofiji je stavkalo tri dni 14.000 tobačnih delavcev, v Mehiki pa 50.000 železničarjev.

Rusija ima vedno več mladih zločincev. Zločinstvo med nepreskrbljeno, potikajočo se mladino raste dan na dan. Mladoletniki ubijajo, kradejo, ropajo, počenjajo vse vrste nasilj. Nato na primer poroča ljeningradska »Pravda« o vlomu v ljeningradsko Poštno hranilnico, iz katere je bilo ukradenih 7000 rubljev. Vlom je organiziral 15 leten deček s tovariši. Pri delitvi plena so se pa mladiči sprli in je eden od njih dobil strel iz samokresa v glavo. Isti list poroča, kako je enako neki 15 leten deček oropal svojo lastno mater. Pomagala sta mu pri tem dva oborožena tovariša. Neredko pri takih prilikah pride do umorov tudi rodnih ljudi. — **Kakšen rod si vzgaja sovjetski raj?!**

Naš domači zdravnik

A. V. J. **Nespečnost** spremlja razne živčne, srčne žilne, pljučne, prebavne in druge bolezni. Ako je nadlega pri vas trdovratna, se menda izplača da se posvetujete z bližnjim zdravnikom, ki vas more pregledati in odkriti pravi vzrok nespečnosti. Če ni kakšne posebne bolezni zdravljenja, večerjajte zgodaj in bolj pičlo, okopljite si noge v topli vodi, oblijte jih mrzlo in krepko odrgnite, predno ležete. Spalnica naj bo temna in zračna. Ako ne morete brž zaspati, molite rožni venec ali pa štejte prav počasi. Marsikomu se posreči, da pride do spanja, ako si začne kar se da živo predstavljati samega sebe — spečega.

Isti. **Uspavalnih sredstev** je nešteto. Izmed domačih uspaval se rabi že od nekdaj čaj iz koreninic **zdravilne špajke** (bot. Valeriana officinalis), ki se mu zaradi okusa dodaja še nekaj melisovih ali metovih lističev. Ponekod si stavijo v podzglavno blazino perišče hmeljevih plodov. Drugi si privoščijo hmeljev zrezek v obliki piva.

N. N — T. **Srčna bolezen** je kaj pogostna po goltnem vnetju. Dajte si golt pregledati in če treba, drgalke odstraniti! Nosečnost naj vas ne ovira; čim preje bo odpravljen prvi vzrok, tem lažje in hitreje se opomore srce. Zdi se mi tudi, da imate za svoje zdravstveno stanje preveč težkega dela. Odložite vsako delo, ki vas utruja ali vam provzroča bolečine v prsih, za več mesecev! Za ozdravljenje srca treba najprej mirovanja in potem, ko se je bolezen polegla, prav opreznega prevzemanja navadnega dela. Dobro se zavedam, kako je vse to težko dobri materi in gospodinji, da zadene pravo sredino v očitnem navskrižju svojih dolžnosti in svoje bolehnosti. In vendar je zdravje najvišja dobrina tudi in prav posebno materi!

Ista. **Uspešno dojenje** kako si omogočite? Doslej vas je vrakokratna nošnja okrepila, po porodu pa vas je dojenje vzelo kar za 10 kg, v dveh mesecih so se vam prsi posušile in mleko ž njimi. Če ni vzrok takemu rednemu opešanju v prenaporni zaposlitvi in nezadostni prehrani, potem treba zdravniške ugotovitve, če ne dela nevšečne motnje katera krvna žleza, morda predsapnica ali ščitnica (ki ji povečani pravimo golša) ali katera druga. V tem primeru bi trebalo seve posebnega zdravljenja (s proizvodi krvnih žlez) ali drugače.

Ista. **Osel** je skromna in potrpežljiva žival. Dajte mu, kar mu po pameti pritiče, da se ga ne loti kakšna trma ali hudomušnost.

M. J. — Lj. **Popivanju** da se udaja vaš doslej dobri možiček in sicer čezdalje huje? Ne poznam **vaših** družinskih razmer in drugih okoliščin, ki provzročajo ali pospešujejo naraščanje zla, najhujšega gorja družim, posebno zakonskih žen in družinskih mater. Vendar menim, da kaže, ko kdo raziskuje, odkod zlo, začeti pri sebi, če ni morda sam kaj kriv svoje nesreče. Na premnogih ženah se utepa njihova dekliška lahkovernost, veseljaški pivček, ki najrajši brenči po gostilnah, se v zakonu le redkokateri zresni in opusti privsko družbo. Jaz svetujem vsakemu dekletu, ki jo snubi tak pivski bratec, naj se poroči ž njim samo po enoletni preskušnji, da se ves čas popolnoma zdrži vsake opojnine. Mnogokrat so žene krive, da se mož odtuji domači hiši in zaide v krčmo, ker mu žena ne nudi dovolj prijaznosti domačnosti in udobnosti. Malokatera žena ve, da vodi pot do moževega srca skozi njegov želodec. To osirovo dejstvo treba upoštevati in vedeti, da se na kapljo medu ujame več muh ko na sod kisa. Prošnje, opomini očitki in grožnje ne zaležejo nič, stalna prijaznost in vedro ravnanje zmehča celo trdovratne pijančke. Če vse to ne izda, spravite prav oprezno svojega siromačka v opazovanje in oskrbo zdravnika za notranje ali živčne bolezni, morda je popivanje v zvezi s kakšno drugo boleznijo.

K. S. — B. **Mehurno bolezen** zdraviti je nemogoče brez pregleda bolnika in njegovega seča. Tudi treba za uspešno zdravljenje še lekarniških pripomočkov, domača zdravila navadno sama ne zadoščajo. Ne odlašajte več z edino pametnim zdravljenjem — pri zdravniku.

A. B. — Lj. **Majanje zob** se vam ni izboljšalo navzlic zdravljenju pri zobnem zdravniku? To bolezen odpravljati je navadno tako nehvaležno prizadevanje kakor ustavljati prezgodnje izpadanje las. Posvetujte se z zdravnikom za splošno zdravstvo, če ne tiči vzrok vaši nevšečnosti morda v neprimerni prehrani ali v kakšni motnji krvnih žlez. Vsako jutro prežvečite tri dni staro žemljo, po kosilu krajec trdega črnega kruha, zvečer pa 3—5 suhih tepk. Usta si splahujte samo z morno, malce osoljeno vodo, dlesno si okrtačite enkrat na dan z trdo krtačico, namočeno v razredčen salicilov cvet. Vse drugo zobno nego opustite .

I. B. — S. **Gnojno vnetje dlesni** (zobne) zdraviti na daljavo je nemogoča zadeva. Onojna vnetja dlesni so časih krajevni prisadi, časih so pa to pojavi splošnih bolezni, sivilide, skorbuta in mnogih drugih. Spiranje ust z raztopino rdečega kalija (permanganata) ni škodljivo, vprašanje pa je, če je to zdravljenje zadostno. Obrnite se vendar do bližnjega zdravnika!

M. H. — M. **Sadni sokovi za tromesečnega dojenca**, ki je še samo pri prsih, so gotovo odveč! Ne dajte se begati od pretiranih novotarcev, ki dopovedujejo sebi in drugim, da je vse, kar je bilo pred njimi na svetu, »oduh« in zastarelo. Človeška narava se ne spreminja z modo, ki se hoče uveljaviti tudi v prehrani. Naravna prehrana za dojenca je in ostane materino mleko, ki vsebuje prav vse in v najboljši obliki, kar mu treba prve tričetrti leta. Po začetnem zobljenju — okoli devetega meseca — naj začne dojenč dobivati dodatno hrano, ob letu naj se privadi priprosti otroški hrani. Ne dojencu naravnost, marveč doječi materi treba sadja in zelenjav zaradi nje same in radi otroka, ki dobiva zdravilne snovi po mleku!

H. Z. — I. **Sare in Elizabete** so v zgodovini izredne prikazni, še bolj v navadnem življenju. Po petem križu pričakujte tretje zobovje prej ko otroka.

Kmetijski nasveti

Odpadanje šmarničnih jagod. Vinski šmarnici pred dozoritvijo močno odpadajo jagode. Prosim za navodilo, kako naj ravnam, da to preprečim? A. P. Lj. — Odpadanje jagod vinske šmarnice je lastnost te »odlične« trsne vrste. Zaradi te in drugih mnogo slabejših lastnosti se sploh ne priporoča saditev šmarnice. V vinogradih pa je sploh prepovedano saditi šmarnico.

Priprava žganja iz borovnic. Prosim kako je pripraviti borovnice ali pa bezgove jagode za žganjekuho in ali se kuhajo kakor slive? J. P. v S. — Borovnice in sploh vse vrste jagodičevja se pripravljajo za žganje in kuhajo kakor slive.

Razredčenje žganja. Prosim kako bi razredčil žganje, ki ima 58% alkohola na 50%. Destilirana voda se mi ni dobro obnesla, ker je žganje razredčeno s to vodo postalo belo. S. B. P. — Najprimernejše sredstvo za razredčenje žganja je pač dobro destilirana voda ali pa istovrstno žganje, ki je bolj šibko ali ima manj odstotkov alkohola.

Primerna starost za odstavo pujskov. Kdaj, v kateri starosti naj odstavim pujske? Pri nas jih odstavljajo večkrat, ko so šele šest tednov stari. Kako pujske pravilno odstavim? J. L. S. — Dokler niso pujski osem tednov stari, jih ne kaže odstavljati, pa če so še tako lepi in morda tudi že več ali manj navajeni na drugo hrano. Starost osmih tednov je za odstavljanje pujskov najprimernejša. Odstava pujskov v primerni starosti je mnogo bolj važna in večjega pomena, kakor pa navadno menimo. Če odstavimo pujske šele v starosti 8 do 10 tednov in ne že s 4 do 6 tedni, imajo dovolj prilike in časa, da se dobro okrepijo, na kar tudi lažje prestanejo odstavljanje. Osem do deset tednov stari pujski že lahko požirajo in izrabijo toliko druge krme, da lahko že samo po taki krmi prav tako hitro rastejo in se lepo razvijajo kakor po svinjinem mleku. Če jih odstavimo pred osmimi tedni, jih prezgodnja odstava moti v času najboljše rašče, na ker lahko pretečejo tedni, prej ko se privadijo na novo prehrano brez svinjinega mleka. Medtem pa izgubijo drago pridobljeno mlečno meso, ki ga porabijo, da se ohranijo pri življenju. Pa tudi sicer ne kaže odstavljati pujskov pred osmimi tedni. Saj izrabi doječa svinja razna močna krmila veliko boljše nego pa premladi pujski s svojimi še ne dovolj razvitimi prebavili. Zdrava doječa svinja prebavi in pripravi použita krmila, ki jih nato da pujskom v obliki tečnega in povsem dobro uporabljivega mleka, pri katerem pujski najboljše rastejo in najhitreje pridobivajo na teži. Da pa ohranimo svinjo dovolj dolgo pri mleku, jo je seveda treba že takoj od početka obilno in dobro krmiti. Ne odstavljajte pujskov naenkrat, temveč polagoma. Pujski naj ostanejo vedno bolj dolgo časa posebej zaprti in ločeni od svinje. Tudi krmite jih vedno v posebnem prostoru in ne v prostoru, kjer je svinja. Najprej odstavite bolj krepke pujske, bolj šibke pa puščajte dlje časa k svinji, da se bolj okrepijo in morda tudi dotečejo krepkejše. Tako odstavljanje se izvrši brez težav. Mleko se pri svinji polagoma zgubi in zasuši, kar je tudi za svinjo in nje zdravje edino prav.

Grašica — tečno zeleno krmilo. Posejal bi rad nekoliko grašice za zeleno krmo. Ali je grašica tudi tako dobra za krmljenje kakor črna detelja. Ali jo naj sejem samo ali kaj vmes. Koliko je treba semena za oral? A. B. H. — Glede redilnosti je grašica približno takšna kakor črna detelja. V mešanici z ovsem ali koruzo nam da prav izvrstno zeleno krmo. — Jaro grašico sejemo največkrat skupaj s koruzo, ker ji ta nudi med raščo bolj trdno oporo nego oves. Grašice same sploh ne sejemo in se jo sploh ne priporoča sejati, ker sama kaj rada poleže in začne nato gniti. V mešanici s koruzo pa nam da grašica prav primerno sestavljeno zeleno krmo, ki je dokaj pripravna za krmljenje, mlečnih krav. Kolikor znano, žene koruza na mleko, grašica pa zelo dobro spopolnjuje beljakovine, ki jih je premalo v koruzi, ako so krave bolj mlečne. Za posetev enega orala njivske površine je potrebno okrog 80 kg dobrega semena jare grašice in 70 kg koruznega semena. Ako imate prazno njivo, vsejte takoj grašico in koruzo. Ako pa nameravate sejati grašico in koruzo šele po odžetem ozimnem žitu, preorjite nemudoma strnišče in ne odlašajte prav nič s posetvijo, ker je vsak dan za raščo dragocen. Mešanica grašice in koruze je za zeleno krmljenje živine godna in primerna tedaj, ko se pojavijo prvi cveti grašice.

Kako je s prelešeno matico? Ali je slabša od rojeve? P. F. Š. — V letih, ki so za rojenje neugodna, kakor je letošnje, se prav rado dogaja, da družine prelegajo. Prelegajo pogosto ne samo družine, ki imajo staro matico, marveč tudi takšne s prav mlado. Naravni nagon po ohranitvi po svojih lastnostih in kakovosti nič ne zaostaja za rojevo, ker je vzgojena prav s tako veliko skrbnostjo in v prav takem izobilju hrane, kakor matice pri družinah, ki hočejo rojiti. Ravno od pravilne in zadostne hrane je pa odvisna kakovost nove matice. Dogodi se tudi, da družina, ki se je pripravljala na rojenje, zaradi zunanjih okoliščin (slabo vreme) misel na roj opusti in poruši vse matičnike, razen enega. Ko se mlada matica izleže, čebele staro umorijo in odstranijo. Na ta način je družina, namesto da bi rojila, prelegla. Primeri se celo, da ostaneta v takšnem panju kar dve matici v družini — stara in mlada — včasih več mesecev. To ni nobena nesreča! Čebele si vprašanje kraljice že same najbolje uredijo. Čebelarji, ki goje svoje čebele v modernih panjih velike mere in čebelarijo pred vsem na med, se preleganja nič ne branijo, nasprotno: ljubše jim je kakor rojenje, ker je manj posla z njim — ker ga ni nič. Vendar se tudi pri preleganju večkrat dogodi, da družina zelo opeša ali pa celo osiroti. Zato je treba tudi takšnim družinam posvetiti nekoliko pažnje. V prvi vrsti pa vešč čebelar sam skrbi, da so matice v njegovih panjih vedno v redu in prvovrstne ter s tem prihrani čebelam preleganje in pešanje družin, sebi pa neprilike, ki večkrat preleganju sledé.

Kamen za tlakovanje gnojnika. Imam kamenje in glino. Nimam pa sredstev za cement. Ali se da napraviti dober tlak na gnojniku iz kamna in gline? R. F. M. — Uporaba kamna skupno z glino za tlakovanje gnojnika bo dobra, ako to delo prav izvedete. Najprej morate čez celo gnojnikovo ploskev vdelati in sproti dobro stlačiti 25 do 30 cm debelo plast gline. Na to glinasto plast napravite šele tlak iz lomljenega kamna. Vse sklade in stike med posameznimi kamni pa dobro zalijte s cementom. Takšen tlak je poceni in tudi zelo trpežen.

Slaba rast lucerne. Lucerna mi je slabo zrastla. Na več mestih jo manjka. Kaj je temu vzrok? T. S. D. - Da ni rast lucerne sklenjena, da je odgnila, so lahko vzroki različni. Morda ste uporabil takšno seme za setev, iz katerega je zrastla lucerna, ki je napram mrazu zelo občutljiva in je pozebla. Morda pa ste za setev lucerne zemljo preslabo pripravili in ji premalo gnojili. Najbrže ji manjka pred vsem apno, pa tudi kalija in fosforove kisline. Ako v zemlji ni dovolj apna, potem ne morete pričakovati, da bi vam mogla lucerna uspevati. Morda pa je njiva, kjer ste sejali lucerno, premokra in sega talna voda previsoko. V takšnih razmerah je mogoče zabraniti nadaljnje propadanje lucerne le, če odstranite kolikor mogoče omenjene nedostatke.

Sadjevec počrni. A. P. O. — Nov hrastov sod ste nekolikokrat splahnili z vročo vodo in nato vanj natočili dveletnega sadjevca. Sedaj pa ta počrneva, če stoji par ur v kozarcu, medtem ko je popolnoma čist, ko pride iz soda. Želite vedeti, kakšna pomoč bi bila proti tej napaki. — Vaš sadjevec je počrnel, ker se je v njem železov okis kemično spojil s črešlovino v železov tanat, to je v črnilo. Ta napaka nastane vedno tedaj, če je v sadjevcu preveč železa in črešlovine. Na zraku se namreč oboje združi v prej navedeno spojino, to je v črešlovokislo železo. Povod k tej napaki je dal novi sod, ki ga niste primerno pripravili za sadjevec. Nova hrastovina vsebuje mnogo črešlovine, ki jo sadjevec razstopi. Ko pride na zrak, se spoji z železom in sadjevec počrni. — Ni zadosti, da nov sod le očistite z vročo vodo, ampak moramo iz lesa izlužiti vso črešlovino z vročo raztopino sode, ki jo vlijemo v sod. tega večkrat povaljamo, da se vse doge temeljito namočijo, po nekaj urah izlijemo iz soda to raztopino, ki je postala popolnoma črna. Potem ponovimo to še enkrat, dvakrat, pa še večkrat, dokler ne priteče iz soda čista voda. Nato sod izperemo z vročo vodo, nato z mrzlo, sedaj šele je sod pripravljen za sadjevec. — Kako pa pripraviti tak k počrnenju nagnjeni sadjevec? Lahko sadjevec pretočite tako, da pride čimbolj z zrakom v dotiko, da popolnoma počrni. Čez kakih 8 do 10 dni pa ga čistite z želatino. — Morda pa ima vaš sadjevec premalo kisline, tedaj zadostuje, če mu dodate na vsak hektoliter po 120 gramov citronove kisline, in sadjevec bo ostal stalen. Vsekakor poskušajte eden ali drugi način v malem, na pr. v literski steklenci. Tako najlažje ugotovite, kaj manjka vaši pijači. L.

Pravni nasveti

Jamstvo za davek. C. H. Davčna uprava zahteva od vas plačilo zemljiškega davka, ki ga je ostal dolžan prejšnji lastnik posestva in vprašate, kako bi se tej terjatvi izognili. — Po zakonu o davkih jamčijo nepremičnine (zemljišče in zgradbe) za davek na dohodek od zemljišča in zgradb, če niso ti davki starejši od treh let. Zato se temu plačilu davka, ki je tudi že vknjižen, ne bo mogoče izogniti. —

Poškodba v Franciji. P. A. Obrnite se za informacije na naš konzulat v Lyonu. Mi vam ne moremo dati pojasnil glede odškodnine in pokojnine, ker niti ne vemo, kje ste bili zavarovani.

Zaslišavanje po tolmaču pred sodiščem. T. K. Sodišče mora uradovati v našem jeziku. Le osebe, ki ne znajo službenega jezika ali drugega jezika, ki ga razumeta sodnik in zapisnikar, se zaslišujejo s tolmačem. Če znata sodnik in zapisnikar dotični tuj jezik, ni treba tolmača.

Učiteljem, ki ne poučujejo, ne pripada pravica do stanovanja ali stanarine. S. F. Večkrat so bile občine v sporu z učitelji, ki so bili dodeljeni na delo izven šole, pa so vseeno zahtevali od občine stanovanje, odnosno stanarino. Državni svet je o takih slučajih različno razsodil. Sedaj je pa to vprašanje končnoveljavno rešeno z odločbo obče seje državnega sveta. Ta ugotavlja, da je v § 84 zakona o narodnih šolah predvidena pravica učiteljev narodnih šol do stanovanja, odnosno do stanarine, ali to samo po §§ 23 in 29 tega zakona. V teh paragrafih je predpisana za občino dolžnost, da zgradi in vzdržuje v dobrem stanju šolska poslopja s stanovanji za upravitelja in za toliko učiteljev, kolikor ima šola posebnih oddelkov. Iz tega izhaja, da je občina dolžna dati stanovanje upravitelju in učiteljem, ki imajo posebne oddelke, torej ne onim, ki sploh niso zaposleni v šoli. Samo toliko učiteljev ima poleg upravitelja pravico do stanovanja, kolikor oddelkov ima šola. Učitelji, ki niso zaposleni v posameznih šolskih oddelkih, nimajo pravice do občinskega stanovanja. Kar se pa tiče stanarine, je po § 29 drugi odstavek zakona o narodnih šolah predpisano, da sme dajati občina v mestih in trgih namesto stanovanja stanarino. Stanarina je torej nadomestilo za stanovanje in ne spada med prejemke, ki so v zvezi z določeno uradniško službo. Zato je občina dolžna dajati stanarino samo onim učiteljem, ki jim je sicer po zakonu dolžna dajati stanovanja. Iz tega zopet izhaja, da imajo pravico zahtevati od občine stanarino samo oni učitelji, ki so zaposleni v šolskih oddelkih, ne pa tudi oni, ki ne delajo v šoli. Zato je državni svet odločil, da je § 84 v zvezi §§ 23 in 29 zakona o narodnih šolah razumeti tako, da učiteljem (učiteljicam), ki so dodeljeni na delo izven šole (n. pr. na okrajno načelstvo, na banovino) ne pripada pravica zahtevati od občine stanovanje odnosno stanarino za ves oni čas, dokler so zaposleni izven šole.

Zapuščinske pristojbine. F. M. Pri nas (v Sloveniji in Dalmaciji) se državne zapuščinske pristojbine še vedno pobirajo po predpisih cesarske naredbe od 15. septembra 1915. Procentualna postavka te pristojbine se ravna po osebnem razmerju pridobitelja do zapustnika in po čisti vrednosti imovine, ki pripada posameznim dedičem. Tako raste ta postavka od 1.25 do 20. Čim večja je oddaljenost sorodstva in čim višja je vrednost zapuščine, tem višja je ta postavka. Od dediščin v prvem kolenu krvnega sorodstva do vrednosti 100.000 Din se ne plača nobena državna pristojbina. Poleg zapuščinske pristojbine se pobira še 30% pribitek k zapuščinski pristojbini ter pavšalna taksa, ta pa le pri vrednosti zapuščine nad 1250 Din. Razen državnih taks, se mora plačati od zapuščine tudi banovinska taksa in sicer se pobira na državno osnovno takso od dediščin banovinska doklada v višini 20%. Pri dediščinah, ki so oproščene državne takse, se pobira samostojna banovinska taksa v višini a) 1% od čistega pripadka nad 20.000 Din do vštetih 50.000 Din; b) 2% od čistega pripadka nad 50.000 Din.

Dopisna šola. F. L. O takih šolah ne moremo razpravljati. Ko berete reklamo v listih, se kar na njo obrnite. Mi nimamo nobenih zvez s temi šolami. Če hočete resno študirati, se vpišite kot privatist na kakšno domačo srednjo šolo.

»Pravica« do državne službe. M. Š. Ob priliki zadnjega nabora ste zvedeli, da imate pravico do državne službe, ker ste vojaščine oproščeni. Vprašate, kam bi se obrnili. — O »pravici« do državne službe je pri znani prenapolnjenosti težko govoriti. V državno službo sme biti sprejet vsak državljan, ki izpolnjuje z zakonom predpisane pogoje. Ker ne vemo, kakšno službo bi radi dobili, vam ne moremo povedati, kam se obrnite. Če ste zaposleni s krojaštvom, rajši ostanite pri svoji obrti, kjer boste lahko postali samostojen in ugleden obrtnik, kakor pa, da bi se drenjali za službo kakšnega služitelja.

Izredni prispevek k uslužbenskemu davku. H. F. V. Vprašate, če so kovaški pomočniki še dolžni plačevati izredni prispevek k uslužbenskemu davku. — Finančni zakon za leto 1934/35 je k uslužbenskemu davku uvedel izredni prispevek za vse zavezance uslužbenskemu davku v izmeri 1% od kosmatih prejemkov. Od plačevanja tega prispevka so bili izvzeti: hišna služinčad, delavci in dninarji, orožniki, graničarji, podčastniki in kronski upokojenci. Glede delavstva je prvotno izdalo finančno ministrstvo tolmačenje, da je za delavce smatrati samo nekvalificirane ročne delavce, dninarje, najete na hitro roko ob izrednih prilikah, dočim so vsi ostali kvalificirani delavci zavezani plačilu izrednega prispevka. To tolmačenje pa je ovrgel leta 1934 državni svet, ki je potrdil sodbo celjskega upravnega sodišča, po kateri so izrednega prispevka oproščeni vsi delavci, pri čemer je pojem delavca razumeti po določilih zakona o zaščiti delavcev in bi tedaj tudi kovaški pomočniki ne bili obvezani plačevati navedeni pispevek. Toda to je veljalo le do 31. marca t. l. Letošnji finančni zakon, ki je v § 24 plačevanje izrednega prispevka obdržal tudi za tekoče proračunsko leto v veljavi, ne navaja več delavcev in dninarjev med onimi, ki so oproščeni tega prispevka, ampak predpisuje, da se izjemoma ta prispevek ne pobira od hišnega služabništva, orožnikov graničarjev, podčastnikov in upokojencev, ki so jim urejene pokojnine po določbah zakonov, ki so veljali pred uveljavitvijo zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih z dne 31. julija 1923, zakona o državnem prometnem osebju z dne 28. oktobra 1923 in zakona o ustrojstvu vojske in mornarice z dne 9, avgusta 1923. Iz tega sledi, da so sedaj vaši delavci dolžni plačevati izredni prispevek k uslužbenskemu davku v višini 1% svojih prejemkov, za vezanih uslužbenskemu davku.

Gostaščina od nove hiše. M. L. Po našem mnenju občina ni upravičena nalagati gostaščine na nove zgradbe, ki uživajo davčne olajšave. Zgradbe in deli zgradb, ki uživajo zgradarinsko olajšavo, namreč niso zavezani nikakršnemu samoupravnemu davku in nikakršni samoupravni dokladi. Zato se proti plačilnemu nalogu pravočasno pritožite; proti odločbi druge instance pa vložite tožbo na upravno sodišče. Morda boste uspeli.

Pokojnina polnoletne hčere po očetu drž. vpokojencu. — J. C. L. Po sedaj veljavnem uradniškem zakonu imajo tudi polnoletne hčere pravico do pokojnine po očetu državnem uslužbencu (vpokojencu), ako je oče vplačeval najmanj pet let v uradniški pokojninski sklad in umrl kot vplačevalec sklada. Izgube pa pokojnino z omožitvijo, kakor tudi s sprejemom državne službe ali mesta stipendista države ali katerekoli javne ustanove, dokler služba ali štipendija traja, dalje z izgubo državljanstva in z obsodbo za kaznivo dejanje, za katero bi tudi vpokojenec izgubil osebno pokojnino.

»Višje pomožno osebje«. — R. Š. Ako opravljate v podjetju »višje« posle n. pr., da ste zaposleni na nadrejenem mestu in morda vršite tudi nadzorstvo nad drugimi, vas bo že smatrati za »nameščenca« v smislu zakona o obrtih. V sporu bi o vaši kvalifikaciji pač odločilo sodišče (razsodišče). Kar se tiče službenih prejemkov za časa orožnih vaj, ima službojemnik pravico do svojih denarnih prejemkov tekom štirih tednov, če je njegovo službeno razmerje trajalo neprekinjeno najmanj leto dni. Vendar more delodajalec vračunati v službojemnikove prejemke to, kar je ta dobil od države za časa trajanja vojaških vaj. Nima pa službojemnik pravice do prejemkov, če je pozvan na kadrovsko vojaško službo.

Hčerka drž. vpokojenca. — S. F. V. Vaša neporočena hčerka bo dobila pokojnino po vaši smrti. O tem, kdaj izgubi pravico do pokojnine, smo že pisali. Glede obrtne koncesije naj se obrne na obrtno oblastvo, kadar bo želela isto dobiti. — Vprašanje vlog v bivši avstrijski poštni hranilnici se še ni rešilo.

Upnikove težave. — S. J. L. Pisali smo že, da boste šele 15. novembra t. l. lahko zahtevali od zaščitenega dolžnika plačilo prvega letnega obroka in to z obrestmi vred 4%. Tako predpisuje uredba o zaščiti kmetov, ki je za sodišče obvezna. S tožbo zato ne bi uspeli, kljub težavam, ki jih navajate v dopisu. Dolžnik je dolžan na vašo zahtevo izdati listino, sposobno za zavarovanje vaše terjatve na nepremični imovini. Če dolžnik tej vaši zahtevi ne ustreže, lahko zahtevate to zavarovanje v nepravdnem postopku pri sodišču.

Neplačan radio-aparat. — A. H. Kupili ste aparat na obroke in ste ga nato prodali, ker ste bili v denarni stiski. Tvrdka zahteva aparat nazaj in vam grozi s sodiščem. Kaj storiti? — Če si je prodajalec pridržal lastnino aparata, do popolnega plačila, vas lahko preganja radi utaje. Najlaže se preganjanju izognete s plačilom, ali pa skušajte doseči poravnavo. Tako dejanje je vsekakor kaznivo. Če ne bi bilo, bi bila vsaka trgovina na kredit nemogoča.

Naredba o nademestni žandarmeriji. — N. M. Pojdite na bližnje sodišče ali okrajno glavarstvo in prosite, da vam pokažejo državne zakonike iz tistih let, v katerih mislite, da je bila izdana dotična naredba. Nato jo pa sami poiščete.

Nujni delež in drugo. — J. D. Z. Dokler oče živi, ne morete zahtevati nikakega »nujnega deleža«. Zato je vsako preračunavanje nesmiselno. O tem, kako bi dobili denar iz hranilnice, smo že večkrat pisali. Vprašajte kar pri hranilnici, kjer vam bodo gotovo povedali. — Advokatov imate tudi v Celju precej ter ga boste lahko izbrali. Vsak od njih bo lahko prevzel vaše zastopanje, seveda če bo hotel. — Falzificiranje izpričeval je seveda kaznivo.

Bolnični stroški za brata. — J. L. S. Ker ste že pol leta delali pri bratu posestniku, je ta dolžan za vas plačati bolnične stroške za štiri tedne. Ni upravičen zahtevati, da bi vi sami plačali polovico stroškov.

Pravda med zakonci gre v škodo otrok. I. L. L. — Pred petimi leti ste kupili za svoj denar parcelo in staro hišo ter vse skupaj podarili ženi, tako da je sama vknjižena kot lastnica. Po enem letu ste staro hišo podrli in z lastnim denarjem postavili novo, ki je stala 80.000 Din. Ker vas sedaj žena prezira in hoče vse skupaj prodati, vprašate, če to lahko preprečite ali pa sicer zahtevate odškodnino. — Zemljišče, podarjeno ženi, je postalo njeno last. Ravno tako je žena postala lastnica hiše, ki ste jo s svojim denarjem postavili na njenem svetu. Ženi bi preprečili prodajo hiše na ta način, če bi jo dali preklicati, morda radi zapravljivosti, če je podana sumu, da bi žena v svoji lahkomišljenosti prodala hišo in tako otrokom zapravila dom. Če bi žena prodala hišo, boste smeli zahtevati od nje odškodnino za hišo, ki ste jo postavili. Upajmo, da se vi in žena pravočasno sporazumeta; če pride do pravde, je gotovo le to, da bodo ogromni stroški požrli otrokom skromno premoženje.

Srce, ledvice, živce, ženske bolezni, spolno slabost, notranje žleze, nervozo, sklerozo

zdravi z uspehom naše najmočnejše prirodno ogljikovo mineralno

Radensko kopališče, Slatina Radenci (pri Mariboru)

Od 15. maja vozi direkten vagon iz Ljubljane do Radencev brez prestopa. Iz Ljubljane odhaja ob 7·20 zjutraj.

ODREŽITE

„SLOVENCEV SVETOVALEC“

odgovarja samo na vprašanja, katerim je priložen tale odrezek.

„SLOVENEC“, 14. junija 1936

Ženska v omarici

Nikoli nismo imeli z Olgo sitnosti, niti pri najhujših vajah ne. Čeprav je ravnatelj preklinjal, in je bil režiser ves iz sebe in so uslužbenci in garderobijerka ko brez uma tekali sem in tja: Olga je bila mirna, tako do dna mirna je ostala v svoji prišepetavski omarici. Z ganljivo potrpežljivostjo je s prstom sledila besedilu, nato je ko srebrn zvonček pridrhtela besedica od nje na oder, prav razločno in vprav o pravem času. Če pa je kdo izmed nas zaželel odmora, da je igral nemo vlogo, si je Olga to že od prve skušnje zapomnila in je bila za ta odmorček vedno tiho. Olga je bila najkrasnejša suflerka na svetu in nihče od nas ni mogel reči, da bi ga bila kdaj pustila na cedilu.

Tretje leto sem bil tedaj nastavljen pri nekem manjšem gledališču in bilo je v začetku sezije, ko sta se pri glavni skušnji »Wallensteina« sporekli grofica Tercka in pa naša Olga. Igralka grofice Tercke se je razburila, ker dvakrat zaporedoma ni dobila istega stavka rozločno povedanega iz omare. Kajpa! V dveh letih službe se more tudi najboljša suflerka zmotiti, smo si mislili. A nato smo tudi mi opazili, da se je Olga popolnoma spremenila. Neki nov član osebja, ki ni bil nič več mlad in je bil že debelušast, je igral Oktavija Piccolomina. In spričo tega Oktavija kar smo kmalu vsi spoznali, se je naša Olga mučno vznemirila pri vsakem stavku, ki mu ga je prišepetala iz svoje omarice. Nekoč sem zapazil njen pogled, ki se je z njim potopila vanj; videl sem dvoje zasenčenih oči, ki so nato bolestno iskale po besedilu. In tedaj, pri neki taki priliki, je bila Olga spravila Tercko v mučno stisko.

Oktavij pa se ni vznemirjal. Prav ravnodušno je drdral svojo vlogo, ki jo je pač že od prej znal na pamet. Niti ozrl se ni v omarico.

Čez teden dni smo vedeli vsi, da je bil Oktavijo nekoč pred leti velika Olgina ljubezen. In nenadoma se je neki član spomnil, da je bila Olga nekoč imenitna igralka. Seveda — vsi smo se sedaj spomnili — kar smo bili tako čudovito pozabili: Olga sama je bila nekoč slavljena odrska zvezda; sama je bila nekoč ta grofica Tercka, ki ji je zdaj s šepetajočimi ustnicami pomagala pri besedilu! — Ko jo je bil tedaj zapustil ljubljeni izvoljenec, je bila vsa uničena, izginila je njena lepota, uničen je bil njen nastop, strta lepota njenega glasu. Tako ni bila še nobena igralka strmoglavljena z odra!

Zdaj pa je sedela Olga že več let pri nas v majhnem mestu v svoji omarici in je prišepetavala in prišepetavala... vsa je bila strta, zlomljena, nagubana, izčrpana, z žalostnim smehljajem na licu... In njen izvoljenec, njen Oktavijo? Vsi smo koj videli, da je bila doba njegove slave že za njim. Prej kdaj je bil pač junak prve stopnje, zdaj pa je bil že precej zadaj in ravnatelj ga je bil sprejel iz usmiljenja in ker za njegove vloge zares nismo nikogar imeli.

In zdaj se je postavljal spričo svoje nekdanje velike ljubezni, ki je ponižno čepela pred njim v svoji omarici in se je komaj upala šepetati k njemu navzgor. Stal je pred njo in mu je bilo mogoče malo sitno, vendar je nastopal ko komedijant, v svesti si svoje veličine.

•

Prešli so tedni, v naglici smo preigrali igro za igro. Ravnatelj ga je rad zaposlil in tako je kar zmeraj nastopal. Nikoli ga ni bilo videti v Olgini družbi. Kadar je bil prost, je spal ali se opijanil; časih se je malo pozabaval z neko majhno koristko, večinoma pa je počasi stopal sam po cestah v široki, dolgi suknji, s širokim, »umetniškim« klobukom na glavi. Vedel se je kot človek, ki si še zmeraj rad privošči, da ga občudujejo, ki še vedno čuti, da je pri moči, ki si rad domišlja, da je še mlad. Kaj mu le hoče ta ženska v omari, ta senca iz prejšnjih časov; kaj hoče njemu, ki še zmeraj stoji visoko zgoraj v luči tisočerih sveč, na odru tega sveta!

Tedaj se je začela Olga nekam spreminjati. Najprej sem opazil, da se je začela skrbneje oblačiti, da je svoj obraz večkrat preiskovala pred zrcalom, da se je lepšala z rdečilom. Nato je neka tovarišica odkrila, da si je dala pobarvati lase z nalahno rjavo barvo. Ko pa je pred neko težavno premijero lastnoročno od ravnatelja prejela kozarec šampanjca, da bi bila tudi ona bolj navdušena, so se ji oči svetlikale in iskrile iz omarice, da smo vsi komaj spoznali svojo Olgo. Kar ljubka in mladostna je bila na pogled.

Tega večera je Olga po predstavi počakala Oktavija in oba sta, držeč se za podpazduho, odšla v stransko ulico. Kar se je dogajalo v naslednjih tednih, je bilo kar ganljivo v obeh. Vprav nežno sta skrbela drug za drugega, v vseh kretnjah in besedah je bila neka prisrčnost, ki ji je bilo videti, da je bila očiščena prahu, vsa prenovljena, pa je bila navidezno vendarle pristna. On ji je pred skušnjami podajal vljudno in viteško roko dol v omarico, ona se mu je zasmejala ko razposajeno dekle in je imela zmeraj kaj pripravljenega zanj, kak kruhek z gnjatjo, kako jabolko, košček čokolade »da ne bo zmeraj popival« — kakor mi je tiho povedala.

Tako sta Olga in Oktavijo — mi smo ga po njegovi prvi vlogi pri nas še zmeraj tako imenovali — živela v senci svoje preteklosti. Usoda je tako hotela, ki je polagoma obdala oba z verigami, katere so bile še zmeraj pripravljene zanju. Oktavijo je čakal vsak večer, tudi če je bil že pred koncem igre prost, da je Olga zlezla iz svoje omarice in sta potem skupno odšla po temnih ulicah v majhno krčmo.

Kako se je ta ženska spremenila v teh dneh! Kako gosposko ... lahkotno je stopala, kako elegantne in mehke so bile kretnje njenih rok! Obraz ji je bil ves v zadovoljstvu, in smeh, ki ji je zmeraj bolj veselo sijal na licih, ji je pogladil vse gubice.

Tedaj je prišel večer, ko smo prvikrat igrali Marijo Stuartovo. Olga je bila videti od razburjenja ko nora. Ko je prišla v gledališče, je bila ogrnjena z dolgim plaščem, ki je vso pokrival, le njeno vitko postavo si čutil pod njim. Nato pa, ko je sedela v omarici in se je zastor dvignil, tedaj je bila sama preoblečena v Marijo Stuart in je po kraljevsko gledala kvišku k nam. To je bila njena prva vloga, ta Marija, ki si je bila pred dvajsetimi leti osvojila vsa srca z njo. — Uboga Olga! Tu zgoraj na odru je stala zdaj druga Marija, ki še od daleč ni bila tako dobra, kakršna si bila ti nekoč, toda — mlajša, mlajša je bila! In tu zgoraj je stal drug Mortimer, drugačen ko tvoj Oktavijo, ki je moral zdaj igrati starega škofa!

A vanj so se potopili njeni pogledi, v njenega Mortimerja! In koj se je poleglo smejanje za kulisami, čim smo zagledali te oči... »Midva — ti in jaz — tu na odru!« — tako so govorile te oči in so se prepletale s solzami iz spominov. Ko so ravnatelju povedali, v kašni opremi sedi suflerka v omarici, se je najprej razhudil, a potem si je le postrani ogledal Olgo in ker je bil tudi on igralske krvi, se je zasmejal in jo potrepljal po rami. Le naj se našemari, kakor ji drago — teater je teater! Tako si je mislil ravnatelj.

•

Dokler ni potem nastopil večer, ki je radi njega vredna ta zgodba, da je napisana. Igrali smo z nekim gostom iz glavnega mesta. To je bila zares zvezda, ki je stala dosti denarja, »Katarina Velika«, mogočna igra z vlogo, ki je že dolgi vrsti igralk dala čudovite, sijajne uspehe. Gledališče je bilo tako natrpano, da bi se bilo skoraj sesulo. Vsak izmed nas je bil na svojem mestu. Oktavijo je igral Menšikova. V suflerski omarici pa je sedela še druga Katarina, naša Olga, ki bi bila to vlogo rajši igrala ko vsako drugo na svetu, igrala z njim, ki je bil že tedaj njen Menšikov.

Zvezdnica iz glavnega mesta je spočetka začudeno, nato pa rogaje se zrla dol v omarico, »v to trapasto žensko, ki se je menda zanesti nanjo?«

»Vi ne poznate naše Olge, gospa, ta je zanesljiva ko smrt!« — A vsi smo se bili zmotili. Igralka iz mesta se je koj po prvem dejanju pritožila, da je suflerka jako pomanjkljiva. Ko smo Olgo pozvali na odgovor, je stisnila svoje pordečene ustnice in je molčala. V drugem dejanju ni bilo nič bolje. Igralka je baje ni razumela niti besedice. Ravnatelj je stopil k Olgi in jo prav resno posvaril, češ, če bo zvezdnica ob dobro voljo, bo šla vsa predstava k vragu. »Le kaj je danes s teboj, šema šemasta!« je ravnatelj nahrulil Olgo, ki je sedela v omarici ko pravo pravcato molčeče Veličanstvo.

V tretjem dejanju pa se je zgodila nesreča. Le s pomočjo nas vseh, tudi jaz sem preigral neki daljši prisilni odmor tako, da sem kvasil najbolj trapaste puhlice, se nam je posrečilo, do smo svojega slavnega gosta obdržali na odru, dokler ni padla zavesa. Olga nam je vsem prišepetavala, le svoji nasprotnici ni zinila niti besedice. Katarina v omarici ni Katarini na odru niti z besedico pomagala!

Ravnatelj je divjal. Takšnega ni videl še nihče od nas. Olgo so izvlekli iz omarice in takoj je prejela odpoved službe. Zvezdnica je v oblačilnici omedlela.

Olga je stala med kulisami kot carica v lastni osebi. Bila je nedotakljiva. Ravnateljevo odpoved je sprejela, ne da bi bila razburjena, ne da bi ugovarjala, le svojega Oktavija je nepremično gledala. Prav nič ji ni bilo sitno, ko so srepeli vanjo igralci in delavci. Tako je stala pred nami ta velika Katarina! — In tako, je minil odmor. Zdravnik je povedal ravnatelju, da mestna igralka ne more več nastopiti.

Kaj zdaj? Ravnatelj je bil kar iz sebe. Vsi smo bili neznansko razburjeni. Ali naj pošljemo tako množico občinstva, ki je tako nagneto sledila igri, kar domov, ne da bi bila predstava dokončana? To je bilo nemogoče, prav nemogoče! Z besnim pogledom je iskal ravnatelj zločinko med kulisami. A nato se mu je mahoma spremenil pogled, ko da ga je neki izvrstni domislek razsvetlil. In bolščal je v drugo Katarino, v našo Olgo, ki je visoko zravnana še zmeraj stala na odru..

»Olga, ali bi ti igrala do konca? Ali znaš vlogo? Odpoved prekličem, pa ti še doplačam poseben honorar! Olga, ali si ti Katarina?«

»Jaz sem Katarina!« je tiho zašepetala Olga in je pristopila k Oktaviju-Menšikovu, ki je s sklonjeno glavo stal poleg ravnatelja.

Zavesa se je dvignila. Katarina je nastopila. Zdaj je bila samovladarica vseh Rusov v družbi svojega ljubimca, bila je žena svojega stoletja. Občinstvo je brez diha sledilo igri. To ni bila več tista Katarina izza odmora, usoda jo je zdaj povzdignila izven njene okolice, celo njena postava in njen obraz sta bila drugačna. Tako si je mislilo občinstvo.

In ko vihra je zahrumelo odobravanje, medtem ko je bila prva Katarina še zmeraj v omedlevici in je ležala v oblačilnici. Druga Katarina pa se je morala s svojim Menšikovom pač dvajsetkrat prikazati pred zastorom in smehljaje se in nalahno se je priklanjala vsa odeta v venec rož. Tako se je končala ta predstava.

•

Ravnatelj je sklenil, da bo vso to zmešano zgodbo pozabil in bo ostalo pri starem, kakor je obljubil. Hotel je le svoji »zmedeni suflerki« vso zadevo še enkrat v šali pojasniti, da si tako ohrani svoj ugled... »Mogoče,« je razmišljal, »mogoče bi ji res mogel kdaj dovoliti kako vlogo? Mogoče to ni bil čudež, kar se je bilo sinoči pripetilo in je v tej ženski, ki je večer za večerom ponižno sedevala v omarici, vendarle še kaj ognja!« Sklenil je, da pojde kar sam k njej na dom in bi se pomenil z njo. Bil je lep poletni večer in kar rad se je odpravil na sprehod do Olge.

Pri Olgi je dobil zdravnika. Ponoči se je bila Olga po svojem zmagoslavju popolnoma zrušila. Vsa razdejana je ležala na postelji, lasje so ji bili spet osivili, ustnice so bile tenke, blede in trpko stisnjene, njene lepe roke pa so se krčevito zabadale v odejo...

Ravnatelj je nalahko pristopil, božal ji je roke in sive lase in molčal. Olga se je utrujeno smehljala in se je tudi še smehljala, ko ji je solza šinila po upadlem licu.

»Prepozno!« je zašepetala tako razločno, kakor bi spet sedela v svoji omarici in bi morala pomagati s to besedico. Oktavijo pa je ždel v temnem kotu in se ni niti zganil. (E. Ortner.)

Kulturni listek

Nekaj misli o umetniku, umetnini in njunem razmerju do družbe

Zdi se mi potrebno, da najprej zavrnem očitek, češ da sta katoličan in umetnik nezdružljiva, druga drugo izključujoča pojava. Trditev je pobita že s samim poznanjem zgodovine umetnosti. Mislim, da si pač nihče ne bo upal trditi, da n. pr. Dante, Calderon in drugi niso umetniki, a so vendar le bili katoličani. — Problem sam pa je v tem, ali naj bo umetnik kot ustvarjalec umetnin svoboden oziroma vezan le po estetskih in umetnostnih principih, ali pa je morda vkovan tudi v verige splošno človeške ali celo rigoroznejše krščanske in katoliške morale. Ob tem problemu so se umetnostni kritiki razcepili na dvoje strui, za moralne principe in proti njim. Padle so kategorične izjave, da je katoličan prav vsled zgoraj omenjene utesnenosti po moralnih principih in katoliški dogmatiki kot umetnik nemogoč.

Na to bi odgovoril le toliko, da je katoliški umetnik omejen pri tem le na izbiro snovi za svoje snovanje ne pa v oblikovanju tudi njemu dovoljenih predmetov. Če torej oblikuje tudi njemu dovoljene snovi umetniško, je nujno njegovo delo umetnina.

Opozorim še na to, da je odklanjanje katoliške umetnosti v bistvu zavračanje katoliškega svetovnega nazora, obenem pa temelji na popolnoma enostranskem Svendovskem pogledu na svet, življenje in človeka. Ore namreč predvsem za erotične in seksualne motive v umetnini. Pojmovanje, da je človek v bistvu le erotično-seksualno bitje in da stremi vse njegovo žitje in bitje le za to osnovno uglašenostjo, se mi zdi generalizacija le tu in tam se pojavljajoče in nenormalne psihične in fiziološke strukture in zato enostransko ter za človeka kot species še ne utemeljeno. Trdim, da erotično seksualna stran človekova ni edina in tudi ne najbolj plodna stran človekova in umetnikova.

Priznati pa moramo, da je v danih razmerah in času tu res najbolj vidno stopila prav v umetnosti, zlasti še leposlovni pred nas.

Prehajam na jedro. Označil bi rad najprej umetnika in njegovo psihično strukturo. Umetnik je človek silno intenzivnega, nadnormalnega duševnega življenja. Glavna komponenta njegove psihične strukture je brez dvoma čuvstveno-domišljijska. Kot bitje takega duševnega ustroja je do vsega zunanjega in psihičnega sveta v nekem docela svojevrstnem neintelektualnem, neracionalnem odnosu. Umetnik je človek erupcij, nenadnih duševnih preobratov in domišljijsko-patoloških senzacij.

Poleg te osnovne ubranosti njegove notranjosti je za umetnika značilen silen gon in sposobnost, to svoje intenzivno doživljanje objektivirati, čutnozaznavno izraziti. Način, kako ga izrazi, je pri vsakem umetniku individualen, odvisen od vsemogočih sestavin, individualnih in socialnih, miljejnih in časovnih, rasnih in narodnih ter tudi modnih. A o tem morda nekaj na drugem mestu.

Vendar naj že tu opozorim na dvoje osnovnih umetniških tipov — dionizičnega in apoliničnega. Izraza mi pomenita isto kot Nietscheju in se torej nanašata v glavnem na večjo ali manjšo eruptivnost duševnega doživljanja, a obenem mi tudi že izražata korelativno samo umetnikove produktivnosti, način izraza, sintaktično razporedbo in celoten stil.

Trdim pa, da se moreta v konkretnem primeru dionizičnost in apoliničnost združiti v enem samem umetniku. Umetnik dionizično-elementarnega, bruhajočega duševnega ustroja in doživljanja more formalno ustvarjati, svojo snov oblikovati in pregnetati kot apoliničen umetnik (Prešeren, Cankarl). To so najvišje umetniške potence.

Ko govorimo o umetniškem ustvarjanju in o umetnikovem gonu, podati svoja doživetja družbi, narodu, pa smo že prišli do druge važne točke našega razpravljanja: na odnos umetnine in umetnika do družbe, oziroma obratno.

Umetnik je člen družbe in naroda; kot tak vsebuje neke iste ali vsaj podobne duševne poteze in dispozicije, kot kdorkoli iz njegovega naroda. Le zato moremo govoriti o slovenskem, nemškem, italijanskem, škotskem umetniku.

Iz tega pa mi sledi, da umetnina ni nekaj absolutnega že sama po sebi. Treba je nekoga, ki jo kot umetnino občuti. Odtod relativnost v umetnosti. Zgoditi se more, da bo Slovencu na primer umetnina delo, ki bi ga n. pr. Nemec apriorno odklonil in obratno.

Za užitek umetnine so potrebne neke psihične premise, ista ali vsaj sorodna duševna usmerjenost umetnikova in konsumentova. Človek, ki naj delo kot umetnino občuti, mora ob njej vsaj nepristno doživeti v bistvu isto, kar je doživel umetnik, ko se mu je porodilo. Tudi za dojetje umetnine je treba vsaj v onem momentu močnega psihičnega razgibanja. Tega pa vsakdo ne zmore, zato tudi umetnine ne more dojeti. Govorimo o amuzičnem (in to v najširšem pomenu besede) tipu uživalca umetnine.

A vsega vendarle ne moremo v tem oziru zahtevati od družbe. Tudi umetnik ne sme v svojem izrazu preko mej splošno človeške oziroma vsaj narodne razumljivosti. Hočem reči: umetnina, ki ima prav kot umetnina, poleg individualnega vzora še svojo socialno funkcijo, mora imeti tudi neke sociološke pogoje, izhajati mora vsaj približno iz enakšnega intelektualno-afektnega psihičnega območja, kot ga ima družba, ki ji je namenjena. Zato delo, ki presega te meje, vsaj sedaj še ne more biti umetnina. Da je moje izvajanje pravilno, bi pokazala natančna statistika del, ki jih bere ta ali oni družabni sloj, kar pa ob tej priliki ne morem storiti.

Za ilustracijo naj omenim ekspresionizem, torej umetnostno strujo, ki je prav zadnja desetletja bila najbolj plodna, ki pa nam kljub obilici proizvodov primeroma ni dala veliko močnih umetnin. Isto je s kubizmom, futurizmom in podobnimi strujami v likovni in slikarski umetnosti. Govoriti bi mogel še o drugih umetnostnih strujah, kakor so se razvojno-historično vrstile. A o tem je že toliko tuje literature, da se mi v to ni treba spuščati. Poudarim le to, da te struje niso nastale povsem samostojno, ampak so povečini povzročene po filozofskem in splošnokulturnem ter historičnem razvoju. Za nastop novih estetsko-umetnostnih naziranj je bil močan faktor tudi princip: akcija kaj rad sledi reakcija. Romantik je s pomilovalno gesto odklonil racionalista, realist je storil isto z romantikom, naturalist z realistom; za umetnostne struje značilen je ekstrem ali vsaj vedno sodelovanje med dvema ekstremoma. Odločilnega pomena pri tem je tudi svetovni nazor (naturalizem).

Predno preidem na namen umetnosti, še nekaj besed o slogu. Slog mi je odraz osebnosti, milieja, časa in trenutnih razpoloženj pisateljevih.

Prehajam na namen umetnosti. Ne maram posegati na historičen razvoj pojmovanja. Ekstremi, ki so se pri tem uveljavljali, se mi zde absurdum. Ugotavljam, da se je umetnina že preveč povzdigovala, a tudi preveč poniževala. Umetnina naj nudi estetski užitek, a le tega. To je glaven namen umetnosti. Če pri tem vrši še kako drugo nalogo, prav, a vršiti jo mora le v okviru umetnostnih principov. Mislim pri tem: vsaka druga tendenca umetnine mora z njo organsko rasti in zrasti, iz značaja oseb in njihovega delovanja naj se razvija tudi tendenca umetnine. Katolik bo pač ustvarjal sebi lastno, protestant prav tako sebi lastno, nikomur vsiljivo in nasilje povzročujočo tendenco. Vsaka neorgansko zrasla tendenca umetnino kazi in ji jemlje vrednost. Utilitaristično pojmovanje in misel, da naj vsaka umetnina neposredno moralno uči, je nesmisel. Umetnino je presojati estetsko, a ne idejno.

Da pa umetnina poleg svoje glavne naloge vrši lahko tudi še drugo, n. pr. specifično socialno, nam konkretno dokazujejo Dickensovi romani kljub temu umetnine velikega stila.

Težak problem se mi zdi relacija umetnine do nravnosti. Zato je prav radi tega največ prerekanj in kontraverz. Kakor je umetniško ustvarjanje človeku nekaj primarnega, že po naravi danega, prav tako je tudi nravnost, splošno človeški moralni pojmi nekaj, kar je človeku prirojeno. Razvojno sta si torej morala in umetniško ustvarjanje koevalentni, a sociološko je brez dvoma morala umetniškemu ustvarjanju nadrejena. Iz tega bi bil pač upravičen sklep: umetnina

Strežba bolnikov

Kako uporabljamo zdravila za sluznice

1. **Voda za grgranje.** Ako bolnik grgra razredčen hipermangan, moramo skrbno paziti, da tekočine ne požre in da mu ne pride v želodec, ker je strupen.

Grlo mažemo s čopičem tako, da pritrdimo čopič na dolgo žico. Čopiča pa ne smemo pomočiti kar naravnost v steklenico s tekočino, temveč je nekoliko vlijemo v majhen kozarec in ga tako zmočimo. Namesto čopiča lahko vzamemo tudi leseno poličico, ki ji njen konec ovijemo z vato.

Pri **inhalacijah ali vdihavanjih** delujejo zdravila v obliki sopare na sopila. Pri davici in kataru v prsih otrok, ki naj vdihavajo vodno soparo, napravimo iz palic, stolov in sličnega, nad posteljo bolnika ogrodje, ki ga pokrijemo z rjuho. Tako dobimo nekak šotor, ki pod njega postavimo skledo vrele vode.

Kapljice vkapljavamo v oči in ušesa s števcem za kapljice. Pri kapanju v oči potegnemo sedečemu bolniku glavo nazaj, spodnjo veko mu potegnemo navzdol in mu vkapljamo kapljice v oko, medtem ko gleda močno navzgor.

Pri **kapljanju v uho** potegnemo uhelj navzgor in nekoliko nazaj. Nato kapljamo tekočino v zunanji sluhovod. Bolnik naj pri tem leži na strani in naj nekaj časa tako ostane, da mu tekočina zopet ne izteče iz ušesa. Preden vstane, mu potisnemo vato v sluhovod.

Izbrizgavanje. Nekatere votline telesa izbrizgavamo, da jih očistimo ali da spravimo vanje razredčena zdravila. Za to imamo brizgalice, gumijaste balone in irigatorje. Vsi ti aparati morajo biti zelo snažni.

Izbrizgavanje ušesa. Ušesa izbrizgavamo bolniku samo, ako je zdravnik to odredil, in sicer z mehko konico gumijastega balona, pri čemer naj bolnik sedi. Tekočina — najbolje prekuhana voda — naj ima toploto telesa. Paziti moramo, da ravnamo zelo previdno, lahno, nikakor ne s silo. Konice ne smemo vtakniti pregloboko v uho, da ne ranimo bobenčka.

Izbrizgavanje nosa. Tudi nosne prhe delamo samo po zdravniški odredbi, in sicer z navadnim irigatorjem, ki mu cev vtaknemo brez nastavka v nosnico; lahko pa to napravimo tudi s tako imenovano nosno pršilnico. Pri tem moramo paziti na to-le:

1. Za tekočino uporabljamo navadno raztopino kuhinjske soli (1 žlička soli na 1 liter vode).
2. Tekočina naj ima toploto telesa (37—38°C).
3. Posoda z vodo naj bo kvečjemu 20 cm nad bolnikovo glavo. (Vpošteva se dno posode.)
4. Bolnik naj drži glavo vodoravno nad skledo.
5. Cev si vtakne bolnik z dvema prstoma v nosnico in jo tišči.
6. Nato jo počasi izpusti, nakar teče voda skozi eno nosnico noter, skozi drugo ven.
7. Medtem ko teče voda, bolnik ne sme ne požirati ne govoriti.

Uporabljanje zdravil na koži

Mazanje s čopičem. Ako namažemo kožo z zdravilom, storimo to s čopičem iz dlake. Prav tako dobra pa je tudi lesena paličica, ki smo ji konec ovili z vato. Je poceni in jo, kar je večkrat treba, lahko takoj uničimo, sežgemo. Ako kožo namažemo z jodom in ako potem razpoka, počakamo nekaj dni. Ako pa začne močno peči in srbeti, jo namažemo z oljem. Jodovi madeži izginejo iz perila v pranju. S prstov pa jih spravimo s salmijakom.

Ako namažemo kožo s kalodijem, ki vsebuje eter in se zato lahko vname ter eksplodira, če ga približamo luči, moramo biti pri tem previdni. Čopič, na katerem se je kalodij usušil, zmehčamo v etru. —

Ko mažemo rane z raztopino peklenskega kamna, moramo biti previdni zaradi perila, kajti takih madežev ne moremo spraviti iz njega.

Ko **pudramo** kožo, storimo to s kosmom vate. Ako pa je treba telesne votline potresti s kakim praškom, napravimo to z razpihalnikom za prašek. Prašek mora biti čisto suh.

Maže in olja vtiramo v kožo s čisto roko. Kožo pa moramo prej očistiti z etrom ali bencinom, ker sicer lahko nastanejo izpuščaji ali vnetja. Mesto, v katero smo vtrli mažo, zavežemo z lahko obvezo ali ruto.

Maže so različne maščobe (svinjska mast, vazelin, lanolin), v katerih so vgnetena ali raztopljena zdravila. Maže spravljamo na hladnem, da se maščoba ne raztopi ali da ni žaltava. Lonček z mažo naj bo vedno pokrit, da ne vhaja vanj prah. Mažo vzamemo iz lončka in jo razmažemo po obvezi s čistim nožem, ne s prsti. Pod obvezo razgrnemo čist, bel papir.

Masaža. Imamo različne vrste masaže: utiranje, gnetenje, glajenje, trkanje. Roka, s katero masiramo, naj bo z oljem ali lojem dobro vtrta. Z masažo poživljamo krvni obtok v bolnih udih telesa, pa tudi odpravljamo bolezenske tvorbe iz njega. Masaže se je treba naučiti, a tudi vaditi se je, ako hočemo uspešno masirati.

Frtaučku Gustl ma beseda

Tu je blu še un mesec. Jest sem šou glih ud šmarene, pa me dubi pred cerkuja en nekdajn moj sošolc. Jest še dons na vem, kuku se piše. Mi mo nismo nkol drgač rekl, koker »Ferbec«. Ta človuk ni nkol nubenmu nč puvedu. On je zmeri sam sprašvou, zdej tu zdej un. Zatu sma mu rekl »Ferbec«. Se sam prefesar ga ni nkol drgač puklicu, keder ga je tou kej prašat. Sevede na uprašanje pa »Ferbec« tku ninkol nč udguvuru. En čas je gledu u lft, en čas pa u tla. Nazadne je pa on sam prefesarja kej prašu. Ke je dubu pu konc leta spričval, je pa spet on prefesarja »kuku je pa tu, de mam u spričval sam«.

No, »Ferbec« me je dubu pu šmarncah pred cerkuja in me začeu sprašvat, koker punavad usacga, kerga je dubu u roka: »Ti, Gustl, kuku je pa tu, de spet nabiraja za jetka? Sej ja mama vnder že tulk, de na vema kam z no. U Afrik ja mečeja kufe kar u murje, keder ga preveč prdelaja. Pr nas mama pa gvišn več jetke, ket u Afrik kufeta, pa vnder še zmeri puberama zajna. Za božja vola, kaj boma pa z no? Če b ja žiher na Lašk pušilal, b že nč na reku. Ampak ja na smema, ke mama sankcije. Le pumisl, Gustl, kulk se pr nas jetke že sam pu fabrkah prdela. Pu rudnkeh pa gvišn še več. Pusebn pu takeh, ke štajnkoln kopleja pr nas. Naš državu se na more prou nč naprej metat, de b na skrbela za jetka. Sej vnder vs štajnkoln, kar ga nucaja nene železnce, kepuje sam dol na juge. Tu pa use sam zato, de mi Sluvenci saj na jetk pumajnkajna na trpema, če ga že trpema na useh konceh in krajeh. In tud monopolizirat ja noče, koker tubak. In tud tu sam zavle tega, de pridema Sluvenci laži du jetke.

Noja, pa zidarsk majstri sa se začel tud za jetka intresirat. Prauja, de boja začel sojem delucem sam pu dinari na ura plačvat, de boja tku tud mal h jetk prpumogl. Kene, zidarsk deluci delaja kumj tri šter mesce na let. Žiut morja pa kar celeh dvanajst mescu usak let. Tu se bo tulk jetke prdelal, de boma mogl začet mislt na kašn eksport. Drgač na vem kam boma z jetka? Če ja na boma smel na lašk eksportirat, boma mogl pa holt na tu gledat, de boma s kašna druga država sklenil kepčija.«

Jest sem kar debel gledu, tulk m je ud jetke nafeflou. Pa ni biu natrkan. Čist trezen je biu. Noja, jest sem ga en čas putrpežliu puslušu, nazadne m je ratal pa le mal prenaumen use skp. Ta bimbo je tku guvuru, koker de b se zatu za jetka naberal, de b nam ja s časam na zmankal. Jest na vem, a je res tku naumen, de tu misl, al se pa če iz celga sveta norca delat. Sam Buh ve. Noja, ke m je blu negaveh čenč enkat zadost, sem pa jest za beseda puprjeu.

»Ti čenča, kua s pa ti tlela use skp načenčou? Men se use tku zdi, koker de b biu ti mal prfrknen. Stop stop hiter h gespude dohtar Rubidate, de t bo kašne medicine zapisu, de na bo prepozen. Z mežganem se ni za špasat. A ti res misleš, de se zatu nabira za jetka, de b ja še kej nakepil? Nabira se ja zatu, de b se lohka nakepile kašne renije za jetka panat. Sej videš, de je že pu naše dumuvine jetčne. Če na bo hitre pumoč, boma kar zginl s tega sveta, koker kafra.«

»A tku je ta reč. Koker se men zdi, čte vi šele pu toč zgunit. Gustl, tu se pa na bo ubnesl. Če s eden jetka na glava nakople, je fertik. Če čte res jetka udpraut, dejte puskrbet, de boja mel tud reveži take kvarterje, koker se šika za ldi. Pol dejte fabrikante in druge majstre prsilt, de boja mogl soje deluce tku plačvat, de boja lohka živel, ne pa umiral. Koker zdej delate, je pa glih tku, koker de b na ldeh puskušal, kulk časa je lohka človuk brez jedi, preden u jetka pade. Vi mende tkula mislte: če sma že špetale sezidal, morma gledat, de boma dubl tud kej bouniku. Špetale ja na zidama zavle leušga, ampak za bounike. Naša doužnost je zdej, de špetale napounema, de na boja prazen tlela stal. Kene, pa za dohtarje morte tud skrbet, de na boja brezposeln, koker prefesari. Tu je scer lepu ud vas, ampak vaša skrb za napounitu špetalu je čist neputrebna. Če boja zidarsk majstri soje deluce tku plačval, koker jih čja plačvat, boja usi preh u jetka padl, preden bo špetau duzidan. No viš, Gustl, na ta viža na bo nkol treba skrbet, de b ustal špetali prazen.«

Ke m je »Ferbec« use tula razložu, sem začeu pa še bl debel gledat. Lej ja mrcine, sem začeu mislt. Sej »Ferbec« le ni tku naumen, koker vu vid. Jest b hmal reku, de ma mužakar prou.

F. G.

Malo zgodovine o olimpijskih igrah

Doslej se je vršilo 10 olimpijad: enajsta, ki se bo vršila v času od 1. do 16. avgusta v Berlinu, je pa že pred vratmi. Zanimiva je udeležba na vseh teh igrah.

Prve olimpijske igre so bile leta 1896 v Atenah. Teh se je udeležilo 484 atletov, ki so zastopali 13 držav. Na tej olimpijadi so bile zastopane naslednje države: Avstralija, Čile, Danska, Nemčija, Francija, Grčija, Vel. Britanija, Nizozemska, Avstrija, Švedska, Švica, Madjarska, Združene države Ameriške. Pri drugi olimpijadi v Parizu leta 1900 je število držav narastlo na 14, število tekmovalcev pa padlo na 427. Tretja je bila leta 1904 v St. Louisu. Število držav se je tu skrčilo na 10, število tekmovalcev pa je narastlo na 595. Ogromen porast beleži olimpijada, ki se je vršila leta 1908 v Londonu. Tedaj je namreč sodelovalo 23 držav z 2084 tekmovalci. Olimpijske igre, ki so se vršile leta 1912 v Stockholmu, beležijo zopet porast. Ne toliko po državah, katerih je bilo 28, temveč po številu tekmovalcev, katerih je bilo 3282. Prva olimpijada po svetovni vojni je bila leta 1920 v Antwerpenu. Število tekmovalcev je razumljivo padlo na 2731, dočim se je pa število držav celo za eno zvišalo. Pariška leta 1924 pa je zopet narastla tako po številu držav kakor po številu športnikov. Nič manj kakor 44 držav je tedaj poslalo 3385 atletov v Pariz. Višek v dosedanjih olimpijadah, kar se udeležbe tiče, pa je dosegla ona, ki je bila leta 1928 v Amsterdamu. 46 narodov s 3950, skoraj 4000 tekmovalci, je namreč številka, pred katero moramo imeti že malo respekta. Pri naslednji pa je kvantiteta močno padla, kar je razumljivo, saj se je vršila v oddaljenem Los Angelesu na ameriških tleh. 38 držav je poslalo tja 1700 reprezentantov. Ker Amerika ni mogla v kvantitativnem pogledu tolči Evrope, jo je pa prav pošteno v kvalitativnem. Toliko novih svetovnih rekordov do tedaj še niso postavili na nobeni olimpijadi. To olimpijado bi prav lahko imenovali olimpijado rekordov.

In Berlin? »Samo« 52 narodov je prijavljenih in tudi število atletov bo doseglo pri letošnji olimpijadi rekord. In morda tudi rekord v uspehih. Smo zelo radovedni. Samo rekordov v športnih uspehih in potem bodo te olimpijske igre rekord rekordov v vsakem pogledu.

Križanica

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1 vzboklina, 4. kuhinjska rastlina, 7. rimski bog, 9. moško krstno ime, 10. capin, 12. stara dolžinska mera, 13. grška črka, 14. pesniška oblika, 16. ploskovna mera, 17 vrsta poti, 20. osebni zaimek, 21. igralna karta 22. domača žival, 25 osebno povratni zaimek, 26. osebni zaimek, 27. rimski denar 29 varuje konico svinčnika, 31. del nuve, 34 severno moško ime, 35. kraj v Sloveniji, 36. del rastline, 37. vodna žival

Navpično: 1 del strehe, 2. kaznivo dejanje, 3. tekoča voda, 4. izgubljena bitka, 5 turško moško ime, 6. določen čas, 8. izraz pri kartanju 9 kazalni zaimek, 11. del suhe zemlje, 12. priljubljen človek, 15. predlog, 18. del voza, 19. del stroja, 22. dan v tednu, 23. navadni števnik, 24. hrvaški književnik, 25. živalska snov 28. slovenska reka, 29. del glave, 30. vas pri Ljubljani, 32 vzklik začudenja, 33 pregovor.

Rešitev križanice

Vodoravno: 1. šota, 4. akut, 8. kuta, 12. ali, 13. sto, 14. roč, 16. dar, 17. Lt, 18 stol, 19. Anam, 21. Ig, 22. eros, 23 če, 25. Adam, 27 Ivan, 28. soda, 30. Aron, 31. grb, 32. val, 33. Izo, 35. ara, 36. ro, 37. Iran, 38. lice, 40 N. V., 41 apnar, 42. Ba, 44, legat 46. akt, 47. nota, 49. por, 51. ep, 53. acetilen, 54. Po, 55. red, 57. ave, 58. lok, 59 ras, 60. oratar, 61. Advent.

Navpično: 1. šaloigra, 2. Olt, 3. ti, 4. Atos, 5. kol, 6 ura, 7. tona, 9 ud, 10. Tai, 11. Argonavt, 13. Ston, 15 čada, 18. srab, 20 Mara, 22. Evropa, 23 čoln, 24. edil, 26 mornar, 28 Saar, 29 azil, 32. vratca, 34. ocepek, 37. Inka 39. Egon, 42. boter, 43. Atila, 45 pero, 47. Neva, 48. alod, 50. kost, 52. Per, 54 Pan, 56 da 59 re.

Le kam je zbežal prašič?

nai ne podira morale. To vsaj družabno sožitje zahteva.

Toda pri tem naletimo še na težji problem. Morala je sicer sama po sebi nekaj absolutnega, nadčasovnega, vedno enakega, od človeka neodvisnega, a z ozirom na človeka nekaj silno relativnega, popolnoma subjektivno - prilagodljivega, od individua do individua različna. Absolutna morala je postala v človeku skupek za zanj absolutno veljavnih relativnih moralnih pojmov.

Tudi nemoralna in moralna dela, da jih tako imenujem, vplivajo od človeka do človeka različno. Kar je temu v spotiko ali celo pohujšanje, je morda onemu in večini v nravno izkristalizacijo. Otrok n. pr. se pohujšuje, ker gleda preplitko, nezrelo, prepredmetno, isto se bo morda ob umetnini zgodilo pokvarjenemu človeku. A oba, prvega kakor drugega smatram za še niže nenormalna pojava prvega nezrelega, drugega že zrelega, a za estetsko dojemanje recimo nemoralnih elementov v umetnini nezmožnega. Umetnina je za normalnega, zdravo razvitega, nepokvarjenega dojemalca. Zaradi prvih dveh tipov celotne umetnosti ne moremo zavreči, ne zanikavam pa možnosti opravičenosti in celo potrebe eksistence specifično otroške umetnosti.

Larpurlartizem je nesmisel. Kako naj spravimo v sklad z njim ocenjevanje naroda po njegovi umetnosti?

Govoriti mi je še o razmerju podstav umetnine ter o relaciji ideje (snovi) do forme. Zastopam smer umetnostnega formalizma, a v najširšem pomenu besede. Ideja mi pomeni snov, forma oblikovanje te snovi, psihološko in jezikovno. Trdim, da umetnik vsak predmet lahko umetniško poda; a če ga tako poda, je njegovo delo umetnina. Vprašal bi le: Zakaj je n. pr. Cankarjeva Hiša Marije Pomočnice umetnina? Ali morda radi predmeta? Snov je vsakdanja, a silna elementarnost in čustvena razžarjenost ter prepričevalnost, s katero Cankar to snov podaja, je nekaj izrednega in to daje delu umetniško vrednost in zato tudi socialno pomembnost.

Govoriti bi mi bilo še o mnogih problemih, o estetskih principih in o drugih stvareh, ki so s temi v zvezi, a to že presega okvir ki sem si ga bil določil.

Tine Logar.

Šah

Turnir v Moskvi se je končal z zmago Capablance, ki je dosegel 13 točk od 18 možnih, to je preko 72 odstotkov, kar je za tako močno zaseden turnir izredno lep uspeh. Capablanca je bil v formi, mila mu je pa bila tudi sreča, kar dokazuje, da je igral zelo podjetno. Njegova zmaga je pomembna posebno še radi tega, ker si je s tem priboril večje izglede, da bo imel zopet priliko, igrati match za svetovno prvenstvo. Mnogo zavisi seveda še od njegovega uspeha v avgustu v Nottinghamu, kjer bo zanj nekoliko težje ker moči ne bodo tako izenačene, kot so bile v Moskvi. V Nottinghamu bo igralo namreč poleg najmočnejših tudi par slabših, katere bodo Capablancini konkurentje brez dvoma premagali, dočim se njemu prav rado primeri, da s takimi samo remizira. Drugi je bil v Moskvi Botvinik z 12 točkami. Napel je v drugi polovici turnirja vse sile, da bi ujel vodečega Capablanco, toda doseči ni mogel več, kot da je razliko zmanjšal na pol točke, ki pa je v zadnjem kolu narasla zopet na celo točko, ker je Capablanca Eliksasesa premagal, Botnivik je pa proti Löwensteinu dosegel samo remis. Kljub temu je pa njegov uspeh odličen in je znova dokazal, da spada v najvišji razred šahistov na svetu. Flohr je z 9 in pol točkami rešil tretje mesto in s tem dosegel še časten rezultat, čeprav so bili njegovi izgledi sredi turnirja izredno slabi. Nadaljni mojstri slede z razliko po pol točke, Lilienthal 9, Ragozin 8 in pol, dr. Lasker 8 in Eliskases, Kan, Löwenfisch ter Rjumin 7 in pol. Polovico možnih točk je dosegel torej te še Lilienthal, več kot tretjino možnih točk so pa dosegli vsi mojstri. Ruskim mojstrom tudi letos še ni uspelo, da bi prehiteli inozemske, pokazali so pa napredek in že sedaj morejo imeti uspeh proti njim le najizbranejši.

———

Kot poročajo časopisi, je že zasigurana udeležba Jugoslavije na olimpijadi v Münchenu. Posamezne države bodo nastopale z osmimi igralci in dvema rezervama in je pričakovati, da se bo udeležilo te ogromne prireditve blizu dvajset držav. Koncem tega meseca se bo vršila slična prireditev na Dunaju med podonavskimi državami. Posamezne države bodo nastopile s šestčlanskimi moštvi. Povabljena je bila tudi Jugoslavija, o katere udeležbi pa jugoslovanska šahovska zveza še ni odločila. Prireditelji bodo povrnili stroške oskrbe, dočim bi stroške vožnje morala nositi vsaka država sama. Pričakovati je, da se bo te dosedaj nove prireditve udeležila tudi naša država, ki bi imela lepe izglede, da si v tej borbi osvoji prvo mesto.

———

S turnirja v Moskvi prinašamo danes naslednjo partijo, v kateri je Flohr z izvrstno igro odbil Eliskasesov napad in zmagal s protinapadom.

Flohr — Eliskases

1. d2—d4, Sg8—f6; 2. c2—c4, e7—e6; 3. Sg1—f3, b7—b6; 4. Sb1—c3 (druga možnost je bila tukaj g2—g3 in Lf1—g2, ki daje tudi belemu dobro igro), Lc8—b7; 5. Lc1—g5, Lf8—b4; 6. Dd1—c2, h7—h6 (dobra poteza! Beli se mora odločiti, ali hoče vztrajati pri vezavi skakača f6, ali se pa odpovedati učinkovanju svojega damskega lovca na damskem krilu); 7. Lg5—h4, —00; 8. e2—e3, d7—d6; 9. Lf1—d3, Sb8—d7 (oba nasprotnika sta odlično mobilizirala svoje figure); 10. 0—0 (Flohra sili slab položaj v turnirju k ostri igri. Partija postane sedaj zelo napeta), c7—c5; 11. d4—d5 (c linija mora ostati zaprta), Lb4×c3; 12. b2×c3, e6×d5, 13. c4×d5, Dd8—c7; 14. e3—e4, c5—c4; 15. Ld3—f1! (na Ld3—e2? bi sledilo Tf8—e8 in Sf3—d2 ne bi šlo radi Sf6×d5), Tf8—e8; 16. Sf3—d2, b6—b5; 17. f2—f3, a7—a5; 18. Lh4—f2 (beli zbira svojo vojsko, ker postaja črni napad nevaren), Lb7—a6; 19. Kc1—b2 (kralj mora napraviti prostor belim figuram, da se postavijo v obrambo), Te8—c8; 20. Kb2—a1, b5—b4; 21. Td1—b1, Ta8—b8; 22. Lf2—d4 (grozilo je b4—b3)), Sd7—e5; 23. Lf1—e2, Dc7—e7 (črni si je zgradil idealno napadalno pozicijo, toda sedaj ne najde pravega nadaljevanja in se spusti v brezizgledne manevre z damo. V poštev je prihajalo Lf6—d7); 24. Th1—c1, De7—e8 (grozi b4—b3); 25. Dc2—d1, b4×c3 (na b4—b3 bi sledilo sedaj a3); 26. Ld4×c3, La6—b5; 27. Dd1—e1, De8—e7; 28. Sd2—f1! (Flohr je srečno prestal najhujše in prišel je čas, da začne s protinapadom), Sf6—d7; 29. Sf1—e3, g7—g6; 30. De1—d2, Kg8—h7; 31. Dd2—d4, f7—f6; 32. h2—h4, Sd7—c5; 33. h4—h5, Lg6—e8 (hiti v obrambo, toda izgubi pešca); 34. h5×g6+, Le8×g6; 35. Tb1×b8, Tc8×b8; 36. Se3×c4, De7—d7; 37. Sc4—d2, Dd7—a7; 38. Tc1—b1, Tb8×b1+, 39. Sd2×b1, Da7—b6; 40. Sb1—a3, Lg6—e8; 41. Dd4—d2, Sc5—a4; 42. Lc3—d4, Db6—c7; 43. f3—f4, Se5—d7; 44. Sa3—b5, Dc7—d8; 45. Dd2—c2, Sd7—b6; 46. e4—e5+, Le8—g6; 47. Le2—d3, Dd8—g8; 48. Dc2—c7+, Dg8—g7; 49. Ld3×g6+, Kh7×g6; 50. Dc7—c2+, Kg6—f7; 51. e5×f6 in črni se je vdal, ker nima več obrambe proti belemu napadu vseh figur.

Razvezano snopje

Kaj je bila „trozveza“

Ko je Bismark po zmagi nad Francozi ustanovil novo nemško cesarstvo, je v strahu pred francosko revanžo potreboval zaveznika. Avstro-Ogrska se je začela takrat vrivati na Balkan in je prišla vedno bolj navzkriž z Rusijo. Ko so leta 1878 na berlinskem kongresu prikrajšali Rusijo za sadove njenih zmag nad Turki, se je tudi staro prijateljstvo med Rusi in Nemci ohladilo. Tako sta Bismark in Andrassy, ki je vodil avstrijsko zunanjo politiko, naslednje leto sklenila zvezo v varstvo pred Rusijo. Upala sta, da se bo tej zvezi pridružila Anglija, toda namesto nje se je kmalu ponudila kot tretji zaveznik Italija. Ta sicer Avstrije ni marala, toda ko so ji Francozi leta 1881 tako rekoč pred nosom vzeli Tunis, v katerem so Italijani videli svojo bodočo kolonijo, so bili tako užaljeni, da je kralj Humbert še iste jeseni napravil obisk na Dunaju, naslednjo pomlad — maja 1882 — pa je bila sklenjena trozveza med Avstro-Ogrsko, Nemčijo in Italijo. Ta trozveza je bila še nekrajkrat podaljšana, pri čemer je Italija dosegla vedno kake spremembe sebi v prid, dokler se ni maja 1915 na znan način klavrno končala.

Prve dramatske predstave v Ljubljani in prvi slovenski igralski teksti

Dramatske predstave se spominjajo v Ljubljani že v protestantskih časih (Frischlin v Schulordnung), kar priča tudi opomba iz leta 1598 pri predstavi jezuitskih dijakov igre (seveda v latinskem in nemškem jeziku) »Žrtev Izakova«, da je bila »mnogo lepši kakor prešinje protestantske igre«. Potem so predvsem jezuiti, ki jih je škof Hren poklical v Ljubljano leta 1596, igrali od leta 1602—1638 nad 40 iger svetopisemskega značaja. To so tako imenovane »jezuitske šolske igre«. Med pisatelji teh iger se imenuje tudi poznejši zgodovinar Janez Ludvik Schönleben. Igrali so tudi v cerkvi (na belo soboto 1635) v redutni dvorani, na dvorišču jezuitskega kolegija pri Sv. Jakobu ali pa na letnem dvorcu »Pod Turnom«. Tu se je igrala igra »Paradiž« večkrat v latinskem in nemškem jeziku, za l. 1670 pa stoji v zapiskih, da »se je nekaterim ubogim dijakom dovolilo izven mesta igrati nekaj dni to igro tudi v domačem jeziku«, to je slovenskem. Tako se torej mora to leto vzeti kot leto prvi slovenske predstave, katere tekst pa ni ohranjen. Istega leta pa je tudi hrvaški plemič Franjo Krsto Frankopan, ki so ga kmalu potem obglavili na Dunaju, prevedel nekaj prizorov Molierove komedije »George Dandin« iz l. 1669, ki je izšla letos v prevodu prof. Koštiala pod naslovom »Jurij Tepček« na hrvatski jezik, pa na ta način, da je osebo Jurija Tepčka napravil za Slovenca ter mu dal govoriti štajersko slovenščino, ki jo je Frankopan znal, ker je imel tam svoja posestva. Ta tekst je ohranjen (samo odlomek), ter je prvi igerski tekst, kjer ob hrvaščini nastopa tudi slovenščina. Toda prvi samostojen in celoten slovenski igerski tekst je šele škofjeloška pasijonska procesija p. Romualda iz Štandraža pri Gorici iz l. 1721. — Taki so bili početki dramatskih predstav na Slovenskem, pa tudi slovenske dramatike.

Hiša v dveh državah. A. Borden v Sanfordu v Ameriki ima svojo stanovanjsko hišo ravno na meji države Rhode Island in Massachusetts; iztočni del hiše spada v eno državo, zapadni del pa v drugo.

Nemško prodiranje na Balkan

Obisk dr. Schachta v Belgradu

Predsednik nemške narodne banke in član kabineta nemške vlade g. dr. Schacht obišče te dni prestolnice balkanskih držav: Belgrad, Atene, Sofijo in Bukarešto. Kot javlja nemško časopisje, je namen njegovega potovanja v prvi vrsti ta, da izgladi pot tesnejšega sodelovanja med Nemčijo in balkanskimi državami zlasti na trgovinsko-političnem področju. Pri tem bo skušal g. Schacht razpršiti tudi mnoge pomisleke, ki so se zadnje čase pojavili v pogledu koristi, ki jih imajo balkanske države od nemške trgovine in kateri pomisleki se pripisujejo mnogoštevilni konkurenci, ki na vse tesnejše gospodarsko sodelovanje balkanskih držav z Nemčijo ne gleda baš s prijaznimi očmi. G. Schacht bo skušal odstraniti tudi ovire, ki obstojajo pri odvijanju samega izmenjalnega sistema, v katerem obstojajo vsled devizne politike resne in objektivne težkoče. In nazadnje, Nemčija stoji tik pred sprejetjem novega deviznega zakona, vsled česar mora imeti jasno sliko gospodarskega položaja držav na Balkanu, s katerimi vzdržuje najtesnejše trgovinske stike. Ako končno omenimo še dejstvo, da je Nemčija v zadnjih letih znatno izpopolnila svoje kmetijstvo, k čemer je najbolj pripomogla njena dosledno izvajana avtarkična politika in da interesi nemškega agrarca vse močnejše vplivajo na vodstvo zunanje trgovinske politike Nemčije, potem nam je namen potovanja g. dr. Schachta popolnoma razumljiv.

Ako pogledamo na trgovinske odnošaje Nemčije z balkanskimi državami, potem nam bo na prvi pogled jasno, da postajajo ti odnošaji od leta do leta vse tesnejši in da zavzema Nemčija v gospodarstvu balkanskih držav eno najvidnejših mest. Trgovinski promet Nemčije z Jugoslavijo, Bolgarijo, Grčijo, Romunijo in Madžarsko, ki je znašal še leta 1933 skupno 333 milijonov mark, se je dvignil v lanskem letu na 572 milijonov, to je za 63%. V prvem četrtletju letošnjega leta pa je promet dosegel že višino 181 milijonov mark (kar znači ponoven dvig za 50%. Izvoz blaga v Nemčijo iz teh držav, ki je znašal še leta 1933 198.5 milijonov mark, se je povečal v letu 1935 na 391.1 milijonov mark, dočim je uvoz iz Nemčije v balkanske države, četudi se je stalno povečaval, dosegel znatno nižjo točko in to 252.6 milijonov mark (1933:154.3), tako, da je znašal celokupni pasivni saldo Nemčije napram imenovanim balkanskim državam lani 66.5 milijonov mark ali okoli 1 milijarde in 300 milijonov dinarjev.

Te številke pričajo o veliki važnosti in gospodarski pomembnosti trgovinskih odnošajev Nemčije za balkanske države in nič manj tudi o važnosti in pomembnosti teh odnošajev za nemško gospodarstvo. To poslednje dokazuje tudi dejstvo, da predstavljajo trgovinski odnošaji Nemčije s temi državami 7.7% celokupnega nemškega uvoza in 5.9% celokupnega nemškega izvoza. Za balkanske države niso ti odnošaji nič manj pomembni, kajti tudi Nemčija zavzema v trgovinskih bilancah teh držav eno najvažnejših mest. Tako je bila na primer udeležena Nemčija lani pri celokupnem izvozu: Bolgarije z eno polovico, Grčije z eno tretjino, Madžarske z eno četrtino in Jugoslavije ter Romunije s po eno šestino. Pri uvozu iz Nemčije je znašal ta odstotek: v Bolgariji polovico, v Romuniji eno četrtino, pri Madžarski in Grčiji eno petino in pri Jugoslaviji eno šestino.

Nastane tedaj vprašanje: ali je mogoč še nadaljnji razvoj trgovinskih odnošajev med Nemčijo in balkanskimi državami in ali nimamo morda pričakovati, da bo sledil v tem pogledu preokret v druge smeri?

Trgovina ne pozna sentimentalnosti. Niti niso bili sentimentalni razlogi, ki so privedli nemško trgovino v ta del Evrope. V tem smo si na jasnem. Zato je potrebno pogledati stvari v oči in pravilno oceniti vrednosti dosedanjih in bodočih trgovinskih odnošajev Nemčije z balkanskimi državami. Načela »do ut des« so se že davno preživela v mednarodno-trgovinskih odnosih. Iskrena volja pogodbenikov, da dosežejo obestranske koristi za žrtve, ki jih morajo nositi tudi obojestranski, igra v modernih trgovinskih pogodbah za prvo načelo. Ako pa hočemo pravilno presojati sedanji kompenzacijski sistem trgovinskih odnošajev Nemčije z balkanskimi državami, tedaj vidimo na primer, da ne kaže presojati razmerja Nemčije napram balkanskim državam kot celino, marveč, da je potrebno vzeti v obzir individualnosti posameznih držav, njih gospodarstvo in tudi njihove socijalne in druge interese. Že v razliki odstotkov udeležbe Nemčije v trgovinskih bilancah posameznih balkanskih držav je potrjeno to mnenje. Te razlike brez dvoma niso toliko rezultat ugodnih ali manj ugodnih trgovinskih pogodb, kot pa odraz različnosti gospodarskih struktur posameznih gospodarskih zajednic na Balkanu, a do neke mere tudi brez dvoma odraz specijalnih razlogov mednarodne politike. V tem pogledu ima obisk predsednika nemške nar. banke g. dr. Schachta svoj poseben pomen.

Za Jugoslavijo obstojajo v pogledu trgovinskih odnošajev z Nemčijo izvestna nerešena vprašanja, med katerimi zavzema vprašanje izravnanja kliriških saldov brez dvoma prvo mesto. V Nemčiji zamrznjena aktiva jugoslovanskih izvoznikov so znašala začetkom tega leta 480 milijonov dinarjev, s čemer smo dosegli najvišjo točko nemške zadolžitve pri nas, odkar obstoja jugoslovansko-nemški kliring. Koncem maja letos pa so se naša aktivna salda znižala na 378 milijonov dinarjev ali na okoli 21 milijonov mark. Vendar pa tudi to zmanjšanje ne predstavlja posebnega izboljšanja napram letu 1935 (24.5 milijonov mark), ako pomislimo na razmerje iz leta 1933, ko smo bili še mi pasivni za okoli 300.000 mark. Od tega časa pa so se povečali nakupi Nemčije pri nas na izredno višino in so dosegli vrednost 61.4 milijone mark (od 35.5 milij.), dočim se je uvoz v Jugoslavijo omejil na 36.9 milijonov mark (33.8 milijonov v prejšnjem letu). Šele v prvem četrtletju letošnjega leta se je posrečilo Nemčiji povečati svoj izvoz v Jugoslavijo, tako, da se je zmanjšal nemški pasivni saldo od 8.2 v prvem četrtletju na 6.6 milijonov mark. Tu so se pokazali vplivi naše finančne politike na zunanjo trgovinsko politiko naše države, kar je dalo navedene ugodne rezultate. Popolnoma je razumljivo, da je morala naša država vsled take politike znatno omejiti uvoz blaga iz drugih držav, ako ni hotela ogrožavati aktivnosti naše plačilne bilance. Med mnogoštevilnimi nabavami naše države pri nemški veleindustriji naj omenjamo samo pogodbo s Kruppom za metalurgične industrije v Zenici. S tem pa se je pojavila nevarnost za gospodarsko ekskluzivnost, kar ne more imeti dobrih posledic za mednarodno trgovino. Na drugi strani vodi to stanje v reakcijo konkurentov Nemčije, ki čutijo težke posledice svoje izolacije na trgih, kjer so še pred nedavnim časom imeli solidne odjemalce. Končno je nastalo negodovanje gospodarskih krogov v samih balkanskih državah radi neizravnanja visokih pasivnih saldov Nemčije. Očitki gospodarskih krogov balkanskih držav, ki so naslovljeni na Nemčijo v pogledu neplačanja dolgov iz kliringa, se vsled gornjih dejstev opirajo v glavnem na trditev, da je Nemčija namenoma ustvarila ta visoki pasivni saldo v balkanskih državah, da bi na ta način prisilila vse balkanske države na nakup njenih industrijskih proizvodov. Dejstvo, da so balkanske države dejansko in v danem položaju odvisne od tega nakupa, ako hočejo priti do plačila svojih terjatev in da se baš radi tega čim dalje bolj zožava krog nemških konkurentov na Balkanu, nas sili na resno razmišljanje. Naloga g. dr. Schachta v tem pogledu bo, da te očitke ovrže z ureditvijo tega vprašanja v skladu z željami in zahtevami našega gospodarstva.

Po našem mnenju obstoji možnost razširitve enostranskih kliriških pogodb na mnogostrane, h katerim bi mogle pristopiti vse večje evropske države, pred vsem pa Velika Britanija in Italija. S takim mednarodnim kliringom bi se omejile dosedanje težkoče izplačevanja pasivnih saldov na najnižjo točko, dočim bi se v gospodarstvu posameznih aktivnih držav izključila velika nevarnost neracijonalnega uporabljanja kliriških kreditov v neproduktivne svrhe, kar se pojavlja vedno, kadar je gospodarsko in finančno šibkejšemu vsiljena volja močnejšega. In končno ne smemo pozabiti tudi dejstva, da bi pri današnjem enostranskem kliringu tudi tedaj ne bilo mogoče pričakovati posebno ugodnih uspehov, ako bi Nemčija v redu izplačevala svoja pasivna salda v — markah, ker bi mi morali te marke zopet plasirati samo v — Nemčiji, ali v najboljšem slučaju z velikim rizikom izgube na tečajne razlike, le deloma v ostalem inozemstvu, ki bi popraševalo po markah. Resnica je tedaj, da je dosedanji način kliriškega izravnanja pokazal poleg svoje dobre strani, da omogočava izmenjavo blaga, še več slabih strani, ki pa se ne dajo drugače odstraniti kot z zamenjavo enostranih kliringov v — kolektivne.

Predsednik nemške nar. banke g. dr. Schacht se bo lahko prepričal na lastne oči, da obstoji pri nas resna in velika volja za kar najtesnejšim gospodarskim sodelovanjem Jugoslavije z Nemčijo in da so želje in zahteve našega gospodarstva upravičene in to tem bolj, ker predstavljajo stvarne pogoje za bodoči razvoj naših trgovinskih odnošajev z Nemčijo. n-g.

Proti trdi stolici,

čkrom in katarju v črevih je dobro sredstvo naravna

Franz-Josefova

grenka voda, če se jemlje večkrat na dan.

Reg. po min. soc. pol. in nar. zdr. S-br. 15-685, 25. V. 35.

Uvozna kontrola

Finančni minister je uveljavil odlok, po katerem se začne dne 25. junija uvozna kontrola in po tem datumu uvoznik ne more uvoziti blaga iz nekliriških držav, niti cariniti, če nima predhodne odobritve Narodne banke.

Seznam predmetov, ki so podvrženi uvozni kontroli, je naslednji:

Tar. št. 5. 1 oluščen riž; tar. št. 5. 2. neoluščen riž; tar. št. 17. 1 zemeljski orehi, neoluščeni; tar. št. 18. 1 a in b limone, pomaranče, mandarini; tar. št. 19. banane; tar. št. 25. 1. surova kava; tar. št. 96. pluta, surova, neobdelana; tar. št. 104. 4. kolofonija; tar. št. 169. 1. antracit; tar. št. 169. 2 kameni premog; tar. št. 169. 4 koks; tar. št. 274. enonitna bombažna preja; tar. št. 275. dvonitna ali večnitna bombažna preja; tar. št. 276. bombažna preja za nadrobno prodajo; tar. št. 277. gladke bombažne tkanine; tar. št. 278. bombažni žamet, pliš in slične tkanine; tar. št. 312. 1 preja iz česane volne nad št. 16, enonitna, surova; tar. št. 312. 2 predivo iz česane volne (kamgarn) nad št. 16, enonitna, beljena, barvana in tiskana; tar. št. 313. 1 a preja iz grebenane volne (Streichgarn), enonitna, surova; tar. št. 313. 1 b preja iz grebenane volne, enonitna, beljena, barvana, tiskana; tar. št. 317 volnene tkanine; tar. št. 327. 1. 2. preja iz umetne svile, surova, bela, barvana; tar. št. 393. 1 c cevi in obroči za pnevmatike; tar. št. 429 izdelki iz plute; tar. št. 440. 1. zamaški iz plute; tar. št. 357 železna in jeklena pločevina; tar. št. 539 cevi iz železa in deli za spajanje cevi iz železa; tar. št. 652 motorna kladivca, motorna dvigala, kompresorji, hladilni stroji; tar. št. 655 šivalni stroji; tar. št. 663 dinamo stroji, alternatorji in elektromotorji; tar. št. 665 radijski aparati; tar. št. 667. 2 b električne žarnice, razen žarnice za žepne svetilke; tar. št. 675 avtomobili in njih rezervni deli.

Poštna hranilnica v maju

Dodatno k že objavljenim podatkom prinašamo še te-le številke:

Število računov je v vsej državi naraslo za 80 na 25.765. Pri posameznih podružnicah je število računov naraslo: Belgrad za 36 na 6818, Zagreb za 14 na 7633, Ljubljana za 18 na 6779, Sarajevo neizpremenjeno na 3184 in Skoplje za 12 na 1351.

Gibanje vlog na čekovnih računih je v znamenju padanja. Padle so vloge v Belgradu od 492.4 na 452.7, v Sarajevu od 124.44 na 115.16 in Skoplju od 40.0 na 49.3 milij., narasle pa so čekovne vloge v Zagrebu od 293.7 na 300.8 in v Ljubljani od 166.7 na 174.7 milij. V vsej državi so se čekovne vloge zmanjšale v maju od 1127.3 na 1092.7 milij. din.

Odtok zlata iz Francije

V dobi od 29. maja do 5. junija je po najnovejšem objavljenem izkazu Francoske banke znašal odtok zlata iz Francoske banke 1500.6 milijonov frankov in je s tem zlati zaklad banke padel na 55.521.4 milij. frankov. Deloma je bil ta odtok kompenziran s povečanjem takoj zapadlih naložb v inozemstvu za 451.7 milij. frankov, tako da znaša čista izguba samo nekaj nad 1 milijardo frankov. Naložbe v inozemstvu, ki so potrebne radi lažjega manevriranja pri obrambi franka, so dosegle 5. junija 591.15 milij. Povečala pa se je tudi obremenitev banke. Narasla so skoro vsa posojila banke, povečal se je obtok bankovcev za 257.2 na 84.962.3 milij., zmanjšale pa so se tudi zasedbe naložbe na žiru.

*

Ptujski sejmi. Zadnji sejem za konje in govedo je bil nadvse pričakovanje zopet dobro založen in tudi kupčija je bila dobra. Razlog za izredno velik dogon je pripisati okolnosti, da je potok Pesnica poplavil letos vso pesniško dolino, s čemer je povzročena velikanska škoda in je uničeno vse seno, da ne bo bodoče zime dovolj krme. Dogon živine je znašal tokrat 918 glav, in sicer 138 volov, 468 krav, 21 bikov, 43 juncev, 75 telic, 7 telet in 166 konjev. Od teh so prodali 228 komadov. Cene govejí živini se od zadnjega sejma niso spremenile in so bile naslednje: voli 3 do 4 din, krave 1.50 do 3.75 din, biki 2.50 do 3.25 din, junci 3.25 do 3.50 din, telice 2.75 do 3.80 din za kg žive teže; konje so prodajali po kakovosti, in sicer od 300 do 3500 din, žrebeta pa od 600 do 2000 din; cene konjem za klanje so znašale 1.75 din za kg žive teže. En vagon teh poslednjih je bil odpravljen v sosedno Avstrijo.

Din 6.-

Rada se peni, zelo osvežuje, izdatna pri uporabi.

NIVEA PASTA ZA ZOBE

Normalna tuba Din 6·—, velika dvojna tuba Din 10·—.

Občinska hranilnica v Gor. Radgoni

Pod tem naslovom je priobčilo »Jutro« članek, ki nas izziva na javno žehto perila bivše JNS, ki je vsa povojna leta vladala v Gornji Radgoni s pomočjo Nemcev in nemčurjev. V interesu poštenih Gornjeradgončanov smo hoteli vse to umazano perilo oprati doma. »Jutrov« dopisnik, odnosno njegov sekundant pa nas izziva, da javno ožigosamo delo nekdaj vladajočih JNS-arjev.

»Jutro« dopisnik je po 14 dneh ujel toliko sape, da je vrgel v javnost senzacijo, da je kr. banska uprava bivši upravni odbor obč. hranilnice razrešila radi vzornega in nesebičnega dela. Za nesebično in vzorno poslovanje je najbrž jasen dokaz dejstvo, da so nekateri člani upravnega odbora imeli ogromna posojila, dasiravno pravila obč. hranilnice to prepovedujejo.

Ali je mar vzorno in vestno vršilo svoje posle bivše ravnateljstvo obč. hranilnice, ko je ob priliki ogromne poneverbe preko 800.000 din pred par leti javnosti sporočilo, da znaša poneverba le 200.000 din? Lansirali so v javnost celo vest, da sta dva člana ravnateljstva ta znesek krila iz svojih sredstev. Vse to je bilo le za javnost, dejstvo pa je, da je ta ogromni znesek še danes vedno pasiven za obč. hranilnico.

Zo podeželski denarni zavod, kakor je obč. hranilnica v Gor. Radgoni, je bil to hud udarec, pod katerim ječi še danes, bivše ravnateljstvo pa ni smatralo za umestno o tem obvestiti javnosti in tudi ne občine, ki jamči za obč. hranilnico. Nič manjšega udarca pa ni zadal zavodu zadnji gospod ravnatelj s tem, da je v zadnjem času pred izročitvijo izvršil strokovnjaško finančno transakcijo, s katero je obč. hranilnici onemogočil dohodek na razliki obresti letno nad 30.000 din. Več bo o tej zadevi v interesu obč. hranilnice povedala nadzorna oblast in se bomo k temu poglavju najbrž še oglasili.

Kar se tiče hvalisanja »Jutrovega« dopisnika, koliko da je obč. hranilnica stavila svojih denarnih sredstev na razpolago občini Gor. Radgona, bomo povedali ob priliki. Za danes naj ve javnost le to, da je teh sredstev toliko, da bi v kratkem morala obč. hranilnica prevzeti jamstvo za občino vsled prevelikih na razpolago danih denarnih sredstev. So bili pač povsod pri obč. hranilnici, pri občini, pri obč. opekarni eni in isti in povsod so se izkazali za fin. strokovnjake.

Pri ustanovitvi obč. hranilnice je občina Gor. Radgona prevzela polno jamstvo za vse poslovanje hranilnice, dočim pravila niso dopuščala občini prav nikakega vpliva na upravljanje poslov in na sestavo uprave. Vsa gori navedena dejstva nudijo zadosten razlog, da je ban. uprava razrešila dosedanjo upravo in imenovala za gerenta g. Joža Hrastelja, ki je narodno neoporečen ter praktičen in izkušen gospodar. Njegova naloga bo, da izposluje spremembo pravil tako, da bodo odgovarjala značaju obč. hranilnice kot pupilarno varnega denarnega zavoda in da bo obč. hranilnica res občinska hranilnica pod kontrolo in vplivom občine, ne pa tako, kakor dosedaj, ko je bila obč. hranilnica le po imenu občinska, v resnici pa le domena nekaterih gospodov.

Z imenovanjem gerenstva si obč. hranilnica lahko samo čestita, ker bo v doglednem času rešena enkrat za vselej sličnih fin. operacij, kakor jih je doživela v zadnjih letih. V bodoče jo bodo vodili ljudje javnega zaupanja in v javno in splošno korist občine, kar je najvažnejše.

Agrarna reforma na veleposestvu Auersperga na Kočevskem

Z ozirom na članek glede agrarne reforme na veleposestvu Auersperga v Kočevju v našem listu z dne 31. maja t. l. priobčujemo poslano izvajanja zastopnika Auerspergovega posestva, g. dr. Friderika Luckmanna, ne da bi list hotel s temi izvajanji vezati tudi svoje mnenje, prepuščajoč končno odločitev v tej zadevi merodajnim činiteljem.

Posestvo Auersperg, ki je bilo kupljeno leta 1670 od grofa Kieselna, je bilo svojčas obširnejše kakor je danes in se je ob priliki servitutne odveze po l. 1848 odstopilo okoliškim občinam polovico takratnega posestva.

Sedanja gozdna agrarna reforma bazira na § 24 agrarnega zakona z dne 19. junija 1931, ki pravi, da se lahko razlaste veleposestniški gozdovi za kritje potrebe na lesu.

Radi ugotovitve, koliko znaša potreba okoliških občin, določa Pravilnik z dne 15. julija 1931, da se imenujejo komisije, sestoječe iz šumskih strokovnjakov, ki naj ugotove potrebe ljudstva po lesu.

Te komisije v dravski banovini niso poslovale. Ministrstvo poljoprivrede je izdalo v sporazumu z ministrstvom za šume in rudnike in z odobritvijo ministrskega sveta ekspropriacijski odlok z dne 16. II. 1932. V tem ekspropriacijskem odloku se navaja potreba ljudstva kot notorična in da tudi vsi gozdovi veleposetva Auersperg ne bi zadostovali okoliškemu prebivalstvu za kritje potrebe na lesu.

Ekspropriacijski odlok torej ni vpošteval Pravilnika, ker potreba po lesu ni bila ugotovljena.

Vlada je potem te razlastitvene odloke potom čl. 75 finančnega zakona za leto 1932-33 uzakonila tako, da ni imel lastnik možnosti pritožiti se proti odloku.

Potreba po lesu ni tako velika, ker je vsa pokrajina obraščena z gozdom in je zahtevek ljudstva po zaslužku in ne po lesu.

Omeniti je treba, da je izšel l. 1922 zakon, ki je predvideval oddajo lesa iz veleposestniških gozdov po nizki ceni za potrebe okoliškega prebivalstva. Tega zakona se je poslužev**a**lo tudi prebivalstvo v okolici Auerspergovega posestva in je zahtevalo povprečno v letih 1922 do 1932 letno 2600 kub. m lesa. Ako se vpošteva letni dorastek 4 kub. m na 1 ha, bi znašalo to 650 ha. Že iz teh dveh primerov se razvidi, da potreba po lesu oziroma gozdnih površinah ni tako velika.

Že l. 1932 so izjavile okoliške občine, da žele glede gozdne reforme z veleposestvom skleniti sporazum, glasom katerega bi Auersperg odstopil cirka 4.500 ha gozdne površine brezplačno in bremen prosto ter obdržal ostali del gozda, obenem pa nosil tudi vsa patronatska in penzijska bremena, ki odpadejo sorazmerno na odstopljeni del.

Tudi začetkom letošnjega leta so bile občine zopet vprašane, katero stališče zavzamejo glede gozdne agrarne reforme na veleposestvu Auersperg in so se zopet skoro vse občine izjavile za pogajanja z veleposestvom.

Kar se tiče lesne industrije, je treba omeniti, da je veleposestvo po razlastitvi začetkom leta 1934 kupilo iz prejšnjih gozdov še cirka 20.000 kub. m lesa za vzdrževanje industrije in sicer je moralo veleposestvo ta les plačati dejansko v gotovini kljub temu, da ni dobilo za odvzete mu gozdove nobene odškodnine.

Sedaj pa, ko je postala kriza še večja, je moralo velposestvo restringirati svoj obrat in ga bo moralo morda tudi popolnoma ustaviti. Vzrok temu je predvsem, kakor že omenjeno, splošna kriza in so bila tudi druga veleposestva, katera imajo lastni les in jim ga ni treba plačati, primorana ustaviti obrate.

Veleposestvo želi živeti s prebivalstvom v dobrih odnošajih in želi, da bi se poravnava z občinami vsaj poizkusila, kar bi bilo gotovo v obojestranskem interesu.

Take poravnave so sklenili tudi ostali razlaščeni veleposestniki in sicer po tem ključu, da odstopijo cirka eno tretjino po velikosti in vrednosti razlaščenih gozdov, dočim ostaneta dve tretjini lastniku. Le v enem slučaju se je neki veleposestnik pri Rogaški Slatini poravnal po zani neugodnejšem ključu, vendar so bile tam vzrok posebne razmere, ki pa večini ne morejo priti v poštev. Pri Auerspergovem posestvu bi torej odgovarjal od 14.800 razlaščenih ha odstop cirka 5.000 ha.

Na tej podlagi naj bi se vršila pogajanja, ki bi pri obojestranski dobri volji gotovo dovedla do sporazuma.

Češnjev dan pod Gorjanci

Podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva v Novem mestu priredi dne 21. junija ob 9 dopoldne razstavo in semenj slovečih podgorjanskih češenj v Brusnicah. Prireditev te vrste je prva v teh krajih. Prireditelje je k temu vzpodbudilo dejstvo, da mnogo ljudi še ni videlo pravih češnjevih nasadov, ne v cvetju, še manj pa, ko njihov krasen sad zori. Saj so nam pri drugih narodih in pri Japoncih znani njihovi češnjevi nasadi, opevanje lepote češnjevega cvetja in sadu in izleti v take čarobne gaje itd.

Prebivalci mesta Prage imajo v majniku velike izlete in zabave v Troji, kjer je staroznana sadjarska šola. Češnje v tamošnjih nasadih so že 15. maja popolnoma zrele in se bo udeleženec kmetijske razstave l. 1922., ko se nas je Slovencev preko 200 iste udeležilo, prijetno spominjal teh krasnih nasadov in zrelega sadu, ki nam ga je 16. maja nudila tamošnja okolica. In zakaj ne bi uživali dobrote lastnega drevja, lepote lastnih krajev. Dolina gradov vas vse vabi, da izkoristite prvi nedeljski vlak na Dolenjsko in pridete k nam pokusit zrele češnje in se okrepčat in razveselit na Gorjancih pri »Gospodični« ali v vinogradih na Tolstem vrhu.

Po prihodu v Novo mesto ob 8 uri zjutraj se lahko vsak udeleženec v Novem mestu okrepča, na to pa bo odhod avtobusov v Brusnice. Ob 9 bo otvoritev razstave, ocena in poimenovanje razstavljenih češenj po posebni komisiji.

Nato po dogovoru pešizleti na Gorjance, na Tolsti vrh in spotoma ogledi češnjevih nasadov v Gornjem Suhodolu pri najbolj znanih sadjarjih Luzarju in Padaršiču.

Za prehrano naj vsak sam skrbi. Pijača se že dobi v zidanicah. Pri tem bo imel vsak priliko, da si nakupi češenj za domačo potrebo. Trgovci s sadjem imajo priliko, da sklenejo ugodne kupčije, saj takega sadu, kakor ga imamo tukaj v Brusnicah, je malokje.

Prijave udeležencev sprejema do 20. junija okrajni kmetijski referent g. Fr. Malasek v Novem mestu, ki daje tudi vse potrebne informacije. Na svidenje vsi sadjarji, sadni trgovci in ostali, ki ljubite naše kraje. Fotoamaterji na plan!

Podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva v Novem mestu.

*

Tvrdki Ta-Ta v Belgradu prepovedano delo. Belgrajski tednik »Trgovačke novine«, glasilo Zveze trgovskih združenj, objavlja na prvi strani vest, da je upravnik mesta Belgrada g. Milan Ačimovič podpisal odlok, s katerim se tvrdki Ta-Ta prepoveduje delo v Belgradu.

Znižanje glavnice. Na izrednem občnem zboru delničarjev tvrdke Greinitz, industrija železa, d. d., železarna Muta, s sedežem v Mariboru, bo predlagano znižanje glavnice od sedanjih 3.5 na 0.7 milij. din in zmanjšanje števila članov uprave na 3.

Odlog plačil je dovolilo ministrstvo trgovine in industrije Mestni hranilnici v Ljutomeru. Odlog plačil velja za 6 let od 15. maja 1935, obrestna mera pa znaša 3.5% počenši s 4. marcem t. l. Zavod je imel na koncu leta 1935 vlog na knjižice 4,773.816.50 din, na tekočem računu pa 505.005.42 din vlog.

Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini Zidar Justi, trgovke v Litiji, narok za sklepanje poravnave 10. julija; terjatve je prijaviti do 6. julija. Nadalje je uvedeno poravnalno postopanje o imovini Müllerja Teodorja, trgovca z mešanim blagom na Muti ob Dravi, narok za sklepanje poravnave 6. julija, oglasiti se je do 30. junija 1936.

Pretvoritev tvrdke. Tekstilna industrija R. Thaler v Škofji Loki se je izpremenila v družbo z omejeno zavezo: Tekstilna industrija Brumen & Thaller, dr. z o. z., Škofja Loka, katere glavnica znaša pol milijona din.

Tri dni križem kražem po Palestini

Z avtom smo se iz Kaire pripeljali v Sinajsko puščavo. Čudovito so vplivale na nas neskončne prščene planjave, kjer ni bilo ne rastlin ne živali ne življenja. Sam molk in puščava.

El Hassana

To je angleška postojanka sredi puščave. Je le vojaškega pomena. Občutili smo neizmeren vpliv Angležev po vsem svetu. Pot iz Prednje Azije v Egipt je pač prava pravcata cesta narodov. Tod so že stopali Asirci, Babilonci, Egipčani. Judje, Grki, Perzijci, Rimljani, Turki, Arabci,

Palestinska pokrajina, kjer se je iz manjših prask razvila pravcata vojna

krščanski križarji, Napoleonovi vojščaki in v svetovni vojni: Nemci in Angleži. Angleži so zdaj položili roko na to pot; vse je v duhu njih moči, povsod El Hassana...

Palestina

Petdeset kilometrov za El Hassano se začne Palestina. Prvo, kar zagledaš, je angleško letališče s petimi, šestimi angleškimi letali. Tu pregledajo potne liste in te vprašajo, ali si Jud, ker so tu Arabci. Kmalu dospeš do Beersheeba, nekdaj Birsaba, kjer si je Abraham izkopal vodnjak. Tu si v čajalnici odpočiješ in spoznaš, kako zelo so zasovraženi Judje in kako Arabci poudarjajo, da je ta zemlja njihova last — ne pa judovska.

Jeruzalem

Kraj najraznovrstnejših občutkov za slehernega zemljana! Kristjani častijo to mesto zaradi spominov na svojega Gospoda. Judje še zmeraj objokujejo prognanstvo in hrepenijo po nekdanji oblasti. Mohamedanci, ki jih je tu največ, se skrivši veselijo, ker je na prostoru, kjer je bil nekoč judovski tempelj, njih najlepša mošeja. Angleški svetovni politiki pa pazijo na to, da ostane Jeruzalem, ki je tako važna strateška točka, v njihovi oblasti. — Ko prideš v Jeruzalem, si silno razočaran. Zdi se ti ,da si prišel v mesto samih bank in borz in trgovin. Vse je en sam zaslužek, eno samo oderuštvo in sleparstvo. Koj si obdan z neštetimi vodniki... Zvečer vidiš na trgu najrevnejše ljudi ki ležijo ko snopi na golih tleh in spijo, medtem ko se iz bližnjih zabavišč čuje smeh in grohot in godba. Ves otožen odideš na Oljsko goro ali v tihi vrt Gethsemane.

Tel Aviv

Še pred 15 leti je bilo to najmlajše judovsko mesto navadna, beraška vas pred vrati Jafe. Zdaj stojijo vzdolž morja mogočne, nove stavbe. Slišati je le nemško govorjenje. Polno je raznih zabavišč, barov, kavarn. Ves Tel Aviv se na večere shaja ob morju.

Hebrejščina in komunistične zastopnice

Komunistke spoznaš v tem mestu, ker nimajo krila, ampak kratke hlače. Menda mislijo, da bodo v tako modo pridobile več pristašev in pristašic komunizma. Povsod vidiš hebrejske napise: to so Judje, ki hočejo doseči, da bo čez pet let povsod vse hebrejsko. Otroci se učijo hebrejščine v šoli in judovski priseljenci iz Evrope se je morajo naučiti. Toda Arabci se krčevito branijo te novotarije in tudi Angleži niso nič kaj pri volji, da bi govorili ta nerodni jezik ali bi celo pisali s takimi zveriženimi črkami. Vsak Jud je dolžan vzeti v službo samo Jude in kupovati le pri Judih in pospeševati judovstvo. Za zemljo plačujejo vsakršne desetkrat previsoke cene.

Tretjega dne smo ce peljali proti

Genezaretu in Damasku.

Pokrajina je vsa v hribčkih, malo je gozdov, a tla so rodovitna. Ljudstvo je mohamedansko, Judov je malo. V Nazaretu ni baje niti enega. V Naimu in v Kani smo občudovali prekrasno lepoto ondotnih žensk, ki so jih proslavljali že pisci starega veka. — Ob Genezareškem jezeru ali Galilejskem morju se pa že šopirijo Judje, kjer je tudi judovsko letovišče. Obrežje je posejano z ličnimi vilicami. Tu je tudi nekaj Nemcev, Judov, ki želijo, da bi bilo vse judovsko. Če jim bo to uspelo? Kmalu smo preko Jordana dospeli iz Palestine v Sirijo. —

Neguš sprejema. V neki zasebni hiši v Wimbledonu pri Londonu sta neguš in njegova hči, princesa Yashimabet, priredila vrtno veselico. Na to veselico so bile povabljene odlične angleške gospe in pa zastopnice 32 ženskih društev. (Znano je pa že, da se je laška vlada zoper take neguševe sprejeme v Angliji že pritožila.

Petletka v Južni afriki

Kapstadt — vojno pristanišče

Angleži so izdelali podroben načrt za ohranitev miru za vsako ceno, za čim trdnejšo obrambo vseh svojih postojank. Zato je v teh dneh prispel v Kapstadt v Južni Akrifi južnoafriški brambni minister Osvald Pirow, da se mesto Kapstadt premeni za vojno angleško torišče za letalstvo. Ker so Italijani zavojevali Abesinijo, je dobil ta načrt še večji pomen, saj je glede na strategijo Rtič dobre nade zares jako važen. Mislijo tudi na to, kako bi bilo, če bi bil nekoč Sueški prekop zaprt. Potem bi bila pot mimo Rtiča dobre nade na vsak način edina in najvažnejša.

»Petletka«

določa, da bodi v britski Južni Afriki namesto 3000 — kar 15.000 častnikov in vojakov; miličnikov naj bi bilo 40.000 in meščanske vojske 90.000 mož.

Glede na letala — bo v bodoče v Južni Afriki 76 modernih letal in 60 bombnikov. Pilotov bo 1000 in letalskih strojnikov 3000.

Brez uvoza iz inozemstva

Južna Afrika se mora po načrtu vojaške petletke Angležev popolnoma osamosvojiti in ne sme biti navezana na uvoz iz Evrope glede na industrijske potrebe. Vojno pristanišče Simonstown bodo popolnoma preuredili za izdelovanje orožja in streliva. Prav tako bo bližnje otočje opremljeno s težkimi možnarji in zaliv Saldanha bo letalsko pristanišče.

Malta in Afrika

V vojni Italije zoper Abesinijo so Angleži kaj kmalu spoznali, da je otok Malta že izgubil svoj pomen, zlasti še spričo italijanske letalske premoči. Zato so obrnili pogled na afriško mesto Kapstadt, ker je od tu v Singapore in druga daljnja morja angleške posesti bolj blizu ko z otoka Malte. Mimo tega more Anglija zapreti dohod v Sredozemsko morje, ker je Gibraltar njen in prav tako vhod v Rdeče morje. — Južnoafriški brambni minister Pirow je jako zmožen in delaven človek, ki mu Angleži veliko zaupajo. Je pa nemškega pokolenja, saj je bil njegov stari oče nemški protestantovski misijonar.

〰〰〰

»Pa si se navsezadnje le oženil, prijatelj,« se začudi prijatelj Škotu, ki je pred kratkim trdil, da bo razdrl zaroko.

»Moral sem se, kajti moja izvoljenka se je tako odebelila, da si ni mogla sneti zaročnega prstana, pustiti pa ji ga tudi nisem hotel.«

K nesreči v Bukareští. Kakor so časopisi že ob no poročali, se je na bukareških slavnostih udrla tribuna, kakor je vidati na sliki.

Podgana in njen pomen za življenje in smrt človeka

Čeprav je človeku podgana nekaj, kar najbolj zaničuje, vendar mu je najbolj — podobna. Podgana — kakor človek — uživa vse: meso, žito, sadje, orehe, jajca, ribe — in če ne gre drugače — tudi svoje vrstnice. Podgana ima iste bolezni ko človek in je zlasti sprejemljiva za raka — prav tako kot človek. Podgana more živeti v vseh podnebjih, tudi v takih, kjer bi druga žival poginila. Po vsem tem je na podlagi bioloških dognanj podgana tista žival, ki je najpripravnejša za poskuse in proučevanje bolezni.

Zavod Wistar

Ameriška pensilvanijska univerza ima poseben zavod »Wistar« za anatomijo in biologijo. Tu

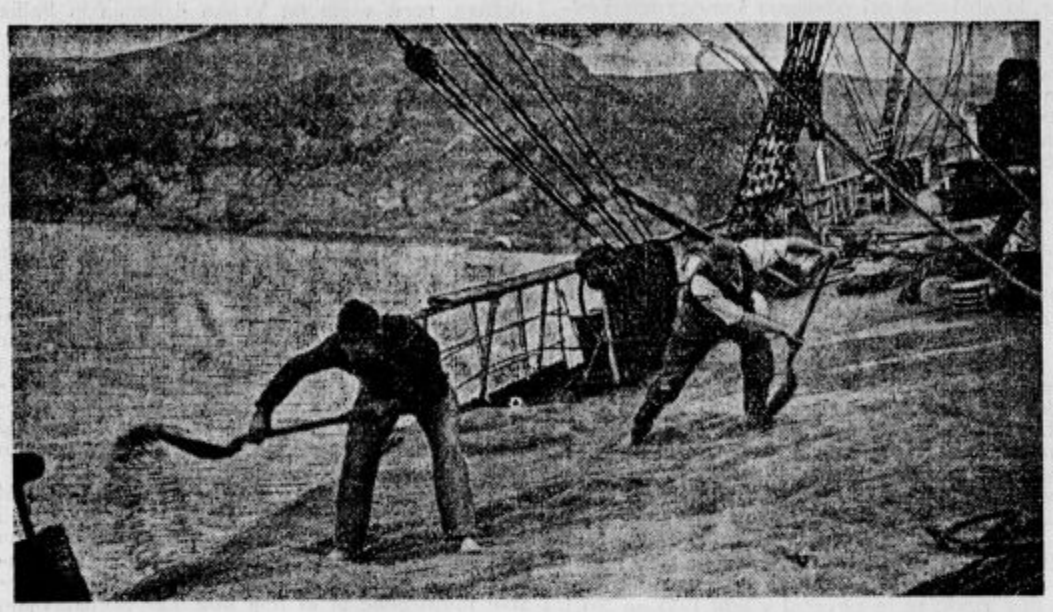

Reševanje jadrnice »Ceciliec«. Ponoči 25. aprila letos, se je na angleški obali ponesrečila finska jadrnica »Ceciliec«, ki je bila skoraj največja te vrste na svetu in je bila natovorjena z žitom. Že so mislili, da sploh ni več pomoči zanjo, a zdaj so se zopet spravili k reševanju. Zmočeno žito morajo najprej spraviti z lopatami s krova, nato pa bodo jadrnico dvignili.

imajo posebno poslopje iz jekla in betona, kjer so privzgojili popolno pleme podgan tako zvano »Mus norvegicus albinus« (bela norveška podgana). Ta bela podgana, ki je brez vsakršnih bakterij in bolezni, je za poskuse dosti boljša ko morski prašički, psi, opice in zajci. Prvak glede na gojitev bele podgane, dr. Donaldson, je vzgojil 96 pokoljenj teh podgan. Njih živež je sestavljen po znanstvenih smernicah; zrak, ki ga vdihavajo, pa je prečiščen, filtriran. Zavod »Wistar« menda edini razpošilja v znanstvene namene bele podgane in 100 podgan stane 45 dolarjev.

Mus norvegicus albinos in bolezni

Ta bela podgana, ki ima bel kožušček in rdeče oči, je potomka prav srborite, rjave norveške podgane in z njimi so napravili učenjaki več poskusov ko z vsemi drugimi živalmi skupaj. V kletki, ki se da vrteti, pustijo na pr. da podgana teče naokoli, dokler se ne upeha. Nato preiskujejo učinke utrujenosti glede na spolnost. Ali jo okužijo z gobavostjo, jetiko, sifilido, pljučnico in opazujejo, kako sprejema bolezni in kako se v podgani razvijajo.

Z vitamini in brez vitaminov

Skupina belih podgan dobiva v tem zavodu hrano, kjer so vsi vitamini; druga skupina dobi tako, kjer je le nekaj vitaminov, in tretja tako hrano, kjer ni nič vitaminov. Ob koncu vsakega poskusa izmerijo njih majcene koščice in še bolj majcene druge dele telesa. — Da bi preiskali razvoj možganov, dajo podgane v zmedo raznih potov (labirint) in potem določijo, v kolikem času bodo našle izhod. — Da določijo pritisk krvi in razburjenje, povzročijo ti učenjaki, da se podgane čim bolj razburijo, prestrašijo, zbojijo, razjezijo. Nato jim vzamejo nekaj krvi, ki jo preiščejo in primerjajo s krvjo onih podgan, ki žive v miru. O podganah so napisali že toliko razprav ko o človeku.

Prenašalka kuge — hujša ko vojna.

Podgana, ki je s tem, da je zanesla med človeštvo kugo, več škodovala človeku ko vse vojne skupaj od l. 400 pred Kr. do danes, živi v laboratoriju kratko, a bujno življenje. Živi tri leta, kar je isto, kakor če človek živi 90 let. Zatorej se podgana razvija 30-krat hitreje ko človek. Na podlagi te številke preračunavajo znanstveniki vse podatke o podgani glede na bolezni, prehrano in razvoj krvi in možganov sorazmerno s človekom. — Ker se te podgane izredno naglo razmnožujejo — od enega para je v petih letih 15 milijonov potomcev! —, morejo opazovati učenjaki na njih v 18 mesecih isto, kar bi opazili na človeku v treh rodovih — v sto letih!

Človeška zdravila — na podlagi poskusov s podganami.

Če iznajdejo kje kak serum ali strup, ga preizkusijo na belih podganah. Ker tehta podgana približno eno dvestopetdesetinko človeške teže, ji dajo tako mero seruma ali strupa, ki sorazmerno ustreza človeški teži. Prve poskuse o vplivu morfija in kačjih strupov in strupov sploh, so napravili s podganami. Pri poedinih vrstah raka pa brez podgane sploh ne bi mogli delati nobenih poskusov. Preiskovali so na podganah vpliv škroba, sladkorja, masti, soli, vitaminov in zlasti mangana na človeško telo. Pri manganu so dognali, da je neobhodno potreben v človeški prehrani zlasti glede na rodovitnost moških in žensk.

Za pet milijard dolarjev škode na leto. — Udomačene podgane.

Podgane, ki živijo v svobodi napravijo vsako leto za pet milijard dolarjev škode. Učenjaki pravijo, da se dajo rade udomačiti in njim se podgane ne gnusijo ko nam in menijo, da so ko mačice in da izredno ljubijo godbo. Ko jo slišijo, začno šklepetati z zobčki... V poslednjem času hočejo učenjaki vzgojiti izčiščeno pleme podgan; hočejo dognati, koliko časa bi živelo tako pleme, če bi ne dobilo nikoli nobene bolezni. In hočejo to potem primerjati s človekom in kakšen bi bil človek, ki bi bil do dna zavarovan zoper vsakršne bacile. Seveda pozabljajo pri tem, da človek brez vojske ne more živeti, vojska pa je izvor bolezni n gorja.

Nekaj minut pred smrtjo. — Potapljaču se pretrga obleka.

Neki potapljač je nedavno doživel strahovit dogodek, ki mu še zdaj pretresa srce. — Škotsko jezero »Loch Treig« je s približno 15 milj dolgim predorom skozi goro Ben Nevis v zvezi s tvornico, ki ji dovaja vodno moč za električni pogon. Ker je bil izhod iz predora zagaten, so starejšemu potapljaču Mearnsu naročili, naj odstrani zapreko. Predor je 50 m pod vodno gladino in Mearns je naglo delal, a je imel to smolo, da se mu je njegova potapljaška obleka zateknila na neki ostri rob in se je pretrgala. Takoj je začela voda hrumeti vanjo. Potapljač je v smrtnem strahu dajal znake za pomoč in so ga takoj potegnili kvišku. Bil je še živ, a govoriti ni mogel. Brž so ga slekli, ga oblekli v drugo potapljaško obleko in ga spet spustili nizdol, ker so ga bili prej prehitro potegnili na zrak in so ga zdaj počasi vlekli kvišku.

Pritisk vode na njegovo telo je bil tako močan, da so se mu v krvi naredili zračni mehurčki,

ki povzročajo strašne bolečine. Takoj so mu dali potrebno zdravilo, ki ga imajo potapljači zmeraj pri sebi. Bolečine so trajale še dalje, sapa je pojemala. In v drugo so ga morali potopiti in spet počasi vleči iz vode. Nato so ga spravili brž v bolnišnico, kjer so ga zaprli v neprodušno celico, kjer je radi razredčenega zraka v celici začel počasi uhajati zrak iz njegove krvi. Rešili pa so ga prav za prav le njegovi tovariši, ko so ga potapljali. Potapljač bo okreval.

〰〰〰

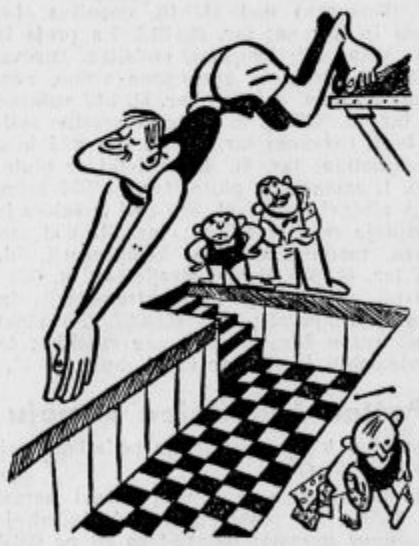

Mojsterski skok. »Škoda za tale mojsterski skok!«

»Zakaj pa?«

»Ker sem pravkar iz bazena izpustil vodo.«

Če hočete vedeti...

V nekega švicarskega mehanika je treščilo. Povedal je, kaj je občutil: Prvi vtis je bilo neskončno lesketanje, grmenja pa ni slišal. Ko se je zavedel, je bil ves izmučen in premočen od potu. Zaeno je občutil čudno praznoto v želodcu. Več dni zatem je dobil kurjo polt, če se je le spomnil tega dogodka.

•

Ona majhna pentljica, ki jo imajo moški klobuki še dandanašnji znotraj, je ostanek neke vrvice, ki so jo nekoč uporabljali moški, da so si zmerili obseg glave za velikost klobuka.

•

Najgloblje morje je pri otokih Filipinih, kjer je globočina 10.793 metrov.

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1·—; ženitovanjski oglasi Din 2·—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10·—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 5 mm visoka petitna vrstica po Din 2·50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe dobe

Zastopnike

za prodajo posnemalnikov, brzoparilnikov itd., iščemo. »Persona«, Ljubljana, poštni predal 307. (b)

Zastopnika

za Ljubljano išče zavarovalna družba s pavšalom in provizijo. Ponudbe je poslati »Interreklam«, Zagreb, Masarykova 28, pod: »Zastopnik K-2700«.

Gospodično,

gospo ali gospoda išče kot zastopnika za Ljubljano zagrebška trgovska poslovalnica. Osebni dogovori v nedeljo in ponedeljek dopoldne. Naslov pri portirju hotela »Slon«. (b)

Krojaškega pomočnika

začetnika, sprejme Novak Josip, krojač, Kranj, Gasilski trg 7. (b)

Boljša dama

sprejme 12—14 let staro deklico, ki bi pomagala nekaj ur v gospodinjstvu, ev. za svojo. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Prehrana« št. 8685. (b)

Gospodinjo

varčno in v vsem zanesljivo, otrokoljubno, sprejme za stalno obrtnik na deželi. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Dolenjsko« št. 8666. (b)

Organist

vojaščine prost, agilen, mlajša moč s pogoji za občinskega tajnika, dobi takoj službo. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Organist« št. 8670. (b)

Dva čevljarska pomočnika

išče za takojšni nastop — hrano in stanovanje v hiši. Plača po dogovoru. Josip Gulinčič, Dol. Logatec 64.

Majer

starejši, varčen, trezen in dober gospodar, po možnosti absolvent kmet. šole, se išče za večje posestvo na Dolenjskem. — Ponudbe z navedbo zahtevkov, dosedanje zaposlitve in dr. okolščin na upravo »Slovenca« pod številko 8664. (b)

Dva dobro izurj. delavca

za izdelovanje gladkega cementnega strešnika sprejmem. Cihlar, Tyrševa 69.

Kleparskega pomočnika

kateri je tudi vešč v pokrivanju zvonikov — sprejmem takoj. Žibret, kleparstvo, Radeče pri Zidanem mostu. (b)

Več pletilj

se sprejme za takojšnji nastop. Plača po dogovoru. Tajner, Črnomelj. (b)

Hišnico

sprejmem. Naslov v upravi »Slov.« pod štev. 8681. (b)

Pridno in pošteno dekle

z dobrimi spričevali, ki zna tudi kuhati in vsa hišna dela, se sprejme v trgovini Alojz Preaz, Rogatec. (b)

Gospodično za postrežbo

za mojo na živcih bolno hčerko iščem - preko 30 let staro, zmožno nemškega jezika. Ponudbe na upravo Slov. št. 8542. b

Službe iščejo

Samostojna gospa

razumna, trgovsko izobražena, bi šla vodit trgovino ali večje gospodarstvo v Ljubljani ali okolici. Ponudbe upravi »Slovenca« pod šifro »Zelo skromna in štedljiva« št. 8555. (a)

Začetnica

zmožna vseh pisarniških del, želi prakticirati. Naslov v upravi »Slovenca« pod štev. 7677. (a)

Dekle

vajeno kuhe in vseh hišnih del, ljubiteljica otrok, išče službo. Naslov pove uprava Slov. št. 8534. a

Domača učiteljica

s šestimi razr. klas. gimnazije in učiteljsko diplomo, s perfektnim znanjem italijanščine, zmožna nemščine, angleščine, glasovirja - išče službo pri dobri pošteni družini. Nastop po dogovoru. Naslov v upravi »Slovenca« pod štev. 8624. (a)

Krojač z obrtjo

želi službo cerkovnika v večjem prometnem kraju, event. prejme tudi mesto hišnika. Naslov v upravi Slovenca št. 8649. (a)

Plemenita srca

prosi 25-leten, pošten in priden električar, vojaščine prost, kakršnegakoli zaslužka. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Pridnih rok — lačen!« št. 8691. (a)

Vajenci

Vajenca

za vodovodno inštalacijo in kleparstvo sprejmem. - Kezele, Bohoričeva ul. 3, Ljubljana. (v)

Mesarskega vajenca

takoj sprejmem. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 8701. (v)

Pekovskega vajenca

in raznašalca za kruh — sprejmem z vso oskrbo v hiši. — Pekarna Logor, Golnik. (v)

Denar

Bančno kom. zavod

MARIBOR, Aleksandrova št. 40, najbolje vnovčuje terjatve pri vseh denarnih zavodih. Za odgovor 3 Din v znamkah.

Posojila

vezana na štednjo in večletno mesečno odplačevanje. Brezplačno zavarovanje za slučaj smrti. Banka in štediona d. d. Krapinske Toplice. Glavni zastopnik za dravsko banovino RUDOLF ZORE, Ljubljana, Gledališka ul. 12. Pismeni odgovor 3 Din v znamkah.

Vaše terjatve

pri hranilnicah in posojilnicah vnovčujem hitro in pošteno. Obrnite se na edino oblastveno dovoljeno pisarno in priložite znamke. — Rudolf Zore, Ljubljana, Gledališka ulica 12, telefon 38-10. (d)

Iščem posojilo

na trgovsko hišo v Kranju, v kateri se nahaja nova pekarna. Vrednost hiše 500.000 din. Posojila iščem 160.000 do 180.000 din. Vknjižba na prvem mestu. Hiša donaša letno 50.000 din in jo event. prodam ali oddam v najem. Ponudbe z navedbo višine obresti je poslati na Bogomir Čadež, pek, Kranj (Gorenjsko). (d)

Ureditev dolgov

potom sodnih in izvensodnih poravnav. Nasveti v konkurznih zadevah in vseh drugih trgovsko - obrtnih poslih. Strokovne knjigovodske revizije, sestava in aprobacija bilanc. Preskrba kreditov, nasveti glede hranilnih vlog in plasiranje istih. Vsi posli kmečke zaščite. Edina koncesijonirana komercijalna pisarna: Lojze Zajc, Ljubljana, Gledališka ul. 7. Telefon 38-18.

Tvrdka A. & E. Skaberne

LJUBLJANA, javlja, da jemlje do preklica v račun zopet hranilne knjižice Mestne hranilnice, Ljudske posojilnice.

Obavlja vse denar. posle

vnovčuje najbolje terjatve vseh denarnih zavodov takoj v gotovini. - Alojzij Planinšek, agent. bančnih poslov, Ljubljana, Beethovnova ul 14/I. Telef. 35-10. Znamko za odgovor. (d)

Posojila

na vložne knjižice daje Slovenska banka, Ljubljana, Krekov trg 10.

Poravnave plačanja dolgov

posredovanje kreditov in dotovine (tudi na vloge in vredn. papirje), naložbe kapitala, zaščitne ureditve, davčne napovedi in vse druge trgovsko gospodarske posle izvede in izvedniška mnenja oddaja koncesijonirana Trgovsko-gospodarska poslovalnica v Ljubljani, Cesta 29. oktobra (Rimska cesta) štev. 7

LETOVIŠČA

Letoviščarjem se priporoča

Gostilna »Prodnik«

letovišče - Kamniška Bistrica. Nudi lepe sobe, senčnat vrt in krasna izprehajališča. Pension od 30—36 Din. (L)

V Selcah n. Škofjo Loko

oddam za časa letovanja v najem celo novo hišo z vsem pohištvom in kuhinjskim priborom. Naslov v upravi »Slovenca« pod štev. 8583. (L)

Letoviščarjem

se priporoča gostilna Jože Tavčar, Poljane nad Škofjo Loko. Lepe sobe. Dobra hrana. Hrana in stanovanje 32 Din dnevno.

Vilo na Bledu

opremljeno, 5 postelj, kuhinja, pritikline in vrt, ugodno oddam za sezijo v najem. Informacije dobite v trgovini Zupan - Bled.

Letovišče in kopališče

Ivo Šorli, Gorenja vas nad Škofjo Loko, se priporoča. (L)

Gorsko letovišče Žiri

Kdor želi dobrega zraka, tople naravne vode za kopanje in plavanje, višinskega sonca in blagodejne sence smrekovih gozdov, naj se potrudi na letovanje v Žiri. Dobre prometne avtobusne zveze! Celodnevna oskrba in soba 30 Din za osebo. - Zahtevajte prospekte! — Tujskoprometni odsek Žiri, Dravska banovina. (L

Letovišče Luče

v gornji Savinjski dolini, oddaljeno 15 km od Logarske doline, gorska lega, iglasti gozdovi, prijetne kopeli, dnevno dvakrat avtobusna zveza s postajo in Celjem. Penzija 35 Din dnevno. Izborna kuhinja. - Naslov: Gostilna Raduha, Luče - ali Ivan Jezernik, Maribor, Koroška 2. (L)

V neposredni bližini Rogaške Slatine

se oddajo sobice za letoviščarje, event. z dobro hrano, lep vrt, po najnižji ceni. Poizve se v slaščičarni Novotny v Ljubljani. (L)

V graščini iščemo

stanovanje čez poletje. — Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Tri osebe, Kranjsko«, št. 8682. (L)

Za letovišče

oddam enodružinsko stanovanje s kuhinjo, vse opremljeno. — J. Dernič, Sv. Križ pod Golico, pošta Jesenice, Gor. (L)

Dobi se v vsaki boljši trgovini.

Dražba lesa

Začasna državna uprava razlaščenih gozdov v Ljubljani, Aleksandrova cesta 4, II. nadstr., proda na ponovni pismeni dražbi dne 24. junija 1936 iz svojih gozdov:

1. Straža pri Novem mestu 2240 plm bukove, 1130 plm iglaste hlodovine na panju;

2. Kočevje 13.080 plm bukove, 16.037 plm iglaste hlodovine in 11.000 prm bukovih drv, vse na panju.

Pogoje, tiskovine in pojasnila daje gornja uprava v Ljubljani in upravi v Straži in Kočevju.

Begunje-Lesce pri Bledu:

Milo alpinsko podnebje, krasna okolica, kopališče. Okrevališče za živce in srce. Cene zmerne. Penzija Vila »Jugoslavija« in Restavracija »Begunjščica«. (L)

Stanovanja

IŠČEJO:

Dvosobno stanovanje

s pritiklinami iščeta zakonca brez otrok za julij ali avgust. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod: »Točno plačilo« 8622. (c)

Enosobno stanovanje

mirno, iščeta zakonca za avgust. Ponudbe upravi »Slovenca« pod: »Plačnik za več mesecev napraj« štev. 8654. (c)

ODDAJO:

Ugodna prilika!

Sončno stanovanje s kuhinjo, senčnatim vrtom, v letoviškem kraju, oddaljeno 50 m od kopališča, odda Marija Demšar, Predmost, p. Poljane nad Škofjo Loko. (č)

Stanovanje

2 sobi, kopalnica, balkon itd., oddam v Zgor. Šiški, Spančeva pot 210, Kosovo polje. (č)

Enosobno stanovanje

s pritiklinami oddam za julij. Mariborska ulica 28.

Stanovanje dveh sob

oddam s 15. junijem ali s 1. julijem. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Stanovanje Mirje« 8680.

SOBE

Prazno sobo

oddam takoj. Naslov pove uprava »Slov.« pod št. 8689.

Opremljeno sobo

s posebnim vhodom parketirano, oddam. Friškovec 6.

Sončno sobo

s posebnim vhodom, v sredini mesta, oddam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 8698. (s)

Vnajem

IŠČEJO:

Iščem prostore

okoli 80 do 100 m² za delavnico v Ljubljani. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Lokal« št. 8647. n

Podjeten gostilničar

išče resno gostilno v najem. Ponudbe upr. »Slov.« pod »15.000« št. 8686. (m)

Kmečki mlin

na stalni vodi, vzamem v najem za več let takoj ali pozneje. Naslov pove uprava pod št. 8655 (m)

ODDAJO:

Dobro idoča gostilna

s prenočišči za tujce in prostori za mesarsko obrt, v podeželskem mestu, se odda v najem s 1. septembrom. Interesenti naj se oglase v upravi »Slovenca« pod št. 8439. Resni ponudniki zvedo takoj nato pogoje pismeno ali ustno. (n)

Trgovina z meš. blagom

dobro vpeljana, velika, staro renomirana, v manjšem mestu (desni breg Drave), se odda v najem po ugodnih pogojih. Ponudbe na upravo »Slov« pod »Plačilozmožen« št. 8665. (n)

Košnjo trave

oddam pri Sv. Križu. Poizve se Sv. Petra c. 34 (n

Mlin

na stalni močni vodi, v prometnem kraju na deželi dam v najem, sposoben je tudi za vsako drugo obrt na vodni pogon. Babič, strugar, Rečica — Laško. (n)

Ženitbe

Poduradnik v pokoju

hišni posestnik in brez otrok, se želi seznaniti z žensko srednjih let, event. tudi vdovo, radi ženitve. Ponudbe upravi Slovenca v Mariboru pod: »Zeleni gozd«. (ž)

Hišni posestnik

in boljši obrtnik bi takoj poročil značajno in premožno starejšo gospodično ali vdovo. - Ponudbe upravi »Slovenca« pod: »Lepi dom 8567«. (ž)

Bogata gospodična

zdrava, dobra gospodinja, čiste preteklosti, bi poročila drž. uradnika, samostojnega trgovca, 32 do 39 let starega. - Dopise na oglasni odd. »Slovenca« pod »Dobra 8483«. (ž)

Mlada gospodična

pridna, vzorna, trgovsko naobražena, iz dobre hiše — se želi poročiti s trgovcem ali gospodom v stalni službi. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Pridna« št. 8694. (ž)

Gospodična

38 letna, lepe preteklosti, z 9000 din dote, poroči poštenega gospoda s kakršnokoli službo. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod štev. 8659. (ž)

Radi pomanjkanja znanja

iščem nevesto iz meščanskih krogov, v starosti od 24—28 let, lične zunanjosti, ki bi imela veselje za gospodinjstvo in v slučaju odsotnosti za nadzorovanje v trgovskem obratu. Le resne ponudbe s sliko in s polnim naslovom, z navedbo predizobrazbe in premoženja je poslati na upravo »Slovenca« pod: »Dobri striček«. Tajnost častno zajamčena. (ž)

Obrt

Plise, entel, ažur, gumbe

gumbnice, monograme — izvrši takoj Matek & Mikeš, Ljubljana, poleg hotela Strukelj. Žepni robci, plenice, ročna dela. (t)

Električne inštalacije

za luč, moč, signale in vsa v stroko spadajoča popravila Vam izvrši solidno povsod IVAN MIHELČIČ elektrotehnično podjetje Ljubljana Borštnikov trg št. 2 Telef. 27-04.

Objave

Preklic

Podpisana obžalujem in preklicujem, kar sem izrekla o g. Kocbeku Martinu in njegovi ženi Josipini Kocbek, trgovcih pri Sv. Ani na Krembergu, meseca maja letos. Zahvaljujem se jima, da sta odstopila od zasebne tožbe. Presker Ana, kuharica pri Sv. Ani na Krembergu. (o)

Javna dražba

raznega inštalacij. blaga iz porcelana za stranišča in umivalnike, cevi itd., dva pisalna stroja — se bo vršila 22. junija t. l. ob 8 v Gosposki ulici štev. 10. (o)

Živali

Dva psa dobra čuvaja

proda Skok, Brod št. 9, št. Vid n. Ljubljano. j

Mladi špici

samo še nekaj komadov, naprodaj. - Gostilna Nadrah, Višnjagora. (j)

L. Ganghofer: 110

Grad Hubertus

Roman

»In za življenje! Na pamet znam te litanije. Toda zaman pričakuješ, da jim bom dostavil svoj žvenketajoči amen. Pomagaj si, kakor veš in znaš. Jaz te ne bom reševal.«

»Oče!«

»Ne bom te reševal. Zaman vsaka prošnja!« Z jezno silo je poudaril grof Egge slednji zlog. »In ako misliš groziti, da ti ne ostaja nič drugega ko krogla, ti pravim: nisi vreden smodnika za strel, če se brez tega stvar ne da urediti.«

Smrtnobled se je oklenil Robert z drhtečima rokama naslonila pri stolu. »Oče! Kar govori iz tebe, je več ko nejevolja in jeza. To je sovraštvo!«

»Ra, Robert! Sovraštvo!« Grof Egge se je počasi sklonil naprej in se s svojo težko pestjo oprl na železno mizo; na licih sta mu zagoreli dve rdeči lisi. »Da danes tega nisem vedel. Zdaj mi je izdala tvoja lastna beseda. Vse svoje otroke imam rad. Tudi onega, ki me je zapustil in me v zadnji uri razžalil do srca. Toda kakor se nanj srdim, me je s svojo pošteno resno voljo, s svojo zmožnostjo in za ciljem stremečo močjo prisilil, da ga spoštujem. In če sem ga neotesano vedno zbadal? Ali veš, zakaj? Iz jeze, ker sem videl, da je fant več ko njegov oče, četudi lovec, da se Bog usmili! In naj me vrag vzame, še to preklicano ženitev bi mu bil odpustil. Ves svet mi je nosil na uho, kakšno čudo prečudno je baje ta ženska. In umetnica! Na umetnost se razumem sicer toliko, ko vol na citre. Pa mora biti že nekaj pravega, drugače bi ne trobil ves svet njene slave. Bog ve, tudi to ženitev bi mu bil odpustil, če bi mi v tisti zadnji uri ne bil vrgel o mojem lovu v obraz očitkov, ki jih ne morem požreti, tudi ne na zadnjo uro. Ne kličem je in Bog mi z njo prizanesi še dolgo!«

Grof Egge je izgovoril te besede tišje, kakor za sebe. Potem je dvignil obraz in njegov glas je bil spet bridko oster.

»Da, Robert! Vse sem imel rad. Tebe sovražim, kakor bi ne imel niti kaplje moje krvi. Ne očitam ti lahkomiselnosti, ne brezmejne zapravljivosti, ki mi je ukradla že tisoče iz žepa. K temu sem izdatno pripomogel jaz sam. Zdaj sprevidim. Premalo sem se brigal za vas. Toda drugi so zdravo rastli iz lastnega jedra. Ti si se izpridil, kakor stojiš sedaj pred menoj. Tvoja brata sta me zapustila, eden v smrti, drugi v življenju. Napol je odšla od mene tudi moja mala, draga košutica. Samo ti si mi ostal.«

Moral se je odkašljati, kakor bi mu bilo nekaj zašlo v grlo.

»Nikoli se nisi dal odgnati. Bil si vedno na moji strani Požrl si vsako mojih muh. Vtaknil si v žep sleherno mojo surovost, ne da bi trenil z obrazom. Iz otroške ljubezni? Iz spoštovanja pred očetom? Bog vari! Samo, ker je bil tvoj stari gospod zate posoda, iz katere si mogel zajemati, kakor kmet iz gnojnične jame. Če so me pustili samega otroci, ki sem jih ljubil, sem kriv sam. Čutim to. Toda ti si krepko pomagal. Onega prokletega prepira z bratom gori pred kočo bi nikoli ne bilo, se ne bi tako končal, ako me ne bi bil ti leto za letom iz mrzle preračunjenosti ščuval proti njemu! In če me v dneh, ko je ležal moj ljubi fant na parah, ne bi kuhala takšna jeza nate, ne bi bil govoril tako trdo z ubogo košutico, da je stala pred menoj vsa prestrašena in onemela, dočim me je žejalo po eni sami besedi njene ljubezni. In kaj je zadalo mojemu čustvu zate zadnji sunek? Ali veš?«

Hripav, jezen smeh.

»Toda se nisi videl sam, kako si stal pred svojim mrtvim bratom? Brez srca, mrzlo in trdo ko našminkan voščen kip. S svojo prisotnostjo in črno obrobljenim pogrebnim glumaštvom si mi oskrunil in otopil mojo žalost za ubogim fantom. Od takrat sva ločena. In če te pogledam, mi je žal samo enega: tvoje uniforme, ki jo nosiš! To je suknja, ki zahteva zase moža in človeka. Ti nisi ne to ne ono.«

Grof Egge si je zasopel obrisal z rokavom usta in si naravnal jopič.

»Hvala Bogu! Zdaj sem povedal odkrito, kakor mislim. Hodi svoja pota. In mi daj končno mir!« Omahnil je v naslonjač in si segel z roko za zatilnik.

Robert je imel spačen obraz. »Molče sem te poslušal. In ti na očitke tudi ne bom odgovarjal.« Njegov glas je bil brez barve, premiljeno miren, kakor pri službenem raportu. »Zame si čez ime oče napravil križ. Zato tudi kot sin ne terjam ničesar več od tebe, ne sedaj in ne kdaj pozneje. Zahtevam pa, da mi izročiš moj delež po materi.«

Z denarjem tvoje matere nimam jaz nobenega opravka!« se je zadrl grof Egge. »Denar leži za vas ves v banki.«

»Za izplačilo potrebujem tvojega dovoljenja. Sicer mi pa zakon priznava, da smem to dovoljenje zahtevati. In ga tudi zahtevam.«

»In jaz ga odrekam. Teh tristo tisoč mark bi ti brž pognal.«

»Že mogoče! Več ko polovico tega denarja moram od danes v dveh dneh založiti v klubu, da poravnam svoj dolg pri igri. Tako vidiš, sem prisiljen, ponoviti svojo zahtevo, in čakam tvojega odgovora.«

Grof Egge je temno zardel. »Moj odgovor?« je zavpil, da so zašklepetale šipe. »Moj odgovor se glasi, da te bom postavil pod kuratelo. Potem stori, kar hočeš! Ali sleci kraljevo suknjo, ki je nisi več vreden, ali pa —« Grof Egge je umolknil.

V veži so se oglasili klopotajoči koraki, in takoj nato je začel kričati stari puškonosec: »Gospod grof! Gospod grof! Gospod grof!«

Vrata so zazijala in čez prag je omahnil Moser. »Gospod grof! Schipper je tu! Zunaj čepi in ne more do sape — tako je tekel. Našel je gnezdo! Gnezdo, gospod grof, gnezdo!«

»Hvala Bogu! Dočakal sem! Schipper! Schipper!« Grof Egge je skočil skozi vrata in Moser je smejoč se odšel za njim.

Robert je buljil za očetom in stal ko omamljen. Iz žepa je potegnil robec, ki je s svojim močnim parfumom prepojil vso sobo in pregnal duh po umazanih čevljih. Opirajoč se na naslonilo pri stolu, si je obrisal z robcem čelo, ki ga je pokrival mrzel pot v drobnih kapljah. Topo in osteklenelo, kakor bi bile ugasnile v njem vse misli, je gledal na železno zaklopno mizo pred seboj. Na njej je ležalo še petdeset rubinov, lepo razvrščenih na plošči. Ne da bi se zavedal, kaj dela, je segel Robert po deščici in brez misli ogledoval dragulje, ki so žareli v krvavo rdečem ognju.

»Schipper, Schipper!« je klical v veži grof Egge.

Lovec je sedel čisto izčrpan na klopi in lovil sapo. Pot od koče na Hubertovo je pretekel v pičlih dveh urah.

»Schipper!« Grof Egge je drhtel od razburjenja. »Našel si ga? Ali res?«

Lovec ni mogel govoriti, samo prikimal je.

»Vraga, govori vendar! Kje je gnezdo?«

S težavo je povedal Schipper: »Gori za Zgornjo planino — v Previsni steni!«

»Neumnost! Pregledal sem z daljnogledom steno več ko stokrat!«

»Gnezdo je tako skrito — če bi ne videl po naključju orla, ko je zletel vanj, živ človek bi ga ne našel.«

»Dobro, Schipper! Na to veselje sem čakal že pol leta. Ne bo ti zastonj, kar si mi povedal.«

Grof Egge je umolknil. Neki strah ga je prešinil, da je prebledel. »Moj Bog! Odprta omara! Moji dragulji!« Stekel je nazaj v sobo, kakor bi gorelo za njim.

Posestva

Droben oglas v »Slovencu« posestvo ti hitro proda; če že ne z gotovim denarjem poč kupca ti s knjižico da.

Velika trgovska hiša
v Slovenski Bistrici naprodaj. Priklada tudi za vsako obrt, nahaja se v sredini mesta na glavnem trgu z gospodar. poslopjem in velikim vrtom ter zemljiščem, ki leži v bližini mesta. Proda se hiša in vrt tudi brez zemljišča posebej. Plačilo v gotovini. - Vpraša naj se pri J. Hudritzu, Slov. Bistrica št. 187. (p)

Kupim
v najbližji okolici Maribora, na prometnem kraju, najrajši v Studencih ali na Teznu, parcelo ali hišo z večjim vrtom, takoj ali pozneje. Naslov v upravi »Slovenca« Maribor št. 844. (p)

Lepa prilika
na Gorenjskem! Naprodaj hiša ob banovinski cesti v letoviščarskem kraju. v dobrem stanju. Polovica se plača takoj, za ostalo se lahko čaka. — Prednost imajo lesni trgovci, gostilničarji in trgovci z mešanim blagom. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 8162. (p)

Hišo
z staro, vpeljano trgovino na prometni točki letovišča radi bolezni ugodno prodam. Naslov v upr. Slovenca pod št. 8316. p

Parcela
834 m², zraven šole v Zg. Šiški naprodaj. Trgovska lega. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 7119.

Majhno hišo
nedokončano, poceni prodam. Nove Jarše št. 58. Ogled ob nedeljah.) (p)

Stavbne parcele
naprodaj po 10 Din kvadratni meter. - Naslov v upravi Slov. št. 8535. p

Enonadstropna hiša
nova 10 x 11 m², z lepim, urejenim vrtom - 1000 m² - se proti gotovini ugodno proda. Leži 5 minut izven mesta Kranja. Posebno ugodna za upokojence ali podobno. Naslov v upravi »Slovenca« pod štev. 8600. (p)

Hišo z vrtom in njivo
v bližini Novega mesta — prodam za 15.000 dinarjev. Vprašati na Podružnico »Slov.«, Novo mesto. (p)

Posestvo
z gostilno in lesno trgovino, na prometnem kraju, se proda. Ugodni plačilni pogoji. Vpraša naj se pri Ferdo Mauhar v Zrečah. (p)

Kupim hišo
tudi v slabem stanju, z vrtom, najraje z majhno vodno močjo, ugodno za ročni tovor na postajo: Medvode, Domžale, Trzin. Ponudbe na upravo Slovenca pod: Čimprej 30.000 štev. 8646. (p)

Hišo
z nekoliko vrta in njivo, v ljubljanski ali celjski okolici, kupim. Ponudbe upr. »Slov.« pod »Blizu cerkve« št. 8690. (p)

Proda se vila
v bližini Celja (lep razgled) z gradbenim materijalom za 80.000 Din - tudi stavbne parcele. Simonović, Zagreb, Bautovčak 53. (p)

Hiša
visokopritlična, 2000 m² zemljišča, naprodaj v Novem mestu za 150.000 dinarjev. — Pojasnila daje Adamič, Ljubljana, Gosposvetska 8/II. (p)

Tovarniški objekti
pripravni za lesno pa tudi drugo industrijo, ob večji železn. postaji bližu Maribora z lastnim industrijskim tirom - ugodno naprodaj, tudi proti knjižicam. K tovarni spada 144 ha lepega gozda. Pojasnila pod »Tovarna« v upravi Slovenca v Mariboru. (p)

Kupimo

Kupim
vsakovrstno **zlato,** srebrne **krone** in in **zlatnike** po **zvišanih** cenah.
Za popravila se priporočam.
F. Čuden
Prešernova ulica 1.

SODE
od 600—800 litrov, dobro ohranjene, vsako množino kupimo.
»Malina«, d. z o. z.
Ljubljana VII.

Vsakovrstno
zlato kupuje
po najvišjih cenah
ČERNE, juvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 3.

Cunje
krojaške odrezke, stari papir, tekstilne odpadke, ovčjo volno, kupi vsako množino
Arbeiter, Maribor, Dravska 15.

Staro zlato, zlato zobovje in srebrne krone
kupujem po najvišjih dnevnih cenah.
A. KAJFEŽ
urar
Ljubljana, Miklošičeva 14

Vsa letna oblačila,
lister, buret, kaša, v odlični izdelavi dobite poceni pri Preskerju Sv. Petra cesta 14.

Kolesa
poniklijana in pokromana, garantiran nemški fabrikat, naprodaj po neverjetno nizkih cenah. Nova trgovina, Tyrševa 36. (1)

Šivalni stroj
pogrezljiv, nemški fabrikat, z okroglim čolničkom, kateri tudi štika, poceni naprodaj. Nova trgovina, Tyrševa cesta 36. (1)

VINA
prvovrstna po najugodnejših cenah kupite pri
Centralni vinarni v Ljubljani.

MALINOVEC
pristen, naraven, s čistim sladkorjem vkuhan — se dobi na malo in veliko v lekarni dr. G. Piccoli, Ljubljana, nasproti »Nebotičnika«.

Obleke, klobuke, perilo itd nudi ugodno
Jakob Lah, Maribor
Glavni trg 2.

Zagrebška agentura
specialna, dokazano izvrstno idoča in rentabilne vrste, brez konkurence — zaradi bolezni lastnika naprodaj za 200.000 Din. Obstoji že 8 let pod istim lastnikom. Dobro vpeljana v Sloveniji. Garantirano letni zaslužek 200.000 Din. Podjetje je strogo reelno. Ev. se sprejme družabnik ali družabnica. Lastnik agenture bo osebno v Ljubljani 14. in 15. junija. Vprašati pri portirju hotela »Slon«. Pismene ponudbe upr. »Sl.« pod št. 8693. (1)

25 stolov
ugodno naprodaj. Naslov v upravi lista. (1)

Oskrbite si
za Vaše leposlovne, znanstvene in druge knjige primerne preproste ali fine

Poslužite se
za vezavo revij: Dom in Svet, Mladika, Ilustracija, Zena in Dom

trpežne vezave originalnih platnic

katere Vam nudi

Knjigoveznica Jugoslovanske tiskarne
r. z. z o. z.
Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6/II.

Prodamo

Ženske jopice
po 20 Din se prodajajo pri Trpinu, Maribor, Vetrinjska ulica 15. (1)

Nagrobne spomin. slike
v porcelan vžgane, po vsaki sliki vseh oblik in velikosti, prvovrstno izdelane, naročajte pri Fr. Kuncu, fotografu, Wolfova ulica, Ljubljana. Zahtevajte brezplačno cenik

Nudim žagan les
vsakovrsten, po znižanih cenah. — Lesna trgovina Andlovič Tyrševa 47, žaga Škofljica 7. (1)

Modroce
postelje mreže, železne zložljive postelje, otomane, divane in tapetniške izdelke nudi najceneje
RUDOLF RADOVAN
tapetnik, Mestni trg 13.
Ugodni nakup morske trave, žime, cvilba za modroce in blaga za prevleke pohištva.

»Meteor«
d. z o. z.
Tyrševa cesta 46
Nakup in prodaja starega železa, kovin i. t. d. Skladišče železniškega materijala, kot tračnice, ležaji, vozički in pragi za ozkotirne železnice, rabljene cevi, jermenica, različen uporabljiv železen materijal.

Mizarji!
Okovje za stavbe in pohištvo, klej itd., izberete najceneje, tudi na hranilne knjižice, pri
»JEKLO«
Stari trg.

Otroške vozičke kolesa

kupite ugodno pri
S. REBOLJ & DRUG.
Ljubljana, Gosposvetska 13

Izredna prilika!
Zaradi popolne izpraznitve skladišča odprodajam poleg drugih železninskih predmetov po znatno nižjih cenah:
Dvoresne ličnike - Doppelhobel od 42-51 mm po Din 45·-.
Kosmače — Schropphobel od 30-33 mm po Din 25·-.
Ličnike - Schlichthobel od od 42-48 mm po Din 30·-.
Špehalniki - Rauhbankhobel 60 mm po Din 100·-.
Stanko Florjančič
železnina, Ljubljana
Resljeva 3 (poleg Zmajskega mostu) vhod skozi dvorišče

Zanimalo Vas bo,
da ima tvrdka
R. Miklauc
„Pri Škofu"
na zalogi vse vrste
SVILE
kot crep de chine, crep marocaine itd. v najnovejših modnih vzorcih.
Cene zelo ugodne!

Nogavice, rokavice
in pletenine Vam nudi v veliki izberi najugodneje in najceneje tvrdka Karl Prelog, Ljubljana, Židovska ulica in Stari trg. (1)

Ajdo
mlevsko, vagonske pošiljke, nudi Kmetijska zadruga, Ptuj. (1)

KOLESA
nova 600, rabljena od 180 dinarjev naprej edino pri »Promet«, nasproti križanske cerkve. (1)

Naprodaj
lepa trgovska specerijska oprema z dvema pultoma iz trdega lesa in kromirani stelaži, Schulz tehtnico in decimalko ter razno — v Ljubljani. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 8634. (1)

Kose, srpe, cement, železnino, specerijo
kupite pri
Josip Jagodič
Celje
Glavni trg Gubčeva ul.

Vrtne stole
zložljive, nove, poceni proda Tribuč, Glince, Tržaška 6, telefon 26-05. (1

Pouk

Dijake-otroke
sprejmem na počitnice. Dobra hrana, strogo nadzorstvo, nemška in francoska konverzacija. Pripravljanje za ponavljalne izpite. Cena zmerna. — Vošnjak, Ptuj, Mestni vrt.

Pohištvo

Spalnice,
kuhinjske oprave in razno drugo pohištvo dobite najceneje pri Andlovic, Kosmeskega ulica 34. (8)

Razno

Maserka in babica
Pavla Ostrelič, Stari trg, se priporoča cenj. damam in materam po času primernih cenah. Brezplačno posvetovanje z materami.

Restavracija »Šestica«
nudi vsa večerna menu jedila v poljubni izbiri v raznih specialitetah — za 6 Din. (r)

Danes vsi k Plankarju
gostilna »Pod gozdom« poleg Rakovnika — kjer dobite vsako nedeljo na ražnju pečenega jančka, ocvrte piščance, prvovrstna vina in pivo v vrčkih.

Auto-motor

Če avto svoj star prodajaš al' motorja bi znebil se rad, brž kupcev ti mnogo prižene Slovenčev najmanjš' inserat

Dvosedežni avto
poraba bencina 5—6 litrov na 100 km prodam. Izve se pri Francu Rozmanu, mehanična delavnica — Kranj. (f)

Motorno kolo
prodam po zelo ugodni ceni. Dragar, Dol pri Hrastniku. (f)

Bencinski motor 5—6 KS
kupim ali zamenjam za opravo. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Mizar« št. 8660. (f)

Prodam novo motor. kolo
zadnji model — znamke »Ariel« 500 cm³ — ugodna prilika! Poizve se: Garage Stupica, Ljubljana. (f

Glasba

Skladišče za Jugoslavijo: JUGOFARMACIJA D. D., ZAGREB, oddelek: KOZMETIKA

JADRANSKA PLOVIDBA D.D. SUŠAK

Dnevna brza parobrodna služba s Sušaka za Dalmacijo in obratno, z odhodom s Sušaka ob 16 uri.
Dnevne redne parobrodske zveze v vse smeri in za vsa kopališka in letoviška mesta jugoslovanske obale.
Prijetna turistovska potovanja za Dalmacijo, nadalje za Dalmacijo in Grško, vključno vožnja, hrana in postelja, po zmernih cenah.
Dvakrat tedensko brza proga iz Benetk za Dalmacijo in obratno.
Redna parobrodna služba za prevoz potnikov in tovora s Sušaka, iz Trsta in Benetk, za Dalmacijo, Albanijo in Grško.
Prvorazredni parniki — dobra kuhinja in postrežba.
Zahtevajte prospekte!

POJASNILA DAJE DIREKCIJA NA SUŠAKU, NJENE AGENTURE, VSI URADI »PUTNIKA« IN DRUŠTVA »WAGONS-LITS/COOK«

Najnovejši modeli
REMINGTON pisalnih strojev
Stalna zaloga v Mariboru, Grajski trg pri vhodu v Grajski kino. - Zahtevajte ponudbo od zastopstva za Štajersko:
Sofra T. Sokilč, Maribor, Aleksandrova 43
Telefon 25-10

Prekrasne kodrčke

dobite čez noč brez železa za onduliranje z losionom »ISOLDE« in kodralkami »FEMINA«. Uspeh, trajnost kodrov in neškodljivost zajamčena. Isolde Din 25·—, kodralke Femina Din 8·—.

„KANA"
za rdečkasti ton
(tician, acajou, mahagoni)

»Kana« je naravna orijentalska trava in zmlet koren, ki daje lasem prekrasen modern sijaj, a je pri vsem tem izvanredno sredstvo za ojačenje in rast las. Uporaba je povsem enostavna. Zavitek Din 12·—. Frizerji dobijo »Kana« na kilograme.

Parfumerija in kozmetika »OMNIA« oddelek J/5 Zagreb, Gundulićeva ulica 8/I n.
Pošiljamo po pošti s plačilom poštnine.
TELEFON 97-67
Zahtevajte brezplačno ilustrirani katalog.

Tinček in Tonček kot detektiva

80.

Gorila vzbuja strah in grozo.

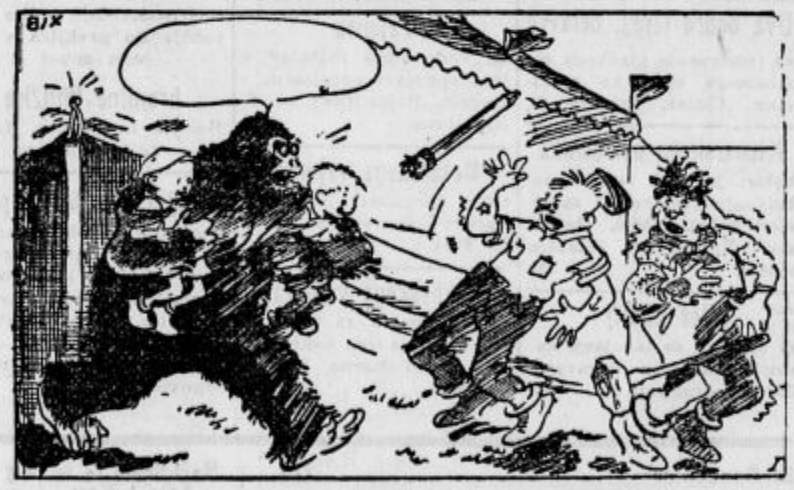

Za vse, kar je morala uboga gorila v suženstvu hudega pretrpeti, se je hotela zdaj maščevati. Z dečkoma pod pazduho je divjala po taborišču in tulila kot sto lačnih volkov. Cirkuškim delavcem je od strahu padalo orodje iz rok in lasje so jim silili nekam pod oblake. Tinček in Tonček pa sta se v gorilinem naročju zadovoljno smejala. Da se bo današnji dan tako lepo končal za njiju, pač nista pričakovala. Na vso moč ju je zanimalo, kako je njuna mogočna prijateljica zašla v potujoči cirkus. Kar tako je vendar niso mogli ujeti. Nemara pa so ji nastavili past? Naj je bilo tako ali tako — zdaj ni bilo časa za ugibanje.

Ko se je gorila divjanja po cirkuškem taborišču naveličala, je postavila dečka na tla, mogočno razprostrla šape in še enkrat zmagoslavno zatulila, da je odmevalo daleč naokoli:

»Vau-huuu!«

Tinček in Tonček sta gorilo hotela posnemati, pa sta še sama začela grozeče tuliti za bežečimi delavci:

»Vau-huuu! Komur je življenje ljubo, naj beži!«

Službodobe

Pomočnico
dobro moč, takoj sprejmem. Pliberšek Vera, krojačica, Poljanska cesta 25.

Sobarico
pošteno in zanesljivo, zmožno poleg jugoslovanskega vsaj še nemškega jezika, sprejme v stalno službo hotel »Bellevue«, Ljubljana. Ponudbe s sliko in spričevali do 20. t. m.

Pomožno kuharico
ki se želi še spopolniti v prvovrstni restavracijski kuhinji, sprejme restavracija hotela »Bellevue« v Ljubljani. (b)

Hlapec
vajen konj, nekadilec — dobi službo. — Župnišče Vinagora pri Rogatcu — (Hrvaško). (b)

Sprejmem hišnika
kateri bi imel veselje opravljati zjutraj in zvečer plemenitega konja. Nagrada: brezplačno stanovanje, prednost imajo samci. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Konj« 8738.

Čevljarskega pomočnika
sprejmem takoj. Zarnik Alfonz, Gajeva ulica. b

Čevljarskega pomočnika
za šivano in zbito delo sprejmem takoj. Služba stalna. - Plevčak Franc, Gosposka 9, Celje. (b)

Službe iščejo

Absolvent meščanske šole
išče službo kot pomoč k otrokom. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 8716.

Mlad reven fant
pošten, želi službo sluge, donašalca, tekača ali kerkoli; vse je dobro. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Pošten in zanesljiv« št. 8742. (a)

Dobra kuharica
gospodinja gre v službo k boljšemu gospodu ali gospej. Ponudbe upravi »Slovenca« pod št. 8719.

Abiturijentka sred. šole
išče primerno službo. — Cenj. ponudbe na upravo Slovenca pod »Julij 1936« štev. 8772. (a)

Kuharica
vajena fine meščan. kuhe, želi nameščenja pri manjši družini. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Gospodinjstvo 8771«. a

Vajenci

Vajenca
za mizarsko obrt sprejmem. Smole Ivan, Tacen št. 37. (v)

Stanovanja

IŠČEJO:

Iščem
enosobno zračno stanovanje v ljubljanski okolici ali kjerkoli v svrho zdravljenja. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Poceni« št. 8755. (c)

ODDAJO:

Stanovanje
dve sobi, kuhinjo, s pritiklinami, oddam za avgust. Vodovodna cesta 24.

Štirisobno stanovanje
oddam na Bleiweisovi cesti 25. (č)

Dvosobno stanovanje
z vsem komfortom oddamo z avgustom. Informacije: Groharjeva cesta 2, pri hišniku. (č)

Trisobno stanovanje
pripravno tudi za poslovne prostore, se odda 1. julija 1936 na Aleksandrovi cesti 5-II. Ogled od 11 do 12; pojasnila daje hišnik.

Enosobno stanovanje
v I. nadstr. se poceni odda s 1. julijem. - Iskra Franc, Vič 16 a. (č)

Enosobno stanovanje
oddam julija. Rožna dolina cesta VIII. št. 23. č

Vnajem

Velik, lep salon
z balkonom in še eno večjo sobo, na prometnem kraju, primeren za pisarno, razstavni prostor, slikarski ali fotografski atelje, društvo, za reprezentance in slično, se takoj odda. V isti hiši se odda tudi lep trgovski lokal. Poizvedbe: Pleničar, Miklošičeva 10. (n)

Pekarna
z odjemalci, inventarjem se takoj odda. Ponudbe upravi »Slovenca« pod: »Upeljana« 8789. (n)

Skladišče
lepo suho cirka 60 m veliko, oddam za julij. A. Felber, Za Bežigradom - Podmilščakova 11, Ljubljana VII. (n)

SOBE

Lepo opremljeno sobo
oddamo 1. julija. Kodeljevo, Kljunova 12. (s)

Lepa zračna soba
se odda eni ali dvema solidnima osebama. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 8754. (s)

Dve sobi, kabinet,
pritikline oddam 1. julija. Poseben vhod. Herbersteinova 18, Stadion. (s)

Kabinet s posteljo
in veliko kletno sobo, primerno za delavnico, oddam. Poizve se: Trnovski pristan 16, Accetto, nova hiša. (s)

Opremljeno sobo
oddam s 15. junijem. Sv. Petra cesta 78. (s)

Dvema učiteljicama
oddam za počitnice v centru opremlj. sobo s klavirjem brez postrežbe. - Ponudbe »Slovencu« pod značko »Ugodno« 8787. s

LETOVIŠČA

Poletno stanovanje
s kuhinjo, petimi sobami in priložnostjo kopanja - iščem za julij. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Prijetno« št. 8735. (L)

Denar

Hranilno knjižico
Ljudske posojilnice ljubljanske, do zneska 100.000 dinarjev, kupim. Plačam polno, brez odbitka v 4 mesecih. Ponudbe upravi »Slovenca« pod značko »Večkratno jamstvo« št. 8742. (d)

Hranilne vloge
podeželskih zavodov, članic Zadružne zveze, večji znesek, kupimo proti gotovini. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Dobro plačamo« št. 8741. (d)

Prodam vlogo
Kmetske hranilnice ljubljanske - 36.000 - na mesečne obroke proti dobremu jamstvu. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Knjižica 36.000« št. 8785. d

Ženitbe

Gospodična
mlajša, čedne zunanjosti, inteligentna, z 200.000 din gotovine, želi zaradi pomanjkanja znanja poročiti gospoda, 35 do 40 let starega. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Značaj« št. 5800. (2)

Obrt

Modni salon Rozman
Ljubljana, Dvorni trg 3 izdeluje
damske kroje po meri
iz najnovejših žurnalov, ki so damam na ogled. Istotam poučujemo tudi
krojno risanje

Posestva

Dve manjši parceli
pri novi gimnaziji prodam skupaj ali posamezno. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Parcele« št. 8710. (p)

Dvostanovanjsko hišo
pet minut od tramvaja — prodam. Vič 165, Cesta na Brdo. (p)

Na Bledu
naprodaj hiša štev. 64, z vrtom, stavbna parcela 850 m², 50 m od jezera, nasproti »Suvobora«. Oboje ob asfaltu. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Mlino« št. 8711. (p)

Varna naložba denarja
se Vam nudi z nakupom hiše sredi Ljubljane. Dopise upravi »Slovenca« pod »Donosna stavba« št. 8753. (p)

Stavbno parcelo
prodam v Gerbičevi ulici. Poizve se: Lampetova 9.

Parcelo
792 m² prodam. Pojasnila Gerbičeva 3. (p)

Posestvo
10 johov, 5 minut iz Maribora, radi selitve ugodno naprodaj. Naslov pove uprava Slovenca v Mariboru št. 919. (p)

Novozidano hišo
poleg kolodvora ugodno prodam. Bratuša Franc, Limbuš 115. (p)

Auto-motor

Motorno kolo
»F. N.« 350 ccm, v izbornem stanju, proda Kodrič, Celovška cesta 41, Ljubljana VII. (f)

Naprodaj
osebni štirisedežni odprt avtomobil Gräf in Stift v najboljšem stanju. Najmanjša poraba bencina. Viktor Bohinc, Ljubljana, Tyrševa cesta 12, dvorišče. (f)

Tovorni avto
Chevrolet, 3½ tonski, rabljen — ugodno naprodaj. Vprašati: Cesta 29. oktobra št. 24. (f)

Glasba

LJUBLJANA
TYRŠEVA CESTA št. 36

Izdelovalnica harmonik
Izdelujem Tango harmonike, hromatične in diatonične. Sprejemajo se vsa popravila. **Janc Drago,** Ljubljana, Sv. Petra c. 55

Kupimo

Kupimo
Cerkveni glasbenik, samo komplet. letnike 1878 do 1885, 1892 do 1896, 1898 do 1921, 1924. Zbori letnik 1925 kompleten in Slavjanska lira 1. zvezek. Kleinmayr & Bamberg — Ljubljana. (k)

Objave

Binder August
in Ljudmila, učitelja v Vitanju, obžalujeva, s čemer sva do sedaj žalila Kurniga Konrada, posestnika v Vitanju. (o)

Otvoritev nove mesnice na Jesenicah

Cenjenemu občinstvu vljudno javljam, da sem otvoril moderno opremljeno in higijensko urejeno mesnico in hladilnico pri »Paaru« na Jesenicah.

V zalogi bom imel vedno sveže in najboljše meso. Turistom, izletnikom in smučarjem bom vsaki čas postregel z najboljšim provijantom. Gostilničarjem, trgovcem in društvom pa bom dobavljal vsakovrstne mesne izdelke, predvsem hrenovke in klobase po naročilu, v najkrajšem času in po najnižjih cenah.

Se vljudno priporočam

TONE KOČEVAR, mesar in prekajevalec
hotel Paar, JESENICE.

Tudi v naši podružnici

Ljubljana, Miklošičeva cesta 5 (paviljon)

lahko plačate naročnino za »Slovenca«, »Domoljuba« in »Bogoljuba«, naročate inserate in dobite razne informacije. — Poslovne ure od pol 8 zjutraj do pol 1 popoldne in od 2 do 6 popoldne. Telefonska številka 3030.

Razno

Radio-aparate
zamenjam za bukova drva. Jelen, elektrotehnično podjetje, Polzela. (r)

Prodamo

Gostilničarji!
Prodam avtomatičen gramofon His Masters Voice. Ponudbe upravi »Slovenca« pod šifro »Tudi na knjižice« št. 8734. (1)

Naprodaj
10 hl prima cvička in 6 hl belega vina, zelo ugodno. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Vino« 8736.

Pisalni stroj
Smith-Corona v elegantnem Weekend-kovčegu, še nov, poceni prodam. Matelič Josip, Ljubljana — Emonska c. 10 a. (1)

Kolesa
Več starih moških in damskih, še dobro ohranjenih koles dobite pri Pepi Krmelj, Celovška c. 115. Istotam dobite nova kolesa od 700 Din naprej. (1)

Hladilnica
primerna za mesarje, restavraterje se proda izpod cene. Vprašati pod: »Priložnost št. 8781« na oglas. odd. Slovenca. 1

BRINJE
smo zopet dobili!
Fran Pogačnik
d. z o. z.,
LJUBLJANA
Tyrševa (Dunajska) cesta št. 33, v Javnih skladiščih

Naprodaj iz proste roke
razni rabljeni predmeti: trgovska oprava za skladišča, mize, pulti, stelaže itd. Na ogledu so ti predmeti v Javnih skladiščih, Ljubljana, Tyrševa cesta št. 33 od torka, dne 16. t. m. dalje. Oglasiti se je pri skladiščniku, objekt XV, levo. (1)

Kolesa
garantirana, nova, nemška, že od 700 Din dalje. Remec Oskar, Dolenjska cesta 5. (1)

Velik železen štedilnik
z bakrenim kotlom naprodaj. Staretova 23. (1)

Prodam železno stružnico
dobro ohranjeno. Na ogledu v mehnični delavnici Jakopič, Sp. Šiška, poleg mitnice. (1)

Prodam kiosk
še dobro ohranjen, na postaji Kranj. (1)

Šivalni stroji
vseh znamk, malo rabljeni in novi, poceni naprodaj pri »Promet« (nasproti križanske cerkve).

ZAPUSTITI PRIJETEN VTIS JE TAJNA USPEHA.

Prizadevajte si, da dobi vsakdo, ki se Vam približa, takoj prijeten vtis! Uporabljajoč Eau de Cologne de COTY z rdečim trakcem, pokažete vsakomur, s katerim se srečate, svoj prefinjeni in odlični okus. Ta bistra, sveža in lahka kolonjska voda, ki je sinteza vseh pomladanskih vonjev, vsebuje v istini samo esenco branega cvetja in sadja. Ako pa ljubite bolj aromatično kolonjsko vodo, ki Vas obda z jačjim valom milega vonja, tedaj zahtevajte Eau de COTY z zelenim trakcem, ki ima še intenzivnejši in trajnejši vonj.

Kolesa in otroške vozičke kupite poceni pri
Albin Adamič & Co.
Ljubljana, Igriška ulica 3
(za dramskim gledališčem)

Otvoritev mlekarne!

Dnevno sveže mleko, razni siri — lastni izdelki, prodaja jajc, kruha, medu, čajnega masla itd. Se priporoča **Ljutomerska mlekarna »Tibaut«**, prodajalna v **Kopališki ulici 2**, za frančiškansko cerkvijo, **Maribor.**

RAZPIS MIZARSKIH DEL

pri gradnji cerkve Kristusa Kralja v Hrastniku. Pogoji se dobe od srede, 17. junija, do petka, 19. junija, pri cerkvenem gradbenem nadzorstvu v Hrastniku. — Opozarjamo, da dobavi material gradbeni gospodar sam.

ZAHVALA

ISKRENO SE ZAHVALJUJEMO VSEM, KI SO NAM OB TEŽKI IZGUBI NAŠEGA DOBREGA, NEPOZABNEGA SOPROGA, OČETA, TASTA IN DEDA, GOSP.

ALOJZIJA LILLEGA

S TOLAŽILNIMI BESEDAMI LAJŠALI ŽALOST, KI SO SPOMINU PREDRAGEGA POKOJNIKA POKLONILI LEPO CVETJE IN GA PRIJATELJSKO SPREMILI NA NJEGOVI ZADNJI POTI.

LJUBLJANA, DNE 14. JUNIJA 1936.

ŽALOSTNA SOPROGA Z OTROKOMA, ZETOM, SINAHO IN VNUKINJAMA.

Globoko sklonjeni pod težkim udarcem, ki je tako nepričakovano zadel našo obitelj javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je Vsemogočnemu v Njegovi neskončni pravičnosti dopadlo poklicati v svoj angelski zbor našo srčno ljubljeno edinko

VIDO

Pogreb nepozabne bo v ponedeljek, dne 15. junija 1936 ob 5 popoldne v Kranju.
Skrušeni pod udarcem krute usode prosimo tihega sožalja.

Kranj, dne 13. junija 1936.

SLAVKA ŠAVNIK, vdova lekarnarja - mati; BOGO, brat in ostalo sorodstvo.

ZA POLETJE NI UDOBNEJŠIH, ELEGANTNEJŠIH TER CENEJŠIH ČEVLJEV KAKOR SO TI

49.-

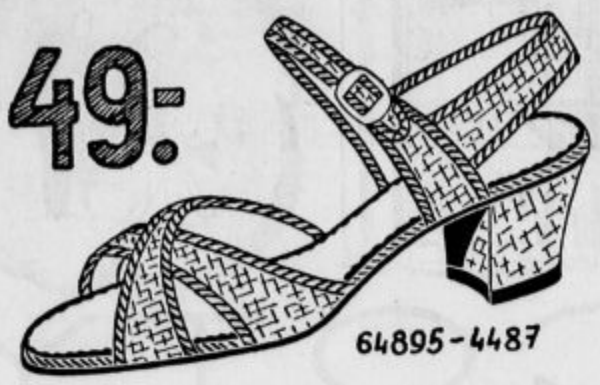

Eleganten čevljček s polvisoko peto iz lanenega blaga, drap barve z belim meliran, obrobljen belorjavo.

49.-

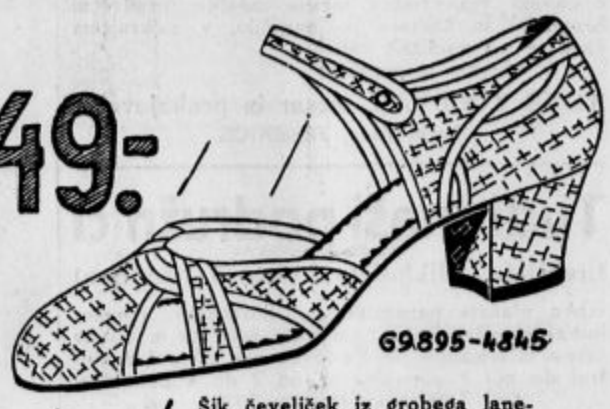

Šik čevljček iz grobega lanenega platna, pepita desen, z belim in rjavim ali drap obrobljen.

49.-

Poslednji pariški model z navadno leseno peto, iz pletenega lanenega sukanca, ekri barve z rist zaponko, napravi nožico majhno in elegantno.

69.-

Glejte kaj prinaša London: Kdor goji šport, kdor hodi, na izlete, kdor je vitek in kdor ne prenese visokih peta, naj kupi te elegantne športne čevljčke, izdelane iz grobega platna s kombinacijo iz semiš drap usnja.

59.-

Če Vam je vroče in če hočete, da imate v čevljčku šik nožice, kupite te čevljčke, ki jih nosite lahko tudi na bose noge.

59.-

Ta model smo prinesli iz Nizze. Vsaka boljša dama nosi na plaži in za udobne sprehode take-le čevljčke, ki so izdelani iz lanenega platna v raznih barvah, ki odgovarjajo vsaki obleki.

79.-

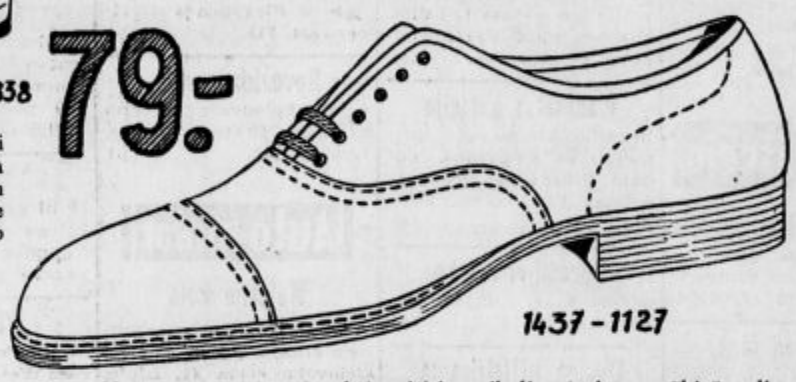

Najenostavnejši, najpraktičnejši in najbolj potreben moški čevelj za poletne obleke iz belega lanenega platna s kromovim podplatom. Podplat je poleg tega še na robu šivan.

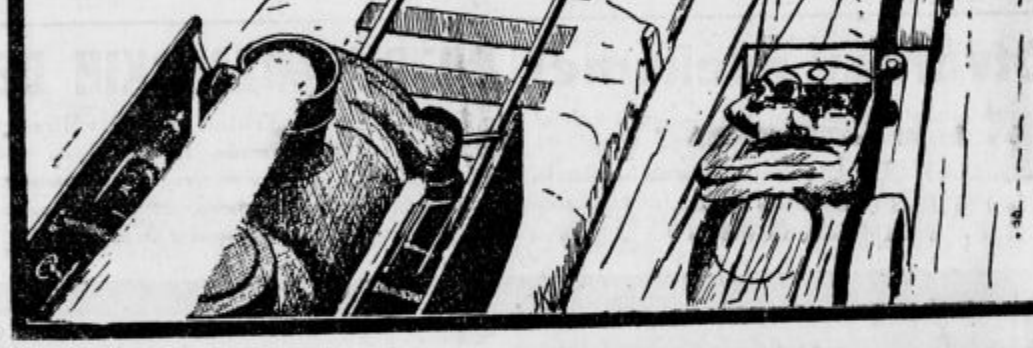

Bata

ŽOLČNI KAMENČKI

Brezplačno pošljemo interesantno brošuro o uspešnem zdravljenju žolčnih kamnov.

Apoteka Sv. Ivana, Zagreb, Kaptol 17.

MOTOR na sesalni plin 80—100 ks izdelek Luther-Braunschweig, **tovarniško nov** za sežiganje drv, z ali brez generatorja, **prodam ugodno. Ing. Kornel Friedmann,** Zagreb, Baruna Jelačića 1.

Zahvala

Vsem, ki so spremili našo soprogo, mamo, hčerko, staro mamo, taščo, sestro in svakinjo, gospo

Almo Štupica roj. Erhovnic

na njeni zadnji poti, vsem, ki so ji darovali v zadnji pozdrav cvetje in vsem, ki so nam na drug način pokazali svoje sožalje ob smrti drage pokojnice, izrekamo najiskrenejšo zahvalo.

Sv. Lenart v Slov. goricah, dne 12. junija 1936.

Rodbine: Štupica, dr. Štupica, Sarnitz, Erhovnic, Jager.

Zahvala

Po izgubi našega dragega in dobrega

Andreja Gogala

kamnoseškega delovodje v pok.

se vsem prav iskreno zahvaljujemo za vso skrb in nego, ki so mu jo izkazali v času težke bolezni. Prav tako izrekamo najlepšo zahvalo vsem za izraze sočutja, za lepo cvetje in za spremstvo na njegovi zadnji poti.

Ljubljana, Mežica, Praga, dne 13. junija 1936.

Žalujoči ostali.

Zahvala

Iz srca se zahvaljujemo vsem, ki so našega

Nika

pokropili in zanj pomolili. — Zahvala vsem, ki so darovali cvetje in vsem, ki so šli z njim zadnjo pot. Bog plačaj vsakemu, ki je ranjkemu storil dobro delo v življenju ali ob smrti.

Domžale, dne 14. junija 1936.

Družina Stenovec.

‚Slovenčeva' podružnica

Ljubljana Tyrševa cesa

(Palača Poštni dom)

Vsem znancem in prijateljem naznanjamo tužno vest, da nas je danes za vedno zapustil naš najdražji mož, oče, stari oče in tast, gospod

IVAN WEBER

finančni nadpregledník v pokoju

v 83. letu starosti. Pogreb bo v ponedeljek, dne 15. junija 1936 ob 3 popoldne iz mrtvašnice Zavetišča sv. Jožefa na Vidovdanski cesti 9 na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 13. junija 1936.

Ana, soproga. Gabrijel, Matilda, Jožica, Franja, otroci. - Waldemar Haszlakiewicz in Ciril Justin, zeta. Dziucha, Ziuta, Mija, Dragovan in Tomi, vnuki — ter ostalo sorodstvo.

UMRLI SO NAM NAŠA MATI

FRANČIŠKA TRATNIK

ZEMELJSKE OSTANKE PREPELJEJO IZ RAJHENBURGA NA REČICO V GORNJI SAVINJSKI DOLINI.
POGREB BLAGOPOKOJNE BO V PONEDELJEK, DNE 15. JUNIJA OB DESETIH DOPOLDNE IZ FARNE CERKVE NA REČICI.

ŽALUJOČI OSTALI:

JOŽEF, KONZ. SVETNIK, **FRANCE,** AKAD. SLIKAR, **ANTON** IN **ALOJZIJ,** SINOVI. **JOŽEFA, FRANČIŠKA FLERE, ANA RAKUN,** HČERE, IN OSTALO SORODSTVO.

Za »Jugoslovansko tiskarno« v Ljubljani: Karel Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Viktor Cenčič.